NAZIONALE
8
19 — G
5
VITT. EMANUELE
ROMA

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

40.2.13.
40
F
12

Digitized by Google

Digitized by Google

CORONA VIRGINALIS

DE LAVDIBVS DEIPARÆ VIRGINIS.

IN LITANIAS LAVRETANAS,

Ex Sententijs S. BERNARDI Abbatis Claræuallenſis Ordinis Ciſtercienſis, Mellifluì Eccleſiæ Doctoris; ceù ex fragrantiſſimis floribus, MARIÆ Virginis encomia ſpirantibus

Bibl. Secr. Coll. Rom.

CONTEXTA:

Omnibus MARIÆ Cultoribus ad contemplandum, & imitandum eam; necnon Concionatoribus ad prædicandum Laudes ipſius, perutilis:

EMIN.MO ET REV.MO PRINCIPI

IOANNI

S.R.E. CARDINALI DE GOESSEN,

VTI PARTHENIO MARIANO; CÆTERISVE SODALIBVS

SACRÆ ARCHICONFRATERNITATIS

SS.MI NOMINIS MARIÆ,

Sub glorioſo Pontificatu INNOCENTII XI. Anno 1688. erectæ in Eccleſia S. Stephani ſuper Caccum in Vrbe;

Soc. Jesu

DEDICATA

A R.P. F.Bernardo Bogdanouitz Polono, S. Th. D. Monacho Ordinis Ciſtercienſis Monaſterij Andreouienſis, & Procuratore Gen. eiuſdem Ordinis ſubſtituto in Vrbe.

ROMÆ, Typis Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ. M. DC. XCI.
SVPERIORVM LICENTIA.

Digitized by Google

Digitized by Google

SACRÆ ARCHICONFRATERNITATI

SS.MI NOMINIS MARIÆ

Fr. Bernardus Bogdanouitz, Monachus Ordinis Ciſtercienſis S. P. D.

IN celebrandis Beatiſſimæ Virginis Mariæ præconijs, etſi (*a*) tot iam ſudarunt ingenia, tot ſunt attriti calami, tot manus & mentes occupatæ, vt ſi eius honori conſcripta volumina in vnum congregarentur; inſignem ſe ſolis conſtituerent Bibliothecam. Pia quadam æmulatione omnis natio quæ ſub cœlo eſt, iuuenes & virgines, ſenes cùm iunioribus in recenſendis Mariæ laudibus, quà ligata, quà ſoluta oratione decertaſſe videantur. Nullus tamen eorum ità facundus, ità fæcundus, & profuſus Encomiaſtes in Mariæ laudes extitit, ſicut mellifluus Doctor S. Bernardus. Ipſe enim (*b*) fuit eloquentiſſimus, & Spiritu Sapientiæ plenus, & Sanctitate præclarus. Pluribus etiam miraculis (*c*) claruit, quàm vllus Sanctorum, quorum vitæ ſcriptæ exſtant. Ipſe, inquam, intantùm (*d*) vita, virtutibus, & doctrina clarus effulſit, vt nullus ei in orbe ſecundus exiſteret ingenio, moribus, ore, ſtylo, & virtutibus: orationequè tàm dulci (*e*) & ardenti, & verba eius mellis & lactis dulcedine deli-

a Card. Bona tract. de Diu. Pſalmod. c. 12. §. 1. *b* S. Bonau. in medit. Vit. Chriſt. c. 36. *c* Bellarm. Card. tom. 6 controuer. lib. 4 c 14. *d* Theobal. Epiſc. in Vit. S. Guilielmi cap. 2, apud Sur. 10. Febr. *e* Rodul. Franciſcanus in Diction. Concion. cap. 35.

nita eſſe videantur. Vnde & melliflui Doctoris nomen apud omnes ſemper retinuit. Quem omnes (*f*) non ſolùm ob doctrinam diuinitùs inſpiratam, ſed etiam propter vitæ ſanctimoniam clariſſimis ſæpè miraculis demonſtratam, meritò ſuſpicerent, ac reuererentur. Oratio ipſius (*g*) vbique dulcis & ardens, ita delectat, & ardenter incendit, vt ſuauiſſima lingua eius mel & lac verborum fluere, & ex ardentiſſimo eius pectore ignitorum affectuum incendia erumpere videantur. Vbique (*h*) melleus & igneus, melleam & igneam Lectori aſpirat ſapientiam. Ipſe ſuauiſſimam eloquentiam (*i*) ore fundit vt apis melliflua, & Sententias, quas ex plenitudine cordis eructat, ſapientiſſimè digeſtas, & ipſius Sacræ Scripturæ vocibus expreſſas. Vnde & vniuerſa (*k*) ſcripta eius, quæ nihil aliud quàm centones Diuinorum voluminum dici queunt, vndecunque veteris ac Noui Teſtamenti ſententijs diſtincta ſunt, ceu gemmeis emblematibus. Fuit os eius (*l*) vas pretioſum, os aureum, os gemmeum, & os pretioſum. Ipſe fuit puteus (*m*) ſeù fons profunditate Diuinæ Sapientiæ, nardus paruus humilitate, candidus charitate, odore fragrans, munditia vitæ. Diffuſa erat (*n*) gratia in labijs eius, & ignitum eloquium eius vehementer, vt non poſſet nè ipſius quidem ſtylus licèt eximius, totam illam dulcedinem, totum retinere feruorem. Mel & lac ſub lingua eius,

&

f Petr. Caniſ. Soc. Ieſ. in Marial. l.5. c.28. *g* Six. Sen. Ord. Præd. in Bibliot. SS. l.4. in Catal. Script. Eccl. *h* Cornel. à Lapid. Soc. Ieſ. in 16. Prou. ver. 21. *i* Carol. Reg. Soc. Ieſ. in Orat. Chriſt. *l.3.* c.10. *k* Six. Sen. Ord Præd. loc. cit. *l* S. Th. de Aquin. Ser. Feſt. totius Anni tom. 15. *m* S. Antonin. Archiep. Floren. 2. par. hiſt, tit. 17. c.5. *n* Gaufrid. lib. 1. Vit. S. Ber. cap. 3. n. 5.

& nihilominus in ore eius ignea lex. Cuius inſuper (*o*) fæcundis ac decoris Sermonibus Virgo Chriſti Mater tam glorioſiſſimis extollitur laudum præconijs, pretioſiſſimis ornatur puritatis encomijs, integerrimis prædicatur Virginitatis ſignaculis. Ipſe (*p*) lacte B. Virginis ab eadem aſperſus fertur in dicendo & ſcribendo lacteus & mellifluus euaſiſſe; præſertìm vbi de laudibus verbi Incarnati, & Beatæ Virginis agit: Dùm enim (*q*) Sermones ſuper miſſus eſt, Sanctus Abbas ſcriberet, & totus laudibus diuæ Virginis intentus, quadam nocte templum intraret, in ecſtaſim raptus, eandem Dei Genitricem, puerulum Ieſum amplectentem, & copioſo Angelorum numero circumſtipatam, magnoque ac diuino ſplendore coruſcam contemplatus eſt, in cuius amorem dùm pius Pater dulciter ferretur, Virginei lactis nectar guſtare meruit, & ab eo tempore dulciùs, ſuauiùs, eloquentiùs, ac ſolidiùs eiuſdem Sanctæ Matris laudes proſecutus eſt, ità vt cæleſti hoc fauore donatum fuiſſe conſtet. Hinc Sanctus Bernardus de ſe ait: Non eſt equidem (*r*) quod me magis delectet, quàm de gloria Virginis Mariæ habere Sermonem. De filio autem (*s*) magnum aliquid noui, (eius gratià) ſcilicet Incarnationem. Vndè conſultiùs eſt (*t*) dulciſſimi Doctoris lacteam orationem audire: lac merum loquitur, quod ab vberibus Virginis inſigni priuilegio ſuxit.

Cùm

o Henr. de Haſſia Tract. par. 1. c. 3. *p* Cornel. à Lapide Soc. Ieſ. in 1. c. Cant. Ver. 1. *q* Henriq. in Monol. Ciſterc. 13. Maij ex Bern. de Brito Chronic. Ciſterc. l. 1. c. 26. *r* Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. n. 5. *s* Ser. 1. in die Pent. n. 1. *t* Card. Bona tract. de Diu. Pſalmod. c. 12. §. 1. n. 2.

Cùm autem ex præmiſſis teſtimonijs tot Sanctorum & illuſtrium Virorum, conſtet S. Bernardum tàm glorioſis deprædicari laudum encomijs propter Sapientiam diuinitùs ipſi datam, qua in eius Libris nihil legi poteſt aut diſertius, aut excellentius, aut efficaciùs ad perſuadendum. Vrit, afficit, penetrat mellifluus Sermo eius. A vera ſiquidem Sapientia quæ Deus eſt, illa profluxit Sapientia, quę in Libris eius mirabiliter elucet. Proindè quæ ab eodem mellifluo Doctore de laudibus Virginis Matris ſparſim in ipſius Libris leguntur, in vnum colligere, & ex eius Sententijs Coronam Virginalẽ Deiparę Virginis contexere perſuaſum mihi fuit eo inſpirante & afficiente, qui ad id ſæpè animam pulſauit. Quam quidem Coronam diſponere placuit iuxtà titulos Litaniarum eiuſdem Virginis Mariæ, quæ nihil aliud continent, quàm congeriem ſiuè compendium Epithetorum, aut elogiorum ex Sacra Scriptura, Sanctiſque Patribus deſumptorum, in quibus Virginis Mariæ Excellentia prærogatiuarũ eius repetitur, vt inducatur ad nos exaudiendum. Siquidem hæ Litaniæ ſicut erga Mariam pietatem excitant, ità non ſinè inſigni emolumento & ſubſidio in ijs & quæ ad animam, & quæ ad corpus ſpectant, à Chriſtianis vſurpantur: Non tamen exponere eas, ſed ſumpta ex illis occaſione, elucidare & amplificare prærogatiuas Mariæ propoſitum mihi fuit. Cęterùm cuius nam potiſſimùm nomine hanc exiguam lucubrationem meam inſcriberem, non diù mihi quærendum fuit; Nàm Tu ſtatìm occurriſti, ò Sacra Confraternitas Mariana,

quæ

quæ ad propagandum cultum Sanctiſſimi Nominis Mariæ diuinitùs præelecta dignoſceris. Tu enim es, quę à Glorioſo, & Sancto Pontifice fel. mem. Innocentio XI. erigi obtinuiſti ſub Inuocatione Sanctiſſimi Nominis Mariæ, idque ob inſignem Victoriam ſub eiuſdem Virginis Mariæ præſidio, de immaniſſimo Turcarum tyranno ceruicibus Populi Chriſtiani inſultate, Viennæ in Auſtria obtentam ab Inuictiſsimo Leopoldo I. Romanorum Imperatore, die 2. Septembris 1683. Tu es, quæ in perenne tanti Beneficij monumentum, non ſolùm procuras feſtiuitatem Sanctiſſimi Nominis Mariæ celebrari cùm octaua, & ſolemni Proceſſione per te inſtituta ad Eccleſiam Beatæ Mariæ de Victoria, in gratiarum actionem pro liberatione Viennæ ab obſidione Turcarum, cum eorum memorabili clade per Sereniſsimum Ioannem III. Regem Poloniæ allata. Verùm etiam ſatagis ſingulis diebus infrà octauam feſtiuitatis Nominis Mariæ, deprædicari ab eruditis Concionatoribus Sanctiſſimum Nomen Mariæ, quod iuxta S. Bernardum (*u*) interpretatum Stella Maris dicitur. Ipſa namquè eſt nobis illa Stella ex Iacob exorta, cuius radius vniuerſum Orbem illuminat, cuius ſplendor & præfulget in ſupernis, & inferos penetrat, terras & perluſtrans, & calefaciens magis mentes quàm corpora, fouet virtutes, excoquit vitia. In manibus eius (*x*) vita & Spiritus noſtri, & oculi omnium Chriſtianorum in eam ſperant, & ipſa dat

eis

u Ser. 2. ſup. Miſſus n. 17.

x Ser. 3. ſup. Sal. Reg. apm. 1.

cis eſcam gratiæ (quâ plena eſt) in tempore opportuno. Audito quippe Nomine Mariæ (*y*) ad ſpem peccator erigitur, reficitur mens iuſti; ridet terra, gaudet Cœlum, lætantur Angeli, dæmones contremiſcunt. Poſt ſingulare Nomen Ieſu quod eſt ſuper omne nomen, nullum aliud nominatur vndè tantùm gratiæ, tantùm ſpei, tantùm ſuauitatis, tantùm conſolationis piæ mentes concipiant. Quotieſcunque enìm dulciſſimum Nomen illud Maria amatores illius audiũt, toties ex pio auditu, & ſuauitate auditi Nominis, neſcio quid enarrabilis iucũditatis intus trahunt. Nomen namquè Mariæ quid ſuaue, ac diuinum in ſe continet, vt cùm ſonuerit amicis cordibus amicæ ſuauitatis odorem ſpiret. Et mirum illud eſt de Nomine Mariæ, & valdè mirum, quod millies auditum ſemper audiatur quaſi nouum. Ipſa eſt (*z*) ſolatium eorum qui affliguntur, vltio eorum qui vexantur, amictus eorum qui ſunt nudi, quæ ſemper ſuis vlnis fouet Chriſtianos. Ipſa eſt (*a*) clypeus pugnantium contrà inuiſibiles, & viſibiles hoſtes; cuius ope Chriſtianos Principes de barbaris Nationibus ſepè triumphaſſe refert Spinellus diffusè (*b*) ex antiquis hyſtoricis Niceta, Cedreno, Procopio, Nicephoro Gregora, Ioanne Curopalata, Theophane, Zonara, Vincentio Beluacenſi, & alijs recentioribus. Hæc refert (*c*) Cardinalis Bona.

Hac ergò eximia pietate tua quà flagras, ò Sacra

Con-

y Card. Bona tract. de Diu. Pſalmod. c. 12. §. 3. n. 3. *z* Adam. de S. Vict. in proſa de Aſſumpt. *a* Epiph. Epiſc. Conſtant. Epiſt. ad Hormiſdam. *b* Spinell. in Append. lib. de Deip. tract. 2. *c* Tract. de Pſalmod. c. 12. §. 2. n. 3.

Confraternitas, erga Nomen Mariæ, prouocatus, hanc Coronam Virginalem, ipſiſmet nihilominus verbis melliflui Doctoris contextam, Tibi offero qua par eſt veneratione: Siquidem Tu Nomen Mariæ medullitùs amas, impenſiùs colis ex tui Inſtitutione; cultumque & venerationem huius Sancti ac Venerabilis Nominis propagare ſolerti cura ſtudes, quod omnibus compertum eſt; atque excitas hac tua pietate alios etiam inſignis notæ homines, vt nomen ſuum in Album huius Sacræ Confraternitatis Marianæ referant; cui adſcribi non eſt aliud, quàm ſe palàm profiteri pæculiarem cultorem Nominis Mariæ, in eiuſque tutelam & obſequium ſe ſuaque tradere. Accipe igitur hanc Coronam Virginalem ex Viridario melliflui Doctoris, ceù ex fragantiſſimis floribus, Mariæ encomia ſpirantibus contextam, in qua ſubmiſsi animi Mariæ violæ vernant, charitatis roſæ rubent, candeſcunt lilia puritatis, ac reliqui virtutum ipſius omnium venuſtiſsimi flores ſuauiſsimum omnibus quidem Chriſtianis ſpirant odorem, ſed ſpecialiter Vobis, qui Veſtra nomina huic Sacræ Confraternitati inſeruiſtis, felices animæ, vaſa honoris & miſericordiæ, genus electum, gens Sancta, filij Matris Dei deſtinati ad gloriam antè mundi conſtitutionem. Huius Coronæ vos luſtratores & contemplatores ſpeciales fore obſecro, vt laudibus Cęleſtis Reginæ ad cæleſtium virtutum apices attracti, cognoſcamini eius veri eſſe Filij. Vobis enim datum eſt noſſe myſteria Sanctiſsimi Nominis Mariæ, vos elegit Filius Virginis in partem ſortis Matris Suæ Mariæ,

ſitis Sancti & immaculati in conſpectu eius. Quod vt compleatur in vobis, tenete ſemper hanc Coronam Virginalem in manibus,& medullis inſerite cordis veſtri encomia Virginis Matris, vt ſalubriùs & vobis inter Vbera commoretur Sanctiſsimum Nomen Mariæ quod portatis in pectore. Habete hoc dulciſsimum Nomen Mariæ præ oculis,cuius odor erigat vos in aduerſis, in proſperis reprimat, & inter læta triſtiaque vitæ præſentis, via regia incedentibus tutum præbeat vtrobique ducatum, hinc indè mala imminentia propulſando. Mementote etiam,quòd ſpecialiter vobis hodiè prædicat S. Bernardus (*d*) dicens: In periculis, in anguſtijs, in rebus dubijs,Mariam cogita, Mariam inuoca: non recedat ab ore, non recedat à corde: Et vt impetres eius orationis ſuffragium, non deſeras conuerſationis exemplum. Ipſam ſequens non deuias: ipſam rogans non deſperas: ipſam cogitans non erras: Ipſa tenente non corruis, ipſa protegente non metuis, ipſa duce non fatigaris, ipſa propitia peruenis: Et ſic in temetipſo experiris quàm meritò dictũ ſit,*ET NOMEN VIRGINIS MARIA*. Non ſolùm autèm hoc vobis prædicat hodiè mellifluus Prædicator Mariæ; ſed etiam deprecatur ipſam prò vobis, cùm dicat: (*e*) In hoc quoque ſolemnitatis & lætitiæ dulciſsimum Mariæ Nomen cùm laude inuocantibus ſeruulis, per te Regina Clemens, gratiæ ſuæ munera largiatur Ieſus Chriſtus Filius tuus Dominus noſter. Quid enim ſuauiùs poteſt in auribus Deiparæ Virginis reſonare, quàm

d Ser. 2. ſup. Miſſus num. 17. *e* Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. num. 9.

quãm preces & hymni ſeruorum ſuorum, dulciſsimum Nomen Mariæ collaudantium. Vtinam vitam diuturnam, incolumẽ, & ampliùs felicem vobis donet illa in qua omnis ſpes vitæ, in qua gloriamini omnes qui diligitis Nomen eius. Vtinam veſtra Sacra Confraternitas Mariana omni honore, profectu, & virtute abundet illius gratia, cuius potentiſsima (*f*) & pijſſima charitas, & affectu compatiendi, & ſubueniendi abundat effectu, æquè locuples in vtroque. Quod enixè precor, & voueo tanquàm vnus ex vobis licèt minimus. Romæ hoc ipſo die ſolemni, quem nobis venerabilem reddidit Feſtiuitas SANCTISSIMI NOMINIS MARIÆ. Anno poſt verbi in vtero eius admirabilem Incarnationem 1690.

f S. Ber. Ibid. num. 8.

PRÆFATIO
AD LECTOREM.

QVAMVIS pluribus negotÿs, quæ pro Ordinis noſtri Monaſterÿs Poloniæ in Curia Romana per decem nouem Annos iuſſu Superiorum perago, ſim diſtentus: nihilominùs otij Monaſtici rationem reddere incipiens, hanc meam lucubrationem, ſcilicet CORONAM VIRGINALEM DE LAVDIBVS DEIPARÆ VIRGINIS IN LITANIAS LAVRETANAS, ex Sententÿs S.P.N. Bernardi Doctoris melliflui, & Theodidacti contextam, typis euulgare perſuaſum mihi fuit. Scio quidem hac ætate eruditiſſima Scribentibus multa à multis imminere iudicia, multaſque parari cenſuras: Sed recordatus ſum cum D.Hieronymo illius verſiculi: Pollio, & ipſe facit noua carmina. Verùm iſtis paginis, inquies, quid erit loci poſt mellifluũ Doctorem, qui de laudibus Virginis Matris vberrimos nobis Sermones reliquit? Reliquit quidem, fateor: ſed an ideo ſequi eum pudet, quia iam ille præceſſit? Numquid, vt verbis vtar D. Hieronymi; aut Tertulianus Beatum Martyrem Cyprianum, aut Cyprianus Lactantium, aut Lactantius Hilarium deterruit à ſcribendo? Diuina eloquia, inquit Chryſoſtomus, fonti ſimilia ſunt largis perennibuſque fluentis ſcaturienti. Qui ante nos fuere prò viribus ſuis aquas inde hauſerunt, ſicut & S. Bernardus de ſe in Ser. 33. & 53. in Cant. Canticorum, fatetur: & ſimiliter qui poſt nos futuri ſunt, idem attentabunt, neque ſic totum euacuare poterunt; ſed magis interim augeſcunt flumina & increſcunt. Hinc eſt quod me etiam ad hanc lucubrationem animabat D.Hieronymus, qui Ser. de Aſſumpt. ita ait: Etſi ad hæc (ideſt ad Deiparæ

Cenſura Secunda.

EX commiſſione Reuerendiſſimi Patris Sacri Palatij Apoſtolici Magiſtri, perlegi diligenter Opus, cui titulus: CORONA VIRGINALIS DE LAVDIBVS DEIPARÆ VIRGINIS IN LITANIAS LAVRETANAS, factum à R. Patre Bernardo Bogdanouitz Polono Monacho Ciſtercienſi: illudquè reperi ex meris & genuinis Diui Bernardi Abbatis Clareuallenſis auctoritatibus ac Sententijs, ab Authore Operis exactiſſimè citatis, concinnatum & congeſtum. Quocirca dignum eſſe cenſeo, vt Liber hic ad maiorem Virginis Deiparæ gloriam, & legentium vtilitatem, Typis vulgari poſſit. Datum Romæ in Conuentu S. Mariæ ſuper Mineruam, die 9. Septembris 1690.

Fr. Hyacinthus Iarocki S. Theol. Præſent. Ordinis Prædicatorum.

6

Appro-

Approbationes Superiorum.

Imprimatur,

Si videbitur Reuerendiſſimo P. Magiſtro Sacri Palatij Apoſtolici.

S. I. Menattus Epiſc. Cyren. Viceſg.

Imprimatur,

Fr. Thomas Maria Ferrari Ordinis Prædicatorum Sacri Apoſtolici Palatij Magiſter.

INDEX

Digitized by Google

INDEX

Verborum Litaniarum B.M.V. in hoc Libro CORONÆ VIRGINALIS contentorum cum eorum expoſitione.

CHriſte audi nos.	*pag.* 1.
Chriſte exaudi nos.	12.
Pater de cœlis Deus.	25.
Fili Redemptor mundi Deus.	37.
Spiritus Sancte Deus.	47.
Sancta Trinitas vnus Deus.	57.
Sancta Maria.	63.
Sancta Dei Genitrix.	70.
Sancta Virgo Virginum.	73.
Mater Chriſti.	75.
Mater diuinæ gratiæ.	83.
Mater puriſſima.	89.
Mater caſtiſſima.	93.
Mater inuiolata.	100.
Mater intemerata.	106.
Mater amabilis.	109.
Mater admirabilis.	115.
Mater Creatoris.	122.
Mater Saluatoris.	125.
Virgo prudentiſſima.	128.

Virgo

6

Virgo veneranda. pag. 133.
Virgo prædicanda. 137.
Virgo potens. 142.
Virgo clemens. 147.
Virgo fidelis. 150.
Speculum iuſtitiæ. 156.
Sedes ſapientiæ. 161.
Cauſa noſtræ lætitiæ. 166.
Vas ſpirituale. 169.
Vas honorabile. 174.
Vas inſigne deuotionis. 178.
Roſa myſtica. 182.
Turris Dauidica. 190.
Turris eburnea. 193.
Domus aurea. 198.
Fœderis arca. 202.
Ianua cæli. 208.
Stella matutina. 213.
Salus infirmorum. 218.
Refugium peccatorum. 222.
Conſolatrix afflictorum. 229.
Auxilium Chriſtianorum. 234.
Regina Angelorum. 239.
Regina Sanctorum omnium. 243.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, Parce nobis Domine. 250.
Agnus Dei &c. Exaudi nos Domine. 263.
Agnus Dei &c. Miſerere nobis. 274.

CORO-

paræ laudes) nemo idoneus inuenitur , votis tamen omnibus ceſſare non debet quilibet etiam peccator à laudibus , quamuis explere non audeat quod ſentitur .

Quod ſi dixeris me in hoc Volumine non expoſuiſſe Litanias Lauretanas ; ſed eis inſeruiſſe ſententias melliflui mei Patris? Fateor, quia non tam intendebam eas exponere, quàm ex illis ſumere occaſionem loquendi , quod loqui delectabat , vti & S.P. Bernardus de ſeipſo in Concluſione Sermonum ſuper Euangelium: Miſſus eſt, fatetur , etiamſi illud expoſuiſſe dignoſcatur . Attamen cognoſcet Lector conatum meum ex ſingulis Epithetis Litaniarum, eiſque inſertis Sententijs, quomodo etiam intendebam eas exponere , iungendo ſententias ſententijs vbique non abſque labore, adeò vt eademmet oratio panegyrica eſſe videatur in ſingulis titulis Litaniarum , vti legenti patebit . Si verò peccaui (vtor verbis S. Bernardi loco citato) quòd propriam magis ex hoc excitaui deuotionem , quàm communem quæſierim vtilitatem , potens erit Pia Virgo apud ſuum Miſericordem Filium hoc meum excuſare peccatum , cui hoc meum qualecunque Opuſculum deuotiſſimè deſtinaui. Porrò & in hoc, quæſo, parcat mihi Lector, quòd pluribus Epithetis Litaniarum in hoc Volumine ſimiles ſententias , pluries in diuerſis locis eas repetendo , annexui , quia ſenſus plurium verborum in quaque ſententia contentorum exigebat, ratioque ita poſtulabat vt pluribus etiam Epithetis earundem Litaniarum inſererentur . De veritate autem & puritate ſententiarum omninò ſecurus eſto : germanæ ſunt & genuinæ , quas ex ipſo S. P. Bernardi limpidiſſimo fonte excerpſi , riuulorum peroſus impuritatem ; verba tamen ſcrupuloſè non ſector, dum ſenſus integer maneat: Nam & Apoſtoli in citando veteri Teſtamento aliquando & interſecant , & ex pluribus locis vnum conflant , prout Franciſcus Ribera in c.3 Oſeæ num.33. obſeruat .

Cæterùm, Beneuole Lector , ſi ſalus tibi eſt in pretio , ſi Cælum vnicè in voto , ſi felix æternitas in deſiderio : tota-

Digitized by Google

mente, quæſo, totis viribus, toto affectu, totis cordis viſceribus, & medullis poſt Deum, Mariam recolas, Mariam venerare, Mariam dilige, quia (vt ait S. Bernardus) ſic eſt voluntas Dei, qui totum nos habere voluit per Mariam. Non recedat ab ore, non recedat à corde: & vt impetres eius orationis ſuffragium, non deſeras conuerſationis exemplum. Ipſam ſequens non deuias: ipſam rogans non deſperas: ipſam cogitans non erras. Alioquin continget tibi illud quod intonat S. Bernardus, relatus apud Bernardin. de Buſto in Mariali par. 12. ſer. 1. dicens: Non venit ad veniam, qui neſcit amare Mariam. Ama igitur, vt à tali amata amari & redamari dignus inueniaris. Interim vale, & ſi quid ex huius Voluminis lectione profeceris, Deum lauda eiuſque Genitricem Mariam, ac S. Bernardum, & ora pro me, qui tibi ad tui eruditionem, & deuotionem excitandam, hanc Coronam Virginalem de Laudibus Deiparæ contexui.

Cen-

Digitized by Google

Cenſura prima Libri
CORONÆ VIRGINALIS.

NOS Magiſter D. Philippus Marauiglia, olim Lector Sacræ Theologiæ in Collegio noſtro S. Crucis in Hieruſalem de Vrbe Ordinis Ciſtercien. ad præſens Abbas eiuſdem Monaſterij, & Procurator Generalis Congregationis Monaſteriorum Prouinciæ Lombardiæ præfati Ordinis in Vrbe; Cùm opus, quod inſcribitur: CORONA VIRGINALIS DE LAVDIBVS DEIPARÆ VIRGINIS IN LITANIAS LAVRETANAS, ex Sententijs S. P. N. Bernardi Abbatis Claræuallenſis contexta; Auctore R. P. Bernardo Bogdanouitz Polono Monacho eiuſdem Ordinis Ciſtercien. elaboratum perlegerim; Cenſeo vt in lucem prodire poſſit typiſque mandari, ſi ijs ad quos pertinet, ità videbitur. In quorum fidem præſentes manu noſtra ſubſcriptas ſigillo noſtri Monaſterij muniuimus. Romæ in Monaſterio noſtro Sanctæ Crucis in Hieruſalem de Vrbe, hac die 20. Iunij 1690.

D. Philippus Marauiglia Abbas Sanctæ Crucis in Hieruſalem, & Procurator Generalis Congregationis Lombardiæ in Vrbe.

Loco † ſigilli.

Licen-

Digitized by Google

Licentia Reuerendiſſimi P. Generalis Ordinis Ciſtercien.

NOS Frater Ioannes Petit Abbas Generalis vniuerſi Ciſtercienſis Ordinis, eiuſdemque Capituli generalis plenaria authoritate fungentes notum facimus, quòd viſo teſtimonio Reu.mi Confratris D. Philippi Marauiglia Abbatis Monaſterij noſtri S. Crucis in Hieruſalem Romæ, de die 16. Septembris Anno Domini 1690. approbantis Librum, cui titulus eſt: CORONA VIRGINALIS DE LAVDIBVS BEATÆ MARIÆ IN LITANIAS LAVRETANAS; ex Sententijs Sancti Bernardi contextum à Chariſſimo nobis in Chriſto Confratre Domno Bernardo Bogdanouitz Monaſterij noſtri Andreouienſis Religioſo Sacerdote profeſſo, facultatem dedimus, ſicut tenore præſentium damus authoritate noſtra, & Capituli noſtri generalis plenaria qua fungimur poteſtate, hunc Librum typis mandandi. Datum Ciſtercij ſub noſtro Secretarijque noſtri ſigno manuali, nec non ſigilli noſtri impreſſione, die 6. Nouembris 1690.

Fr. Ioannes Abbas Generalis Ciſtercienſis.

Loco † ſigilli.

Fr. Hugo De la Croix Secretarius.

Cenſura

Digitized by Google

CORONA VIRGINALIS DE LAVDIBVS DEIPARÆ VIRGINIS IN LITANIAS LAVRETANAS.

Chriſte audi nos.

Triplici modo poteſt conſiderari præſentia Chriſti Domini, vt audiat nos; nimirùm, intuendo ipſum reſpicientem nos, continentem nos, & habitantem in nobis.

I. INTER (*a*) omnia quæ rectè vnum dicuntur, arcem tenet vnitas Trinitatis, quà tres Perſonæ vna Subſtantia ſunt. Et attende (*b*) quia ſicut in illa ſingulari Diuinitate Trinitas eſt in Perſonis, vnitas in Subſtantia: ſic in iſta ſpeciali commixtione Trinitas eſt in Subſtantijs, in Perſonis vnitas: & ſicut ibi Perſonæ non ſcindunt vnitatem, vnitas non minuit Trinitatem; ita & hic Perſona non confundit Subſtantias, nec Subſtantiæ ipſæ Perſonæ diſſipant

S. Bernardus Abbas Clarauallenſis, iuxta editionem eius Operum in VI. Tomis impreſſam Pariſijs anno 1667.

a Lib. 5. de conſid. cap. 8. n. 19. *b* Ser. 3. in Vig. Nat. Dom. n. 8.

vnitatem. Summa illa Trinitas hanc nobis exhibuit Trinitatem, opus mirabile, opus ſingulare inter omnia, & ſuper omnia opera ſua. Verbum enim & anima & caro in vnam conuenere Perſonam,& hæc tria vnum,& hoc vnum tria, non confuſione Subſtantiæ ſed vnitate Perſonæ. Dico (*c*) in Chriſto Verbum, animam & carnem, ſine confuſione eſſentiarum vnam eſſe Perſonam, & item abſque præiudicio perſonalis vnitatis in ſua numeroſitate manere. Tantam denique (*d*) tamque expreſſam vnionis vim in ſe præfert ea Perſona, in qua Deus & homo vnus eſt Chriſtus, vt ſi duo illa de ſe inuicem prædices, non erraueris: Deum videlicet hominem, & hominem Deum verè Catholicèque pronuncians. Chriſtus (*e*) ergo æqualiter atque indifferenter præſtò vbique eſt, Diuinæ vtique præſentia Maieſtatis, & magnitudine virtutis ſuæ. Vbique enim (*f*) regnat, vbique imperat, vbique maieſtas eius. Gratiæ (*g*) tamen exhibitione ſeu inhibitione quibuſdam longè, quibuſdam propè eſſe dicitur Angelorum duntaxat & hominum, id eſt rationalium Creaturarum. Altior eſt (*h*) Cælo, Inferno profundior, latior terra, mari diffuſior. Nuſquam eſt, & vbique eſt, quia nec abeſt vlli, nec vllo capitur loco. In cunctis (*i*) quidem actionibus noſtris multa opus eſt animi vigilantia, ſed præcipuè in Oratione. Etenim licet hora omni, & omni loco oculi Domini ſuper nos ſpeculentur, maximè tamen in Oratione. Licet enim ſemper videamur, ſed nunc etiam præſentamus & oſtendimus nos quaſi facie ad faciem cum Deo loquentes. Ita vt poſſimus (k) dicere cum Proheta: Spiritus ante faciem noſtram Chriſtus Dominus. Orantem denique (*l*) hominem cum Deo loqui, quis dubitet? Sic igitur (*m*) quiſque ſemetipſum conſideret, & ſic attendat tamquam præſentatum Domino maieſtatis, vt dicat cum Abraham: Loquar

c Lib.5.de Conſid. cap 9 n 20. *d* Ibid n.21. *e* Ser 66.in cant.n.4. *f* Ser.5.de verb.Eſaiæ n.5 *g* Ser.56 in cant.n.4 *h* Ser.4.de diuer.n.2. *i* Ser.25.de diuer. n.9. *k* Ser.75.in cant.n.2. *l* Ser.50.in cant.n.4. *m* Ser.25.de diuer.n.9.

quar ad Dominum meum, cùm ſim puluis & cinis? Humiliemur (*n*) ſub potenti Dei manu Altiſſimi, & omninò ſollicitè ſimus miſerabiles nos exhibere in oculis miſericordiæ eius, dicentes: Sana me Domine & ſanabor, ſaluum me fac,& ſaluus ero. Et illud: Domine miſerere mei, ſana animam meam, quia peccaui tibi. Spiritus eſt (*o*) Deus, & in Spiritu clamet neceſſe eſt, quiſquis clamorem ſuum ad eum deſiderat peruenire. Sicut enim non faciem hominis reſpicit tamquam homo, ſed magis intuetur cor: ſic ad cordis potiùs vocem, quàm corporis, aures eius: cui meritò dicitur; Deus cordis mei. Arbitror (*p*) quòd interdum nec verba expectat, ſed ſolis cogitationibns aduocetur. Denique ait homo qui inuentus eſt ſecundùm cor Dei: Deſiderium pauperum exaudiuit Dominus, præparationem cordis eorum audiuit auris tua. Attendite & vos vobis in omni loco, ſcientes quoniam omnia veſtra norit, ſcrutãs corda & renes Deus: qui finxit ſingillatim corda veſtra,& intelligit omnia opera veſtra. Parietes (*q*) inquis, ſunt vndique, quis me videt? Eſto nemo te videat, non tamen nullus. Videt te angelus malus; videt te Angelus bonus; Videt & bonis & malis maior Angelis Deus; videt accuſator, videt teſtium multitudo; videt & ipſe Iudex, cuius te oportet aſſiſtere Tribunali: ſub cuius ſanè oculis velle delinquere tàm inſanum, quàm horrendum incidere in manus Dei viuentis. Noli eſſe ſecurus, latent inſidiæ, quas latere non poſſis. Latent, inquam, inſidiæ, quas vt deprehendere ipſe non potes, ſic non potes ipſe non deprehendi. Audit planè qui plantauit aurem, & qui finxit oculum, ipſe conſiderat. Non illius ſolis arcet radios maceria lapidum, quos ipſe creauit, non vel ipſe corporis huius paries veritatis excludit aſpectum. Nuda ſunt eius oculis omnia, penetrabilior eſt ancipiti gladio. Ipſas

 quo-

n Ser.5.de diuer.n.6. *o* Ser.16.ſuper Pſal.90. n.1.
p Ser.9.in Cant.n.4.
q Tract.de Conuerſ.ad Clericos cap 9.n.18.

quoque non modo cernit, ſed & diſcernit cogitationum vias, & medullas affectionum. Denique ait (r) Deus per Eſaiam: Auferte malum cogitationum veſtrarum ab oculis meis: Sed quid eſt, quod dicit; ab oculis meis? Quales oculi qui contemplantur cogitationes? Non ſunt coloratæ vt videantur, ſicut nec ſonant vt audiantur. Solent ſentiri à cogitante, non audiri ab auſcultante; non à contemplante videri. Meritò tamen Dominus ſcit cogitationes hominum quia vanæ ſunt. Cur enim neſciret quas & audit,& videt?His præcipuè duobus ſenſibus,id eſt,viſui & auditui nemo fidem putat eſſe negandam. Animæ (ſ) corporibus,& corporeis egent ſenſibus, per quæ ſibi inuicem innoteſcant & valeant. At non ita Omnipotens Deus, cui de ſola voluntate celeris ſuppetit ſufficientia tàm creandis rebus, quàm ordinandis prout voluerit. Valet cui vult, quantum vult, & abſque corporalium officio obſequioùe membrorum. Quid? Ad intuenda quæ condidit ipſe, putas ſibi requirat corporei ſenſus auditorium? Nihil omnium omninò latet aut effugit lucem vbique præſentem,nec tamen vt agnoſcat aliquid, neceſſarium habet renunciantis ſenſus miniſterium. Nec ſolùm vniuerſa noſcit ſine corpore, ſed innoteſcit mundis corde, ſine corpore. Non eſt (t) corporalis Diuina ſubſtantia,nec in forma m hominum membris diſtincta corporeis. Spiritus eſt Deus: & quæ de eo dicuntur,ſpiritualiter veſtiganda. Propterea (v) expedit omni animæ, Deum ſemper attendere tamquam proprium non modo adiutorem,ſed etiam inſpectorem. Quomodo enim negligens poterit fieri,qui intuentem ſe Deum numquam deſinit intueri? Aut quomodo non quaſi proprium illum habere videtur, qui ſic eum ſuper ſe videt intentum, vt omnia interiora eius & exteriora omni horà conſiderare non ceſſet; omneſque non ſolùm actus, ſed etiam

r Tract. de Offic. & mor. Epiſc. cap.6 n.22. ſ Ser 4. in Cant. n 4.
t Ser.5.de verbis Eſaiæ n.9.
u Ser.2.ſuper Pſal.90.n.3.

etiã ipſos ſubtiliſſimos animę motus perſcrutetur, atq; diiudicet? Denique (x) ſi non totam humani cordis abyſſum, & quidquid in ipſo latet inſpiceret præ ipſo, non ille iam nihil ſibi conſcius iudicantis ſeſe Domini ſententiam tantopere formidaret: Apoſtolus, Mihi, inquit, pro minimo eſt, vt à vobis iudicer, aut ab humano die, ſed neque meipſum iudico: nihil enim mihi conſcius ſum, ſed non in hoc iuſtificatus ſum: Qui autem iudicat me Dominus eſt. Dominus (y) inquit, cuius vtique ſcientiam non effugit, ſententiam non ſubterfugit, etiam quod propriam latet conſcientiam. Audiuit Deus in corde cogitantis, quod non audit vel ipſe qui cogitat. Aderat auris Prophetæ abſentis ori furtiuè poſcentis pecuniam: & ego quantumlibet in occulto lædere cogitans aut proximum nequiter, aut turpiter meipſum, non verear aurem nuſquam abſentem? Tremenda prorsùs auris & reuerenda, cui non ceſſat quies, nec tacet ſilentium.

II. Omnia (z) omnibus eſt qui adminiſtrat omnia, nec quidquam eſt omnium propriè. Nam quod in ſe eſt, lucem habitat inacceſſibilem, & pax eius exuperat omnem ſenſum, & ſapientiæ eius non eſt numerus, & magnitudinis eius non eſt finis; nec poteſt eum videre homo vt viuat. Non quòd longè ab vnoquoque ſit qui eſſe omnium eſt, ſine quo omnia nihil; ſed (vt tu plùs mireris) & nihil eo præſentius, nihil incomprehenſibilius. Quid nempè cuique rei præſentiùs quàm eſſe ſuum? Quid cuique tamen incomprehenſibilius, quàm eſſe omnium? Sanè eſſe omnium dixerim Deum, non quia illa ſunt quod eſt ille, ſed quia ex ipſo, & per ipſum, & in ipſo ſunt omnia. Quid (a) eſt Deus? Ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia. Ex quo omnia creabiliter, non ſeminabiliter. Per quem omnia, non alium auctorem, atque alium opificem, arbi-

x Tract. de Conuerſ. ad Clericos cap. 9. n. 18.
y Tract. de Offic. & mor. Epiſc. cap. 6. n. 22. z Ser. 4. in Cant. n. 3. & 4.
a Lib. 5. de Conſid. cap. 6. n. 14.

Digitized by Google

arbitreris. In quo omnia, non quaſi in loco; ſed quaſi in virtute. Quæris ſi in ipſo omnia, ipſe vbi? Nihil minùs inuenio. Quæris capiat locus? Quæris vbi non ſit? Neque hoc quidem dixerim. Quis ſine Deo locus? Incomprehenſibilis eſt Deus: ſed non parùm apprehendiſti, ſi hoc tibi de eo compertum eſt, quod nuſquam ſit, qui non clauditur loco, & nuſquam non ſit, qui non excluditur loco. Suo autem ſublimi atque incomprehenſibili modo, ſicut omnia in ipſo, ſic ipſe in omnibus eſt. Eſſe omnium (*b*) quæ facta ſunt, ipſe factor eorum, ſed cauſale, non materiale. Tali proindè modo dignatur illa maieſtas ſuis eſſe creaturis, omnibus quidem quòd ſunt, animantibus autem quòd & viuunt; porrò ratione vtentibus lux, rectè verò vtentibus virtus, vincentibus gloria. Eſt ergo (*c*) in omni loco, omnia vniuerſaliter continens, omniaque diſponens; Sed longè tamen aliter atque aliter. Apud homines malos eſt præſtans atque diſſimulans; apud electos homines operans & ſeruans; apud Superos paſcens & cubans; apud inferos arguens & damnans. Facit ſolem ſuum oriri etiam ſuper malos; ſed vbi malorùm interim diſſimulatio eſt, quodammodo veritas non eſt. Itaque ſi licet dicere, apud impios eſt in diſſimulatione; apud iuſtos in veritate; apud Angelos in felicitate; apud inferos in feritate ſua. Durum vobis ſonat, quòd feritatem dixi; ego verò & iram vereor & furorem: Domine ne in furore tuo, arguas me &c. Aſcendi etiam (*d*) ſuperius meum, & ecce ſuprà hoc Verbum eminens, ſcilicet Chriſtus: Ad inferius quoque meum curioſus explorator deſcendi, & nihilominus infra inuentum eſt. Si foras aſpexi, extra omne exterius meum comperi illud eſſe, ſi intus, & ipſum interiùs erat. Et cognoui verum quidem eſſe quod legeram: quia in ipſo viuimus, mouemur, & ſumus. Anima tamen (*e*) cui adhærere Deo bonum,

b Serm. 4. in Cant. n. 4.
c Ser. 6. in Dedic. Eccleſ. n. 2.
d Ser. 74. in Cant. n. 5.
e Ser. 71. in Cant. n. 6.

num eſt, non antè ſe exiſtimet ipſi perfectè vnitam, niſi cùm & illum in ſe, & ſe in illo manentem perſenſerit. Et ego licet puluis & cinis, fretus quidem ſcripturæ authoritate, minimè illud dicere verear, quia vnus cum Deo Spiritus ſum: ſi vnquam tamen certis fuero perſuaſus experimentis Deo me adhærere inſtar vnius illorum qui in Charitate manent, ac per hoc in Deo manent, & Deus in eis. Nam de tali adhæſione puto dictum: Qui adhæret Deo, vnus Spiritus eſt. Quomodo (*f*) vnitas vbi numerus naturarũ, ſubſtantiarum diuerſitas? Et tamen vnus Spiritus dicitur & eſt cum Deo adhærens Deo, nec præiudicat rerum pluralitas vnitati huic, quam facit non confuſio naturarum, ſed voluntatum conſenſio. Propter hanc quoque multa corda vnum, & multæ animæ vna dicuntur, ſicut ſcriptum eſt: Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna. Et hæc ergo vnitas. Porrò (*g*) per Charitatem homo in Deo & Deus in homine eſt, dicente Ioanne: quia qui manet in Charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Conſenſio quædam hæc, vt ſint duo in vno Spiritu, imo vnus Spiritus ſint. Vnus tamen Spiritus certa (*h*) & abſoluta veritate dicuntur homo & Deus, ſi ſibi glutino amoris inhæreant. Quam quidem vnitatem non tàm eſſentiarum cohærentia facit, quàm coniuentia voluntatum. Et hæc (*i*) vnio ipſis communio voluntatum, & conſenſus in Charitate. Fœlix vnio ſi experiaris, nulla ſi comparaueris. Vox experti: Mihi autem adhærere Deo bonum eſt. Bonum planè, ſi omni ex parte adhæſeris. Quis eſt, qui perfectè adhæret Deo, niſi qui in Deo manens tamquam dilectus à Deo, Deum nihilominùs in ſe traxit viciſſim diligendo? Ergo cùm vndique inhærent ſibi homo & Deus, inhærent autem vndique intima, mutuaque dilectione inuiſcerati alterutrum ſibi: per hoc Deum in homine, & hominem in

Deo

f Ser. 71. in Cant. n. 7. *g* Ibid. num. 8.
h Ibid. num. 9.
i Ibid. num. 11.

Deo eſſe haud dubiè dixerim. Deus (k) licet vbique æqualiter totus ſit per ſuam ſimplicem ſubſtantiam, aliter tamen in rationalibus Creaturis, quàm in cæteris; & ipſarum aliter in bonis, quàm in malis eſt per efficaciam. Ita ſanè eſt in irrationalibus Creaturis, vt tamen non capiatur ab ipſis. A rationalibus autem omnibus quidem capi poteſt per cognitionẽ, ſed à bonis tantùm capitur etiam per amorem. In ſolis ergò bonis ita eſt, vt etiam ſit cum ipſis propter concordiam voluntatis. Nam dum ſuas voluntates ita iuſtitiæ ſubdunt, vt Deum non dedeceat velle quod ipſi volunt: per hoc quòd ab eius voluntate non diſſentiunt, Deum ſibi ſpecialiter iungunt. Fœlix (l) anima, cui tantæ ſuauitatis complexum experiri donatum eſt. Quod non eſt aliud, quàm amor ſanctus & caſtus, amor ſuauis & dulcis, amor tantæ ſuauitatis quantæ ſinceritatis, amor intimus, mutuus, validuſque; qui non in carne vna, ſed vno planè Spiritu duos iungat, duos faciat iam non duos, ſed vnum, Paulo ita dicente: Qui adhæret Deo vnus Spiritus eſt.

III. Ego puto (m) omnem animam talẽ non modò Cœleſtẽ eſſe propter originem, ſed & Cælum ipſum poſſe non immeritò appellari propter imitationem. Niſi quis fortè cùm Deum per Prophetam dixiſſe legit, Cælum mihi ſedes eſt: Cœlum hoc volubile, viſibileque intelligendum exiſtimet, & non potiùs illud de quo alibi apertiùs ſcriptura commemorat: Anima, inquiens, iuſti ſedes eſt Sapientiæ. Qui autem ex doctrina ſapit Saluatoris, Spiritum eſſe Deum, atque in ſpiritu adorandum: etiam ſedem ei non ambigit aſſignare ſpiritualem. Egò verò fidenter id fecerim, non minùs in hominis iuſti, quàm in Angelico ſpiritu. Confirmat me in hoc ſenſu maxima illa fidelis promiſſio: Ego (ait Filius) & Pater ad eum (id eſt ad Sanctum hominem) venie-

K Serm. 3. ſup. miſſus num. 4.
l Serm. 83. in Cant. num 6.
m Serm. 27. in Cant. num. 8.

veniemus, & manſionem apud eum faciemus. Prophetam quoque non de alio dixiſſe cœlo arbitror: Tu autem in Sancto habitas laus Iſrael. Manifeſtè autem. Apoſtolus dicit, habitare Chriſtum per fidem in cordibus noſtris. Beata anima (n) quæ ſedes eſt Sapientiæ. Quænam illa? Anima vtique iuſti. Fateor (o) & mihi aduentaſſe Verbum, nempè Chriſtum, & pluries. Cùmque ſæpiùs intrauerit ad me, non ſenſi aliquoties cùm intrauit. Adeſſe ſenſi, adfuiſſe recordor, interdum & præſentire potui introitum eius, ſentire nunquam, ſed nec exitum quidem. Nam vndè in animam meam venerit, quouè abierit denuò eam dimittens, ſed & quà vel introierit, vel exierit, etiam nunc ignorare me fateor, ſecundùm illud: Neſcis vnde veniat, aut quò vadat. Nec mirum tamen, quia ipſe eſt cui dictum eſt: Et veſtigia tua non cognoſcentur. Sanè per oculos non intrauit, quia non eſt coloratum. Sed neque per aures, quia non ſonuit. Sed neque per nares, quia aeri non miſcetur, ſed menti, nec infecit aerem, ſed fecit. Neque verò per fauces, quia non eſt manſum, vel hauſtum. Nec tactu comperi illud, quia palpabile non eſt. Quà igitur introiuit? An fortè nec introiuit quidem, quia non de foris venit? Neque enim eſt vnum aliquid ex eis quæ foris ſunt. Verbum nempè (p) eſt non ſonans, ſed penetrans: non loquax, ſed efficax: non obſtrepens auribus, ſed affectibus blandiens. Facies non eſt formata, ſed formans, non perſtringens oculos corporis, ſed faciem cordis lætificans: gratia quippè amoris munere non colore. Quæris (q) igitur, cùm ita ſint omninò inueſtigabiles viæ eius, vndè adeſſe norim? Viuum & efficax eſt, moxque vt intùs venit, expergefecit dormitantem animam meam: mouit, & molliuit, & vulnerauit cor meum, quoniam durum lapideumque erat, & malè ſanum. Cœpit

n Serm.3. de Aduent. Dom. n.4.
o Serm.74. in Cant. num.5.
p Serm.31. in Cant. n.6.
q ſerm.74. in Cant. n.6.

pit quoque euellere & deſtruere, ædificare & plantare, rigare arida, tenebroſa illuminare, clauſa reſerare, frigida inflammare, nec non mittere praua indirecta, & aſpera in vias planas: ita vt benediceret anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt nomini Sancto eius. Ita igitur ex motu cordis intellexi præſentiam eius, & ex fuga vitiorum, carnaliumque compreſſione affectum aduerti potentiam virtutis eius; & ex diſcuſſione, ſiue redargutione occultorum meorum, admiratus ſum profunditatem ſapientiæ eius, & ex quantulacunque emendatione morum meorum, expertus ſum bonitatem manſuetudinis eius, & ex renouatione, ac reformatione ſpiritus mentis meæ, id eſt, interioris hominis mei, percepi vtcumque ſpeciem decoris eius, & ex contuitu horum omnium ſimul expaui multitudinē magnitudinis eius. Vide autem (r) ne quid nos in hac Verbi, animæq; commixtione, corporeum, ſeu imaginatoriū ſentire exiſtimes. Id loquimur quod Apoſtolus dicit: Quoniam qui adhæret Deo, vnus Spiritus eſt. Exceſſum puræ mentis in Deum, ſiue Dei pium deſcenſum in animam, noſtris quibus poſſumus exprimimus verbis, ſpiritualia ſpiritualibus comparantes. Itaque in Spiritu fit iſta coniunctio, quia Spiritus eſt Deus, & concupiſcit decorem animæ illius, quam fortè aduerterit in Spiritu ambulantem, & curam carnis non perficientem in deſiderio, præſertim, ſi ſui amore flagrantem conſpexerit animam, quæ ſic affecta, & ſic dilecta, intimis illum affectibus, atque ipſis medullis cordis cælitùs illapſum ſuſcipiat, habeatque præſtò quem deſiderat, non figuratum, ſed infuſum: non apparentem, ſed afficientem: Nec dubium, quin eò iucundiorem, quò intus, non foris. Non tamen adhuc illum dixerim apparere ſicuti eſt, quamuis non omninò aliud hoc modo exhibeat, quàm quod eſt. Neque enim

vel

r Serm. 31 in Cantic. num. 6. 7. 8. & 9.

vel ſic continuè preſtò erit, quamuis deuotiſſimis mētibus, ſed nec vniformiter omnibus. Oportet namque pro varijs animæ deſiderijs Diuinæ guſtum præſentiæ variari, & infuſum ſaporem ſupernæ dulcedinis,diuerſa appetentis animi, aliter atque aliter oblectare palatum. Denique aduertiſti in hoc amatorio carmine quoties mutauerit vultum?& quomodo nunc quidē inſtar verecundi Spōſi,Sanctę animæ ſecretos petat amplexus, & oſculis delectetur,nunc verò in oleo,& vnguentis medicum exhibere appareat? nimirū propter teneras & infirmas animas,iſtiuſmodi adhuc indigētes fomentis & medicamentis:nunc rurſum quaſi viator quiſpiā itinerantibus Sponſę ſimul atq;adoleſcentulis ſe ſe aſſociās,iucūdiſſimis confabulationibus ſuis à labore vię omnem reuelat comitatum. Item aliquando occurrens quaſi prædiues aliquis Paterfamilias, qui in domo ſua abundet panibus, imò tanquam Rex magnificus & potens, qui Sponſæ pauperis videatur puſillanimitatem erigere, prouocare cupiditatem, demonſtrans illi omnia deſiderabilia gloriæ ſuæ. Atque ita non ceſſat, ſiue hoc illo modo interno iugiter apparere conſpectui quærentium ſe, vt ſermo impleatur quem dixit: Ecce ego vobiſcum ſum vſque ad conſumationem ſæculi. Et in his omnibus ſuauis,& mitis, & multæ miſericordiæ. Nam in oſculis quidem affectuoſum & blandum, in oleo autem & in vnguentis clementem,& affluentem viſceribus pietatis & compaſſionis. Porrò in via hilarem, affabilem, plenum gratiæ & ſolatij: in oſtenſione verò diuitiarum ac poſſeſſionum, munificum ſe ac largum, pro regia liberalitate remuneratorem demonſtrat. O quanta (ſ) illi animæ latitudo, quanta & meritorum prærogatiua, quæ Diuinam in ſe præſentiam, & digna inuenitur ſuſcipere, & ſufficiens capere! Verùm (t) vbi abſceſſerit Verbum Chriſtus, perindè ac ſi ollæ

ſ Ser. 27. in Cantic. num.10.
t Serm. 74. in Cant. num.7.

bullienti ſubtraxeris ignem;atque hoc mihi ſignum abſceſſionis eius, triſtis ſit neceſſe eſt anima, donec iterum reuertatur, & ſolitò recaleſcat cor meum intra me, idque ſit reuerſionis indicium. Accepimus (*u*) ab Apoſtolo habitare Chriſtum per fidem in cordibus noſtris. Vnde videtur non incongruè intelligi poſſe,tamdiù Chriſtum in nobis viuere, quamdiù viuit fides. Ac poſtquam fides noſtra mortua eſt: quodammodo Chriſtus mortuus eſt in nobis. Porrò fidei vitam opera atteſtantur,ſicut ſcriptum eſt: Opera quæ dedit mihi Pater,ipſa teſtimonium perhibent de me. Nec diſcrepare videtur ab hac ſententia, qui fidem ſine operibus mortuam aſſerit in ſemetipſa. Sicut enim corporis huius vitam ex motu ſuo dignoſcimus: ita & fidei vitam, ex operibus bonis. Itaque vita quidem corporis eſt anima, per quam mouetur & ſentit: vita verò fidei charitas eſt: quia per illam operatur, ſicut in Apoſtolo legis; Fides,quæ per dilectionem operatur. Vnde refrigeſcente charitate, fides moritur, ſicut corpus anima recedente.

Chriſte exaudi nos.

De Oratione. Motiua, cum quanta reuerentia & attentione verſandum in Oratione. De quatuor modis Orandi, & puritate quâ ſit orandum. Tria ſunt tantùm poſtulanda. Quæ ſunt impedimenta Orationis? Cur non ſemper obtinentur quæ poſtulantur?

I. ORatio (*x*) eſt hominis Deo adhærentis affectio, & familiaris quædam & pia allocutio. Licet enim (*y*) ſem-

u Serm. 2. de Reſurrect. Dom. ... 1.
x Tractat. de vita ſolitaria ad Frat. de Monte Dei cap 14. n.43.

(*y*) ſemper videamur à Deo, ſed in Oratione etiam præſentamus, & oſtendimus nos quaſi facie ad faciem cum Deo loquentes. Orantem (*z*) hominem cum Deo loqui quis dubitet? Intende (*a*) ergo illi, qui intendit tibi, audi eum loquentem tibi, vt ipſe exaudiat te loquentem ſibi. Clamauit (*b*) ad me, & exaudiam eum. Hoc planè eſt teſtamentum pacis, hoc pietatis fœdus, hoc pactum miſericordiæ & miſerationis. Dulcis lex quæ meritum exauditionis in clamore conſtituit poſtulationis. Clamauit, inquit, ad me, & exaudiam eum. Meritò non exauditur, qui clamare diſſimulat, aut omninò non poſtulans, aut tepidè poſtulans & remiſsè. Siquidem in Dei auribus, deſiderium vehemens clamor magnus: è regione autem remiſſa intentio, vox ſubmiſſa. Quando illa penetrabit nubes? Quando audietur in Cœlis? Ad commendationem (*c*) alacritatis, ad exercitia ſpiritualia contra acediam, ait Ieſus Diſcipulis: Vigilate, & orate, ne intretis in tentationem. Et alibi: Quoniam ſemper orare oportet; & nunquam deficere. Vbi intelligitur Orationem non tantùm eſſe vocis, ſed deuotionis. Non enim ſemper clamare poſſumus motu labiorum, ſemper autem poſſumus bono deſiderio feruere; quod oſtendit Dominus loquens ad Moyſen tacentem: Quid clamas ad me? Deſiderium viri Sancti clamorem appellat, quia lingua profectò tacebat. Vndè Dominus in Pſalmo: Deſiderium pauperum exaudiuit Dominus, præparationem cordis eorum audiuit auris tua. Nunquid (*d*) non deſiderium vox? Et valida. Deſiderium pauperum (inquit Dauid) audiuit Dominus. Ad Deum ergo (*e*) clament deſideria tua, vt habeas gratiam eius bonam, & placere poſſis in oculis pietatis ipſius: & in eo viuas, & moriaris in ipſo, vt gloriam eius videre, & ipſo frui in perpetuum merearis. Ecce (ait Maria) (*f*) ancil-

la

y Ser. 25. de diuer. n. 9. *z* Ser. 50. in Cant. n. 4. *a* Tract. medit. de cognit. hum. condit. cap. 6. n. 17. *b* Ser. 16. ſup. Pſ. 90. n. 1. *c* Tract. de vite Myſt. ſeu Paſſ. Dom. c. 6. n. 29. *d* Ser. 74. in Cant. n. 2. *e* Ser. 25. de diu. n. 6. *f* Ser. 4. ſup. miſſus. n. 11

la Dominí, fiat mihi ſecundùm verbum tuum. Fiat deſiderij ſignum, non dubitationis indicium. Et per hoc quòd dicit, fiat mihi ſecundùm verbum tuum, magis intelligenda eſt affectum exprimere deſiderantis, quàm effectum requirere more dubitantis. Quamquam nil obſtat intelligi, fiat, eſſe verbum orantis. Nemo quippe orat, niſi quod credit, & ſperat. Vult autem à ſe requiri Deus etiam quod pollicetur. Et ideò fortè multa quæ dare diſpoſuit, priùs pollicetur, vt ex promiſſione deuotio excitetur: ſicquè quod gratis daturus erat, deuota oratio promereatur. Sic pius Dominus, qui omnes homines vult ſaluos fieri, merita nobis extorquet à nobis: vt dum nos præuenit tribuendo quod retribuat, agit gratis, ne gratis tribuat.

II. In Regula noſtra (*g*) legimus, licet hora omni, & omni loco oculi Domini ſuper nos ſpeculentur, maximè tamen in oratione. Recumbentibus (*h*) vndecim diſcipulis apparuit illis Ieſus. Apparuit verè benignitas & humanitas Saluatoris. Multam enim fiduciam præſtitit, quòd libentiùs adſit orationi incumbentibus, quando nec recumbentibus quidem dedignatur adeſſe. Animę (*i*) ſuſpiranti frequenter, imò ſine intermiſſione oranti & affligenti ſe præ deſiderio cum interdùm deſideratus ille qui ita quæritur miſeratus occurrit, puto illi de propria experientia conuenire, vt dicat cum Hieremia: Bonus es Domine ſperantibus in te, animæ quærenti te. Porrò (k) quantam tibi debet hoc verbum (Angelis ſuis mandauit de te, vt cuſtodiant te in omnibus vijs tuis) inferre reuerentiam, afferre deuotionem, conferre fiduciam? Reuerentiam pro pręſentia, deuotionem pro beneuolentia, fiduciam pro cuſtodia. Solent (*l*) enim Angeli aſtare orantibus, & delectari in his, quos vident leuare puras manus in oratione: holocauſtum ſanctæ deuotionis gaudent ſe offerre Deo in odo-

g Ser. 25. de diuer. n. 9. *h* Ser. 1. in Aſcen. Dom. n. 1.
i Serm. 31. in Cant. n. 5. K Serm. 12. ſup. Pſal. 90. n. 6.
l Serm. 3. ſup. miſſus n. 1.

odorem ſuauitatis. Credimus (*m*) Angelos Sanctos aſtare orantibus, offerre Deo preces, & vota hominum; vbi tamen ſine ira & diſceptatione leuari puras manus perſpexerint. Probat hoc Angelus ita loquens ad Tobiam: Quando orabas cum lacrymis, & ſepeliebas mortuos &c. ego obtuli orationem tuam Domino. Puto id vobis ſatis & alijs Scripturæ teſtimonijs perſuaſum. Noueris ergo (*n*) huiuſmodi animam nunquam eſſe ſine Angelorum cuſtodia, qui eam æmulantur Dei æmulatione, ſolliciti ſuo viro ſeruare, & Virginem caſtam exhibere Chriſto. Et ne dixeris in corde tuo: Vbi ſunt? quis eos vidit? Vidit eos Propheta Heliſæus, inſuper & fecit orando, vt videret etiam Gieſi. Tu non vides, quia non es Propheta, nec puer Prophetæ. Vidit Patriarcha Iacob, & ait: Caſtra Dei ſunt hæc. Vidit & Doctor Gentium qui dicebat: Nonne omnes adminiſtratorij Spiritus ſunt, miſſi in miniſterium propter eos, qui hæreditatem capiunt ſalutis. Nam quòd (*o*) pſallentibus quoque dignanter admiſceri Sancti Angeli ſoleant, quid eo manifeſtius, quod Pſalmiſta ait: Præuenerunt Principes coniuncti pſallentibus in medio iuuencularum tympaniſtriarum. Vndè & dicebat: In conſpectu Angelorum pſallam tibi. State ergo (*p*) in reuerentia fratres, ſtate in ſollicitudine & deuotione mentis, maximèque in loco orationis, & in hac ſchola Chriſti, & auditorio ſpirituali. Terribiliter ſiquidem metuendus eſt locus vterq; nec maior adeſſe credendus eſt numerus hominum, quàm Angelorum. O ſi quis (*q*) haberet oculos apertos, quos orando Propheta puero reuelauit? videret proculdubiò quemadmodum, præueniunt Principes coniuncti pſallentibus, in medio iuuencularum tympaniſtriarum. Videret, inquam, qua cura, quouè tripudio interſunt cantantibus, adſunt orantibus, inſunt meditantibus, ſuperſunt quieſcen-

m Serm. 7. in Cant. n. 4. *n* Serm. 39. in Cant. n. 5.
o Serm 7. in Cant. n. 4. *p* Serm. de S. Ioan. Bapt. n 1.
q Epiſt 78. n. 6.

ſcentibus, ordinantibus & procurantibus præſunt. Agnoſcunt nimirùm ſupernæ Poteſtates, conciues ſuos; & pro his qui hæreditatem capiunt ſalutis, ſollicitè congaudent, confortant, inſtruunt, protegunt, prouidentque omnibus, omnes in omnibus. Itàque (r) in quouis diuerſorio, in quouis angulo, Angelo tuo reuerentiam habe. Ipſe eſt (ſ) qui in omni loco ſedulus quidam pediſſequus animæ, non ceſſat ſollicitare eam, & aſſiduis ſuggeſtionibus monere dicens: Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Ad Dominum autem: Sicut, ceruus, inquit, deſiderat ad fontes aquarum, ita deſiderat anima iſta ad te Deus: Deſiderauit te in nocte, ſed & ſpiritus tuus in præcordijs eius de manè vigilauit ad te. Et iterum: Tota die expandit ad te manus ſuas, dimitte illam, quia clamat poſt te. Conuertere aliquantulùm, & deprecabilis eſto ſuper eam. Reſpice de Cœlo & vide, & viſita deſolatam. Fidelis paranymphus, qui mutui amoris conſcius, ſed non inuidus, non ſuam quærit, ſed Domini gratiam: diſcurrit medius inter dilectum & dilectam, vota offerens, referens dona. Excitat iſtam, placat illum. Interdùm quoque (licet raro) repræſentat eos pariter ſibi, ſiue hanc rapiens, ſiue illum adducens.

III. Quatuor mihi (t) videntur orandi modos exprimere Apoſtoli verba, dicentis: Volo primùm fieri obſecrationes: deindè orationes, poſtulationes, gratiarum actiones. I. Sunt quos adhuc peccati conſcientia terret & cruciat, nondùm accepta reſiſtendi virtute. Quia ergo timent, & meritò timent per ſeipſos accedere, ſtudent quaſi per alios ſupplicare. Tale eſt illud orationis genus, quo ſolemus vti, dicentes: Sancte Petre, ora pro nobis, & ſimilia. Maximè verò per illud obſecratio eſt manifeſta: Per Paſſionem tuã, Libera nos Domine: & cætera in hunc modum.

II. At

r Serm. 12. ſup. Pſal. 9 n. 6.
ſ Serm. 31. in Cant. n. 5.
t Serm. 25. de diuer n. 1.

Digitized by Google

dum. II. At (u) verò iam continendi virtute accepta, ſecurus accedit, qui ſibi conſcius fuerit pro delictis præteritis veniam quærens, & oratione vtens, quæ noſtri oris eſt ratio, quando iam ore ſuo loquitur cùm Deo ſuo. III. Dehinc (x) poſtquam in lamentis pœnitentiæ aliquamdiu perſeuerans, hilaritatem quandam, & fiduciam conceperis indulgentiæ, accede iam ad poſtulationes; vt ſecurè tamquàm receptus in gratiam Domini, tibi & conſeruis tuis audeas petere quod oportet. IV. Porrò (y) ad quartum genus orationis, quod eſt gratiarum actio, perpaucos attingere credo, & quò rarius, eò precioſius eſt. Multam enim prorsùs gratiam inueniet apud Deum, quem iuxta promiſſionem ſuam exaudit antequam inuocetur: & teſtimonium reddet ſpiritui eius ſpiritus quem habet ex Deo, quoniam exauditum eſt deſiderium eius, ita vt certus iam non orare, ſed gratias agere poſſit. Prima igitur, id eſt, obſecratio, verecundo fiat affectu. Secunda, quam propriè diximus orationem, affectu puro: vt videlicet non diſſimulemus peccata, non nos palpemus: ſcientes quòd ſic quiſquè inuenit gratiam apud Deum, ſi inuentus fuerit durus iudex in ſemetipſum. Tertia, id eſt, poſtulatio, amplum quærit affectum, & fiduciæ latitudinem, ſicut ſcriptum eſt: Poſtulet autem in fide nihil hæſitans. Quarta quæ eſt gratiarum actio, ipſa debet eſſe deuotione pleniſſima, & delicijs affluens. Prima (z) Oratio, inquam, debet fieri verecundo affectu: hoc autem fit, cùm necdum peccator audet per ſeipſum accedere ad Deum, ſed quærit aliquem ſanctum virum, per quem habeat acceſſum. Secunda Oratio fit puro affectu: & hoc fit quando ſcilicet peccator iam per ſeipſum accedit, & ore proprio confitetur. Tertia Oratio effunditur amplo affectu: & hoc fit, quando is, qui pro ſe orauerat, orat iam pro alijs. Quar-

u Serm. 25. de diuerſ. 4. num. 3. x Ibid. num. 4.
y Ibid. num. 7.
z Ser. 107. de diuer. num. 1.

ra Oratio emittitur deuoto affectu, quæ de cordis puritate ſine vlla hæſitatione cum gratiarum actione depromitur. Has quatuor Orationum ſpecies, id eſt, verecundam, puram, amplam, deuotam nuncupat Apoſtolus alijs nominibus, & ad eas nos hortatur dicens: Obſecro primò omnium fieri obſecrationes, orationes, poſtulationes, gratiarum actiones. Nam obſecrationes verecundo, orationes puro, poſtulationes amplo, gratiarum actiones fiunt affectu deuoto.

IV. Diximus (a) de generibus Orationum, dicamus etiam, qua puritate ſit orandum. Et quidem tria videntur mihi hic eſſe neceſſaria, quibus Orationis intentio firmiter eſt adſtrigenda. Conſiderare namque debet is qui orat, & quid petit, & ipſum quem petit, & ſeipſum qui petit. I. In eo autem quod petit, duo debet attendere vt ſecundùm Deum ſit quod poſtulat, & vt hoc ipſum in ſummò affectus deſiderio habeat. Verbi gratia: ſi peccatorum remiſſionem, ſi Spiritus Sancti gratiam, ſi virtutem atque ſapientiam, ſi fidem, veritatem, iuſtitiam, humilitatem, patientiam, manſuetudinem & cætera Spiritualia chariſmata quæſierit, & ea cogitando vehementer affectus fuerit; hęc ſecundùm Deum eſt oratio, & hæc meretur audiri. De huiuſmodi enim orationibus loquitur per Eſaiam Deus: Antequam clament ego exaudiam, adhuc illis loquentibus, ego audiam. II. Similiter & in ipſo quem petit, debet duo conſiderare: bonitatem, & maieſtatem. Bonitatem qua gratis velit, & maieſtatem qua planè poſſit dare quicquid petitur. III. Sed & in ſeipſo qui petit, debet nihilominus duo attendere: id eſt, vt pro ſuis meritis nihil ſe accepturum putet, ſed de Dei miſericordia tantùm quicquid rogauerit, ſe impetraturum ſperet. Tunc ergo dicitur cor purum, quando tria hæc quæ dicta ſunt, & eo modo quo dicta

a. Ibid. num. 2.

dicta ſunt, cogitat. Et quiſquis hac puritate & intentione cordis orauerit, exaudiri ſe ſciat. Alioquin (*b*) non recte oras, ſi orando præter Deum aliquid quæras, aut quod propter Deum non quæras, quià in ipſo ſunt omnia. Ibi remedium vulnerum, ibi ſubſidia neceſſitatum, ibi reſarcitus defectuum; ibi profectuum copiæ ibi denique quicquid accipere vel habere hominibus expedit; quicquid decet, quicquid oportet. Porrò (*c*) pura eſt oratio, quando in ſuo tempore ſuperfluæ cogitationes non conturbant. Longè quippè eſt à Deo animus, qui in oratione cogitationibus ſæculi eſt occupatus. Vndè (*d*) vos moneo, dilectiſſimi, purè ſemper ac ſtrenuè Diuinis intereſſe laudibus. Strenuè quidem, at ſicut reuerenter, ita & alacriter Domino aſſiſtatis, non pigri, non ſomnolenti, non oſcitantes, non parcentes vocibus, non præcidentes verba dimidia, non integra tranſilientes, non fractis & remiſſis vocibus muliebre quiddam balba de nare ſonantes; ſed virili (vt dignum eſt) & ſonitu, & affectu voces Sancti Spiritus depromentes. Purè verò, vt nihil aliud dum pſallitis, quàm quod pſallitis cogitetis. Nec ſolas, dico, vitandas cogitationes vanas & ocioſas: vitandæ ſunt & illæ, illa duntaxat hora, & illo loco, quas officiales fratres, pro communi neceſſitate, quaſi neceſſariò frequenter admittere compelluntur. Cùm ergò (*e*) ad orandum ſiue pſallendum Eccleſiam intraueris, fluctuantium cogitationum tumultus exteriùs relinque, curamquè exteriorum penitùs obliuiſcere, vt ſoli Deo poſſis vacare. Fieri enim non poteſt, vt aliquando cum Deo loquatur, qui cum toto mundo etiam tacens fabulatur.

V. Ait ſanctus (*f*) Dauid: Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Petitiones cordis, in tribus credo conſtare: nec video quid præter illa electus quiſ-

b Ser. 86. in Cant. n. 3. *c* Tract. ad Sororem, de modo viuendi c. p. 49. n. 117.
d Ser. 47. in Cant. n. 8. *e* Tract. meditationum de cognit. hum. condit. c. 6 n. 17.
f Ser. 5. in Quadrag. num. 8.

que ſibi debeat poſtulare. Duo quidem huius temporis ſunt, id eſt, bona corporis & animæ, tertium verò beatitudo æternæ vitæ. Nec mireris, quòd bona corporis à Deo dixerim eſſe quęrēda, quoniā eius ſunt corporalia omnia, ſicut & Spiritualia omnia bona. Ab eo ergo petendum & ſperandum nobis eſt, vndè poſſimus in eius ſeruitio ſuſtentari. Verumtamen pro neceſſitatibus animæ orandum nobis eſt, & frequentiùs, & feruentiùs, id eſt, pro obtinenda gratia Dei, animæquè virtutibus. Nimirùm (*g*) ſola eſt gratia qua ſaluamur. Sic & (*h*) pro vita æterna tota pietate, & toto nobis orandum eſt deſiderio, vbi nimirùm corporis & animæ plena, & perfecta ſit beatitudo. In his ergo tribus, vt cordis petitiones ſint, tria nobis ſunt obſeruanda. Nam & in prima quidem ſuperfluitas, & in ſecunda impuritas, & elatio interdùm ſurripere ſolet in tertia. Nonnunquam enim temporalia quæri ſolent ad voluptatem, virtutes ad oſtentationem. Sed & vitam æternam fortaſſis aliqui non in humilitate quærunt, ſed tamquam in fiducia ſuorum meritorum. Nec hoc dico, quin accepta gratia fiduciam donet orandi, ſed non oportet, vt in ea conſtituat quiſquam fiduciam impetrandi: hoc ſolùm conferunt hæc præmiſſa dona, vt ab ea miſericordia, quæ tribuit hæc, ſperentur etiam ampliora. Sit ergò oratio, quæ pro temporalibus eſt, circa ſolas neceſſitates reſtricta; ſit oratio, quæ pro virtutibus eſt animæ, etiam ab omni impuritate libera, & circa ſolum beneplacitum Dei intenta: ſit ea quæ ſit pro æterna vita, in omni humilitate, præſumens de ſola (vt dignum eſt) miſeratione Diuina. Crede ergò (*i*) te Deo, committe te ei, iacta in eum cogitatum tuum, & ipſe te enutriet, vt fiducialiter & fideliter dicas: Dominus ſollicitus eſt mei. Nam ſibi quidem ipſi fidere, non fidei ſed perfidiæ eſt: non confidentiæ ſed diffiden-

g Ser. 2. de Virg. Deip. num. 7.
h Ser. 5. in Quadrag. num 8. & 9.
i Ser. 5. in Vig. Nat. Dom. num. 5. & 6.

fidentiæ magis,in ſemetipſo habere fiduciam Is verò fidelis eſt,qui nec ſibi credit, nec in ſe ſperat,factus ſibi tãquam vas perditum : ſed ſic perdens animam ſuam , vt in vitam æternam cuſtodiat eam . Porrò id quidem ſola facit humilitas cordis, vt non ſibi fidelis anima innitatur , ſed deſerens ſemetipſam , aſcendat iam de deſerto,innixa ſuper dilectum, atque adeò delicijs affluens.

VI. Oratio,quantò efficacior (*k*) eſt ſi fiat vt debet, tantò callidiùs impediri ab aduerſario ſolet. Interdùm enim grauiter impeditur oratio à puſillanimitate ſpiritus , & timore immoderato. Hoc autem tunc ſolet fieri , cùm ſic cogitat homo propriam indignitatem , vt non conuertat oculos ad Diuinam benignitatem . Sed ſi magna eſt iniquitas mea , multò maior eſt, Domine, pietas tua. Ideòque cùm ad me ipſum turbata fuerit anima mea , memor ſum multitudinis miſericordiæ tuæ, & reſpiro in ea: & cùm introiero in potentias tuas , nolo memorari iuſtitiæ tuæ ſolius . Verumtamen (*l*) ſicut periculum eſt, ſi fuerit oratio nimis timida , ſic in contraria parte, non minus , imò & maius periculum eſt , ſi fortè fuerit temeraria . Temeritatem enim dico,quando is in cuius conſcientia peccatum adhuc aut vitium aliquod regnat , ambulat in magnis & mirabilibus ſuper ſe , minùs ſollicitus pro periculo animæ ſuæ . Tertium periculum eſt, ſi ſit Oratio tepida , & non ex viua affectione procedens. Timida quidem oratio Cælum non penetrat; quia reſtringit animam timor immoderatus, vt oratio non dicam non aſcendere, ſed nec procedere queat . Tepida verò in aſcenſu langueſcit , & deficit, eò , quòd non habeat vigorem . Nam temeraria non aſcendit, ſed reſilit: reſiſtitur enim ei : nec tantùm non obtinet gratiam , ſed & meretur offenſam. Quæ verò fidelis, & humilis, & feruens oratio fuerit,

Cæ-

k Ser. 4. in Quadr. num. 3.
l Ibidem num. 4.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EM.

Digitized by Google

Cælum ſine dubio penetrabit: vnde certum eſt, quòd vacua redire non poterit. Porrò (*m*) duobus modis oratio impeditur, ne impetrare quiſque poſſit quod poſtulat: nempè ſi adhuc homo mala committit, aut ſi peccanti in ſe ex toto corde non dimittit.

VII. Verumtamen (*n*) quoties de Oratione loquor, verba quædam humanæ cogitationis audire mihi videor in corde veſtro, quæ & ab alijs frequenter audiui, & nonnumquam expertus ſum in corde meo. Quid enim eſt, quòd licet numquam ab oratione ceſſemus, vix & vnquam experiri videatur aliquis noſtrum, quis ſit orationis ſuæ fructus? Sicut ad orationem accedimus, ſic redire videmur: nemo nobis reſpondet verbum, nemo quicquam donat: ſed laboraſſe videmur incaſſum. Sed quid in Euangelio dicit Dominus? Nolite, ait, iudicare ſecundùm faciem, ſed iuſtum iudicium iudicate. Quod eſt autem iuſtum iudicium, niſi iudicium fidei? quoniam iuſtus ex fide viuit. Ergo iudicium fidei ſequere, & non experimentum tuum: quoniam fides quidem verax, ſed experimentum fallax. Quæ eſt ergò veritas fidei, niſi quod promittit ipſe Filius Dei? Quidquid orantes petitis, credite quia accipietis, & fiet vobis. Putatis (*o*) quia auarus aut inops factus eſt Deus, impotens aut inexorabilis? Abſit hoc, prorsùs abſit: ſed ipſe cognouit figmentum noſtrum, & ſcapulis ſuis obumbrat nobis. Non tamen à petitione propterea ceſſandum; quia etſi non dat ad ſatietatem, dat tamen ad ſuſtentationem. Nemo (*p*) veſtrum, Fratres, paruipendat orationem ſuam. Dico enim vobis, quia ipſe ad quem oramus, non paruipendit eam. Priuſquam egreſſa ſit ab ore noſtro, ipſe ſcribi iubet eam in libro ſuo. Et vnum indubitanter è duobus ſperare poſſumus; quoniam aut dabit quod petimus, aut quod nobis nouerit eſſe

m Tract. ad Sororem, de modo benè viuendi cap. 49. num. 127.
n Ser. 5. in Quadrag. num. 5. *o* Ser. 4 ſuper Pſal. 50 num. 4.
p Ser. 5. in Quadrag. num 5.

ſe vtiliùs. Nos enim quid oremus ſicut oportet, neſcimus: ſed miſeretur ille ſuper ignorantiam noſtram: & orationem benignè ſuſcipiens, quod nobis aut omninò non eſt vtile, aut non tàm citò dari neceſſe eſt, minimè tribuit: oratio tamen infructuoſa non erit. Nec habes (*q*) vnde cauſeris, ſed vndè magis in gratiarum actione verſeris: quandoquidem tanta ſuper te cura eſt Deo tuo, vt quoties ignorans quæris quod tibi inutile eſt, non te audiat ſuper hoc, ſed mutet illud vtiliori dono. Sic & Pater carnalis paruulo quærenti panem libenter porrigit: quærenti cultellum quem non neceſſarium putat, non conſentit: ſed magis panē ei quem dederat frangit, vel per aliquē miniſtrorum frangi præcipit, vt nihil ille habeat periculi, nihil laboris. Sed iam (*r*) omninò mouet, fratres mei, quid ſibi velit, quòd minùs erga nos liberalis nunc Diuina Clementia videatur? vt quibus tanta contulit nōn rogantibus, non deſiderantibus, imò & fortaſſe recuſantibus; nunc orantibus, obſecrantibus, poſtulantibus ſæpiſſimè, imò continuè, videatur multò minora negare. Quid enim putamus, chariſſimi? Abbreuiata eſt manus Domini, an fortè theſauri gratiæ defecerunt? Quid, inquam, putamus, vtrum voluntas mutata ſit, an immutata facultas? Neutrum ſanè de eo æſtimare licet, neutrum fas eſt credere de Omnipotenti & immutabili maieſtate. Quid ſibi vult ergo quòd inceſſanter orantes, obſecrantes, poſtulantes non exaudit, quibus tantam & tàm gratuitam miſericordiam prærogauit? Heu! heu! non inuenitur (*ſ*) qui redeat & agat gratias Deo, niſi alienigena. Nonne decem mundati ſunt, & nouem vbi ſunt? Meminiſtis credo verba Saluatoris hæc eſſe, nouem illorum ingratitudinem arguentis. Benè ſiquidem oraſſe, obſecraſſe, poſtulaſſe leguntur, qui leuauerunt vocem dicentes: Ieſu: Fili.

q Ibid. num. 7.
r Ser 27. de diuer. num. 4.
ſ Ibid. num. 5. & 6.

Fili Dauid miſerere nobis. Sed defuit eis quarta, quam adiecit Apoſtolus, gratiarum actio; quando nec redierunt, nec egerunt gratias Deo. Multos quidem videmus, vſque hodiè ſatis importunè petentes quod ſibi deeſſe cognouerint: ſed paucos admodùm nouimus, qui dignas ſuper acceptis beneficijs gratias agere videantur. Nec reprehenſibile quòd inſtanter petimus, ſed planè petitioni negat effectum, quòd inuenimur ingrati. Et fortè hoc etiam clementiæ eſſe videtur Diuinæ, ingratis negare quod poſtulant, ne contingat nobis, vt tantò grauiùs de ingratitudine iudicemur, quantò magis accumulatis beneficijs ingrati probabimur extitiſſe. Propterea (*t*) oratio noſtra ſæpè repellitur, & hoc ipſum ipſa pia diſpenſatione fieri exiſtimo, ne qui de proacceptis beneficijs ingrati fuimus, ex noua largitione cæleſtium munerum, grauiore culpa ingratitudinis oneremur. Cùm enim Deus beneficium perditum reputat, quod non proſequitur actio gratiarum; nobis expedit non exaudiri potiùs, quàm ad cumulum damnationis noſtræ ingratitudinis materiam obtinere, quòd petimus. Fælix (*u*) autem Samaritanus ille, qui cognouit ſe nihil habere, quod non accepiſſet: idcircò ſeruauit depoſitum, & cum gratiarum actione, ad Dominum eſt reuerſus. Fælix, qui ad ſingula dona gratiæ, redit ad eum, in quo eſt plenitudo omnium gratiarum: cui dum nos pro acceptis non ingratos exhibemus, locum in nobis facimus gratiæ, vt maiora adhuc accipere mereamur. Confitenti (*x*) humiliter, & deuotè gratias referenti, non immeritò ampliora beneficia promittuntur. Nam qui fidelis inuenitur in modico, iure conſtituetur ſuper multa: ſicut è contrario accipiendis indignus eſt, qui fuerit de acceptis ingratus. Omninò (*y*) enim ſola nos à profectu conuerſationis impedit ingratitudo noſtra, dum

t Libro 3. de amore Dei cap 20. num. 69. *u* Ser. 27. de diu. 1. num. 7.
x Ser. 4. ſuper Pſalm. 90. num. 1.
y Ser. 27. de diuer. num. 7.

dum quodammodò amiſſum reputans Dator, quod ingratus accepit, cauet ſibi de cætero ne tantò plura amitteret, quantò plura conferret ingrato. Fælix proindè qui ſe alienigenam reputans, etiam pro quibuſque minimis beneficijs non minimas refert grates, gratuitum eſſe non dubitans, neque diſſimulans, quod alieno impenditur & ignoto. Obſecro itaque Fratres mei, humiliemur magis ac magis ſub potenti manu Dei, & ab hoc tàm maximo, tàm nequiſſimo vitio ingratitudinis longè fieri ſtudeamus: vt tota deuotione in gratiarum actione verſantes, conciliemus nobis gratiam Dei noſtri, quæ ſola poteſt ſaluare animas noſtras. Nec verbo tantùm vel lingua, ſed opere & veritate exhibeamus nos gratos: quia gratiarum actionem magis quàm dictionem à nobis exigit Dator gratiarum Dominus Deus noſter.

Pater de cælis Deus: miſerere nobis.

Deus Pater, qui non tantùm eſt Pater Ieſu Chriſti Primogeniti Filij ſui per naturam, ſed etiam Chriſti fidelium per adoptionem; tempore orationis cogitandus, & orandus eſt in Cœlis.

I. ALtiſſimus (z) Deus Pater quamuis omnipotens ſit, non potuit tamen vel æqualem ſibi condere creaturam, vel inæqualem gignere Filium. Fecit quidem Angelum magnum, ſed non quantus ipſe: & ideo nec Altiſſimum. Solùm autem Vnigenitum, quem non fecit, ſed genuit Omnipotens Omnipotentem, Altiſſimus Altiſſimum, Æternus Coæternum. Ipſe eſt (a) ſecundùm Gabrielis

D teſti-

z Serm. 3. ſup. Miſſus num. 12.
a Serm. 1. de Aduen. Dom. num. 2.

teſtimonium, Altiſſimi Filius, ac proinde Coaltiſſimus ipſe. Neque enim fas eſt Dei Filium degenerem ſuſpicari, ſed æqualis fateri neceſſe eſt altitudinis, ac eiuſdem penitùs dignitatis. Nam & Filios Principum Principes, & filios Regum Reges eſſe quis neſciat? Vide (*b*) ſi non manifeſtè vocis Paternæ teſtimonio Dei Filius approbatur. Cœli namque aperti ſunt ſuper eum, & deſcendit Spiritus Sanctus corporali ſpecie ſicut columba in illum, & vox Patris audita eſt: Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui. Pater enim (*c*) diligit Filium affectu vtique Diuino & inexperto omni Creaturæ. Sed & in (*d*) monte coram tribus Diſcipulis nihilominus magnificentiſſimè clarificatus eſt, tum voce eadem (Hic eſt Filius meus dilectus) denuò ad ſe cœlitùs delapſa, tum mira illa eximiaque transfiguratione corporis ſui, tum etiam Prophetarum atteſtatione duorum, qui ibidem apparuerunt cum eo loquentes. Satis ergo (*e*) manifeſtum eſt ex hoc ipſo, ſatis euidens, & indubitabile, quoniam Dei Filium neceſſe eſt Deum eſſe. Nam & Filios hominum homines, & ipſorum quoque animalium fœtus ex eodem cum eis genere eſſe nemo eſt, qui dubitet? Commendant (*f*) nobis S. literæ Chriſtum Dominum, & ex Patre, & in Patre, & cum Patre? Quòd dicitur ex Patre, ineffabilis eſt natiuitas: quòd in Patre, conſubſtantialis vnitas: quòd cum Patre, æqualitas maieſtatis. Sanè tria hæc ab æterno. Cæterùm ſi ex Patre naſcens, quid in Patre, aut cum Patre? Non incongruè forſitan in Patre cubans, cum Patre ſedens dicatur. Et audite conſeſſus, & huius accubitus rationem. Sicut enim ſeſſio Maieſtatem, ſic conſeſſio æqualem exprimit maieſtatem, præſertim cum ſit ei ſedes à dextris Patris. Cui enim (*g*) aliquando Angelorum dictum eſt: Sede à dextris meis? Non modo autem de numero Angelorum, ſed

nec

b Serm. 3. in Epiph. num. 7. *c* Serm. 1. in Quadrag. nu. 3. *d* Serm. 76. in Cant. n. 4. *e* Serm. 3. in Epiph. n. 7. *f* Serm. 5. de Verb. Eſaiæ nu. 2. *g* Serm. 76. in Cant. n. 5.

Digitized by Google

nec de ſuperioribus quidem reliquis beatorum Ordinibus omninò quis repertus idoneus eſt, ad capeſſandam ſuperexcellentem hanc gloriam. Igitur Domino meo ſingulariter à Domino & dictum, & datum eſt ſedere à dextris gloriæ ipſius; vtpote in gloria coæquali, in eſſentia conſubſtantiali, in generatione conſimili, maieſtate non diſpari, æternitate non poſteriori. Vnigenitus (*b*) eſt ille, cui æterna generatione Patris æqualitas collata eſt, & conſeſſus. Et ſedere (*i*) quidem iam quieſcere eſt, ſed iacere magis. Quid autem delectabiliùs, & quodammodo dulciùs eſſe videbitur Filio, quòd in Patre eſt, an quòd cum Patre omnibus præeſt? In quo putas horum ſumma illa pax Dei, quæ exuperat omnem ſenſum, & ſingularis requies Domini competentiùs aſſignetur? Etſi dignè ore id exprimi nequeat, corde tamen forſitan piè concipitur; vt ſalua quidem in omnibus illius indiuiſibili ſimplicitate Eſſentiæ, inter gloriæ æqualitatem, & ſubſtantiæ vnitatem, velut ſimilis quædam ei, qui inter conſeſſum & accubitum eſt, cogitari poſſe diſtinctio videatur. Denique parùm videtur Sponſæ ſedentem, cubantem ſibi flagitat indicari: Indica mihi, ait, quem diligit anima mea, vbi cubes in meridie? Sed & animæ omni, quæ ſanum ſapit, dulciùs ſapit per omnem modum, quod Apoſtolus ait: Qui adhæret Deo, vnus Spiritus eſt; quàm quod Apoſtolis dicitur: Cum ſederit Rex in ſede maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos iudicantes: haud minùs vtique iucundior ſeſſione, cubatio. Ego in Patre (ait Filius) & Pater in me eſt. Non potuit expreſsiùs ſubſtantiæ vnitas commendari. Vbi enim vterque in altero, nihil quaſi exterius licet, nihil interius cogitari, ſimpliciſſimam magis credi neceſſe eſt in ambobus ſubſtantiæ vnitatem. Verumtamen aliquatenùs huic ſimile eſt, quod dicitur: Qui manet in Charitate, in Deo manet, &

 Deus

b Serm. 2. in Oct. Paſchæ n. 1

i Serm. 5. de verbis Eſaiæ n. 1. & 2.

Deus in eo ; niſi quòd hic quidem ſpiritualis quædam vnio , ſecundùm quòd ſupramemorauimus ; qui adhæret Deo, non quidem vnum, id eſt, non vna ſubſtantia, ſed vnus Spiritus eſt : illic verò naturalis potiùs, & ſubſtantialis vnitas deſignatur . Eſt autem (k) Patri, Filioque natura, eſſentia , voluntas non modò vna , ſed vnum . Hoc nempè eſt illis eſſe , quòd naturam eſſe : hoc velle , quòd eſſe , vel naturam eſſe . Vnde (l) & habes in Euangelio Ioannis 10. *Ego, & Pater vnum ſumus* . Illud proindè iuxta præfatam ſimilitudinem, tamquam cubiculum Vnigeniti, & quaſi ſumma Domini requies eſt . Sicut ait (m) *Sponſa* : *Cùm eſſet Rex in accubitu ſuo etc.* Accubitus Regis, ſinus eſt Patris, quia ſemper in Patre Filius . Mihi videtur (n) ineffabile quoddam , atque inexpertum omni Creaturæ oſculum deſignaſſe , qui ait : Nemo nouit Filium , niſi Pater, & nemo nouit Patrem niſi Filius , aut cui voluerit Filius reuelare . Pater enim diligit Filium, & ſingulari dilectione amplectitur ; Summus æqualem, æternus coæternum , vnus vnicum . Sed enim non minori ipſe à Filio affectione conſtringitur : quippè pro cuius amore & moritur, ipſo atteſtante, cùm ait ; Vt ſciant omnes, quia diligo Patrem, Surgite, eamus. Haud dubium quin ad paſſionem . Illa itaque mutua gignentis , genitique cognitio pariter & dilectio , quid niſi oſculum eſt ſuauiſſimum, ſed ſecretiſſimum ? Ego pro certo ad tantum & tàm ſanctum Diuini amoris arcanum ne ipſam quidem Angelicam admitti arbitror Creaturam . Etenim Paulo hoc ipſum ſapiente , pax illa exuperat omnem etiam Angelicum ſenſum . Pater Filium (o) oſculans, pleniſſimè illi arcana ſuæ Diuinitatis eructat, & ſpirat ſuauitatem amoris, Scriptura hoc ſignificante, cùm ait : Dies diei eructat verbum . Cui ſanè ſempiterno, ſingulariterque beato complexui, nulli omninò [vt iam dictum eſt] creaturæ intereſſe, dona-

k Serm. 71. in Cant. nu. 8. l Serm. de verbis [illegible] n. 2.
m [illegible] 42. in Cant. n. 10. n Ser. 8. in Cant. [illegible]
o [illegible]

donatur. Solo vtriuſque Spiritu Sancto teſte, & conſcio mutuæ agnitionis, & dilectionis. Nempè (p) ſi rectè Pater oſculans, Filius oſculatus accipitur: non erit abs re oſculum Spiritum Sanctum intelligi, vtpotè qui Patris, Filijque imperturbabilis pax ſit; gluten firmum, indiuiduus amor, indiuiſibilis vnitas. Porrò (q) oſculum commune eſt oſculantis, & oſculati. Si igitur ſe inuicem oſculantur, Pater & Filius, quid eſt eorum oſculum niſi Spiritus Sanctus?

II. Domine (r) inquit Dauid, nomen tuum in æternum, & memoriale tuum in generationem & generationem. Generatio, & generatio non Angelorum profectò, ſed hominum. Vis ſcire, quia nomen, & memoriale Dei Patris in nobis eſt, præſentia in excelſo? Sic orabitis (inquit Filius Vnigenitus) Pater noſter, qui es in cœlis, ſanctificetur nomen tuum. Fidelis oratio, cuius ipſa primordia, & Diuinæ adoptionis, & terrenæ peregrinationis admoneant, vt hoc ſcientes quod quamdiu non ſumus in cœlo, peregrinamur à Domino; gemamus infra noſmetipſos, adoptionem Filiorum expectantes, præſentiam vtique Patris. Quanta (s) dignatio Dei, Patrem hominum eſſe: quanta hominum gloria, Dei filios eſſe, & hæredes? nam ſi filij, & hæredes. Poſtquam Vnigenitus Dei (t) non rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo, hominis quoque dignatus eſt fieri filius, & habitu inuentus vt homo, non immeritò iam de cœleſti generatione exiguitas humana præſumit. Neque enim indignum eſt Deo eorum fieri Patrem, quorum ſe Chriſtus fecerit fratrem. Quare Filius (u) Dei factus eſt homo, niſi vt homines faceret filios Dei? Nec fruſtra in terris (x) viſus eſt homo cęleſtis, cum de terrenis cœleſtes quamplurimos fecerit ſibi ſimiles, vt ſit quod legitur: Qualis cęleſtis, tales & cęleſtes. Nec mireris (y) hominem Seraphim factum, memento quia Creator, & Dominus Seraphim factus eſt homo.

Ad

p Ibid. n. 2. *q* Ser. 89 de diuer. n. *r* Ser. 2 de Virg. Deip. n. 1. *s* Ser. 76 in Cant. num. 5. *t* Ser. 1 in Oct. Paſchæ n. 1. *u* Ser. 1 in Vig. Nat. Domi. n. 2. *x* Ser. 27 in Cant. n. 7. *y* Ser. 1 de verbis Iſaiæ n. 2.

Ad contumeliam tuam ò ſuperbe, qui creatus inter Angelos, inter Angelos ſtare non meruiſti: ecce Rex noſter nouos in terra Angelos fabricaturus aduenit. Atque vt tabeſcas amplius, & liuore proprio torquearis; non qualeſcunque nec inferioris alicuius ordinis Angelos, ſed Seraphim. Audi enim quid ipſe loquatur: Ignem, inquit, veni mittere in terram, & quid volo niſi vt accendatur? vult ergo Seraphim fabricari, vt ibi ſtent, vnde tu corruiſti. Exultate (z) quicunque eſtis grandia concupiſcentes, deſcendit ad vos Filius Dei, vt regni ſui faciat cohæredes. Si enim (a) filij, & hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti, vt quemadmodum dicit Ioannes 12. Vbi ipſe eſt, ibi ſit & miniſter ſuus. Hic eſt (b) hæres, deuotè ſuſcipiamus eum, ſic enim & hæreditas noſtra erit. Qui enim proprium Filium dedit, quomodo non omnia nobis ſimul cum illo donauit. Nemo diſcedat, nemo hæſitet, habemus teſtimonium credibile nimis: Verbum Caro factum eſt, & habitauit in nobis. Fratres habere voluit Vnigenitus Dei, vt eſſet in multis fratribus primogenitus ipſe. Vtique nihil hæſitet ipſa puſillanimitas fragilitatis humanæ: priùs ipſe factus eſt hominum frater, factus eſt hominis Filius, factus eſt homo. Rex ille (c) diues, & prædiues exinanitus, excelſus humiliatus, immenſus abbreuiatus, & ab Angelis minoratus eſt: verus denique Deus, & Dei Filius incarnatus. Sed quo fructu? nempè vt omnes eius paupertate locupletemur, eius humilitate ſubleuemur, eius minoratione magnificemur, eius incarnatione adhærentes Deo incipiamus vnus eſſe Spiritus cum eo. Ad Patrem verebaris (d) accedere, ſolo auditu territus ad folia fugiebas? Ieſum tibi dedit mediatorem. Quid non apud talem Patrem, Filius talis obtineat? Exaudietur vtique pro reuerentia ſua: Pater enim diligit Filium. An

verò

z Ser.1.in Vig.Nat.Dom,n.2. a. Tract de Conuer.ad Clericos cap 18.n 31.
b Ser.1.in Vig.Nat.Dom.n.3. c Ser.3.in Annunt.B.V.M. n.8.
d Ser.2.de Virg.Deip.n.7.

Digitized by Google

verò trepidas & apud ipſum? Frater tuus eſt, & caro tua, tentatus per omnia abſque peccato, vt miſericors fieret. Sicut (*e*) malus (ait Sponſa) inter ligna ſyluarum, ſic dilectus meus inter filios. Et benè inter filios, quia cum eſſet vnicus Patris ſui, multos illi, & abſque inuidia filios acquirere ſtuduit, quos non confunditur vocare fratres, vt ſit ipſe Primogenitus in multis Fratribus. Iure autem præponitur vniuerſis adoptatis per gratiam is, qui per naturam filius eſt. Hinc eſt, (*f*) quòd Beatus Ioannes [qui ſæpiùs nobis, ac ſtudioſiùs hanc cõmendat adoptionem Filiorum Dei] in ipſo quoque Euangelij ſui principio: Quotquot, inquit, receperunt eum, dedit eis poteſtatem Filios Dei fieri. Et Apoſtolus, quos præſciuit, inquit, (haud dubium quin Deus Pater) & prædeſtinauit conformes fieri imagini Filij ſui. Vide conformationem! Poſt ipſum adoptantur, vt ſit ipſe Primogenitus in multis Fratribus. Non ſine (*g*) membris caput inuenitur in Regno, ſi tamen membra fuerint conformia ſibi, & cohærentia capiti ſuo. Conformia ſanè moribus, cohærentia fide. Fide (*h*) ſiquidem in Dei Filios adoptamur. Meritò (*i*) quoque Filij nomine vocabuntur, qui Filij opus impleuerint. Beati pacifici, quoniam Filij Dei vocabuntur. Non eſt enim Deus diſſenſionis, ſed pacis: ideoque filios pacis, Dei quoque Filios dignum eſt appellari. Dignum (k) valde eſt, & omninò exigit ratio æquitatis; vt quibus à conſtitutione mundi regnum paratur, ipſi etiam ſeſe Regno parare non negligant, ne parato regno inueniantur forſitan, qui regnaturi fuerant, imparati. Sic enim legimus de cœna quadam, dicente Domino: Quoniam quidem cœna parata eſt, ſed qui vocati erant, non fuerunt digni. Regnum Dei (*l*) conceditur, promittitur, oſtenditur, percipitur. Conceditur in Prædeſtinatione, promittitur in vocatione, oſtenditur

e Ser. 48. in Cant. n. 5. *f* Ser. 1. in Oct. Pach n. 1. *g* Ser. 28. de diuer. nu. 2. *h* Ser. 1 in Oct. Paſchæ num. 2. *i* Ser. 1. in feſto Omnium Sanctorum n. 14. *k* Serm. 28. de diuer. n. 1. *l* Serm. 21. de diuer. nu. 1.

tur in iuſtificatione, in glorificatione percipitur. Vnde eſt illud: Venite benedicti Patris mei, percipite Regnum Dei. Sic enim ait Apoſtolus: Quos prædeſtinauit, hos & vocauit, illos & magnificauit. In prædeſtinatione eſt gratia, in vocatione potentia, in iuſtificatione lætitia, in magnificatione eſt gloria. Tria conſiderò (*m*) in quibus tota ſpes mea conſiſtit: Charitatem adoptionis, veritatem promiſſionis, poteſtatem redditionis. Murmuret iam quantùm voluerit inſipiens cogitatiò mea, dicens: Quis enim es tu, aut quãta eſt illa gloria cęleſtis beatitudinis? quibuſue meritis hanc obtinere ſperas? Et ego fiducialiter reſpondebo: Scio cui credidi, & certus ſum, quia in Charitate nimia adoptauit me, quia verax in promiſſione, quia potens in exhibitione: licet enim ei facere quod voluerit. Fateor, (*n*) non ſum dignus ego, nec proprijs poſſum meritis regnum obtinere Cœlorum: cæterùm duplici iure illud obtinens Dominus meus, hæreditate ſcilicet Patris, & merito paſſionis; altero ipſe contentus, alterum mihi donat, ex cuius dono iure illud mihi vendicans, non confundor.

III. Licet (*o*) in omni loco ſit, qui nullo clauditur loco, ſignanter tamen dicimus: Pater noſter, qui es in cœlis; quòd aliter illic, & proprio quodam modo præſentem ſe exhibet, non quidem ipſe diuerſus, ſed diuerſa diſtinguens. Patrem (*p*) enim in ſua Perſona, licet nuſquam non ſit: nuſquam tamen inuenio niſi in cœlis, vt in Euangelio: Et Pater meus qui in cœlis eſt. Et in oratione: Pater noſter, qui es in Cœlis. Licet (*q*) denique vbique eſſe non dubitetur, ſic tamen in cœlo eſt, vt ad eius comparationem, nec eſſe videatur in terris. Propter quod & orantes dicimus: Paternoſter, qui es in cœlis. Sicut enim anima cùm in toto quoque ſit corpore, excellentiùs tamen & ſingulariùs eſt in capite, in quo ſunt omnes ſenſus, [nam in cæteris omnibus

m Ser. 1. in Dom. 6. poſt Pentec. n. 7. *n* Lib. [illegible] in vita S. Bernardi c. 12. n. 57. *o* Ser. 6. de diuerſis [illegible] 2. *p* Tract. de grat. [illegible] c. 8. n. 22. Ser. 1. in Pſal. 90. n. 5. [illegible]

nibus membris vix vnum exercet ſolum, ſcilicet tactum vnde quantum ad eum modum quo in capite eſt, cætera membra videtur quodammodo non tam inhabitare, quàm regere] ità ſi præſentiam illius cogitemus, quâ Beati Angeli profruuntur, videri poſſumus vix aliquam Dei protectionem & nomen habere. Homo itaque (*r*) inter primordia ſuæ Orationis ipſum quem Oraturus eſt, Patrem in Cœlis eſſe protinùs admonetur, quòd videlicet impetu quodam Spiritus, illò ſibi iaculandam eſſe meminerit orationem. Porrò quamuis (*ſ*) vbique ſit Deus, in Cœlo tamen orandus eſt, ibique orationis tempore cogitandus: vt mens noſtra non Oratorij tecto, non aeris ſpatio, non ipſa retardetur nubium denſitate, iuxta eam formam, quæ nobis à Chriſto tradita eſt, vbi ait: Sic orabitis: Pater noſter, qui es in Cœlis. Cœlum enim quadam prærogatiua etiam ſedes ſiue thronus Dei vocatur. Quid autem (*t*) aliud cogitare debet homo, intrans ad orationem, quàm Propheticum illud: Ingrediar in locũ tabernaculi admirabilis, vſque ad domum Dei? Omninò ſiquidem oportet nos orationis tempore curiam intrare Cœleſtem, illam vtique curiam, in quâ Rex Regum ſtellato ſedet ſolio, circumdante innumerabili, & ineffabili Beatorum Spirituum exercitu. Vnde & ipſe qui viderat: quia maiorem numerum non inueni: millia, ait, millium miniſtrabant ei, & decies centena millia aſſiſtebant ei. Quanta ergo cum reuerentia, quanto timore, quanta illuc humilitate accedere debet à palude ſua procedens & repens ranuncula vilis? Quàm tremebundus, quàm ſupplex, quàm denique humilis & ſollicitus, & toto intentus animo Maieſtatis gloriæ, in præſentia Angelorum, in concilio iuſtorum, & congregatione aſſiſtere poterit miſer homuncio? Sic igitur (*u*) oret qui orat, tanquam aſſumptus & præſentatus ei qui ſedet ſuper

r Ser. 16. ſuper Pſal. 90. n. 1.
ſ Ser. 25. de diuer. n 9.
t Ibid. n. 8. *u* Ibid. n. 9.

excelſum thronum in Angelis, qui minimè ceciderunt, & eleuatum in hominibus, quos ſuſcitauit de puluere inopes, & erexit de ſtercore pauperes: Sic, inquam, ſemetipſum conſideret, & ſic attendat, tanquam præſentatum Domino Maieſtatis; vt dicat cum Abraham: Loquar ad Dominum meum, cùm ſim puluis & cinis. Et quià tuo præcepto commonitus, tua inſtitutione formatus, id præſumo Domine fons pietatis. Stans autem (*x*) coram Deo ad vnum aliquod de altaribus Cœli ianuam tangas Sancti deſiderij manu, & præſentatus Choris Sanctorum tua penetrante deuotione [ſiquidem Oratio iuſti penetrat Cœlos] in ipſorum præſentia miſerandus deplores miſerias & calamitates, quas pateris, crebris ſuſpirijs, & gemitibus inenarrabilibus prodas neceſſitatem; flagites pietatem: Si inquam hoc egeris, confido in eo, qui dixit: Petite, & accipietis, quia ſi perſeueraueris pulſans, non exibis vacuus. Diſce (*y*) orare Deum, diſce leuare cor cum manibus. Diſce oculos ſupplices in Cœlum erigere, & Patri miſericordiarum miſerabilem faciem repræſentare in omni neceſſitate tua. Impium eſt ſentire de Deo, quòd continere poſſit ſuper te viſcera ſua, & auertere aurem à ſingultu tuo, vel clamore. Clama in Cœlum (*z*) vt exaudiaris, et qui in Cœlis eſt, Pater mittat tibi auxilium de Sancto, & de Sion tueatur te. Mittat interim auxilium de tribulatione, eripiat à tribulatione, glorificet in reſurrectione. Et Deum cogita (*a*) Factorem tuum, cogita & Benefactorem, cogita Patrem, cogita Dominum. Ad omnia reus es, plange per ſingula. Ad primum et vltimum reſpondeat timor tuus: ad duo media pudor. Pater ſanè non metuitur, cùm Pater ſit: Patris enim eſt miſereri ſemper, & parcere. Etſi percutit, virga non baculo percutit; & cùm percuſſerit ſanat. Paterna vox eſt; Percutiam, & ego ſanabo. Non eſt proinde quòd

x Ser. 49. in Cant n. 3. *y* Epiſt. 351. n. 2.
z Ser. 16. in Pſal. 90. n. 4.
a Ser. 15. in Cant. num. 4.

quòd à Patre formides, quia etſi quandoque feriat vt emendet, nunquid tamen vt vindicet? At verò cogitantem quòd Patrem offenderim, eſt certè quod pudeat, etſi non quod terreat. Voluntariè genuit me verbo veritatis, non ſtimulo carnalis cupiditatis excuſſit, quemadmodum genitor carnis meæ. Deinde etiam non pepercit Vnigenito pro ſic genito. Ita ipſe quidem Patrem ſe exhibuit mihi, ſed non ego me illi viciſſim Filium. Quanam fronte attollo iam oculos, ad vultum Patris tam boni, tam malus Filius! Pudet indigna geſſiſſe genere meo, pudet tanto Patre vixiſſe degenerem. Quid? Caduca, vana, & prope nulla, & quorum finis mors eſt, infelix & inſanus præferre non erubui æterni Patris amori, & honori. Confundor audire: Si ego Pater, vbi eſt honor meus? Sed etſi Pater non eſſet: (b) obrueret me beneficijs. Inſtaurat aduersùm me teſtes, huius corporis victum, & vſum temporis huius, & ſuper omnia ſanguinem dilecti Filij ſui clamantem de terra. Pudet ingratitudinis, quanquam ad confuſionis cumulum, arguar etiam reddidiſſe mala pro bonis, & odium pro dilectione. Minimè quidem mihi à Benefactore, ſicut nec à Patre, timendum. Verus quippe beneficus eſt, dans affluenter, & non improperans. Quod ſi (c) ſegnior fortè ſuas partes minùs exequitur pudor; timor ſanè excitetur in adiutorium. Exitetur vt excitet. Sepone parùm pia vocabula, Benefactoris & Patris, atque ad auſteriora conuertere. Nempe qui legitur, Pater miſericordiarum & Deus totius conſolationis: legitur nihilominùs, Deus vltionum Dominus. Legitur, Deus iudex iuſtus, & fortis. Legitur, terribilis in Conſilijs ſuper filios hominum. Legitur, Deus zelans. Quòd Pater eſt, quòd beneficus eſt, tibi eſt: quòd Dominus ac Creator, ſibi. Etenim propter ſemetipſum fecit omnia, Scriptura teſte. Qui ergo quod

b Ibid. n. 5.
c Ibid. n. 6. & 7.

Digitized by Google

tuum eſt, tibi deſcendit, ac ſeruat, putas & pro ſe aliquando non eclabit: putas ſui non requiret principatus honorem? Requiret à redempto ſeruitium; honorem, & gloriam ab eo, quem plaſmauit. Eſto quod diſſimulat Pater: ignoſcat beneficus: ſed non Dominus & Creator. Et qui parcit filio, non parcet figmento, non parcet ſeruo nequam. Penſa cuius ſit formidinis & horroris, tuum atque omnium contempſiſſe Factorem, offendiſſe Dominum Maieſtatis; Maieſtatis eſt timeri, Domini eſt timeri, & maximè huius Maieſtatis, huiuſque Domini. Nam ſi reum Regiæ Maieſtatis quamuis humanæ, humanis legibus plecti capite ſancitum ſit: quis finis contemnentium Diuinam Omnipotentiam erit? Time (*d*) ergo quòd in tremendo iudicio ei præſentandus es, in cuius manus horrendum eſt incidere: & eo examinante quem nihil latet, ſi quidem inuenta fuerit in te iniquitas, alienandus ab vniuerſitate quietis, & gloriæ, & ſegregandus à numero Beatorum. Time quòd in gehenna cruciatibus æternis & immenſis exponendus es, in ſorte diaboli & angelorum eius, in igne æterno, qui præparatus eſt eis. Hic timor initium Sapientiæ dicitur, non pudor, non dolor: quia neuter eorum ſic initiat ad Sapientiam, neuter habet tantam efficaciam.

Filii

d Lex. 12. de diuer. c. 4.

Fili Redemptor Mundi Deus: miſerere nobis.

Duplex miſericordia in Chriſto commendatur; Item miſericordiā & Iudicium Chriſtus habere oſtenditur, hoc in ſiniſtra manu, illam in dextera. Ad pedes Chriſti Miſericordiam & Iudicium ſpectare demonſtratur ad conſiderandū, vtrumq; alternatim.

1. AD Patrem (e) verebaris accedere, ô homo, ſolo auditu territus ad folia fugiebas. Ieſum tibi dedit mediatorem: per quem (f) reconciliati pacem habeamus ad eum, vt ſit nobis reconciliationis huius & mediator & obſes. Quid non apud (g) Patrem Filius talis obtineat? Exaudietur vtique pro reuerentia ſua: Pater enim diligit Filium. Non eſt (h) quòd tàm vereamur ſub tàm pio mediatore, non eſt quòd de tàm fido obſide dubitemus. An verò (i) trepidas & ad ipſum accedere? Frater tuus eſt, & caro tua, tentatus per omnia abſque peccato, vt miſericors fieret. De ipſo (k) ſcriptum eſt: Didicit ex his quæ paſſus eſt, obedientiam: ita vt miſericordiam diſceret. Non quòd antè miſereri neſciret; cuius miſericordia ab æterno & vſque in æternum, ſed quod natura ſciebat ab æterno, temporali didicit experimento. Ipſe eſt (l) de quo legimus: Miſericordia Domini ab æterno, alioquin quid coæternum Patri, niſi Filius & Spiritus Sanctus? Et vterq; quidem non tàm miſericors, quàm ipſa verè miſericordia, nihilominus etiam Pater miſericordia eſt: atq; hi tres non niſi vna miſericordia, ſicut vna eſſentia, vna Sapientia, vna Maieſtas. In eo tamen, quòd Pater miſericordiarum dicitur Deus, quis non videat velut proprio nomine Filium deſi-

e Ser 2. de Virg. Deip. n. 7. f Ser 5. in Natiu. Dom n. 1. g Ser. 2. de Virg Deip. n. 7. h Ser. 5. in Nat. Dom. n. 1. i Ser 2. de Virg. Deip. n. 7. k Tract de grad. humil. cap. 3. n. 6. l Ser. 5. in Nat. Dom. n. 2.

Digitized by Google

deſignari? Et benè dicitur Pater miſericordiarum, cui proprium eſt miſereri ſemper & parcere. Sed ſi (*m*) propter hoc Pater miſericordiæ, quare Pater miſericordiarum? Apoſtolus nobis in vno verbo, in Filio vno miſericordiam duplicem commendat, Patrem dicens non vnius tantùm miſericordiæ, ſed miſericordiam: & Deum non vnius ſed totius conſolationis qui conſolatur nos non modò in hac vel in illa, ſed in omni tribulatione. Miſericordiæ Domini multæ, ait quidam, videlicet quia multæ tribulationes iuſtorum, & de omnibus his liberabit eos Dominus. Vnus eſt Dei Filius, vnum Verbum: ſed miſeria noſtra multiplex, non modò magnam miſericordiam, ſed & multitudinem quærit miſerationum. Fortè tamen propter Subſtantiam duplicem qua ſubſiſtit humana conditio, cùm ſit vtraque tàm miſera, vt non incongruè duplex hominum dicatur eſſe miſeria, licet ſit multiplex in vtraque: Siquidem & corporis & cordis noſtri tribulationes multiplicatæ ſunt, ſed ab vtriſque neceſſitatibus eruit, qui totum hominem ſaluum facit. Cùm ergò vnus ille & vnicus Dei Filius, & iam nunc venerit propter animas, tollere ſcilicet peccata mundi, & ſecundò propter corpora ſit venturus, vt ea reſuſcitet, & configuret corpori claritatis ſuæ: non incongruum fortaſſè videbitur, vt in eo, quòd Patrem miſeriſericordiarum benedicimus: duplicem hanc miſericordiam confiteamur. Suſcipiens enim humanæ naturæ corpus ſimul & animam, non modò ſemel conſolamini, ſed conſolamini, conſolamini, dicit Dominus Deus Veſter. Vt videlicet certi ſimus quòd vtrumque ſit ſaluaturus, qui neutrum ſuſcipere eſt dedignatus. Deſcendit (*n*) vt propè ſit his qui tribulato ſint corde, vt nobiſcum ſit in tribulatione noſtra. Erit autem quando rapiemur in nubibus obuiam Chriſto in aera, & ſic ſemper cum Domino erimus, ſi

m Ibid. n. 4.
n Ser. 17. ſuper Pſal. 90. n. 5.

ſi tamen curemus interim eum habere nobiſcum, vt ſit comes viæ, qui Patriæ redditor eſt futurus: imò qui tunc Patria, modò ſit via. Si Chriſti (*o*) membra volumus inueniri, ſequendum nobis eſt ſine dubio caput noſtrum: vt videlicet prima nobis reparandarum ſit ſollicitudo animarum, pro quibus ipſe iam venit, & quarum priùs mederi ſtuduit corruptioni. Corporis verò curam illi tempori magis reſeruemus, & differamus in illum diem, quo reformandi corporis gratiâ eſt venturus. Quanta (*p*) erit illa gloria, quàm ineffabilis exultatio, quando Creator vniuerſitatis, qui pro animabus iuſtificandis humilis antè venerat & occultus, pro te glorificanda, ò miſera caro, ſublimis veniet & manifeſtus: non iam in infirmitate ſed in gloria & maieſtate ſua?

II. Sed fortè (*q*) quis dicat: Quomodo illi proprium eſt miſereri & parcere, cuius iudicia abyſſus multa? Neque enim dicitur: omnes viæ eius ſola miſericordia, ſed, miſericordia & veritas. Non minùs iuſtus, quàm miſericors eſt, cui miſericordia & iudicium decantatur. Verùm id quidem, cui vult miſeretur, & quem vult indurat; ſed quod miſeretur, proprium eſt illi, ex ſe enim ſumit materiam, & velut quoddã ſeminariũ miſerendi. Nã quòd iudicat & condemnat, nos eũ quodãmodo cogimus, vt longè aliter de corde ipſius miſeratio, quàm animaduerſio procedere videatur. Ipſum audi dicentẽ: Nunquid voluntatis meæ eſt mors impij, dicit Dominus, & non magis vt conuertatur, & viuat? Rectè igitur non Pater iudiciorum vel vltionum dicitur, ſed Pater miſericordiarum: non modò quòd Pater videatur miſereri potiùs quàm indignari, & quemadmodum Pater Filiorum miſereatur timentium ſe: ſed eò magis quòd miſerendi cauſam & originem ſumat ex proprio, iudicandi vel vlciſcendi magis ex noſtro. Quid enim (*r*) odit

o Ser.6.de Aduent Dom n.1. *p* ibid.nu. 5.& Ser. 2.in Aſcenſ.Dom.n.4.
q Ser.5.in Nat.Dom.n.3.
r Ser.3.de Reſur.Dom.n.3.

odit aut punit Deus præter propriam hominis voluntatem? voluntatem dico propriam, quæ non eſt communis Deo, & hominibus, ſed noſtra tantùm. Ceſſet voluntas propria, & infernus non erit. In quem enim ignis ille deſæuiet, niſi in propriam voluntatem? Væ oppoſitis (ſ) voluntatibus, ſolam ſuæ profectò auerſionis referentibus pænam. Quid tàm pænale, quàm ſemper velle quòd nunquam erit? Quid tàm damnatum, quàm voluntas addicta huic neceſſitati volendi nolendique, vt ad vtrumlibet iam ſicut nonniſi peruersè, ita nonniſi miserè moueatur. Caueamus (t) autem à propria voluntate, tanquam à vipera peſſima & nequiſſima, & quæ ſola deinceps damnare poſſit animas noſtras. Et imitemur (u) eum qui non venit facere voluntatem ſuam: vnde & in paſſione, non mea inquit, voluntas, ſed tua fiat: Vt, quod (x) certum eſt Deum velle, id nos velimus omnino, & quod certum eſt, eum nolle, ſimiliter execremur & nos. Apis (y) habet mellis dulcedinem, habet etiam aculei punctionem. Apis verò eſt Chriſtus, quæ paſcitur inter lilia, quæ florigeram inhabitat Patriam Angelorum. Huius apis mel & aculeum non ignorat, qui miſericordiam ei & iudicium cum Propheta decantat. Attamen ad nos veniens ſolum mel attulit, & non aculeum, id eſt miſericordiam & non iudicium, ita vt ſuadentibus quandoque diſcipulis vt Ciuitatem, quæ recipere eum noluit, præciperet igne conſumi, reſponderit: Filium hominis non veniſſe vt iudicaret, ſed vt ſaluaret mundum. Non habebat aculeum apis noſtra, quodammodo depoſuerat illum, quando tanta indigna patiens, miſericordiam exhibebat, & non iudicium. Sed nolite ſperare in iniquitate, nolite ſperare in ſpe. Habet enim apis noſtra quandoque aſſumere aculeum ſuum, & acriter nimis infigere illum in medulas hominum peccatorum

ſ Lib. 5. de conſide. 3. cap. 12. n. 25. t Ser. 11. de diu. t. n. 3.
u Ser. 3. de Reſur. Dom. nu. 3. x Serm 16 de diuer n. 2.
y Ser. 2. de Aduent. Dom. num. 3.

catorum. Etenim (z) quàm facilis modò, tàm difficilis erit poſtea: & ſicut modò nemo eſt, qui reconciliari non poſſit, ita poſt paulùlum nemo qui poſſit: quoniã ſicut benignitas apparuit vltra omnẽ ſpem, vltra omnem æſtimationem: ſimilem expectare poſſumus iudicij diſtrictionem. Noli ergò contemnere Dei miſericordiam, ſi non ſentire vis iuſtitiam, ſed iram, ſed indignationẽ, ſed æmulationem, ſed furorem. Domine ne in furore tuo arguas me, neq; in ira tua corripias me. Vt enim ſcires quanta diſtrictio ſuccedit, tanta illa manſuetudo præuenit. Ex magnitudine indulgentię, magnitudinẽ vltionis attende. Immenſus eſt enim Deus, & infinitus in iuſtitia, ſicut & in miſericordia. Non minùs (a) pæna peruerſorum, quàm humilium gloria. Multus (b) ad ignoſcendum: multus ad vlciſcendum: ſed miſericordia quidem priora ſibi vendicat, vt ſi voluerimus, diſtrictio inuenire non poſſit; in quem ſæuiat. Propter hoc enim benignitatem prærogauit, vt per eam reconciliati ſecuritatem videamus ſecuri.

III. Sedet Chriſtus (c) ad dexteram Patris, habens in dextera miſericordiam, in ſiniſtra iudicium; & miſericordiam multam nimis, & iudicium multum nimis: in dextera aquam, in ſiniſtra ignem immobiliter tenens. Et quidem corroborauit miſericordiam ſuam ſuper timentes ſe, ſecundùm altitudinem Cæli à terra, vt maiores cumulos miſerationum Domini ſentiant, quàm ſit ſpatij inter Cælum & terram; propoſitum namque Dei ſuper illos manet immobile: & miſericordia Domini ab æterno & vſque in æternum ſuper timentes eum. Ab æterno per prędeſtinationem, in æternum per glorificationem. Altera (d) carens principio, altera neſciens finem. Siquidem quos ab æterno prædeſtinat, in æternum beatificat, intercedente ſanè media vocatione, vnà cum iuſtificatione,

 dun-

z Ser. 1. in Epiph. n. 5. a Lib. 5. de conſid. cap. 12. nu. 25.
b Ser. 5. in Epiph. nu. 5. c Ser. 2. In Aſcen. Dom. n 5.
d Epiſt. 107. nu. 5.

duntaxat in adultis. Similiter & *(e)* in reprobis terribilis eſt ſuper Filios hominum, & vtrimque ſtat fixa ſententia æternitatis & in his qui ſalui fiunt & in his qui pereunt. Eſt enim *(f)* locus de quo ſuper rationalem reprobam quidem creaturam immobilis vigilat ſecretiſſima & ſeueriſſima animaduerſio iuſti Iudicis Dei, terribilis ſuper Filios hominum. Cernitur, inquam, à timorato Contemplatore hoc loco Deus iuſto ſed occulto iudicio ſuo reproborum, nec diluens mala, nec acceptans bona, inſuper & corda indurans, ne fortè doleant & reſipiſcant & conuertantur, & ſanet eos. Et hoc non abſque certa, & æterna ratione, quod tanto formidoloſius conſtat eſſe, quantò immobilius fixum extat in æternitate. Pauendum valdè quod in Propheta de huiuſmodi legimus, vbi loquens ad Angelos ſuos Deus ſic ait: Miſereamur impio. Quibus pauentibus atque quærentibus. Non ergo diſcet facere iuſtitiam. Eſt etiam *(g)* locus vbi verè quieſcens & quietus cernitur Deus, locus omninò non Iudicis, ſed Sponſi. Clarè ibi agnoſcitur miſericordia Domini ab æterno & vſque in æternum ſuper timentes eum. Et fælix qui dicere poteſt: Particeps ego ſum omnium timentium te, & cuſtodientium mandata tua. Stat propoſitum Dei, ſtat ſententia pacis ſuper timentes eum, ipſorum & diſſimulans mala, & remunerans bona, vt miro modo eis non modò bona, ſed & mala cooperentur in bonum. O ſolus verè beatus, cui non imputauit Dominus peccatum. Nam quis accuſabit *(h)* aduerſus electum Dei? Si Deus iuſtificat, quis eſt qui condemnet? Hoc ſalutis compendium Sanctus ille Latro conſecutus eſt, vno eodemque die ſimul & confeſſus latrocinia, & introductus in gloriam, breui quodam conſcenſus ponte Crucis ad tranſigendum de regione diſſimilitudinis in terram viuentium, & de luto fæcis in para-

radi-

e Ser. 2. de Ad. in Dom. n. 5. *f* Ser. 23. in Cant. n. 24.
g Ibid. nu. 17. *h* Epiſt. 8. n. 2.

radiſum voluptatis. Hoc ſubitum pietatis remedium percepit fælix illa peccatrix, cùm repentè vbi ſuperabundauerant delicta, abundare cæpit & gratia. Abſque multo pænitentiæ labore dimiſſa ſunt ei peccata multa, quoniam dilexit multùm; & in breui meruit Charitatis accipere latitudinem; quæ (*vt ſcriptum eſt*) cooperit multitudinem peccatorum. Hoc & ille Paralyticus in Euangelio duplex atque celerrimum potentiſſimæ bonitatis præſenſit beneficium, priùs mente quàm corpore curatus. Hęc eſt (*i*) magna miſericordia magnis neceſſaria peccatoribus, de qua dicitur: Miſerere mei Deus ſecundùm magnam miſericordiam tuam, & ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum. Magnus peccator, magna miſericordia opus habet; vt, vbi abũdauit delictum, ſuperabundet & gratia. Benigniſſima (k) Diuinitatis natura liberaliter agit, ignoſcit plenariè, ita vt propter fiduciam peccatorum, ſed pænitentium, vbi abundauit delictum, ſoleat & gratia ſuperabundare. Teſtis eſt Paulus gentium Doctor, qui plùs omnibus cum Diuina gratia laborauit. Teſtis eſt, Matthæus de Thelonio electus in Apoſtolum, cui etiam Noui Teſtamenti primum ſcriptorem eſſe donatum eſt. Teſtis & Petrus, cui poſt trinam negationem, totius Eccleſiæ Paſtaralis cura commiſſa eſt. Teſtis denique etiam famoſiſſima illa peccatrix, cui in ipſo conuerſionis initio tota multitudo dilectionis conceſſa eſt; tanta poſtmodum indulta gratia familiaritatis, vt reſurgentem à mortuis prima videre Chriſtum, tangere prima meruerit?

IV. Si rectè (*l*) Apoſtolo Paulo viſum eſt, caput Chriſti referre ad Deitatem, puto & nobis non incongruè videri pedes ad hominem pertinere: quorum alterum ***miſericordiam*** alterum ***iudicium*** nominemus. Quia verò ***miſericordiam*** pedem Deus in carne cui ſe vniuit, aſſumpſerit, docet Epi-

 ſto-

i Ser.13. de diuer. n.4. & 1.
K Ser.3. in Dom. 6. poſt Pent nu.4.
l Ser.6. in Cant. n.4. & ſeq.

ſtola ad Hebræos, tentatum perhibens per omnia Chriſtum, pro ſimilitudine abſque peccato, vt miſericors fieret. Quid illum alterum pedem qui *iudicium* nuncupatus eſt, nonnè ad hominem æque aſſumptum & ipſum pertinere ipſe Deus homo apertè ſignificat, vbi datam ſibi perhibet à Patre poteſtatem iudicium facere, quia Filius hominis eſt? His duobus ergò pedibus aptè ſub vno Diuinitatis capite concurrentibus natus ex muliere, factus ſub lege inuiſibilis Emmanuel in terris viſus eſt, & cum hominibus conuerſatus eſt. His inquam pedibus deuotas perambulat mentes inceſſanter luſtrans ſcrutanſque corda & renes fidelium. Fœlix mens, cui ſemel Dominus Ieſus vtrumque infixerit pedem. A duobus ſignis cognoſcite eam quæ huiuſmodi eſt, quæ ſecum neceſſe eſt referat Diuinis impreſſa veſtigijs. Ipſa ſunt *timor*, & *ſpes*: ille iudicij, iſta miſericordiæ repræſentans imaginem. Meritò beneplacitum eſt Deo ſuper timentes eum, & in eis qui ſperant ſuper miſericordia eius: cùm Sapientiæ timor initium ſit, ſpes profectus. Nam conſummationem ſibi Charitas vendicat. Quæ cùm ita ſint, non paruus fructus eſt in hoc oſculo quod ad pedes accipitur; tantum curato vt neutro fraudèris illorum. Porrò enim ſi iam dolore peccati & iudicij timore compungeris, veritatis iudicijque veſtigio labia impreſſiſti. Quod ſi timorem doloremque Diuinæ intuitu bonitatis, & ſpe conſequendæ indulgentiæ temperas, etiam miſericordiæ pedem amplecti te noueris. Alioquin alterum ſine altero oſculari non expedit, quia & recordatio ſolius iudicij in barathrum deſperationis præcipitat, & miſericordiæ fallax aſſentatio peſſimam generat ſecuritatem. Quis enim (*m*) Dei miſericordiam indeſinenter attendens, non ſtatim tepidioris vitæ quietem exoptet? Cùm enim recogitat Vniuerſitatis Dominum formam ſerui pro ſeruis ſuſcipere,

m Serm. in feſto S. Mariæ Magdalenæ n. 5. & 6.

pere, & pati pro Filijs hominum: ſtatim deceptoria ſpe ſibi blanditur, & alludit, gaudet obſeruari in miſericordia, & miſerationibus, iudicium neſcit, ignorat iuſtitiam, & punienda æſtimat non puniri. Fallitur qui ſic oſculatur miſericordiæ pedem, vt pedem iudicij non attendat: qui totum de miſericordiæ pede præſumit, hoc ſolùm ad ſalutem ſufficere credens, quia credit. Rurſus cùm abducit os, & iudicij pedem crebrioribus oſculis intertangit, ſubcutitur carnis animæque ſubſtantia, & vtriuſque hominis ſtatum vehementior aura percellit: Horrendum enim eſt incidere in manus Dei viuentis, offendere Creatorem, neſcire Dominum, recalcitrare dominantis imperio, qui habet poteſtatem corpus & animam ponere in gehennam. Quis hæc diutiùs cogitans, non ſtatim contremiſcat, & in deſperationis rotetur abyſſum? Non eſt igitur huic pedi moroſiùs incumbendum, ne pietatis intuitum ferocia iudicantis excludat. Vtrumque igitur iungat pedem animæ pœnitentis affectus, & nunc miſericordiam amplectens, nunc iudicium deoſculans, contribulati Spiritus offerat holocauſtum. Vide Mariam Magdalenam iudicij pedem fortiter attendentem, dum nobilis & laſciua mulier conuiuantium faciem non attendit, ſed extenſo corpore prouoluitur pedibus maieſtatis, doloris plena, timoris impatiens, compunctionis iaculo vulnerata. Sed & miſericordiæ pedem labijs impreſſioribus oſculatur, in cuius ſpe firmiter inhæret veſtigijs Redemptoris, donec audiat: Remittuntur tibi peccata tua; Non tibi, (*n*) ò quæcunque es talis anima, non tibi ille locus (ad pedes Domini) vilis aut deſplicabilis videatur, vbi Sancta peccatrix, peccata depoſuit, induit ſanctitatem. Miraris quanam id arte potuerit, vel quibus obtinuerit meritis? Paucis accipe. Fleuit amarè, & de intimis viſceribus longa ſuſpiria trahens, ſalutaribus

intra

n Serm. 3. in Cant. num. 2.

Digitized by Google

intra ſe ſuccuſsa ſingultibus,felleos humores euomuit. Huius ergò beatæ pænitentis exemplo, proſternere & tu in terram,amplectere pedes Chriſti,placa oſculis,riga lachrymis, quibus tamen non illum laues, ſed te, et fias vna de grege tonſarum quæ aſcendunt de lauacro. Datum eſt(o)et mihi miſero nonnunquam ſedere ſecùs pedes Domini Ieſu,& modò hunc,modò illum tota deuotione amplecti, inquantum me ſua benignitas dignabatur admittere. At ſi quando miſerationis oblitus,ſtimulante conſcientia, iudicio paulò diutiùs inhærerem; mox metu incredibili de miſerabili confuſione deiectus,& tenebroſo circumfuſus horrore, hoc ſolum palpitans de profundis clamabam: Quis nouit poteſtatem iræ tuæ, & præ timore tuo iram tuam dinumerare? Quod ſi eo relicto, pedem miſericordiæ plùs tenere contingeret, tanta è contrario incuria & negligentia diſſoluebar, vt confeſtim & Oratio tepidior,& actio pigrior, & ſermo incautior & omnis denique vtriuſque hominis ſtatus incoſtantior appareret. Proindè magiſtra inſtructus experientia, non iudicium iam ſolùm, aut ſolam miſericordiam, ſed miſericordiam pariter & iudicium cantabo tibi Domine.

Spi-

o Serm. 6. in Cant. num 6.

Spiritus Sancte Deus : miſerere nobis.

Spiritus Sanctus interpellat pro nobis: ipſe donat pignus ſalutis, robur vitæ, & Scientiæ lumen. Ab ipſo triplex Spiritus petendus. Ipſe operatur in nobis Compunctionem, Supplicationem, & remiſſionem. Ipſe mouet memoriam, docet rationem, mouet voluntatem. Ipſe inſpirat hominibus multiplicem gratiam ſuam.

I. DVlciſſimum (p) quiddam in Deo Spiritus Sanctus eſt, benignitas Dei, & idem ipſe Deus. Spiritus (q) Sanctus, eſt dator gratiarum. Ipſe eſt (r) in quo clamamus, Abba Pater. Ipſe qui poſtulat pro Sanctis, gemitibus inenarrabilibus. Et hæc quidem in corde noſtro. Quid autem in corde Patris? Sicut in nobis interpellat pro nobis, ita in Patre delicta donat cum ipſo Patre. Aduocatus noſter ad Patrem in cordibus noſtris, Dominus noſter in corde Patris. Itaque quod poſtulamus, idem ipſe donat, qui donat vt poſtulemus: & ſicut nos erigit pia quadam fiducia, ita Deum inclinat ad nos magis pia miſericordia ſua. Cæterum (ſ) ſi multi gementes, quid ſibi vult vnius expreſſio? Vox turturis, inquit, audita eſt, in terra noſtra. Quare non turturum? Forte Apoſtolus id ſoluit vbi ait, quia ipſe Spiritus poſtulat pro Sanctis, gemitibus inenarrabili-

p Serm. 1. in die Pentec. num. 3.
q Ser. 4. ſup. miſſus num. 3.
r Serm. 1. in die Pentec. num. 4.
ſ Serm. 59 in Cant. num. 6.

rabilibus. Ita eſt Ipſe inducitur gemens, qui gemente facit. Et quamlibet multi ſint quos ita gemere audias, vnius per omnium labia vox ſonat. Quidni illius qui ipſam in ore ſingulorum pro quorumcumque neceſſitatibus format? denique vnicuique datur manifeſtatio Spiritus ad vtilitatem. Sua vox quemque manifeſtum facit, & præſentem indicat. Et audi ex Euangelio quòd vocem habeat Spiritus Sanctus. Spiritus (inquit) vbi vult ſpirat, & vocem eius audis, & neſcis vnde veniat, aut quò vadat. Etſi ille neſciebat, qui litteram occidentem docebat, mortuos magiſter mortuus, id eſt Nicodemus, nos ſciamus, qui tranſlati de morte ad vitam per viuificantem Spiritum, certo & quotidiano experimento, ipſo nos illuminante, probamus vota & gemitus noſtros ab ipſo venire, & ad eum ire, illicque inuenire miſericordiam in oculis Dei. Quando enim ſui Spiritus vocem irritam faceret Deus? At ipſe ſcit quid deſideret Spiritus, quia ſecundùm Deum poſtulat pro Sanctis. Inuocemus (t) ergò Spiritum viuificatorem & adiutorem, confidentes quia dabit Pater, qui eſt in Cœlis, Spiritum bonum petentibus ſe. Qui ſordes (u) abluat, & infundat virtutes, in Spiritu Iudicij, & Spiritu ardoris Dei.

II. Pater (x) vt ſeruum redimat, Filio non parcit: Filius ſeipſum libentiſſimè tradit: Spiritum Sanctum vterque mittit. Qui tibi (y) donet pignus ſalutis, robur vitæ, Scientiæ lumen. I. *Pignus ſalutis*, vt ipſe Spiritus reddat teſtimonium Spiritui tuo, quòd Filius Dei ſis: qui certiſſima ſigna Prædeſtinationis tuæ cordi tuo imprimat & oſtendat: qui donet lætitiam in corde tuo, & de rore Cæli ſi non continuè, tamen ſæpiſſimè mentem tuam impinguet. II. *Robur vitæ*; vt, quod per naturam tibi eſt impoſſibile, per gratiam Spiritus Sancti non ſolùm poſſibile

t Ser. 2. in oct. Paſchæ n. 5.
u Serm. 2. in die Pentecoſt. n. 1.
x Ibid. num. 7.
y Ibid. n. 6. & 7.

ſibile, ſed & facile fiat : ita vt in laboribus, in vigilijs, in fame & ſiti, & in omnibus obſeruantijs mandatorum Dei (quæ niſi farinula iſta dulcorentur, prorſus mors in olla appareat) delectabiliter incedas ſicut in omnibus diuitijs. III. *Scientia lumen*. Vt cùm omnia benefeceris, te ſeruum inutilem putes: & quidquid boni in te noueris, illi tribuas à quo omne bonum eſt, ſine quo non parum aliquid, ſed nihil omninò potes incipere, ne perficere dicam. Sic ergò Spiritus iſte in tribus iſtis te docebit omnia, quæ ad tuam pertinent ſalutem, quia in ipſis eſt plena & abſoluta perfectio. Hoc eſt quod per Prophetam idem Spiritus dicit: Seminate vobis ad iuſtitiam, vbi pignus ſalutis oſtenditur: metite ſpem vitæ, vbi vitale robur accipitur: illuminate vobis lumen Scientiæ, quod verbis proprijs ſubinfertur. Vnde & Spiritus iſte ſuper Apoſtolos in igne apparuit, propter lumen pariter & ardorem. Quos enim repleuerit,& Spiritu feruere, & in veritate cognoſcere facit, quia ſola miſericordia eſt, quæ eos & præuenit, & perducit. Multùm ſibi de hac miſericordia vndique contraxerat puer Domini (Dauid) cùm diceret: Miſericordia eius præueniet me; Et, Miſericordia tua ante oculos meos eſt; Et, Miſericordia tua ſubſequetur me omnibus diebus vitæ meæ. Et, Qui me coronat in miſericordia & miſerationibus; Et, Deus meus miſericordia mea.

IIII. Fælix qui (a) in hoc Sancti Spiritus thalamo commoratur, vt poſſit intelligere triplicem illum Spiritum, de quo idem ipſe puer Domini (Dauid) ſuper Seniores intelligens clamabat, & decantabat: Ne proijcias me à facie tua, & Spiritum Sanctum tuum ne auferas à me. Cor mundum crea in me Deus, & Spiritum rectum innoua in viſceribus meis. Redde mihi lætitiam ſalutaris tui,& Spiritus principali confirma me. *Spiritum Sanctum* ipſum intelli-

G

(a) Ser. 3. in die Pent. num. 5. 6. & 7.

telligе proprio nomine deſignatum. Rogat ergò ne proij-ciatur à facie eius tanquam aliquid immundum: quia Spiritus iſte odit ſordes, nec habitare poterit in corpore ſubdito peccatis. Cui enim proprium eſt peccata repellere, ipſi & proprium eſt peccata odiſſe: nec in vno domicilio pariter morabuntur tanta munditia, & immunditia tanta. Recepto ergo Sancto Spiritu per Sanctimoniam, ſine qua nemo videbit Deum, audet quis ante faciem eius apparere tanquam lotus & mundus: vt potè qui contineat ſe ab omni malo, & qui actiones, etſi non cogitationes, frænauerit. Sed quia peruerſæ & immundæ cogitationes ſeparant à Deo: orandum eſt, vt cor mundum creetur in nobis: quod vtique fiet, ſi Spiritus rectus fuerit in noſtris viſceribus innouatus. *Spiritum rectum* quod ait, Filio poteſt non inconuenienter aptari, qui nos veterem hominem exuens, nouum induit, qui nos renouauit in ſpiritu mentis noſtræ, tanquam in viſceribus noſtris, vt cogitemus quæ recta ſunt, & ambulemus in nouitate ſpiritus, & non in litteræ vetuſtate. Formam enim rectitudinis de Cælis attulit, reliquit in terris: immiſcens ſanè & mittens dulcedinem rectitudinis in omnibus operibus ſuis. Mundato ergo corde, vel potiùs innouato per rectitudinem cogitationum, redditur lætitia ſalutaris, vt iam in lumine vultus Dei ambules, & in nomine eius exultes tota die. Quid igitur reſtat niſi vt *Spiritu principali* confirmeris? Patrem intellige Spiritum principalem: non quòd maior, ſed quòd ſolus à nullo, ab eo ſit Filius, Spiritus Sanctus ab vtroque. In quo autem confirmatio hæc, niſi in Charitate? Aut quod donum aliud tam dignum Patre? quod munus aliud tam Paternum? Quis nos (ait Apoſtolus) ſeparabit à Charitate Chriſti? Tribulatio, an anguſtia, an fames, an nuditas, an periculum, an perſecutio, an gladius? Nunquid non hoc confirmationem ab omni huius ſententiæ parte demonſtrat? Scis vas tuum

poſſide-

poſſidere in ſanctificatione & honore, & non in paſſione deſiderij? *Spiritum Sanctum* accepiſti tibi. Vis, vt quæcunque tibi vis ab hominibus fieri, tu quoque facias illis, & quod tibi fieri non vis, alij ne feceris? *Spiritum rectum* ad opus proximi ſuſcepiſti. Hæc eſt enim rectitudo, quam lex vtraque commendat, & quæ naturæ indita eſt, & quæ tradita per Scripturam. Iam ſi in vtroque bono, & in his, quæ ad vtrumque bonum pertinent, firmiter perſeueras, *principalem Spiritum*, quem ſolum Deus approbat, recepiſti: alioquin quæ modò ſunt, modò non ſunt, is qui verè eſt, non acceptat, nec in caducis iſtis ſibi poteſt æternitas complacere. Itaque ſi deſideras, vt in te Deus eligat partem ſibi: eſto ſollicitus ſicut tibi Spiritum Sanctum, ſicut proximo Spiritum rectum; ſic ei quoque tanquam vero Principi, & Patri Spirituum, Spiritum principalem exhibere.

IV. Quia (*a*) mandatum accepimus, vt declinantes à malo, faciamus quod bonum eſt, vide quemadmodum Spiritus Sanctus in vtroque adiuuat infirmitatem noſtram. Nam diuiſiones gratiarum ſunt, idem autem Spiritus. Propterea ad declinandum à malo, tria operatur in nobis, compunctionem, ſupplicationem, & remiſſionem. I. Compunctionem. Initium enim reuertendi ad Deum pœnitentia eſt, quam ſine dubio Spiritus operatur, non noſter, ſed Dei; idque & certa ratio docet, & confirmat auctoritas. Quis enim cùm ad ignem venerit algens, & fuerit calefactus, dubitabit ei ab igne veniſſe calorem, quem habere non poterat ſine illo? Sic ergò qui priùs in iniquitate erat frigidus, ſi poſtmodum feruore quodam pœnitentiæ accendatur, alium ſibi Spiritum, qui ſuum arguit & dijudicat, non dubitet aduenìſſe. Habes hoc & in Euangelio, vbi cùm loqueretur de Spiritu quem accepturi erant credentes

a Serm. 1. in die Pent. num. 3. & 4.

dentes in eum: Ille, inquit, arguet mundum de peccato. II. Operatur in nobis Supplicationem pro venia. Neceſſe eſt enim, vt etiam hoc Spiritus operetur, dulcedine quadam ſpei replens animam, per quam fiducialiter poſtules nihil hæſitans. Visne oſtendam tibi etiam hoc opus eſſe Spiritus Sancti? Vtique dum abeſt ille, tale aliquid in tuo Spiritu non inuenies. Denique ipſe eſt in quo clamamus, Abba Pater. Ipſe qui poſtulat pro Sanctis, gemitibus inenarrabilibus. Et hæc quidem in corde noſtro. Quod poſtulamus, idem ipſe donat, qui donat vt poſtulemus. III. Operatur remiſſionem peccatorum. Sicut enim nos erigit pia quadam fiducia, ita Deum inclinat ad nos magis pia miſericordia ſua. Itaque vt omnino ſcias, quia remiſſionem peccatorum Spiritus Sanctus operatur, audi quod aliquando audierunt Apoſtoli: Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis. Et de malo quidem declinando ſic.

V. Porrò ad (b) faciendum bonum quid in nobis Spiritus bonus operatur? Profectò monet, & mouet, & docet. Monet Memoriam, rationem docet, mouet voluntatem. In his enim tribus tota conſiſtit anima. Memoriæ ſuggerit bona in cogitationibus Sanctis, atque ita ignauiam noſtram torporemque repellit. Propterea quoties huiuſmodi ſuggeſtionem boni ſenſeris in corde tuo, da honorem Deo, & age reuerentiam Spiritui Sancto, cuius vox ſonat in auribus tuis. Ipſe namque eſt qui loquitur iuſtitiam. Et in Euangelio habes, quia ille ſuggeret vobis omnia quæcunque dixero vobis. Et aduerte quid præmiſerit: Ille docebit vos omnia. Dixeram enim, quia docet rationem. Multi ſiquidem monentur vt benefaciant, ſed minimè ſciunt quid agendum ſit, niſi adſit denuò gratia Spiritus Sancti, vt quam inſpirat cogitationem, doceat in

b Ibidem num. 5. & 6.

in opus proferre, ne vacua in nobis ſit gratia Dei. Sed quid? Scienti bonum, & non facienti, peccatum eſt illi gratia. Propterea non ſolùm moneri & doceri, verùm etiam moueri & affici ad bonum neceſſe eſt ab eo vtique Spiritu, qui adiuuat infirmitatem noſtram, & per quem in cordibus noſtris diffunditur Charitas, quæ eſt bona voluntas. Itaqe cùm ſic aduenięns Spiritns totam poſſederit animam ſuggerendo, inſtituendo, afficiendo, loquens ſemper in cogitatibus noſtris, vt audiamus & nos quid loquatur in nobis Dominus Deus, rationem illuminans, voluntatem inflammans: nonne tibi videtur quia totam domum impleuerint diſpertitæ linguæ tanquam ignis? Nam in his tribus ſuperiùs dictum eſt animam conſiſtere totam. Sint autem diſpertitæ linguæ propter multiplices cogitationes, ſed earum multiplicitas, & vno lumine veritatis, & vno Charitatis feruore ſit tanquam ignis. Cuius Nos (c) gratiæ pro noſtræ exiguitatis modo præparantes, exinanire per omnia noſmetipſos, & à delectationibus miſeris & caducis conſolationibus euacuare ſtudeamus corda noſtra, vt ſua nos viſitatione, ſua conſolatione, & confirmatione dignetur Spiritus ille benignus, Spiritus dulcis, Spiritus fortis, infirma roborans, aſpera planans, corda purificans. Si enim (d) Apoſtoli adhuc Carni Dominicæ inhærentes, Spiritu Sancto repleri nequiuerint, donec tolletur ab eis; Tu Carni tuæ, quæ ſordidiſſima eſt, & diuerſarum Spurcitiarum phantaſijs repleta, aſtrictus & conglutinatus, illum meraciſſimum Spiritum te poſſe putas ſuſcipere, niſi carneis iſtis conſolationibus funditùs renunciaueris. Quomodo (e) ignis & aqua ſimul eſſe non poſſunt; ſic Spirituales & carnales deliciæ in eodem ſe non patiuntur. Quid enim (f) ſibi vult: Niſi ego abiero, Paracletus non veniet? Niſi carnis præſentia veſtris ſubtrahatra-

c Serm. 5. in Aſcen. Domin. num. 15.
d Serm. 3. in Aſcen. Domin. num. 8. e Epiſt. 2. num. 10.
f Serm. 5. in Aſcen. Dom. num. 12. & 13.

trahatur aſpectibus, ſpiritualis gratiæ plenitudinem occupata mens non admittit; non recipit animus, non capit affectus. Si hæc ita ſunt, imò quia ita ſunt, audeat quis de cætero phantaſticis quibuſdam illecebris deditus, ſectans lenocinia carnis ſuæ, carnis vtique peccatricis, genitæ in peccatis, aſſuetæ peccatis, in qua denique bonum non eſt; illum pariter expectare Paracletum? Audeat, inquam, qui huic ſterquilinio ſemper inhæret, qui carnem fouet, in carne ſeminat, carnem ſapit; illam nihilominus conſolationem ſupernæ viſitationis, torrentem voluptatis illum, illam ſperare gratiam Spiritus vehementis, quam (vt Veritas ipſa teſtatur) ne cum ipſa quidem Verbi carne percipere vllatenùs Apoſtoli potuerunt? Errant omninò, ſi quis Cæleſtem illam dulcedinem huic cineri, Diuinum illud balſamum huic veneno, chariſma illa Spiritus miſceri poſſe huiuſmodi illecebris arbitratur. De illis (*g*) terribiliter ait Deus: non permanebit Spiritus meus in hominibus iſtis, quia caro ſunt, id eſt carnales: & quicquid in eis Spiritus fuerat, in carnem euanuit. Præoccupatum (*h*) ſæcularibus deſiderijs animum delectatio Sancta declinat: nec miſceri poterunt vera vanis, æterna caducis, Spiritualia corporalibus, ſumma imis: vt pariter ſapias quæ ſurſum ſunt, & quæ ſuper terram. Nulla (*i*) (vt dictum eſt) conuentio veritati & vanitati, luci & tenebris, Spiritui & carni, igni & tepiditati.

VI. Verè multiplex (*k*) Spiritus Sanctus eſt, qui tàm multipliciter filijs hominum inſpiratur, vt non ſit qui ſe abſcondat à calore eius. Siquidem conceditur eis. I. *Ad vſum*. Ad vſum quidem vitæ, bonis & malis, dignis pariter & indignis, communia bona abundantiſſimè tribuens, ita vt videatur hìc diſcretionis limitem non tenere. Ingratus, qui in his quoque beneficium Spiritus Sancti non agno-

g Serm. 3. in Aſcen. Dom. num. 8. *h* Serm. 5. in Aſcen. Dom. num. 8.
i Ibidem num. 13.
K Serm. 3. in die Pentec. num. 8.

agnoſcit. II. *Ad miraculum*: in ſignis & prodigijs, in varijs virtutibus, quas per quorumlibet manus operetur: ipſe eſt antiqua miracula ſuſcitans, vt præſentibus fidem aſtruat præteritorum. Sed quia nonnullis hanc quoque gratiam ſine propria vtilitate largitur. III. *Ad ſalutem* infunditur: cùm in toto corde noſtro reuertimur ad Dominum Deum noſtrum. IV. *Ad auxilium datur*: cùm in omni colluctatione adiuuat infirmitatem noſtram. V. Datur *ad conſolationem*: nam cùm teſtimonium perhibet Spiritui noſtro quòd Filij Dei ſimus, ea inſpiratio eſt ad conſolationem. VI. Ad *feruorem datur*: cùm in cordibus perfectorum vehementiùs ſpirans, validum ignem Charitatis accendit, vt non ſolùm in ſpe filiorum Dei, ſed etiam in tribulationibus glorientur, contumeliam gloriam reputantes, opprobrium gaudium, deſpectionem exaltationem. VII. *Datur ad agnitionem Sanctæ Trinitatis*. Spiritus (*l*) enim Sanctus reuelat nobis aliquid de ſe ipſo, ſicut ante de Patre & Filio aliquid noueramus. Nam perfecta Trinitatis cognitio, vita æterna eſt. Nunc autem ex parte cognoſcimus, reliqua credimus quæ minimè ſufficimus comprehendere. Et de Patre quidem noui Creationem, clamantibus creaturis: Ipſe fecit nos & non ipſi nos. At verò æternitatem, & immutabilitatem ipſius comprehendere multùm eſt à me: lucem inhabitat inacceſſibilem. De Filio autem magnum aliquid noui (eius gratia) ſcilicet Incarnationem. Nam generationem eius quis enarrabit? Quis comprehendat æqualem genitum genitori? Iam & de Spiritu Sancto, ſi non proceſſionem qua ex Patre Filioque procedit (illa enim mirabilis facta eſt Scientia ex me, confortata eſt; & non potero ad eam) noui tamen aliquid, videlicet Inſpirationem. Duo enim ſunt, vnde procedat, & quò. Proceſſio à Patre & Filio, (poſuit tatebras latibulum ſuum; ſed

l Serm. 1 in die Pentecoſt. 3.

ſed Proceſſio ad homines hodie cæpit innoteſcere, & eſt iam fidelibus manifeſta. Sed dicit (*m*) aliquis, Spiritus Sancti agnitio non eſt neceſſaria, vt cùm dixerit Ioannes eſſe vitam æternam, noſſe Patrem & Filium, de Spiritu Sancto tacuerit. Eſt vtique; Sed vbi Pater & Filius perfectè agnoſcitur, vtriuſque bonitas quæ Spiritus Sanctus eſt, quomodo ignoratur? Reuelat Filius ſeipſum cui vult, reuelat & Patrem. Reuelat autem ſine dubio per Spiritum Sanctum, Apoſtolo teſte, qui ait: Nobis autem reuelauit Deus per Spiritum ſuum. At verò dando Spiritum per quem reuelat, etiam ipſum reuelat. Dando reuelat, & reuelando dat. Porrò reuelatio quæ per Spiritum Sanctum fit, non ſolùm illuſtrat ad agnitionem, ſed etiam accendit ad amorem, dicente Paulo: Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritum Sanctum qui datus eſt nobis. VIII. Datur Spiritus Sanctus *ad amandum Chriſti carnem*. Licet verò (*n*) donum, & magnum donum Spiritus ſit, erga carnem Chriſti deuotio, carnalem tamen dixerim hunc amorem, illius vtique amoris reſpectu, quo non tàm Verbum caro iam ſapit, quàm Verbum Sapientia, Verbum iuſtitia, Verbum veritas, Verbum Sanctitas, pietas, virtus; & ſi quid aliud, quod ſit huiuſmodi dici poteſt. Et hæc nempè omnia Chriſtus, qui factus eſt nobis Sapientia à Deo, & iuſtitia, & Sanctificatio, & redemptio. IX. *Datur ad Sanctimoniam*. Si enim (*o*) celebramus Sanctorum ſolemnia, quantò magis Spiritus Sancti, à quo habuerunt vt Sancti eſſent, quotquot fuere Sancti? Si veneramur Sanctificatos, quantò magis ipſum Sanctificatorem conuenit honorari? Certiſſimè Sanctus (*p*) Spiritus, quem repleuit adhuc in vtero Matris ſuæ, ſanctificauit Ioannem Baptiſtam. X. *Datur ad Sollicitudinem*, vt ambulemus cum Deo noſtro; Hanc, ſollicitu-

m Serm. 8. in Cant. num. 3. & 4. *n* Serm. 20. in Cant. num. 9.
o Serm. 1. in die Pent. num. 1.
p Epiſt. 174. num. 4.

citudinem (*q*) non facit niſi Spiritus Sanctus, qui ſcrutatur profunda pectorum noſtrorum, diſcretor cogitationum & intentionum cordis, qui nec minimam paleam intra cordis quod poſſidet, habitaculum patitur reſidere, ſed ſtatim igne ſubtiliſſimæ circumſpectionis exurit Spiritus dulcis & ſuauis, qui noſtram voluntatem flectat, imò erigat & dirigat magis ad ſuam, vt eam & veraciter intelligere, & feruenter diligere, & efficaciter implere poſſimus. Emitte (*r*) Spiritum tuum & creabuntur, & renouabis faciem terræ. Emiſſo Spiritu creatur & renouatur facies terræ, id eſt, terrena voluntas fit Cæleſtis, parata ad nutum citiùs obedire. Beati qui tales ſunt, qui non ſolùm malum non ſentiunt, ſed in mira quadam cordis dilatatione commorantur. Ad hoc tamen vt mittat nobis Spiritum veritatis, ploremus & oremus, vt dignos nos inueniat, vel potius, efficiat, & repleat, quatenùs vnctio eius doceat nos de omnibus: ſicque & intellectu clarificato, & affectu purificato, veniat ad nos, & apud nos faciat manſionem.

Sancta Trinitas vnus Deus: miſerere nobis.

In Sancta Trinitate tres Perſonæ ſunt, ſed vnus Deus adoratur. Ipſa lapſum trinitatis animæ humanæ reparauit. Triplici vanitati ſubiecta natura humana, triplicem reparationem habebit in Cælis à Sancta Trinitate.

I. TRes Perſonas (*ſ*) in Summa Trinitate credimus, confitemur, & adoramus. In ſingulari (*t*) Diuinita-

H

q Serm. 2. in die Pent. num. 8. *r* Serm. 3. in Aſcen, Dom. num. 8. & 9.
ſ Serm. 1. de Aduent. Dom. num. 2.
t Serm. 3. in Vigil. Natiuit. Dom. num. 8.

nitate Trinitas eſt in Perſonis, vnitas in ſubſtantia. Perſonæ non ſcindunt vnitatem, vnitas non minuit Trinitatem: Dicimus (u) Patrem, dicimus Filium, dicimus Spiritum Sanctum, non tamen tres Deos, ſed vnum. Quid ſibi vult iſte (vt ſic loquar) abſque numero numerus? Si tria, quomodo non numerus? ſi vnum, vbi numerus? ſed habeo, inquis, quid numerem, & quid non numerem. Subſtantia vna eſt, Perſonæ tres ſunt. Quid mirum, quid vel obſcurum in hoc? Nihil, ſi Perſonæ ſeorſum à ſubſtantia cogitentur. Nunc verò cùm tres illæ Perſonæ illa ſubſtantia ſint, & illa vna ſubſtantia tres illæ Perſonæ, quis numerum neget? Nam verè tres ſunt. Quis numeret tamen? Nam verè vnum ſunt. Aut ſi tu facile explicatu id putas dicendo tres, dicito quid numeraſti? Naturas? vna eſt. Eſſentias? vna eſt. Subſtantias? vna eſt. Deitates? vna eſt. Non hæc, ſed Perſonas numero, inquis. Quæ non ſint, illa vna natura, illa vna eſſentia, illa vna ſubſtantia, illa vna Diuinitas? Catholicus es, minimè hoc dabis. Perſonarum proprietates, non aliud quàm Perſonas, ipſaſque non aliud quàm vnum Deum, vnam Diuinam ſubſtantiam, vnam Diuinam naturam, vnam Diuinam & ſummam maieſtatem fides Catholica confitetur. Numera ergò, ſi potes, aut ſine ſubſtantia Perſonas, quæ ipſa ſunt: aut ſine Perſonis proprietates, quæ ipſæ ſunt. Aut ſi diuidere quis conetur aut Perſonas à ſubſtantia, vel proprietates à Perſonis, neſcio quomodo Trinitatis ſe profiteri cultorem poſſit, qui in tantam rerum numeroſitatem exceſſerit. Dicamus itaque tres, ſed non ad præiudicium vnitatis. Dicamus vnum, ſed non ad confuſionem Trinitatis. Neque enim nomina vacua ſunt, nec abſque ſignificantia caſſæ voces. Quærit quis, quomodo illud Catholicum eſſe dicimus, poſſit eſſe? Sufficiat ei tenere ſic eſſe.

Atque

u Lib. 5. de Conſid. ad Eugenium cap 7. num. 17. & cap. 8. num. 18.

Atque hoc non rationi perſpicuum, nec tamen opinioni ambiguum, ſed fidei perſuaſum; Sacramentum hoc magnum eſt, & quidem venerandum non ſcrutandum. Quomodo pluralitas in vnitate, & hac vnitate, aut ipſa in pluralitate? Scrutari hoc temeritas eſt; credere pietas eſt; noſſe vita, & vita æterna eſt. Eſt Patri (*x*) Filiòque natura, eſſentia, voluntas, non modò vna, ſed vnum. Hoc nempè eſt illis eſſe, quod naturam eſſe: hoc velle, quod eſſe, vel naturam eſſe. Non eſt quod vnitas, qua vnum ſunt Pater & Filius, dicatur fieri de naturis, vel eſſentijs, vel voluntatibus, quia non ſunt: non eſt quod dicatur vel fieri, quia eſt. Non enim factitia eſt, ſed natiua. Sunt in ſeſe Pater & Filius, non ſolùm ineffabili, ſed etiam incomprehenſibili modo ſui ipſorum capabiles pariter & capaces, ſed ſanè ita capabiles, vt non partibiles, ita capaces, vt non participes. Nam vt in hymno Eccleſia canit: In Patre totus Filius, & totus in Verbo Pater. Eſt Pater in Filio, in quo ſibi ſemper benè complacuit: & eſt Filius in Patre, à quo vt nunquam non natus, ita nunquam eſt ſeparatus. Quid verò (*y*) in ſumma, & beata illa Trinitate, ſummam & ineffabilem illam conſeruat vnitatem, niſi Charitas? Lex eſt, & lex Domini Charitas, quæ Trinitatem in vnitate quodammodo cohibet, & colligat in vinculo pacis. Pater (*z*) enim diligit Filium, & ſingulari dilectione amplectitur; ſummus æqualem, æternus coæternum; vnus vnum. Illa mutua gignentis genitique cognitio pariter eſt dilectio, quid niſi oſculum eſt ſuauiſſimum, ſed ſecretiſſimum? Si rectè Pater oſculans, Filius oſculatus accipitur; non erit abs re oſculum Spiritum Sanctum intelligi, vtpotè qui Patris, Filijque imperturbabilis pax ſit: gluten firmum, indiuiduus amor, indiuiſibilis vnitas.

x Serm.71. in Cant. num.8.
y Epiſt.11.num.4.& Tract de diligen.Deo cap.12.num.35.
z Serm.8.in Cant.num.1.& 2.

II. Lapſum (*a*) noſtræ naturæ reparauit illa Beata Trinitas, memor miſericordiæ ſuæ, immemor culpæ noſtræ. Vides (*b*) quam verum dixerit ille qui dixit: Dominus ſollicitus eſt mei. Pater vt ſeruum redimat, Filio non parcit: Filius ſeipſum libentiſſimè tradit: Spiritum Sanctum vterque mittit: & ipſe Spiritus poſtulat pro nobis, gemitibus inenarrabilibus. Venit ergo (*c*) à Patre miſſus Dei Filius, & dedit fidem: poſt Filium miſſus eſt Spiritus Sanctus, & dedit Charitatem. Poſt hæc duo, ideſt Fidem & Charitatem, facta eſt Spes redeundi ad Patrem. Et hæc eſt Trinitas, ſcilicet Fides, Spes, & Charitas, per quam velut per tridentem, reduxit de limo profundi ad amiſſam beatitudinem illa incommutabilis & beata Trinitas mutabilem, lapſam, & miſeram trinitatem, animam ſcilicet rationalem: quæ in eo præfert veſtigium quoddam illius ſummæ Trinitatis, quod ex memoria, ratione, & voluntate conſiſtit. Eſt Trinitas (*d*) creatrix Pater & Filius & Spiritus Sanctus, ex qua cecidit creata trinitas, memoria, ratio, voluntas. Et eſt trinitas per quam cecidit, videlicet per ſuggeſtionem, delectationem, conſenſum. Et eſt trinitas in quam cecidit, videlicet, impotentia, cæcitas, immunditia. Rurſus trinitas quæ cecidit, ideſt, memoria, ratio, & voluntas. Singulæ cuiuſque tripartitus extitit caſus: memoria cecidit in tres ſpecies cogitationum: affectuoſas, oneroſas, ocioſas. Ratio in triplicem ignorantiam, boni & mali, veri & falſi, commodi & incommodi. Voluntas in concupiſcentiam carnis, concupiſcentiam oculorum, ambitionem ſæculi. Eſt Trinitas per quam reſurgit, Fides, Spes, Charitas. Quæ trimembres habent ſubdiuiſiones. Eſt enim Fides pręceptorum, ſignorum, promiſſionum: Eſt & ſpes veniæ, gratiæ, gloriæ: Et eſt Charitas de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta. Eia (*e*) igitur cogitemus ſuper nos, & in

a Serm:45: de diuer: num:4: *b* Serm:2: in die Pent. num.7:
c Serm:45: de diuer: num.4. *d* Ibid. num.6.
e Serm.2: in die Pent. num.22.

& in nos opera Trinitatis ab initio mundi vſque ad finem, & videamus quàm ſollicita fuerit illa Maieſtas, cui adminiſtratio pariter & gubernatio ſæculorum incumbit, ne nos perderet in æternum. Et bonitas quidem in Deo erat, & bonitas multa nimis, ſed latebat in corde Patris, cumulanda quandoque ſuper genus filiorum Adam tempore opportuno. Dicebat tamen Dominus: Ego cogito cogitationes pacis, vt mitteret nobis illum qui eſt pax noſtra, qui fecit vtraque vnum, vt iam daret pacem ſuper pacem, pacem his, qui longè, & pacem his qui propè. Porrò (*f*) ſeminauit in terra noſtra tota Trinitas. Seminauit Filius, ipſe enim eſt qui exijt ſeminare ſemen ſuum. Pater enim non exijt, ſed Filius à Patre proceſſit, & venit in mundum: vt qui priùs erat cogitatio pacis in corde Patris, fieret & ipſe pax noſtra in vtero Matris. Seminauit & Spiritus Sanctus, quia & ipſe venit, & apparuerunt diſcipulis diſpertitæ linguæ tanquam ignis. Ita tota Trinitas ſeminauit: Pater ſcilicet pacem de cælo, Filius veritatem, Spiritus Sanctus Charitatem, Tres ſunt (*g*) qui teſtimonium dant in Cælo, Pater & Filius & Spiritu Sanctus. Magnum profectò habituri ſunt teſtimonium, quos in Cęlo Pater ſuſceperit tanquam filios & hæredes, Filius adſciuerit tanquam fratres & cohæredes, Spiritus Sanctus adhærentes Deo vnum Spiritum faciat eſſe cum eo. Eſt enim Spiritus ipſe indiſſolubile vinculum Trinitatis, per quem ſicut Pater & Filius vnnm ſunt, ſic & nos vnum ſumus in ipſis, eo miſerante, qui pro diſcipulis hoc ipſum orare dignatus eſt, Ieſu Chriſto Domino noſtro.

III. Triplici (*h*) quidem vanitati nobilis Creatura ſubiecta eſt non volens: Nam ratio ſæpiſſimè in iudicijs fallitur; & voluntas quadruplici perturbatione iactatur; & memoria multiplici obliuione confunditur: in ſpe tamen eſt,

f Serm. de San: Benedict. num. 9.
g Serm. 1. in Octau. Paſchæ num. 8.
h Serm. 11. in Cant. num. 5: & 61.

Digitized by Google

eſt, nam qui replet in bonis deſiderium animæ, ipſe rationi futurus eſt plenitudo lucis, ipſe voluntati multitudo pacis, ipſe memoriæ continuatio æternitatis. O Veritas, Charitas, Æternitas! O beata, & beatificans Trinitas, ad te mea miſera trinitas miſerabiliter ſuſpirat, quoniam à te infeliciter exulat. Diſcedens à te quantis ſe intricauit erroribus, doloribus, timoribus. Heu me qualem pro te commutauimus trinitatem? Cor meum conturbatum eſt, & inde dolor: dereliquit me virtus mea, & indè pauor: & lumen oculorum meorum non eſt mecum, & indè error. En quàm diſſimilem Trinitatem, ò animæ meæ trinitas exulans offendiſti. Verumtamen quare triſtis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi: cùm error videlicet à Ratione, à voluntate dolor, atque à memoria timor omnis receſſerit, & ſucceſſerit illa quam ſperamus, mira ſerenitas, plena ſuauitas, æterna ſecuritas. Primum illud faciet Veritas Deus, ſecundum Charitas Deus, tertium ſumma poteſtas Deus; vt ſit Deus omnia in omnibus; *ratione* recipiente lucem inextinguibilem; *voluntate* pacem imperturbabilem conſequente; *memoria* fonti indeficienti æternaliter adhærente. Videritis vos rectène primum illud Filio, Spiritui ſancto ſequens, Patri vltimum aſſignetis; Sic tamen vt nihil horum vel Patri, vel Filio, vel Spiritui ſancto ſubtrahatis; ne cui fortè perſonarum aut plenitudinem minuat diſtinctio, aut proprietatem tollat perfectio. Fontem (*i*) aſſigna Patri, ex quo naſcitur Filius, & procedit Spiritus ſanctus; Lucem Filio, qui eſt vtique candor vitæ æternæ, & lux vera illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum; Pacem Spiritui ſancto, qui nimirùm ſuper humilem, & quietum requieſcit. Nec hoc dico, tanquam propria iſta ſint ſingulorum, nam & Pater lux eſt, vt ſit Filius

(*i*) Ser. 4. in Vig. Nat. Dom. num. 9.

lius lumen de lumine; & Filius pax eſt, pax noſtra qui fecit vtraque vnum; & Spiritus ſanctus fons eſt aquæ ſalientis in vitam æternam. Triplex eſt (*k*) Trinitatis operatio: Creatio Cœli & Terræ; renouatio Cœli & Terræ; confirmatio Cœli & Terræ. Pater creauit, Filius reconciliauit, Spiritus ſanctus confirmauit. Et aliud tempus eſt Creationis, aliud confirmationis, aliud reconciliationis. Creatio, & reconciliatio ſunt præſentis; confirmatio futuri ſæculi. In principio temporis creauit Pater, in plenitudine temporis reconciliauit Filius, poſt omne præſens tempus confirmabit Spiritus ſanctus. De Patre dixit Filius, Pater meus vſque modo operatur. Et de ſe ſubiunxit, Et ego operor. Similiter & Spiritus ſanctus in conſummatione ſæculi verè poterit dicere, Pater & Filius vſq; modo operantur; & ex hoc iam operor ego: cùm ſcilicet iam fecerit corpora noſtra Spiritualia, corpuſque adhæſerit ſpiritui, & ſpiritus Deo, hoc ipſum corpus eodem Spiritu ſancto ſic confirmante, vt iam deinceps abſque vllo temporis interuenientis momento fiat quod ſcriptum eſt: Qui adhæret Deo, vnus ſpiritus eſt.

Sancta Maria.

Nomen Mariæ transfunditur in omnes: comparaturque Oleo, in triplici qualitate, quod lucet, paſcit, & vngit. Et ideo omnes Chriſtiani in Mariam ſperant.

1. DOmina, (*a*) labia mea aperies, Dominus tecum, & tu mecum. Dignare me laudare te; Virgo (*b*) ſacrata. Te noſtra (*c*) vox primùm ſonet. O magna! o pia!

k Ser. 92 de diuer. num. 5. S. Bern. Abb. Clarau. iuxta edit. eius Operũ in 6. Tom impreſs. Pariſ. Anno 1667.
a Ser. 2. ſup. Sal. Reg n. 1. *b* Ser. 3. in Purif. B.M.V. n. 2. *c* Ser. 1. ſup. Sal. Reg. n. 1.

Digitized by Google

(*d*) o pia! o multùm amabilis Maria! O dulcis Domina,(*e*) cuius ſola memoria affectum dulcorat: cuius magnitudinis meditatio mentem eleuat: cuius pulchritudo oculum interiorem exhilarat: cuius amænitatis immenſitas cor meditantis inebriat. Precioſum (*f*) illud balſamum, tantà tibi copià, tantaque plenitudine influxit, vt copioſiſſimè effluat circumquaq; Quod (*g*) de ipſa plenitudine accipiant vniuerſi. Ita eſt, (*h*) iam ſentimus, iam exhilarantur facies noſtræ in oleo, iam clamamus: Oleum effuſum nomen tuum, memoriale tuum in generatione, & generationem. Effuſum planè,(*i*) quòd non ſolùm Cœlos terraſque profudit, ſed aſperſit & inferos. Ad Mariam enim (k) ſicut ad negotium ſæculorum reſpiciunt, & qui in Cœlis habitant, & qui in inferno, & qui nos præceſſerunt, & nos qui ſumus, & qui ſequentur, & nati natorum, & qui naſcentur ab illis. Illi qui ſunt in Cœlo, vt reſarciantur; & qui in inferno, vt eripiantur: qui præceſſerunt, vt prophetæ fideles inueniãtur: qui ſequuntur vt glorificentur. Eò beatam te dicunt omnes generationes, Genitrix Dei, quę omnibus generationibus vitam, & gloriam genuiſti. In te enim Angeli lætitiam, iuſti gratiam, peccatores veniam inuenerunt in æternum. Meritò in te reſpiciunt oculi totius Creaturæ, quia in te, & per te, & de te benigna manus Omnipotentis quidquid creauerat, recreauit. Per te (*l*) enim Cœlum repletum: infernus euacuatus eſt: inſtauratæ ruinæ Cœleſtis Hieruſalem: expectantibus miſeris vita perdita data. Hæc eſt, (*m*) quæ totius mundi reparationem obtinuit, ſalutem omnium impetrauit. Conſtat enim pro vniuerſo genere ſollicitam fuiſſe Mariam, cui dictum eſt: Ne timeas Maria, inueniſti gratiam vtique quam quærebas. Quam gratiam? (*n*) Dei & hominum pacem, mortis deſtructionem, vitæ reparationem. Quis ergo (*o*) miſericordiæ tuæ o be-

d Ser. ſup. Sal. Reg. n. 2. *e* Ser. 2 de Virg. Deip. n. 2. *f* Ser. 2. Deip. n. 5. *g* Ser. 3. Annu. t. n. 8. *h* Ser. 2. Deip. n. 5. *i* Ser. 15. in Cant. n. 4. k Ser. 2. Pent. nu. 4. *l* Ser. 4. de Aſſump. n. 8. *m* ibid. n. 8. *n* Ser. 3. ſup. Miſſ. n. 10. *o* Ser. 4. Aſſump. n. 8.

o benedicta, longitudinem & latitudinem, ſublimitatem & profundum queat inueſtigare? Nam longitudo eius vſque in diem nouiſſimum inuocantibus eam ſubuenit vniuerſis. Latitudo eius replet orbem terrarum, vt tua quoque miſericordia plena ſit omnis terra. Sic & ſublimitas eius Ciuitatis Supernæ inuenit reſtaurationem, & pro fundum eius ſedentibus in tenebris & in vmbra mortis obtinuit redemptionem. Sic potentiſſima & pijſſima Charitas Mariæ, & affectu compatiendi, & ſubueniendi abundat effectu, æque locuples in vtroque. Ita eſt, (*p*) iam ſentimus, iam exhilarantur facies noſtræ in oleo, iam clamamus: Oleum effuſum nomen tuum. In vniuerſa (*q*) ſiquidem terra iam celebre eſt Nomen tuum, & beatam te dicunt omnes generationes, vbique glorioſa dicunt de te, Ciuitas Dei genitrix. Fœcundæ Virginis (*r*) amplectitur Cœlum præſentiam, terra memoriam veneratur. Sic nimirùm totius boni illic exhibitio, hìc tenuis quædam libatio primitiarum: ibi res, & hìc Nomen.

II. Nec ocioſè Nomen Mariæ comparatur oleo. Eſt enim proculdubio inter Oleum & Mariæ Nomen ſimilitudo, in triplici quadam qualitate Olei, quod lucet, paſcit, & vngit. Fouet ignem, nutrit Carnem, lenit dolorem. Lux, cibus, medicina. Vide idem nunc & de Mariæ Nomine. Lucet prædicatum: paſcit recogitatum: inuocatum lenit & vngit. Et percurramus ſingula.

III. Lux eſt Mariæ Nomen. Quod (*a*) interpretatum Maris ſtella dicitur; Ipſa namque eſt nobis illa ſtella ex Iacob orta, cuius radius vniuerſum Orbem illuminat, cuius ſplendor & præfulget in ſupernis, & inferos penetrat, terras & perluſtrans & calefaciens, magis mentes quàm corpora, fouet virtutes, excoquit vitia. Mariæ (*b*) præſentia totus illuſtratur orbis, adeò vt & ipſa iam cœleſtis

p Ser. 2. Deip. n. 5. *q* Ser. 1. in Vigil. Natiu. Dom. n. 4. & Ser. 3. de Vig. Deip. n. 6.
r Ser. 2. de Vig. Deip. n. 1.
a Ser. 2. ſup. Miſſus n. 17. *b* Ser. 1. de Aſſumpt. n. 1.

Patria clariùs rutilet Virgineæ lampadis irradiata fulgore. O lampas (*c*) luculentiſſima, quantos lætificaſti, quando ſplendore Dei illuſtrata deſideratum illud lumen, quo inuenta eſt drachma decima, ſedentibus in tenebris & vmbra mortis protuliſti. Te nimirùm ille Diuini Epithalamij præcentor à longe intuitus eſt, cùm in admirationis vocem ita prorupit: *Quæ eſt iſta quæ progreditur, quaſi aurora conſurgens?* Sicut aurora valde rutilans in mundum progreſſa es, ò Maria, quando veri ſolis ſplendorem, tantæ Sanctitatis iubare præcurriſti, vt verè diem ſalutis, diem propitiationis, diem quem fecit Dominus, à tua claritate initiari dignum fuerit. Luna (*d*) transfuſo in ſe ſolari lumine noctem noſtram illuminat: Tu Virtutum à Deo tibi inditarum, magnificis exemplis ad imitationem tui nos prouocas; Sicque noctem noſtram illuminas. Qui enim vias tuas conſecutus fuerit, non ambulabit in tenebris; ſed lumen vitæ inueniet. Tolle (*e*) corpus hoc ſolare, quod illuminat mundum, vbi dies? Tolle Mariam hanc maris ſtellam, maris vtique magni & ſpatioſi: quid niſi caligo inuoluens, & vmbra mortis, ac denſiſſimæ tenebræ relinquuntur. Ipſa (*f*) eſt inquam, præclara & eximia ſtella ſuper hoc mare magnum, & ſpatioſum neceſſariò ſubleuata, micans meritis, illuſtrans exemplis. O quiſquis te intelligis in huius ſæculi profluuio magis inter procellas & tempeſtates fluctuare, quàm per terram ambulare; ne auertas oculos à fulgore huius Sideris, ſi non vis obrui procellis. In periculis, in anguſtijs, in rebus dubijs, Mariam cogita, Mariam inuoca: Non recedat ab ore, non recedat à corde: & vt impetres eius Orationis ſuffragium, non deſeras conuerſationis exemplum.

IV. Cibus eſt Nomen Mariæ. Cuius (*g*) ſola memoria affectum dulcorat: cuius magnitudinis meditatio mentem

c Ser. 3. de Deip. nu. 4. *d* Ibid. nu. 5.
e Ser. 2. de Deip. nu. 6. *f* Ser. 2. ſup. Miſſus nu. 17.
g Ser. 5. ſup. Sal. Reg. nu. 2.

tem eleuat : cuius pulchritudo oculum interiorem exhilarat. O multùm (*h*) amabilis Maria : Tu nec nominari quidem potes quin accendas : nec cogitari quin recrees affectus diligentium te : Tu nunquam ſine dulcedine Diuinitùs tibi inſita, piæ memoriæ portas ingrederis. Tu es (*i*) vita. ò certè vita amabilis, vita deſiderabilis, vita delectabilis. O vita quæ nutris tuos Cœleſtibus alimentis; Qui enim vult te habere, ſe affligat, delicias reſpuat, delicata quæque contemnat : & qui ampliùs mortificatus fuerit,te amplius poſſidebit. Plena es (k) gratiarum,plena rore cœleſti, innixa ſuper dilectum delicijs affluens. Calix (*l*) in manu tua vini meri ; in manu tua, in poteſtate tua calix vini meri,amoris Diuini. Dic Domina rerum,dic pro nobis Filio tuo, vinum non habent. Hic (*m*) nonnunquam vinum deficit, gratia ſcilicet deuotionis, & feruor Charitatis. Quoties mihi neceſsè eſt,Fratres,poſt lachrymoſas querimonias veſtras, exorare Matrem miſericordiæ, vt ſuggerat ſuo benigniſſimo Filio quoniam vinum non habeatis ? Et ipſa, dico vobis Chariſſimi, ſi piè à nobis pulſata fuerit, non deerit neceſſitati noſtræ, quoniam miſericors eſt, & Mater Miſericordiæ. Hoc vinum (*n*) lætificat cor hominis : Hoc à te, & per te ſperamus, non ſolùm vinum, ſed & panem : Panis enim cor hominis confirmat. Panis ille de quo ſcriptura : Panem Angelorum manducauit homo. Panis ipſe,Filij tui dulcis memoria, præſentia ipſius plena tu : Vt (*o*) de ipſa plenitudine accipiant vniuerſi. Ciba (*p*) hodie pauperes tuos Domina, ipſi quoque catelli de micis edant, nec puero Abrahæ tantùm, ſed & camellis potum tribuas de ſuperfluenti hydria tua, quia tu verè puella es præelecta, & præparata Altiſſimi Filio & tuo. Ne (*q*) dixeris vltrà (o Adam) mulier quam dediſti mihi, dedit mihi de ligno vetito : dic potius : Mulier quam

 de-

h Ser 3.de Deip.n.6. *i* Ser.5.ſup.Sal.Reg n.1. *K* Ser.1.de Deip.n.16. *l* Ser.4. ſup Sal.Reg.n.19. *m* Ser.2.Dom.1.poſt Epiph.n.4 *n* Ser.4.ſup.Sal.Reg.n.20. *o* Ser.3.de Annunt.B.M.V.n.8, *p* Ser.1.Deip.n.16. *q* Ser.2.de Vig.Deip.n.6.

Digitized by Google

dediſti mihi, me cibauit fructu benedicto. Fœlix (r) mulier, benedicta in mulieribus, in cuius caſtis viſceribus ſuperueniente igne Sancti *Spiritus*, coctus eſt panis iſte, vt ſit panis Angelorum quem manducet homo, panis cor hominis confirmans. Non recedat (ſ) ab ore, non recedat à corde Nomen Mariæ: & vt impetres eius Orationis ſuffragium, non deſeras conuerſationis exemplum.

V. Eſt & Medicina Nomen Mariæ. Tu (t) peccatorem à deſperationis barathro pia manu retrahis, ſpei medicamen aſpiras, foues, nec deſeris, quouſque horrendo Iudici miſerum reconcilies. Famoſum huius tuæ benignitatis teſtimonium eſt, per te reſtauratus gratiæ Theophilus. Sicut (u) Chriſtus quinque vulneribus ſuis contulit plenè remedia mundo: Sic Maria ſuo Sanctiſſimo Nomine, quod quinque literis extat, confert quotidie veniam peccatoribus in hoc mundo. Deus (x) totius boni plenitudinē poſuit in Maria: vt proinde, ſi quid ſpei in Nobis eſt, ſi quid gratiæ, ſi quid ſalutis, ab ea nouerimus redundare. Plena (y) eſt gratiarum Maria, plena rore Cœleſti: Vt (z) de plenitudine eius accipiant vniuerſi; captiuus redemptionem, œger curationem, triſtis conſolationem, peccator veniam, iuſtus gratiam, Angelus lœtitiam. Ipſa eſt (a) nobilis illa ſtella ex Iacob orta, ſcilicet Maria, cuius radius vniuerſum orbem illuminat, cuius ſplendor præfulget in ſupernis, & inferos penetrat, terras & perluſtrans, & calefaciens, magis mentes quàm corpora, fouet virtutes, excoquit vitia. Si inſurgunt venti tentationum, ſi incurras ſcopulos tribulationum; reſpice ſtellam, voca Mariam. Si iactaris ſuperbiæ vndis, ſi ambitionis, ſi detractionis, ſi æmulationis; reſpice ſtellam, voca Mariam. Si iracundia aut auaritia, aut carnis illecebra nauiculam concuſſerit mentis; reſpice ad Mariam. Si criminum immanita-

te

r Ser.2.de Nat.Dom.n.4. ſ Ser.2.ſup.Miſſ.n.17. t Ser.3.Deip.n.2. u S.Bern.cit. apud Pelbartum in ſtellario lib.6.p.1.ar.1.& Berſonium ſup.Magnif.quos refert Io.Tho.à S.Cyrillo Carm.diſc.in ſua corona Anni Mariani 3. Nou. x Ser.2. de Deip.n.6. y Ser.3, Deip.n.16. z Ser.1.de Deip. n.2. a Ser.1.ſup.Miſſ.n.17.

te turbatus, conſcientiæ fæditate confuſus, iudicij horrore perterritus, barathro incipias abſorberi triſtitiæ, deſperationis abyſo, cogita Mariam.. In periculis, in anguſtijs, in rebus dubijs, Mariam cogita, Mariam inuoca. Quia (*b*) nihil nos Deus habere voluit, quod per Mariæ manus non tranſiret. Cui aliquando (*c*) in periculis palpitanti & trepidanti inuocatum virtutis nomen non ſtatim fiduciam præſtitit, depulit metum? Cui quæſo in dubijs æſtuanti & fluctuanti, non ſubitò ad inuocationem clari Nominis emicuit certitudo? Cui in aduerſis diffidenti, iam iamq; deficienti, ſi Nomen adiutorij ſonuit, defuit fortitudo? Nimirum morbi & languores iſti ſunt, illud medicina. Sic (*d*) potentiſſima, & pijſſima Charitas Mariæ, & affectu compatiendi, & ſubueniendi abundat effectu, æque locuples in vtroque. Ergo non recedat (*e*) ab ore non recedat à corde Nomen Mariæ, & vt impetres eius Orationis ſuffragium, non deſeras conuerſationis exemplum. Ipſam ſequens, non deuias: ipſam rogans non deſperas: ipſam cogitans non erras: Ipſa tenente non corruis; ipſa protegente, non metuis; ipſa duce non fatigaris; ipſa propitia peruenis: & ſic in temetipſo experiris, quàm meritò dictum ſit, & Nomen Virginis Maria.

VI. Data eſt (*f*) Mariæ poteſtas in Cœlo & in terra, quæ poſſe poteſtas eſt, & in manibus eius vita & ſpiritus noſtri, & oculi omnium Chriſtianorum in eam ſperant, & ipſa dat eis eſcam gratiæ (qua plena eſt) in tempore opportuno. Meritò (*g*) ſub pedibus eius Luna eſſe dicitur; ſiquidē inſipientia omnis longè ſub pedibus Mariǫ eſt; Immo verò & vnicus ille ſtultus, & totius ſtultitiæ princeps, qui verè mutatus vt Luna, Sapientiam perdidit in decore ſuo, ſub Mariæ pedibus conculcatus & contritus miſeram patitur ſeruitutem. Sperent (*h*) ergò in te, qui nouerunt Nomen

b Ser. 3. in Vig. Nat. Dom. n. 10. *c* Ser. 15. in Cant. n. 6. *d* Ser. 4. de Aſſump. n. 8. *e* Ser. 2. ſup. Miſſus nu. 17. *f* Ser. 1. ſup. Sal. Reg. nu. 1. *g* Ser. 1. Deip. nu. 3. & 4. *h* Ser. 5. ſup. Sal. Reg. nu. 2.

Digitized by Google

men tuum, quoniam non dereliquiſti quærentes te Domina. Certè qui ſperant in te, mutuabunt fortitudinem, aſſument pennas, vt aquilæ volabũt, & non deficient. Quis non ſperabit in te, quæ etiam adiuuas deſperatos? In periculis, (i) in anguſtijs, in rebus dubijs, Mariam cogita, Mariam inuoca. Ipſam rogans non deſperas: ipſam cogitans non erras: Ipſa tenente non corruis; ipſa protegente non metuis; ipſa duce non fatigaris, ipſa propitia peruenis. Sit (k) pietatis tuæ, ò Virgo benedicta, ipſam quam apud Deum gratiam inueniſti, notam facere mundo, reis veniam, medelam ægris, puſillis corde robur, afflictis conſolationem, periclitantibus adiutorium & liberationem, Sanctis tuis precibus, obtinendo. In hoc quoque die Solemnitatis & lætitię, dulciſſimum Mariæ Nomen cum laude inuocantibus ſeruulis, per te Regina clemens, gratię ſuæ munera largiatur Ieſus Chriſtus Filius tuus Dominus Noſter.

Sancta Dei Genitrix.

Virgo Maria eſt Mater Dei, quæ de Deo concepit, & Deum peperit.

I. ECce concipies in vtero (ait Angelus ad Mariam) & paries Filium. Qualem (l) Filium? Illius eris Mater, cuius Deus eſt Pater. Filius Paternæ Charitatis erit Corona tuæ Caſtitatis; Sapientia Paterni cordis erit fructus vteri Virginalis. Deum denique paries, & de Deo concipies. Ideoque (m) & quod naſcetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei. Quod eſt dicere: Quoniam non eſt de homine, ſed de Spiritu Sancto, quod concipies, concipies autem Altiſſimi Virtutem, hoc eſt, Filium Dei: non ſolùm

i Ser. 2. ſup. Miſſus n. 17. K Ser. 4. de Aſſumpt B.M. n. 9.
l Ser. 3. ſup. Miſſus n. 8. m Ser. 4. ſup. Miſſus n. 4.

Digitized by Google

ſolùm qui de ſinu Patris in vterum tuum veniens, obumbrabit tibi; ſed etiam id, quod de tua Subſtantia ſociabit ſibi, ex hoc iam vocabitur Filius Dei, quemadmodùm & is qui à Patre eſt ante ſæcula genitus, tuus quoque amodo reputabitur Filius. Sic autem & quod natum eſt ex ipſo Patre, erit tuus, & quod naſcetur ex te, erit eius; vt tamen non ſint duo Filij, ſed vnus. Et licet, aliud quidem ex te, aliud ex illo ſit, iam non tamen cuiuſque ſuus, ſed vnus vtriuſque erit Filius. Ipſa (n) eſt Virginis noſtræ gloria ſingularis, & excellens prærogatiua Mariæ, quòd Filium vnum, eundemque cum Deo Patre meruit habere communem. An non (o) Deum & Dominum Angelorum Maria ſuum audacter appellat Filium, dicens: Fili, quid feciſti Nobis ſic? Quis hoc audeat Angelorum? Sufficit eis, & pro magno habent, quòd cùm ſint Spiritus ex conditione, ex gratia facti ſunt & vocati Angeli. Maria verò matrem ſe agnoſcens, maieſtatem illam, cui illi cum reuerentia ſeruiunt, cum fiducia ſuum nuncupat Filium. Nec dedignatur nūcupari Deus, quod eſſe dignatus eſt. Nam paulò poſt ſubdit Euangeliſta: Et erat, inquiens, ſubditus illis. Quis? Quibus? Deus hominibus, ſubditus erat Mariæ: Nec tantùm Mariæ, ſed etiam Ioſeph propter Mariam. Magnum (p) eſt Angelo vt miniſter ſit Domini: Sed Maria ſublimius quiddam meruit vt ſit Mater. Fœcunditas Virginis ſupereminens gloria eſt, tantoque excellentior Angelis facta munere ſingulari, quantò differentiùs præ Miniſtris nomen Matris accepit. Quod ex ea natum eſt Sanctum vocatur, & eſt Filius Dei. Quidquid (q) illud ſit, quod Virgo genuit, Sanctum proculdubio ac ſingulariter Sanctum fuit; & per Spiritus Sanctificationem, & per Verbi aſſumptionem. Eſt enim (r) tibi Pater ab æterno, ò Ieſu! ſed Deus eſt in quem peccatum non cadit. Eſt & Mater ex

tem-

n Ser.2. in Annunt. B.V.M n.2. o Ser.1. ſup. Miſſus n.7.
p Ser.2. de Deip. n.12. q Ser.4. ſup. Miſſus n.5.
r Ser 1. in Circum. Dom. nu.1.

tempore, ſed Virgo; nec parere potuit incorruptio corruptelam. Quod enim (ſ) peccatum ex ea trahere popotuiſti, quæ te ſine iniquitate concepit, & ſalua integritate peperit.

II. Sola (t) Virgo Maria de partu, & partu Diuino gloriatur. Gloriatur dixerim de partu, non in ſe, ſed in ipſo quem peperit. Deus ſiquidem (Deus enim eſt quem peperit) Matrem ſuam ſingulari in Cæleſtibus donaturus gloria, ſingulari in terris præuenire curauit & gratia, qua videlicet ineffabiliter & intacta conciperet, & pareret incorrupta. Porrò Deum huiuſmodi decebat Natiuitas, qua nonniſi de Virgine naſceretur. Talis congruebat & Virgini partus, vt non pareret niſi Deum. Quæ (v) generat, & Mater & Virgo eſt; qui generatur, & Deus & homo eſt. Optimam (x) partem elegit ſibi Maria. Optimam planè: quia bona fœcunditas coniugalis, melior autem Caſtitas Virginalis: prorſùs autem optima eſt fœcunditas Virginea, ſeu fœcunda Virginitas. Mariæ priuilegium eſt, non dabitur alteri, quia non auferetur ab ea. Singulare eſt; ſed continuò etiam indicibile inuenitur, vt nemo aſſequi poſſit, ſic nec eloqui quidem. Quid ſi & illud adijcias: cuius Mater? Quæ iam poterit lingua, etiamſi Angelica ſit, dignis extollere laudibus Virginem Matrem: Matrem autem non cuiuſque, ſed Dei? Nam (y) quòd verum Deum, & Dei Filium genuit, vt idem ipſe Dei atque hominis Filius, vnus omninò Deus & homo prodiret ex Maria, abyſſus eſt luminis: nec facilè dixerim, quòd vel Angelicus oculus ad huius fulgoris vehementiam non caliget. Duplex (z) nouitas, duplex prærogatiua, duplex miraculum: ſed dignè prorſùs aptiſſimèque conueniens. Neque enim Filius alius Virginem; nec Deum decuit partus alter. Ex hoc (a) beatificor ab omnibus, inquit Maria,

ſ Ser.2.in Epiph.n.7. t Ser.2.ſup.Miſſus n.2. u Ser.4.in Vig.Nat.Dom.n.6. x Ser.4.in Aſſumpt.B M n.6. y Ser.1.de Deip.n.9. z Ser.4.in Aſſump.n.5. a S.Bernard. ſup. Magnif. nu. 4. tom. 6. pag. 855.

ria, quia ab ipſo beatificata ſum, quaſi in ſpeculum beatitudinis omnibus præpoſita ſum. Quia fecit mihi magna, non enim aliquod magnum fecit mihi, ſed multa magna, magnum eſt per ſe, quòd Virgo ſum; magnum per ſe, quòd mater ſum: magnum quòd ſimul vtrumque & Virgo & Mater ſum: Et cuius Mater? Dei, vnigeniti, Plaſmatoris & Saluatoris omnium. Fecit mihi magna. Non poteſt narrari, non poteſt cogitari magnitudo & multitudo bonorum, quæ fecit mihi. Et quiſnam eſt ille, qui tàm magna fecit tibi? Qui potens eſt & Sanctum nomen eius.

Sancta Virgo Virginum.

Maria eſt Virgo ſimul & Mater, quæ prima Virginitatem Deo vouit, & ſola de partu Di*uino gloriatur.*

I. MAgnum (*b*) Virginem eſſe, ſed Virginem Matrem eſſe, longè ampliùs per omnem modum. Ecce (*c*) enim, ſi in Maria laudauero Virginitatem, mihi multæ Virgines poſt eam videntur offerri. Vnum eſt, in quo nec primam ſimilem viſa eſt, nec habere ſequentem, gaudia Matris habens cum Virginitatis honore. Optimam partem elegit ſibi Maria. Optimam planè: quia bona fœcunditas coniugalis, melior autem caſtitas Virginalis: prorsùs autem optima eſt fœcunditas Virginea, ſeu fœcunda Virginitas. Mariæ priuilegium eſt, non dabitur alteri, quia non auferetur ab ea. Singulare eſt: ſed continuò etiam indicibile inuenitur, vt nemo aſſequi, poſſit, ſic nec eloqui quidem. Sola (*d*) hæc eſt Maria, in qua Virginitas & fœcunditas obuiarunt ſibi. Ibi ſemel factum

 eſt,

b Ser. .. de Virg. Deip. num. 9.
c Ser. 4. in Aſſumpt. num. 5.
d Ser. 3. in Vig. Nat. num. 9.

Digitized by Google

eſt, quod factum non fuerat, nec fiet in æternum, quia nec primam ſimilem viſa eſt, nec habere ſequentem. A ſæculo (*e*) enim non eſt auditum, vt aliqua ſimul Mater eſſet & Virgo.

II. In laudibus (*f*) Virginum ſingulariter canitur, quòd ſequuntur agnum quocunq; ierit; Quibus ergo laudibus iudicas dignam, quæ etiam præit? Sola enim (*g*) eſt Virgo Maria, de qua dicitur: quod in ea natum eſt, de Spiritu Sancto eſt. Sola cui dicitur: Quod ex te naſcetur Sanctum, vocabitur Filius Dei. Offerantur Regi Virgines, ſed poſt eam; nam primatum ſola vendicat ſibi. Harum (*h*) Pincerna tu, ò Maria. Vexillifera tu. Sanè (*i*) & Virginitatem Carnis, & propoſitum Virginitatis, & ipſius quoque propoſiti nouitas euidenter illuſtrat: quòd videlicet in libertate Spiritus legis Moſaicæ decreta tranſcendens, illibatam Deo corporis ſimul & Spiritus Sanctimoniam vouit. Multò (k) magis autem ſola Virgo Maria ſine corruptione concepit, ſine grauamine tulit, ſine dolore filium peperit. Nouum proinde canticum (*l*) illud, quod ſolis dabitur in regno Dei cantare Virginibus, ipſam Virginum Reginam cum cæteris, imò primam inter cæteras eſſe cantaturam, nemo eſt qui ambigat. Puto autem illam, præter illud quod ſolis licet, cum omnibus tamen Virginibus, ei (vt dixi) commune erit, dulciori quodam, atq; elegantiori carmine lætificaturam eſſe Ciuitatem Dei. Cuius vtique dulciſonos depromere vel exprimere modulos, ne ipſarum quidem Virginum vlla digna inuenietur: quia ſoli meritò decantandum ſeruabitur, quæ ſola de partu, & partu Diuino gloriatur. Iam (*m*) ſi omnes Virgines canticum iſtud cantabunt, nunquid illa Virgo Virginum primiceria non cantabit? Cantabit vtique, & tantò iucundiùs, quantò caſtior cæteris. Præbebitque toti choro in cantando exemplum,

---

e Ser. 1. Miſſus n. 7. *f* Ser. 1. ſup. Miſſus n. 7. *g* Ser. 1. Deip. n. 10. *h* Ser. 4. ſup. Sal. Reg. n. 19. *i* Ser. 1 Deip. n. 9. *K* Ser 1. Deip. n. 10. *l* Ser. 2. ſup. Miſſ. n. 1. *m* Tract. de vite myſtica, ſeu Paſſione Domini cap. 51. num. 125.

plum, quas ad Virginitatis amorem ſuo incitauit exemplo. Benedicta tu (*n*) in mulieribus, quæ illam generalem maledictionem euaſiſti, qua dictum eſt: In triſtitia paries filios, nihilominus illam, qua ſecutum eſt; maledicta ſterilis in Iſrael: ac ſingularem conſecuta es benedictionem, vt nec ſterilis maneas, nec cum dolore parturias. Et ſi (*o*) adhuc malediceris ab Iſrael ſecundùm carnem, non quia ſterilem vident, ſed quia fœcundam inuident: memento, quòd & Chriſtus maledictum pertulit Crucis, qui te ſuam Matrem benedixit in Cœlis, ſed & in terris ab Angelo benedicta, & à cunctis generationibus terræ meritò Beata prædicaris.

Mater Chriſti.

Maria Virgo ex carne ſua concepit Virtute Spiritus Sancti, & Virgo peperit Chriſtum Filium ſuum, & Dei. Tria opera Deus fecit in aſſumptione carnis humanæ. Quare Filius Dei ſit incarnatus? Tres ordines Electorum ſunt, qui portant Chriſtum.

I. CVm Maria (*p*) tanta Deo conſenſio fuit, vt illius non ſolùm volũtatem, ſed etiam carnem ſibi coniungeret, ac ſi de ſua, Virginiſque ſubſtantia vnum Chriſtum efficeret, vel potiùs vnus Chriſtus fieret: qui etſi nec totus de Deo, nec totus de Virgine, totus tamen Dei, & totus Virginis eſſet, nec duo Filij, ſed vnus vtriuſq; Filius. Maria (*q*) Matrem ſe agnoſcens, maieſtatem illam cui Angeli cum reuerentia ſeruiunt, cum fiducia ſuum nuncupat

 Fi-

n Ser. 3 ſup. Miſſus nu. 7. *o* Ser. 3. ſup. Miſſus nu 8, *p* Ser. 3. ſup. Miſſus nu. 4. *q* Ser. 1, ſup. Miſſus nu. 7.

Filium dicens: Fili quid feciſti nobis ſic? Quid, rogo, *(r)* Virga Aaron florida, nec humectata, niſi Mariam concipientem, quamuis virum non cognoſcentem? Huius magni miraculi maius myſterium Eſaias ediſſerit, dicens: Egredietur Virga de radice Ieſſe, & flos de radice eius aſcendet: Virgã, Virginem: florem, Virginis partum intelligens. Alieni *(ſ)* ſint à nobis Nouatiani, qui Chriſti à nobis carnem alienare conantur, nouam creatam in Virgine, & non de Virgine ſumptam, impiè aſſerentes. Pulchrè Propheticus Spiritus longè ante occurrit huic Sententiæ, imò blaſphemiæ impiorum: Egredietur, inquiens, Virga de radice Ieſſe, & flos de radice eius aſcendet. Dixiſſe poterat, & flos de Virga, ſed maluit, de radice: vt vndè Virgam, indè florem duxiſſe originem demonſtraret. Indè igitur ſumpta caro, vnde orta Virgo, nec noua in Virgine, quæ prodijt ex radice. Ipſe eſt enim *(t)* Saluator de quo præcinit Iſaias: Egredietur Virga de radice Ieſſe, & flos de radice eius aſcendet. Illud ſanè diligenter attende, quòd florem hunc de radice, non de Virga dixerit aſcenſurum. Quia etenim ſi noua Chriſti caro in Virgine creata eſſet ex nihilo, quod æſtimauerunt nonnulli, non de radice flos, ſed fortè de Virga dici poterat aſcendiſſe. Nunc autem quia prodijt ex radice, ſine dubio ab origine communem probatur habuiſſe materiam. Carnem *(u)* videlicet, quæ à primo vſque homine [id eſt ex Adam] traducta cognoſcitur. In hoc *(x)* ergo Eſaiæ teſtimonio, florem Filium, virgam intellige Matrem: quoniam & Virga floruit abſque germine, & Virgo concepit non ex homine. Nec Virgæ virorem floris læſit emiſſio: nec Virginis pudorem ſacri partus editio.

II. Quoniam *(y)* Virgo Dei genitrix virga eſt, flos Filius eius. Flos itaque Filius Virginis, & ſicut ipſe teſtatur,

r Serm. 2. ſup. miſſus n. 5. *ſ* Lib. 5. de Conſid. cap. 10. n. 23.
t Ser. 2. in Annunc. B. M. V. n. 5. *u* Lib. 5. de Conſid. cap. 10. n. 23.
x Serm. 2. ſup. miſſus n. 6. *y* Ser. 2. de Aduent. Dom. num. 4.

Digitized by Google

tur, flos campi eſt, & non horti. Campus enim ſine omni humano floret adminiculo, non ſeminatus ab aliquo, non defeſſus ſarculo, non impinguatus fimo. Sic omnino, ſic Virginis aluus floruit, ſic inuiolata, integra & caſta Mariæ viſcera; tanquam paſcua æterni viroris florem protulere: cuius pulchritudo non videat corruptionem, cuius gloria in perpetuum non marceſcat: Pulchrè *(z)* & conuenientiſſimè flos campi ſum, ait, qui & abſque humana induſtria prodijt, & ſemel prodeunti nulla eſt deinceps dominata corruptio, vt ſermo impleatur quem dixit: Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Quid *(a)* illud Gedeonis vellus ſignificat, quod vtique de carne tonſum, ſed ſine vulnere carnis, in area ponitur, & nunc quidem lana, nunc verò area rore perfunditur, niſi carnem aſſumptam de carne Virginis, & abſque detrimento Virginitatis? Cuius *(b)* vterus neſciens virum, templum factus eſt Spiritus Sancti. Partus *(c)* ſolus ſine dolore, ſolus neſcius pudoris, corruptionis ignarus, non reſerans ſed conſecrans Virginalis vteri templum. Ipſa eſt *(d)* quondam à Deo promiſſa mulier ſerpentis antiqui caput virtutis pede contritura: cuius planè calcaneo in multis verſutijs inſidiatus eſt, ſed ſine cauſa: ſola enim contriuit vniuerſam hæreticam prauitatem. Alius non de ſubſtantia carnis ſuæ Chriſtum edidiſſe dogmatizabat: Alius paruulum non peperiſſe, ſed reperiſſe ſibilabat: Alius [vel poſt partum] viro cognitam blaſphemabat: Alius Dei Matrem audire non ſuſtinens, magnum illud nomen Theodocos, impijſſimè ſuggillabat: Sed contriti ſunt inſidiatores, conculcati ſupplantores, confutati derogatores, & beatam eam dicunt omnes generationes.

III. Tria *(e)* opera, tres mixturas fecit omnipotens illa maieſtas in aſſumptione noſtræ carnis: ita ſingulariter mi-

z Serm. 47. in Cant. n. 3. *a* Serm. 2. ſup. miſſus n. 7.
b Ser. 3. in Purif. B. V. M. n. 2. *c* Serm. 1. in Vig. Nat. Dom. n. 3.
d Serm. 1. Deip. n. 4. *e* Serm. 3. in Vig. Nat. Dom. n. 7. & 9.

mirabilia, & mirabiliter ſingularia, vt talia nec facta ſint, nec facienda ſint ampliùs ſuper terram. Coniuncta quippè ſunt inuicem Deus & homo, Mater & Virgo, fides & cor humanum. Admirabiles iſtæ mixturæ, & omni miraculo mirabilius, quomodo tàm diuerſa, tamque diuiſa ab inuicem, inuicem potuerunt coniungi &c. Et hæc quidem tertia mixtura, prima & ſecunda inferior, ſed non minus forſitan fortis. Mirum enim eſt quomodo cor humanum his duobus fidem accommodauit, quomodo credi potuit, quòd Deus homo eſſet: quod Virgo manſerit, quæ pepeeriſſet: Sicut ferrum & teſta iungi non poſſunt, ſic & hæc duo nequeunt commiſceri, ſi non miſceat glutinum Spiritus Sanctus. Dic *(f)* quæſo, quis eam videns deſponſatam & grauidam, non potiùs diceret corruptam quàm Virginem? non autem decebat hoc dici de Matre Domini. Tolerabiliùs verò atque honeſtiùs fuit putari ad tempus Chriſtum de coniugio fuiſſe natum, quàm de fornicatione. Sed non poterat, inquis, Deus apertum aliquod oſtendere ſignum, quo videlicet fieret, vt eius nec ortus infamaretur, nec Mater criminaretur? Poterat vtique; ſed non poterat latere dæmones, quod ſcirent homines. Oportebat autem à principe mundi aliquandiu celari Diuini Conſilij Sacramentum, non quod Deus ſi palam opus ſuum facere vellet, impediri poſſe ab illo metueret: ſed quia in hoc tam magnifico opere ſuo, noſtræ videlicet reparationis, non tantum potentiam ſuam, ſed & prudentiam oſtendere voluit. Et quanquam illud aliter quomodò vellet perficere potuiſſet, placuit ei tamen eo potius & modo & ordine hominem ſibi reconciliare, quo nouerat cecidiſſe: vt ſicut diabolus priùs ſeduxit fœminam, & poſtmodum virum per fœminam vicit: ita priùs à fœmina Virgine ſeduceretur, & poſt à viro Chriſto apertè debellaretur: qua-

f Serm. 2. ſup. miſſus n. 12. & 13.

quatenùs malitiæ fraudi dum ars pietatis illuderet, ac maligni fortitudinem Chriſti Virtus contereret, diabolo Deus & prudentior appareret & fortior. Ita quippe decuit incarnatam Sapientiam ſpiritualem vincere malitiam. Neceſſariò igitur deſponſata eſt Maria Ioſeph, quando per hoc & à canibus Sanctum abſconditur, & à Sponſo Virginitas comprobatur, & Virginis tàm verecundiæ parcitur, quàm famæ prouidetur. Quid Sapientiùs, quid digniùs Diuina prouidentia? Vno tali conſilio ſecretis cœleſtibus & admittitur teſtis, & excluditur hoſtis, & integra ſeruatur fama Virginis Matris. Ergo ne (g) credendum eſt, quòd iſte Deus ſit qui ponitur in præſepio, qui vagit in cunis, qui omnium infantilium neceſſitatum iniurias patitur, qui flagellatur, qui conſpuitur, qui crucifigitur, qui ponitur in Sepulchro, & inter duos lapides concluditur, excelſus & immenſus? Illane Virgo erit, quæ lactat puerum, cui Maritus continuus comes eſt? in conuiuio, in thalamo? qui ducit illam in Ægyptum, reducit ab Ægypto, & ſolus cum ſola tàm longinquam, tàm ſecretam conficit viam? Quomodo potuit hoc perſuaderi generi humano, vniuerſo Orbi terrarum? Et tamen tàm facilè, tàm potenter perſuaſum eſt, vt mihi id credibile faciat credentium multitudo. Iuuenes & Virgines, ſenes cum iunioribus elegerunt mille mortibus mori, quàm vel ad momentum ab iſta fide deficere.

IV. Quæro (h) qua ratione Filius magis incarnatus ſit quàm Pater, aut Spiritus Sanctus, cùm totius Trinitatis non modo æqualis ſit gloria, ſed vna eademque ſubſtantia? Sed quis cognouit ſenſum Domini, aut quis conſiliarins eius fuit? Altiſſimum eſt myſterium, nec nos oportet temerè ſuper huiuſcemodi præcipitare ſentẽtiam. Videtur tamen nec Patris nec Spiritus incarnationem in plu-

g Serm. 3. in Vig. Nat. Dom n. 9.
h Serm. 2. in Annunt. B. V. M. n. 2.

Digitized by Google

pluralitate filiorũ effugiſſe confuſionem , dùm alius Deus, alius Filius hominis diceretur. Videtur & illud maximè congruum, vt hic ſpecialiter filius fieret, qui Filius erat: ne quid eſſet ambiguitatis in nomine. Denique ipſa Virginis noſtræ gloria ſingularis & excellens prærogatiua Mariæ, quòd Filium vnum eundemque cum Deo Patre meruit habere communem, quam ſanè periјſſe conſtat ſi non Filius incarnaretur. Sed nec nobis alia dari poſſet occaſio ſimilis ſperandæ ſalutis & hæreditatis, factus primogenitus in multis Fratribus, qui vnigenitus erat, aſciſcet eos ſine dubio in hæreditatem, quos vocauit in adoptionem. Porrò *(i)* ſi conſideramus exilij noſtri cauſam; fortaſſis aduertere poſſumus vel ex parte, quàm congruum fuerit à Filio nos maximè liberari. Lucifer enim ille qui mane oriebatur, pro eo quòd Altiſſimi ſimilitudinem vſurpare tentauit, & rapinam arbitratus eſt eſſe ſe æqualem Deo [quod vtique Filij eſt] præcipitatus illicò corruit, quoniam zelauit pro Filio Pater, & opere dixiſſe videtur: Mihi vindictam & ego retribuam. Continuò videbis Satanam tanquam fulgur cadentem de Cœlo &c. Initium omnis peccati Superbia: quæ tam velociter ipſum ſideribus cunctis clariùs micantem æterna caligine obtenebrauit Luciferum: quæ non modò Angelum, ſed Angelorum primum in diabolum commutauit. Vnde & protinùs inuidens homini quam conceperat in ſemetipſo, in eo peperit iniquitatem; ſuadens vt lignum vetitum guſtans fieret ſicut Deus, ſciens bonum & malum. Principes noſtri Adam & Eua principia noſtræ propaginis, inobedientes & ſocij furum; qui, quod Filij Dei eſt, ſerpẽtis, imò diaboli per ſerpentem conſilio ſubripere tentant. Nec diſſimulat iniuriam Filij Pater [Pater enim diligit Filium] ſed continuò & in ipſum hominem vindictam retribuit, & ag-

i Serm. 1. de Aduent. Dom. n. 2. & ſeq.

aggrauauit ſuper nos manum ſuam : omnes enim in Adam peccauimus, & in eo Sententiam damnationis accepimus omnes. Quid agat Filius videns pro ſe zelare Patrem, & nulli penitùs parcere creaturæ? Ecce,inquit,occaſione mei creaturas ſuas Pater amittit, altitudinem meam primus Angelus affectauit, & populum qui ſibi crederet, habuit: ſed continuò Patris zelus grauiter vindicauit in illum, percutiens eum pariter cum omnibus ſuis plaga incurabili, caſtigatione crudeli. Scientiam quoque quæ nihilominus mea eſt, ſurripere voluit homo: & ne illi quidem miſertus eſt, nec pepercit oculus eius. Ecce propter me Angelos perdidit multos,homines vniuerſos. Ergo vt ſciant, quia & ego diligo Patrem; per me recipiat,quos quodammodo propter me amiſiſſe videtur. Si propter me tempeſtas hæc orta eſt [ait Ionas] tollite me, & mittite in mare. Omnes inuident mihi. Ecce venio, & talem eis exhibeo memetipſum, vt quiſquis geſtierit imitari, fiat ei æmulatio iſta in bonum. Nouit tamen in affectum malitiæ & nequitiæ tranſiſſe Angelos deſertores, nec ex ignorantia aliqua ſeu infirmitate peccaſſe; ideòque perire neceſsè eſt pænitere nolentes. Patris enim amor, & honor regis iudicium diligit. Propter hoc enim & ipſe creauit homines ab initio,qui ſupplerent locum illum, & ruinas Hieruſalem reſtaurarent. Sciebat enim nullam Angelis patere redeundi viam. Nempè nouit ſuperbiam Moab, quòd ſuperbus eſt valde: & Superbiæ eius pœnitentiæ remedium non admittit, ac per hoc nec veniæ. At verò hominis vice nullam poſtea condidit Creaturam, innuens ex hoc ipſo redimendum adhuc hominem: quippe quem ſupplantauit aliena malitia: ideòque prodeſſe ei poteſt Charitas aliena. Et bonitas (k) quidem in Deo erat, & bonitas multa nimis, ſed latebat in corde Patris cumulanda quandoque ſuper genus filiorum Adam tempore op-

K Serm.2. in die Pent. n.2.

portuno. Dicebat tamen Dominus: Ego cogito cogitationes pacis, vt mitteret nobis illum qui eſt pax noſtra, qui fecit vtraque vnum: qui fecit vtràque vnum: vt iam daret pacem ſuper pacem, pacem his qui longè, & pacem his qui propè. Verbum igitur Dei in ſublimi conſtitutum, vt ad nos deſcenderet, propria benignitas inuitauit, miſericordia traxit, veritas qua ſe promiſerat vēturum compulit; puritas vteri Virginalis, ſalua Virginis integritate, ſuſcepit, potentia eduxit, Obedientia in omnibus deduxit, patientia armauit, Charitas verbis & miraculis manifeſtauit. Et licet *(l)* eandem Incarnationem ſimul fecerint Pater & Filius & Spiritus Sanctus; non tamen Pater aut Spiritus Sanctus eſt incarnatus, ſed ſolus Filius. Impleuit quidem & Pater & Spiritus Sanctus carnem Filij, à quo neuter eorum poterat ſeparari; ſed impleuit maieſtate, non ſuſceptione. Ideòque Filius oſtendit in carne potentiam Patris per opera, exhibuit bonitatem Spiritus Sancti remittendo peccata. Hic *(m)* Chriſtus Ieſus mediator fidelis, ſicut in Perſona vna Dei hominiſque ſubſtantiam copulauit ineffabili Sacramento, ſic & in ipſa reconciliane conſilio vſus altiſſimo, mediam non deſeruit æquitatem, vtriſque tribuens quæ opportebat, honorem Deo, homini miſerationem. Non eſt *(n)* dubium, quidquid in laudibus Matris proferimus, ad Filium pertinere, & rurſum, cùm Filium honoramus, à gloria Matris non recedimus. Nam ſi iuxta Salomonem, Filius Sapiens gloria eſt Patris, quantò magis glorioſum eſt Matrem ipſius effici Sapientiæ?

V. Magnus *(o)* ille Ignatius Martyr, Diſcipuli quem diligebat Ieſus auditor, Mariam in pluribus, quas ad eam ſcripſit, Epiſtolis Chriſtiferam conſalutat. Egregius planè titulus dignitatis, & commendatio honoris immenſi; nempè

l Serm.27. de diuer. *m* Serm.2. in Annunt. B.V.M. n.2.
n Serm.4. ſup. miſſus n.1.
o Serm 7. ſuper Pſal.90. n.4.

pè cui ſeruire regnare eſt, geſtare hunc non onerari eſt, ſed ornari. Quid eſt (p) autem quod Maria portat Ieſum in vtero, Ioſeph in humero, in Ægyptum ſcilicet iens, & indè rediens: Simeon portat in brachijs? Significant iſti tres tres electorum ordines: Maria Prædicatores; Qui enim alijs euangelizat, quaſi Ieſum in vtero portat, vt eum alijs vel potiùs alios ei pariat. De talibus erat Beatus Paulus, qui dicebat: Filioli mei quos iterum parturio, donèc Chriſtus formetur in vobis. Ioſeph pœnitentes ſignificat; Qui enim pro Chriſto laboribus fatigantur, qui perſecutiones patiuntur, qui nulli mala inferunt, meritò iſti portare Ieſum in humeris dicuntur. Simeon bonos operatores ſignificat; Qui enim porrigit panem eſurienti, potum ſitienti, cæteraque miſericordiæ opera ſollicitè impendit egenti iſte rectè videtur Ieſum portare in brachijs.

Mater Diuinæ gratiæ.

Maria Mater dicitur plena eſſe Diuinæ gratiæ, vt de eius plenitudine accipiant vniuerſi. Ipſa inuenit Gratiam Dei & hominum. Ipſa eſt diſpenſatrix gratiarum Cœleſtium; pro quibus per Mariam referendæ ſunt grates Deo.

I. INgreſſus (q) Angelus ad eam (haud dubium quin ad Mariam) dixit: Aue gratia plena, Dominus tecum. Legimus in Actibus Apoſtolorum, & Stephanum plenum gratia, & Apoſtolos fuiſſe repletos Spiritu Sancto; ſed longè diſſimiliter à Maria. Alioquin nec in illo habita-

p Serm. 51. de diuer.
q Serm. 3. ſup. miſſus num 2.

nit plenitudo Diuinitatis corporaliter, quemadmodum in Maria; nec illi conceperunt de Spiritu Sancto quomodo Maria. Superius (r) dicta eſt fuiſſe gratia plena, & nunc quomodo dicitur; Spiritus Sanctus ſuperueniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi? Nunquid potuit repleri gratia, & necdum habere Spiritum Sanctum, cùm ipſe ſit dator gratiarum? Si autem iam Spiritus Sanctus in Maria erat, quomodo adhuc tanquam nouiter ſuperuenturus repromittitur? An fortè ideò Angelus non dixit ſimpliciter, *veniet in te*, ſed addidit *ſuper*, quia & priùs quidem in ea fuit per multam gratiam, ſed nunc ſuperuenire nuntiatur propter abundantioris gratię plenitudinem, quam effuſurus eſt ſuper illam? At verò cùm plena iam ſit, illud ampliùs quomodo capere poterit? Si autem plùs aliquid capere poteſt, quomodo & ante plena fuiſſe intelligenda eſt? An prior quidem gratia Mariæ tantùm repleuerat mentem, ſequens verò etiam ventrem perfundere debeat, quatenus ſcilicet plenitudo Diuinitatis, quæ ante in illa, ſicut & in multis Sanctorum ſpiritualiter habitabat, etiàm ſicut in nullo Sanctorum corporaliter in ipſa habitare incipiat? Quid mirum (ſ) ſi gratia plena erat, cum qua Dominus erat? Aue, inquit, (t) gratia plena, Dominus tecum. Non dixit Dominus in te, ſed, Dominus tecum. Deus in ſolis bonis ita eſt, vt etiam ſit cum ipſis propter concordiam voluntatis. Nam dum ſuas voluntates ita iuſtitiæ ſubdunt, vt Deum non dedeceat velle quod ipſi volunt; per hoc quod ab eius voluntate nõ diſſentiunt, Deũ ſibi specialiter iungunt. Sed cùm ita ſit cum omnibus Sanctis, ſpecialiter tamen cum Maria, cum qua vtique tanta conſenſio fuit, vt illius non ſolùm voluntatem, ſed etiam carnem ſibi coniungeret, ac ſi de ſua, Virginiſque ſubſtantia vnum Chriſtum efficeret, vel potiùs vnus Chriſtus fieret. Ait itaque:

Aue

r Serm. 4 ſup. miſſus num. 3.
ſ Serm. 3. ſup. miſſ. n. 2.
t Serm. 3. ſup. miſſus num. 4.

Aue gratia plena, Dominus tecum. Nec tantùm Dominus Filius tecũ, quem carne tua induis: ſed & Dominus Spiritus Sanctus, de quo cõcipies; & Dominus Pater, qui genuit quem concipis. Pater, inquã, tecum, qui Filium ſuum facit & tuum. Filius tecum, qui ad condendum in te mirabile Sacramentum miro modo & ſibi reſerat genitale ſecretum, & tibi ſeruat Virginale ſignaculum. Spiritus Sanctus tecũ, qui cum Patre & Filio tuũ ſanctificat vterum. Ergo tecum.

II. Quis enim *(u)* vacuam dixerit Mariam quam ſalutat Angelus gratia plenam? Neque hoc ſolùm: ſed adhùc quoque in eam ſuperuenturum aſſerit Spiritum Sanctum. Ad quid putas, niſi vt etiam ſuperimpleat eam? Ad quid niſi vt adueniente iam Spiritu plena, ſibi eodem ſuperueniente, nobis quoque ſuperplena, & ſuperfluens fiat? Vtinam fluant in nos aromata illa, chariſmata ſcilicet gratiarum: vt de plenitudine tanta omnes accipiamus. Hortus *(x)* planè deliciarum, quem non modo afflauerit veniens, ſed & perflauerit ſuperueniens Auſter ille Diuinus, vt vndique fluant, & effluant aromatà eius, charismatà ſcilicet gratiarum. Mariæ *(y)* vtique diſtillantibus Cœlis tota ſe infudit plenitudo Diuinitatis: adeò vt ex hac plenitudine omnes acceperimus, qui verè ſine illa non aliud quàm terra arida ſumus. Deſcendit *(z)* per aquæductum, ſcilicet Mariam, vena illa Cœleſtis, non tamen fontis exhibens copiam, ſed ſtillicidia gratiæ arentibus cordibus noſtris infundens, alijs quidem plus, alijs quidem minus. Plenus equidem aquæductus, vt accipiant cæteri de plenitudine, ſed non plenitudinem ipſam. Aquæductus plenitudinem fontis ipſius de corde Patris excipiens, nobis edidit illum, ſed ſi non prout eſt, prout caperè poteramus. Noſtis enim cui dictum ſit; Aue gratia plena.

III. Propterea *(a)* tanto tempore humano generi fluen-

ta

---

u Serm. 2. in Aſſumpt. n. 2. *x* Serm. 2. de Deip. num. 6.
y Serm. 2. ſup. miſſus n. 7. *z* Serm. 2. de Deip. n. 3. & 4.
a Serm. 2. de Deip. num. 4. & 5.

ta gratiæ defuerunt; quòd necdum intercederet is, de quo loquimur, tam deſiderabilis aquæductus, & qui viuidiſſimum illum aquarum quæ ſuper cœlos ſunt, poſſet attingere fontem. Sed quomodo Maria inacceſſam attigit Maieſtatem, niſi pulſando, petendo, quærendo? Denique & quod quærebat, inuenit; cui dictum eſt; Inueniſti gratiam apud Deum. Quid? Plena eſt gratia, & gratiam adhuc inuenit? Digna prorsùs inuenire quod quærit, cui propria non ſufficit plenitudo, nec ſuo poteſt eſſe contenta bono: ſed quemadmodum ſcriptum eſt; Qui bibit me, adhuc ſitiet: petit ſuperfluentiam, ad ſalutem vniuerſitatis. Inueniſti (*b*) gratiam apud Deum. Quantam? Gratiam plenam, gratiam ſingularem. Singularem, an generalem? Vtramque ſine dubio, quia plenam & eò ſingularem quò generalem: Ipſa enim generalem ſingulariter accepiſti. Eò, inquã, ſingularem quò generalem: nam ſola quæ omnibus gratiam inueniſti. Singularem, quòd ſola hanc inueneris plenitudinem. Generalem, quòd de ipſa plenitudine accipiant vniuerſi. Inueniſti (*c*) quod quærebas, inueniſti quod nemo ante te potuit inuenire, inueniſti gratiam apud Deum. Quam gratiam? Dei & hominum pacem, mortis deſtructionem, vitæ reparationem. Plena (*d*) es gratiarum, plena rore Cœleſti, innixa ſuper dilectum, delicijs affluens. Sit ergo (*e*) pietatis tuæ ipſam quam apud Deum gratiam inueniſti, notam facere mundo, reis veniam, medelam ægris, puſillis corde robur, afflictis conſolationem, periclitantibus adiutorium, & liberationem Sanctis tuis precibus obtinendo. Loqueris Domina, (*f*) quia audit Filius tuus: & quæcunque petieris impetrabis. Ex ore (*g*) tuo pendet conſolatio miſerorum, redemptio captiuorum, ſalus denique vniuerſorum Filiorum Adam, totius generis tui. Nec dubius (*h*) dixerim, exaudietur Maria pro reueren-

b Ser. 3. in Annunt. B. V. M. num. 8. *c* Ser. 3. sup. miſſus eſt n. 10.
d Ser. 1. de Deip. n. 16. *e* Ser. 4 in Aſſumpt n. 9. *f* Ser. 3. de Deip n. 7.
g Ser. 4. ſup. miſſus n. 8. *h* Ser. 2. de Deip. n. 7.

nerentia ſua. Exaudiet vtrique Matrem Filius, & exaudiet Filium Pater. Filioli, hæc peccatorum Scala, hæc mea maxima fiducia eſt, hæc tota ratio ſpei meæ. Quid enim? Poeſtne Filius aut repellere, aut ſuſtinere repulſam, non audire, aut non audiri Filius poteſt? Neutrum planè. Inueniſti (ait Angelus) gratiam apud Deum.

IV. Pretioſum (i) munus, ſcilicet Mariam, terra noſtra direxit in cœlum, vt dando & accipiendo fœlici amicitiarum fœdere copulentur humana Diuinis, terrena Cœleſtibus, ima ſumis. Illò enim aſcendit fructus terræ ſublimis, vndè data optima, & dona perfecta deſcendunt. Aſcendens ergo in altum Virgo Beata dabit ipſa quoque dona hominibus. Quidni daret? Siquidem nec facultas ei deeſſe poterit, nec Voluntas. Regina Cœlorum eſt, miſericors eſt. Denique Mater eſt vnigeniti Filij Dei. Nihil enim ſic poteſt poteſtatis eius ſeù pietatis magnitudinem commendare: niſi fortè aut non credimur Dei Filius honorare matrem: aut dubitare quis poteſt omninò in affectum Charitatis tranſiſſe Mariæ viſcera, in quibus ipſa quæ ex Deo eſt Charitas, nouem menſibus corporaliter requieuit. Et quia (k) nihil nos Deus habere voluit, quod per Mariæ manus non tranſiret. Deus enim (l) totum nos habere voluit per Mariam. Quæramus (m) igitur gratiam, & per Mariam quæramus: quia quod quærit, inuenit, & fruſtrari non poteſt. Quæramus gratiam, ſed gratiam apud Deum: nam apud homines gratia fallax. Semper (n) Maria inuenies gratiam, & ſola eſt gratia qua egemus: nimirum ſola eſt gratia qua ſaluamur. Gratia enim (o) non ſolùm peccata lauat, ſed & merita donat. Deus (p) totius boni plenitudinem poſuit in Maria; vt proinde ſi quid ſpei in nobis eſt, ſi quid gratiæ, ſi quid ſalutis, ab ea nouerimus redundare. Ad hunc (q) igi-

i Ser. 1. in Aſſump. B. V. M. n. 2. k Ser. 3. in Vig Nat. Dom n. 10. l Ser. 2. Deip. n. 7. m Ser. 2. Deip. n. 8. n Ibidem n. 7. o Ser 1. in Dom. 1. poſt Octa. Epiph. num. 3. p Ser. 2. de Deip. num. 6. q Ser. 4. in Aſſumpt. nu. 9.

igitur fontem, ſcilicet Mariam ſitibunda properet anima noſtra. Ad hunc miſericordiæ cumulum tota ſollicitudine miſeria noſtra recurrat.

V. Maria (r) omnibus ſeſe exorabilem, omnibus clementiſſimam præbet, omnium denique neceſſitates ampliſſimo quodam miſeratur affectu. Sic (ſ) potentiſſima & pijſſima Charitas Mariæ, & affectu compatiendi, & ſubueniendi abundat effectu, æquè locuples in vtroque. De reliquo (t) Fratres, curandum nobis ſummoperè eſt, ne Verbum quod de ore Patris ad nos egreſſum eſt Virgine mediante, vacuum reuertatur: Sed per eandem nihilominus Virginem gratiam pro gratia referamus. Eructemus memoriam, donec præſentiam ſuſpiramus, & ſuæ reddantur origini fluenta gratiæ, vt vberiùs fluant. Alioquin niſi ad fontem redeant, exſiccantur, & infideles in modico, quod maximum eſt accipere non meremur. Tu itaque (u) non negligenter, ſed diligenter attende quę apponuntur tibi. Attende inquam, vt diſcas in referendo gratiam non eſſe tardus, aut ſegnis: vt diſcas ad ſingula dona agere gratias. Attende, inquam, vt nulla Dei munera debita gratiarum actione fruſtrentur, non grandia, non mediocria, non modica. Denique iubemur colligere fragmenta ne pereant, id eſt, nec minima beneficia obliuiſci. Nunquid non perit quod donatur ingrato? Ingratitudo (x) inimica eſt animæ, exinanitio meritorum, virtutum diſperſio, beneficiorum perditio: Ingratitudo ventus vrens, ſiccans ſibi fontem pietatis, rorem miſericordiæ, fluenta gratiæ. Et licet (y) dignas non ſufficiam gratias agere, ſed ingratitudinem prorsùs odit anima mea. Peremptoria ſiquidem res eſt ingratitudo, hoſtis gratiæ inimica ſalutis, Vias obſtruit gratiæ, & vbi fuerit illa, iam gratia acceſſum non inuenit, locum non habet. Putas qua maior illi detur gratia, & non magis etiam

quod

r Ser. 1. de Deip. num. 3. ſ Ser. 4. in Aſſumpt. B. V. M. num. 8.
t Ser. 2. de Virg. Deip. num. 13. u Ser. 2. in Cœna Dom. num. 6.
x Ser. 31. in Cant. num. 7. y Ser. 2. in Domin. 6. poſt Pent. n. 1. & 2.

quod videtur habere, auferatur ab eo? Nonnè enim iure perditum reputatur, quod ingrato donatum eſt? Aut dediſſe non pęnitet, quod periiſſe videtur? Oportet proindè gratum eſſe hominem & deuotum, qui percepta gratiæ munera non modo manere ſibi deſiderat, ſed & multiplicari. Fęlix, (z) qui ad ſingula dona gratiæ, redit ad eum in quo eſt plenitudo omnium gratiarum, cui dum nos pro acceptis non ingratos exhibemus, locum in nobis facimus gratiæ, vt maiora adhuc accipere mereamur. Cæterùm (a) quidquid illud eſt quod offerre paras, Mariæ commendare memento, vt eodē alueo ad largitorem gratiæ, gratia redeat quo influxit. Neque enim impotens erat Deus, & ſine hoc aquæductu, nempè Maria, infundere gratiam prout vellet, ſed tibi vehiculum voluit prouidere. Ideoque modicum iſtud quod offerre deſideras, gratiſſimis illis & omni acceptione digniſſimis Mariæ manibus offerendum tradere cura, ſi non vis ſuſtinere repulſam.

Mater puriſſima.

Maria à ſæculo electa, à Deo præcognita, & ſibi præparata: myſticis præfigurata miraculis: Innocens fuit ab Originali & actuali peccato.

I. LIcet (b) Maria de Patrum natura per peccatum vitiata, duceret originem, prælecta tamen per Spiritum Sanctum, & præſeruata ad purum, Deum nobis obtulit & hominem. Germinat (c) Virga Ieſſe, Maria de tortuoſa radice generis humani, & Patriarcharum arbore, & in altitudinem & rectitudinem erumpens, omnem ignorat nodoſitatem Filiorum: tenebras neſcit, fructico-

z Ser.27.de diuer.num.7. a Ser.2.de Virg.Deip.num.18.
b Ser.de B.M.Deip.num.11.tom.6. pag.766.
c Ser.2.de Nat.Dom.n.2.tom.6.pag.614.

ticoſa quædam non habet. Factor (*d*) hominum vt homo fieret, naſciturus de homine, talem ſibi ex omnibus debuit deligere, imò condere matrem, qualem & ſe decere ſciebat, & ſibi nouerat placituram. Alioquin quomodò Angelus eam gratia plenam pronunciat, ſi quippiam vel parum boni quod ex gratia non eſſet, habebat? Putaſne (*e*) ipſa eſt Sole amicta mulier? Eſto ſiquidem vt de præſenti Eccleſia intelligendum Prophetiæ viſionis ſerias ipſe demonſtret, ſed id planè non inconuenienter *Mariæ* videtur attribuendum. Nimirum ea eſt, quæ velut alterum ſolem induit ſibi. Candidiſſimus ſanè, ſed & calidiſſimus huius mulieris amictus: cuius omnia tàm excellenter irradiata noſcuntur, vt nihil in ea non dico tenebroſum, ſed obſcurũ ſaltem vel minùs lucidum, ſed ne tepidum quidẽ aliquid, aut nõ feruentiſſimũ liceat ſuſpicari. Cùm omnimodò(*f*)cõſtet ab originali cõtagio ſola gratia mũdatam eſſe Mariam. Nec nouiter(*g*)nec fortuitu inuentam, ſed à ſæculo electam, ab Altiſſimo præcognitam, & ſibi præparatam, ab Angelis ſeruatam, à Patribus præfiguratam, à Prophetis promiſſam. Scrutare ſcripturas, & proba quæ dico. Viſne vt & ego aliqua ex his teſtimonia hic inferam? vt pauca loquar de pluribus: quam tibi aliam prædixiſſe Deus videtur, quando ad Serpentem ait: Inimicitias ponam inter te & mulierem? Etſi adhuc dubitas an de Maria dixerit, audi quod ſequitur: Ipſa conteret caput tuum. Cui hæc ſeruata victoria eſt, niſi Mariæ? Quam verò aliam Salomon requirebat, cùm dicebat: Mulierem fortem quis inueniet? Nouerat quippè vir Sapiens huius ſexus infirmitatem, fragile corpus, lubricam mentem: quia tamen & Deum legerat promiſiſſe, & ita videbat congruere, vt qui vicerat per fæminam, vinceretur per ipſam, vehementer admirans aiebat: Mulierem fortem quis inueniet? Quod eſt dicere: Si ita de manu fæminæ pen-

d Ser. 2. ſup miſſus num. 1. *e* Ser. 1. de Virg. Deip. num. 3.
f Ser. 2. in Aſſumpt. B. M. num. 8.
g Ser. 2. ſup. miſſus num. 4. & 5.

pendet & noſtra omnium Salus, & innocentiæ reſtitutio, & de hoſte victoria: fortis omninò neceſſe eſt vt prouideatur, quæ ad tantum opus poſſit eſſe idonea. Merito (*b*) ſignum magnum in Cœlo apparuiſſe ſcribitur, quod tanto ante de Cœlo noſcitur fuiſſe promiſſum. Dominus, ait: Ipſe dabit vobis ſignum. Ecce Virgo concipiet. Magnum profectò ſignum dedit: quia & magnus ipſe qui dedit.

II. Tu pulchra (*i*) vt luna diceris, eique non immeritò compararis. Illa enim omnium Aſtrorum ſola Soli ſimillima, & candore venuſta argenteo cæteris in cœlo præmicat ſideribus: Tu verò veri Solis imago expreſſiſſima, inter millia Aſtrorum Deo aſſiſtentium Virginali puritate in cœlo glorioſa præfulges. Tu pulchra es, vt luna: imò & pulchrior luna, quia tota pulchra es, & macula non eſt in te, neque viciſſitudinis obumbratio. Tu electa es vt Sol, ille, inquam, Sol Solis conditor. Ille enim electus eſt ex millibus virorum: Tu electa ex millibus fœminarum. Ille electus ex omnibus quæ ſunt. Tu electa ex omnibus quæ per illum ſunt: Quia tu (*k*) verè puella es prælecta & præparata Altiſſimi Filio & tuo. Tu: Terribilis (*l*) vt caſtrorum acies ordinata. Quid enim? An non horruerunt principes tenebrarum quando viderunt præter morem armatura omni fortiore inſtructam contra ſe procedere fœminam, fœminam fortem & ad bella doctiſſimam? Delectatio iuſtitiæ, (*m*) odiumque iniquitatis, tua fuere propugnacula. His quippe viſis, hoſtibus certè ſuſpecta fuiſti. Non enim parùm formidabãt ne fortè tu eſſes (quę & eras) per quam expugnandi erant & damnandi: propter quod & terribilis fuiſti eis vt caſtrorum acies ordinata. Nihil verò omninò proficit inimicus in te, eò quòd mille clipei pepẽderunt ex te, omnis armatura fortium. Sed (*n*) & innumerabilium Beatórum Spirituum militiã ad miniſteriũ tantæ

 Prin-

b Ser. 1. de Virg. Deip. n. 8. *i* Ser. 5. Deip. num. 5. *k* Ser. 1. Deip. num 16.
l Ser. 3 de Virg. Deip. n. 5. *m* Ser. 4. ſup. Sal. Reg. num. 23.
n Ser. 3. Deip. num. 5.

Principis,ſcilicet Mariæ,delegatam fuiſſe nullatenus ambigimus: vtpotè qui cuſtodirent lectulum Salomonis gratiſſimum, ac prouiderent, ne præparatum æterno Regi hoſpitium alienus hoſpes inuaderet. Nimirum timor & tremor venerunt ſuper eos, ita vt dicerent, Ecce pluſquam Euâ hæc: Caſtra Dei ſunt hæc, fugiamus Iſraelem.

III. Turris (o) es Libani,ò Maria. Libanus mons qui dicitur dealbatio,altam præ omnibus ſignat innocentiam. Innocens fuiſti ab originalibus, & ab actualibus peccatis. Nemo ita præter te. Si alij (p) in vtero Matris fuerunt ſanctificati, multò magis tu Mater Domini. Sed Hieremias & Ioannes, alter Sanctificatus, alter Spiritu Sancto repletus in vtero Matris leguntur. Ergo & tu Maria Genitrix Dei, quæ ſola totam Spiritus Sancti gratiam poſſediſti, quam alij habuerunt per partes. Te enim Angelus Gabriel pronunciauit gratia plenam. Quod itaque (q) vel paucis mortalium conſtat fuiſſe collatum: fas certè non eſt ſuſpicari tantæ Virgini eſſe negatum, per quam omnis mortalitas emerſit ad vitam. Ego puto quòd & copioſior Sanctificationis benedictio in eam deſcenderit, quæ ipſius non ſolùm ortum, ſed & vitam ab omni deinceps peccato cuſtodiret immunem, quod nemini alteri in natis quidem mulierum creditur eſſe donatum. Vnde (r) Auctoritas Auguſtini:Cum de peccatis agitur, nullum de Beata Maria volumus fieri mentionem: & ex eò enim maiorem credimus ei collatam virtutem, ad vincendum ex omni parte peccatum, quæ concipere & parere meruit eum qui nullum habuit peccatum. Ex omni, inquit, parte: hoc eſt ex parte originalis, & ex parte actualis peccati. Ea ergo ſola excepta: cæteri omnes quid dicere poſſunt, niſi quod ait Apoſtolus Ioannes: Si dixerimus quòd peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt? Ego quoque pia fide opinor in vtero Matris tuæ ab ori-

o Ser.4.ſup.Sal.Reg.num.21. p Ser.4 ſup.Sal.Reg.num.21.
q Epiſt.174.num.5.
r Ser.4.ſup.Sal.Reg.num.22.

Digitized by Google

originalibus te abſolutam peccatis: nec vana eſt fides, nec opinio falſa. De te (ſ) ſecretorum Cœleſtium conſcius Salomon dicit: Quæ eſt iſta quæ progreditur ſicut aurora conſurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol, terribilis vt Caſtrorum acies ordinata? Aurora ſemper noctem ſequitur, nox procedit auroram. Quid autem eſt nox frigida & obſcura, niſi originale peccatum, frigidum concupiſcentia, obſcurum ignorantia. Tu ergo proceſſiſti vt aurora lucida & rubicunda, quia ſuperatis originalibus peccatis in vtero matris, nata es lucida cognitione veritatis, & rubicunda amore virtutis. Cùm igitur tàm clarè auctoritates Diuinæ tuam ab vtero teſtentur innocentiam, quis vltra dubitet Sanctam & immaculatam huic mundo progenitam? Fuit (t) proculdubio Mater Domini ante Sancta quàm nata. Nec fallitur omninò Sancta Eccleſia, Sanctum reputans ipſum Natiuitatis eius diem: & omni anno cum exultatione vniuerſæ terræ, votiua celebritate ſuſcipiens.

Mater Caſtiſſima.

Maria Virgo, ſancta & corpore & mente, prima vouit Deo Virginitatem: In Maria omnis plenitudo virtutum. Eius mentis conuerſatio ſemper in cælis fuit. Eius orationes quantum placuerint Deo?

I. QVid ſiderium (u) micat in generatione Mariæ? Planè quòd ex regibus orta, quod ex ſemine Abrahæ, quòd generoſa ex ſtirpe Dauid. Non tantùm (x) autem

ſ Ser. 4. ſup. Sal. Reg. num. 22. & 23. t Epiſt 174. num. 5.
u Ser. 1. Deip. num 8.
x Ser. 2. ſuper miſſus num. 16.

autem Ioſeph, ſed & Maria deſcendiſſe credenda eſt de Domo Dauid. Alioquin non eſſet deſponſata Viro de domo Dauid, ſi non eſſet & ipſa de domo Dauid. Ambo igitur erant de Domo Dauid: ſed in altera completa eſt Veritas, quam iurauit Dominus Dauid, altero tantùm conſcio & teſte adimpletæ promiſſiones. Si id (y) parum videtur, adde quòd generationi illi, ob ſingulare priuilegium Sanctitatis Diuinitus noſcitur eſſe conceſſa Maria; quòd longè antè eiſdem Patribus cęlitùs repromiſſa, quòd myſticis præfigurata miraculis, quòd oraculis prænuntiata Propheticis. Naſcitur (z) Maria, & ad nubiles annos egrediens, ſpeciem induit ſpecioſam, quæ ipſum alliciat Deum, & Diuinitatis oculos in ſe conuertat. Meritò (a) concupiuit Rex decorem Virginis. Fecerat enim quidquid longè antea præmonita fuerat à Patre ſuo Dauid, dicente ſibi: Audi Filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiſcere populum tuum, & domum Patris tui. Et ſi hoc feceris, concupiſcet Rex decorem tuum. Audiuit quippè & vidit, non vt quidam qui audientes non audiunt, & videntes non intelligunt, ſed audiuit & credidit, vidit & intellexit. Et inclinauit aurem ſuam ad obedientiam & cor ſuum ad diſciplinam, & oblita eſt populum ſuum, & domum Patris ſui: quia nec populum ſuum augere prolis ſuccęſſione, nec domui Patris ſui relinquere curauit hęredem, ſed quidquid honoris in populo, quidquid de Paterna domo rerum terrenarum habere potuiſſet, omnia arbitrata eſt vt ſtercora, vt Chriſtum lucrifaceret. Nec fefellit eam intentio, quando & Chriſtum ſibi Filium vendicauit, nec propoſitum pudicitiæ violauit. De cætero (b) ſanè & Virginitatem carnis, & propoſitum Virginitatis, & ipſius quoque propoſiti nouitas euidenter illuſtrat: quòd videlicet in libertate ſpiritus legis Moſaicæ decreta tranſcendens, illibatam Deo corporis ſimul & ſpiritus ſancti-

mo-

y Ser. 1. Deip. num. 8. z Ser. 2. de Nat. D. m num. 2. tom. 6. pag. 614.
a Ser. 3. ſup. miſſus num. 3.
b Ser. 1. Deip. num 9.

moniam vouit. O Virgo (c) prudens, ò Virgo deuota, quis te docuit Deo placere Virginitatem? Quæ lex, quæ iuſtitia, quæ pagina veteris Teſtamenti vel præcipit, vel conſulit, vel hortatur in carne non carnaliter viuere, & in terris Angelicam ducere vitam? Vbi legeras, Beata Virgo, Sapientia carnis mors eſt, Et, Curam carnis nè perfeceris in deſiderio? Vbi legeras de Virginibus, quia cantant canticum nouum, quod nemo alius cantare poteſt, et ſequuntur Agnum quocunque ierit? Vbi legeras, laudatos eſſe qui ſe caſtrauerunt propter regnum Cœlorum? Vbi legeras, In carne enim ambulantes, non ſenundùm carnem militamus: Et, Qui matrimonio iungit Virginem ſuam, benè facit: & qui non iungit meliùs facit? Vbi audieras: Volo vos omnes eſſe ſicut & meipſum: Et, Bonum eſt homini, ſi ſic permaneat, ſecundùm meum conſilium? De Virginibus, inquit, præceptum non habeo, conſilium autem do: Tu verò non dicam præceptum, ſed nec conſilium, nec exemplum: niſi quod vnctio te docebat de omnibus, ac ſermo Dei viuus & efficax ante tibi factus eſt Magiſter, quàm Filius: priùs inſtruxerit mentem, quàm induerit carnem. Chriſto ergo deuoues te exhibere Virginem; & neſcis quòd ipſi exhiberi te oportet etiam Matrem? Eligis in Iſrael eſſe contemptibilis, &, vt illi placeas cui te probaſti, maledictum incurrere ſterilitatis: & ecce maledictio benedictione commutatur, ſterilitas fæcunditate recompenſatur.. Deus (d) enim dedit Virgini partum, qui ei iam ante & Virginitatis inſpirauerat Votum, & humilitatis prærogauerat meritum.

II. Tu (e)& ardorem vetitæ concupiſcentiæ, Virtute caſtitatis in tua carne Virginea eatenùs extinxiſti, vt is in cuius conſpectu nec Aſtra munda ſunt, tantæ munditiæ carnem tuam iudicauerit, vt etiam ſuæ Diuinæ puritati agglutinare non deſpexerit. Non eſt (f) dubium te benedi-

ctam

c Ser 2 ſup.miſſus num.7. d Ser.2.ſup.miſſus num.1.
e Ser 3 Deip.num.6
f Ser.4.ſup.Sal.Reg num 25.

Digitized by Google

ctam intellectu & affectu, & actu ſuper omnes mortales decalogum habuiſſe, & obſeruaſſe: vnde prorsùs meritò mille clypei ex te dicuntur pendere. Et non ſolum clypei, ſed & omnis armatura fortium. Nihil eſt enim virtutis, quod ex te non reſplendeat; & quicquid ſinguli habuere Sancti, tu ſola poſſediſti. Lectulus es Salomonis, de quo in Canticis: Et lectulum Salomonis Septuaginta fortes ambiunt ex fortiſſimis Iſrael, omnes tenentes gladios, & ad bella doctiſſimi. Tu terribilis (*g*) vt Caſtrorum acies ordinata. Quid enim? An non horruerunt principes tenebrarum quando viderunt pręter morem armatura omni fortiore inſtructam contra ſe procedere fœminam, fœminam fortem & ad bella doctiſſimam, cuius enſis ſuper femur ſuum propter timores nocturnos? In circuitu eius acies validas ſpiritualium Virtutum ſuo ſe inuicem ordine tuentium. Sed & innumerabilium Beatorum Spiritum militiam ad miſterium tantæ Principis delegatam fuiſſe nullatenus ambigimus: vtpotè qui cuſtodirent lectulum Salomonis gratiſſimum, ac prouiderent, ne præparatum æterno Regi hoſpitium alienus hoſpes inuaderet. Hortus (*h*) concluſus tu es Dei Genitrix, ad quem deflorendum manus peccatoris nunquam introiuit. Hortus (*i*) concluſus, fons ſignatus, clauſtrum pudoris ſignat in Virgine, & inuiolatæ cuſtodiam Sanctitatis. Tu (k) Sanctorum areola aromatum à cæleſti conſita pigmentario, virtutum omniū ſpecioſis floribus delectabiliter vernas: inter quos pulcherrimos flores tres miramur in te ò excellentiſſima. Hi ſunt quorum odore ſuauiſſimo, totam domum Domini reples, ò Maria, Viola humilitatis, Lilium Caſtitatis, Roſa Charitatis. Eſt (*l*) in Angelis Charitas, eſt puritas, eſt humilitas. Quid horum non enituit in Maria? Sagitta (*m*) electa amor Chriſti Mariæ animam non modò confixit, ſed etiam

g Ser. 3. de Virg. Deip. nu. 5. *h* Ser. 3. Deip. nu. 3.
i Ser. 47. in Cant. nu. 4. *K* Ser. 3. Deip. nu. 4.
l Ser. 2. Deip. nu. 12. *m* Ser. 29. in Cant. nu. 8.

etiam pertranſiuit, vt nullam in pectore Virginali particulam vacuam amore relinqueret, ſed toto corde, tota anima, tota virtute diligeret, & eſſet gratia plena. Quæ etiam (*n*) vel Angelica puritas Virginitati illi audeat comparari, quæ digna fuit Spiritus Sancti Sacrarium fieri, & habitaculum Filij Dei? Si rerum præcia de raritate penſamus, quæ prima in terris Angelicam propoſuit ducere vitam, ſuper omnes eſt: Quomodo, inquit, fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco? Immobile propoſitum Virginitatis, quod nec Angelo Filium promittente aliquatenus titubauit. Quomodo, inquit, fiet iſtud? Neq; enim eo modo, quo fieri ſolet in cæteris. Virum penitùs non cognoſco, nec Filij deſiderio, nec ſpe prolis. Propterea (*o*) turbata eſt in Sermone Angeli, & cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio, quòd benedictam ſeſe audiſſet in mulieribus, quæ nimirùm benedici in Virginibus ſemper optabat.

III. Incorruptio (*p*) proximum Deo facit, ſicut Sapiens ait: Erat ergo Virgo Sancta corpore & Spiritu, cui ſpecialiter eſſet dicere: Conuerſatio noſtra in Cœlis eſt. Sancta, inquam, corpore & Spiritu, ne quid forſitan ſuper hoc dubites aquæductu Maria: Sublimis equidem valde, ſed nihilominùs integerrimus manet, Hortus concluſus, fons ſignatus, templum Domini, Sacrarium Spiritus Sancti. Nec enim eſt fatua Virgo, cui non modo oleum eſt, ſed olei plenitudo in vaſe recondita. Aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit, conuerſatione pariter & oratione aſcendens. Sed quomodo (*q*) noſter hic aquæductus Maria fontem illum, ſcilicet Deum, attigit tàm ſublimem? Quomodo putas niſi vehementia deſiderij, niſi feruore deuotionis, niſi puritate orationis? Sicut ſcriptum eſt: Oratio iuſti penetrat Cœlos: Et quis iuſtus, ſi non Maria iuſta, de qua Sol iuſtitiæ ortus eſt nobis? Quomodo ergo il-

n Ser. 4. in Aſſumpt. nu. 6. *o* Ser. 1. Deip. nu. 9.
p Ser. 2. Deip. nu. 9.
q Ser. 2. Deip. nu. 5.

la inacceſſam attigit maieſtatem, niſi pulſando, petendo, quærendo? Denique, & quod quærebat, inuenit, cui dictum eſt: Inueniſti gratiam apud Deum. Quam (r) gratiam? Dei & hominum pacem, mortis deſtructionem, vitæ reparationem. Feruebat (ſ) uquidem in quærenda gratia Charitas Mariæ, ſplendebat in carne Virginitas, humilitas in obſequio eminebat. Nos quidem (t) ſeruuli tui, Virgo beata, cæteris in virtutibus congaudemus tibi, ſed in hac miſericordia potiùs nobis ipſis. Laudamus Virginitatem; humilitatem miramur; ſed miſericordia miſeris ſapit dulciùs: miſericordiam amplectimur chariùs: recordamur ſæpiùs: crebriùs inuocamus: Hæc eſt enim quæ totius mundi reparationem obtinuit, ſalutem omnium impetrauit. Conſtat enim pro vniuerſo genere humano fuiſſe ſollicitam, cui dictum eſt: Ne timeas Maria: inueniſti gratiam, vtique quam quærebas: Nunquid (u) non hoc eſt, quod quærebas, quod gemebas, quod diebus & noctibus orando ſuſpirabas? Mariæ (x) in propoſito erat hominum fugere frequentias, vitare colloquia: ne vel orantis perturbaretur ſilentium, vel continentis caſtitas tentaretur. Abſit tamen (y) vt proprij quicquam inquinamenti domus hæc Virginalis aliquando habuiſſe dicatur, vt in ea proinde ſcopa Lazari quæreretur, id eſt pęnitentia, quæ malum vtique comitatur. Proprium Maria delictum non habuit, nihilominùs ab innocentiſſimo corde etiam pœnitentia longè fuit.

IV. Mariæ (z) autem orationes quantùm placuerint in conſpectu Altiſſimi, Angelus indicauit: qui ingreſſus ad eam, eam reuerenter ſalutauit. Quò ingreſſus ad eam? Puto in Secretarium pudici cubiculi, vbi illa fortaſſis clauſo ſuper ſe oſtio orabat Patrem in abſcondito. Quidni (a) viſitet Angelus vitę ſociam? Quidni ſalutet ciuem Sancto-

r Ser. 3. ſup. Miſſus n. 10. ſ Ser. 2. Deip. n. 9. t Ser. 4. in Aſſumpt. n. 8.
u Ser. 4. ſup. Miſſus n. 8. x Ser. 3. ſup. Miſſus n. 1. y Ser. 2. in Aſſump. n. 8.
z Ser. 3. ſuper Miſſus n. 1. a Ser. 2. Deip. n. 8.

ctorum, & domeſticam Dei? Angelica planè vita, Virginitas: & qui non nubent, neque nubentur, erunt ſicut Angeli Dei. Vt Maria (*b*) quæ Sanctum Sanctorum conceptura erat pariter & paritura, Sancta eſſet corpore, accepit donum Virginitatis: vt eſſet & mente, accepit & humilitatis. His nimirùm Virgo regia gemmis ornata Virtutum, geminoque mentis pariter & corporis decore, præfulgida, ſpecie ſua & pulchritudine ſua in Cœleſtibus cognita, cœli ciuium in ſe prouocauit aſpectus, ita vt & Regis animum in ſui concupiſcentiam inclinaret; & cæleſtem nuncium ad ſe de Supernis educeret. Nec mirum. (*c*) Nam cùm eſſet rex in accubitu ſuo, nardus Virginis dedit odorem ſuum, & aſcendit in conſpectu gloriæ eius fumus aromatis, & inuenit gratiam coram oculis Domini, clamantibus qui circumſtabant: Quæ eſt iſta, quæ aſcendit per deſertum ſicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ & thuris. Iniungitur (*d*) noua legatio Angelo Gabrieli, & nouam Virgo profeſſa virtutem, nouæ ſalutationis honoratur obſequio. Antiqua excluditur maledictio mulierum, nouam noua Mater accipit benedictionem. Impletur per gratiam quæ concupiſcentiam neſcit, vt Spiritu ſuperueniente Altiſſimi, pariat Filium, quæ virum dedignatur admittere. Et accerſito (*e*) Gabriele, vade, inquit, dic Filiæ Sion, ecce Rex tuus venit. Feſtinauit ille & ait: Adorna thalamum tuum Sion, & ſuſcipe regem. Statim etiam (*f*) Rex egrediens de loco Sancto ſuo, exultauit vt gigas ad currendam viam, & licet à ſummo cœlo egreſſio eius, nimio tamen peruolans deſiderio, præuenit ſuum Nuncium ad Virginem, quam amauerat, quam ſibi elegerat, cuius decorem concupierat. In quo (*g*) vtique tranſilijt Gabrielem & peruenit ad Virginem, eodem Archangelo teſtante, cum ait: Aue gratia plena, Dominus

b Ser.2. ſup. Miſſus n.2. *c* Ser.3. ſuper Miſſus n.2.
d Ser.2. in Annunt. B.V.M. n.1. *e* Ser.1. in Annunt. B.V.M. n.14.
Ser.3. ſuper Miſſus n.2. *g* Ser.54. in Cant. n.2.

tecum. Ad (*b*) Virginem, inquam, carne, Virginem mente, Virginem profeſſione, Virginem denique (qualem deſcribit Apoſtolus) mente & corpore Sanctam.

Mater Inuiolata.

Maria Virgo intacta concepit Filium Dei de Spiritu Sancto, longè antè myſticis præfigurata miraculis. Modus Conceptionis prorſus ineffabilis.

I. DEVS (*i*) Matrem ſuam ſingulari in Cœleſtibus donaturus gloria, ſingulari in terris preuenire curauit & gratia, qua videlicet ineffabiliter & intacta conciperet, & pareret incorrupta. Longè (k) ante Patribus cœlitùs repromiſſa, myſticis præfigurata miraculis, oraculis prænuntiata Propheticis. Rubus (*l*) qui viſus eſt ardere ſine ſui incendio, Virginem ſignificauit concepturam de Spiritu Sancto abſque Virginitatis ſuæ detrimento. Rubus, ad quem non eſt Moyſes auſus calceatus accedere, Virginem docuit ſine maritali opere mirabiliter parere. Quid, rogo, (*m*) Virga Aaron florida, nec humectata, niſi ipſam concipientem, quamuis virum non cognoſcentem. Huius magni miraculi maius myſterium Eſaias ediſſerit, dicens: Egredietur Virga de radice Ieſſe, & flos de radice eius aſcendet; Virgam, Virginem; Florem, Virginis partum intelligens. In hoc (*n*) tamen Eſaiæ teſtimonio, florem Filium, Virgam intellige Matrem; quoniam & Virga floruit abſque germine, & Virgo concepit non ex homine. Nec Virgæ virorem floris læſit emiſſio: nec Virginis pudorem ſacri partus editio. Quid (*o*) & illud Gedeonis vellus ſignificat, quod vtique de

b Ser.2. ſuper Miſſus nu.4. *i* Ser.2. ſuper Miſſus nu.1.
K Ser.1, Deip.nu.8. *l* Ser.de B.M. Deip. nu.5. tom.6. pag.762.
m Ser.2. ſuper Miſſus n.5. *n* Ibid. nu.6. *o* Ibid. nu. 7.

de carne tonſum, ſed ſine vulnere carnis, in area ponitur, & nunc quidem lana, nunc verò area rore perfunditur, niſi carnem aſſumptam de carne Virginis, & abſque detrimento Virginitatis. Huic quoque Gedeonico facto Propheticum dictum pulchrè ſatis conuenire videtur vbi legitur; Deſcendet ſicut pluuia in vellus. Pluuia quippe voluntaria, quam ſegregauit Deus hæreditati ſuæ, placidè priùs, & abſque ſtrepitu operationis humanæ ſuo ſe quietiſſimo illapſu Virgineum demiſit in vterum. Audiamus (p) & Hieremiam noua veteribus vaticinantem, & quem præſentem monſtrare non poterat, venturum & ardenter deſiderantem, & fidenter promittentem: Nouum, inquit, creauit Dominus ſuper terram: Fæmina circumdabit virum. Quæris (q) quod nouum? Mulier, inquit, circumdabit virum. Non ab altero viro virum ſuſcipiet, non humana lege concipiet hominem, ſed intra viſcera intacta & integra virum claudet: ità ſanè vt intrante & exeunte Domino, iuxta alium Prophetam, porta Orientalis clauſa iugiter perſeueret. Sed vide (r) ſi non etiam hanc Hieremiæ nouitatem Eſaias lucidiſſimè aperit, qui nouos ſuperiùs Aaronicos flores expoſuit: Ecce, inquit, Virgo concipiet, & pariet Filium. En habes fæminam ſcilicet Virginem. Vis & de viro audire, quid ſit? Et vocabitur, ait, nomen eius Emmanuel, id eſt, nobiſcum Deus. Fæmina itaque circumdans virum, Virgo eſt concipiens Deum. Sicut (ſ) & ipſe teſtatur, flos campi, & non horti. Campus enim ſine omni humano floret adminiculo, non ſeminatus ab aliquo, non defoſſus ſarculo, non impinguatus fimo. Sic omninò, ſic Virginis aluus floruit, ſic inuiolata, integra & caſta Mariæ viſcera, tanquam paſcua æterni viroris florem protulere: cuius pulchritudo non videat corruptionem, cuius gloria in perpetuum non marceſcat. Pulchrè

p Ibid. nu. 8. q Ser. 3. in Purif. B. M. nu. 1;
r Ser. 2. ſuper Miſſus nu. 11.
ſ Ser. 2. de Aduent. Dom. nu. 4.

Digitized by Google

chrè (*t*) & conuenientiſſime flos campi ſum, ait, qui & abſque humana induſtria prodijt, & ſemel prodeunti nulla eſt deinceps dominata corruptio.

II. Iure (*u*) quoque Maria ſole perhibetur amicta, quæ profundiſſimam Diuinæ Sapientiæ vltra quam credi valeat, penetrauit abyſſum: vt quantum ſine perſonali vnione creaturæ conditio patitur, luci illi inacceſſibili videatur immerſa. Illo nimirum igne Prophetæ labia purgantur, illo igne Seraphim accenduntur. Longè verò aliter Maria meruit non velut ſummatim tangi, ſed operiri magis vndique & circumfundi, & tanquam ipſo igne concludi. Sed fortè (*x*) miraris non tàm vellus opertum rore, quàm amictam ſole mulierem. Magna ſiquidem familiaritas, ſed mira omninò vicinitas ſolis & mulieris. Quomodò enim in tàm vehementi feruore tàm fragilis natura ſubſiſtit? Meritò quidem admiraris Moyſes ſanctè, & curioſiùs deſideras intueri. Verumtamen ſolue calceamenta de pedibus tuis, & inuolucra pone carnalium cogitationum, ſi accedere concupiſcis. Vado, inquit, & videbo viſionem hanc magnam. Magna planè viſio rubus ardens ſine combuſtione; magnum ſignum mulier illæſa manens amicta ſole. Non eſt rubi natura, opertum vndique flammis, manere nihilominùs incombuſtum: non mulieris potentia, vt ſuſtineat ſolis amictum. Non eſt virtutis humanæ, ſed nec Angelicæ quidem, ſublimior quædam neceſſaria. Spiritus Sanctus, inquit, ſuperueniet in te. Et tanquam reſpondeat illa quoniam Spiritus eſt Deus, & Deus noſter ignis conſumens eſt: Virtus, ait, non mea, non tua, ſed Altiſſimi obumbrabit tibi. Nihil itaque mirum, ſi ſub tali obumbraculo, talis etiam à muliere ſuſtineatur amictus. Vndè (*y*) Virgini legitur obumbraſſe, ne vehementiori reuerberata ſplendore ad candidiſſimam il-

lam

t Ser. 47. in Cant. nu. 3.
u Ser. 1. Deip. nu. 3. *x* Ibid. nu. 5.
y Ser. 5. in Aſcen. Dom. nu. 11.

lam lucem, puriſſimumque fulgorem Diuinitatis, etiam illius Aquilæ poſſet acies hebetari. Tanta (z) enim in Conceptione repulſit ſuperni luminis claritas de ſuperuenientis abundantia Spiritus, vt ne ipſa quidem Virgo Sancta ſuſtinuiſſet, ſi non ſibi obumbratum foret à Virtute Altiſſimi. Vmbram (a) Chriſti, carnem reor eſſe ipſius, de qua obumbratum eſt & Mariæ, vt eius obiectu feruor ſplendorque Spiritus illi temperetur. Spiritus oris (b) noſtri Chriſtus Dominus, cui diximus, in vmbra tua viuemus inter gentes. In vmbra, inquit, tua inter gentes, non inter Angelos, vbi puriſſimum lumen puriſſimis oculis intuebimur. Signanter (c) proinde de Chriſto Propheta loquitur dicens: Spiritus ante faciem noſtram Chriſtus Dominus, in vmbra eius viuemus inter gentes. Nam inter Cæleſtes quidem beatitudines non in vmbra viuitur, ſed potius in ſplendore. In ſplendoribus Sanctorum, inquit, ex vtero ante Luciferum genui te. Verum id quidem Pater. At Mater ſanè eundem ipſum in ſplendore non genuit, ſed in vmbra, & niſi ea tamen, qua obumbrauit Altiſſimus. Caro (d) Virginis niſi quadam latente operatione, obumbrata fuiſſet, ſplendorem tantæ Maieſtatis ſine ſui conſumatione, nequaquam ferre potuiſſet. Vnde Dominus ad Moyſen, non videbit me homo ſuper terram & viuet, ac ſi diceret: Tantæ ſum in natura Diuina claritatis, quod homo conſtitutus in mortali carne, videre me nequaquam poterit abſque ſui conſumptione. Vnde (e) & Virtus Altiſſimi obumbrauit Virgini, ne nemio ſplendore perſtricta, Diuinitatis fulgur etiam ſingularis illa Aquila tolerare non poteſt.

III. Quid eſt, (f) & Virtus Altiſſimi obumbrabit tibi? Qui poteſt capere, capiat. Quis enim [excepta fortaſſis illa, quæ hoc ſola in ſe fœliciſſimè meruit experiri] intelle-

ctu

z Ser. 70. in Cant. n. 7. a Ser. 20. in Cant. n. 8. b Ser. 3. in Aſcen. Dom. n. 3. c Ser. 2. de Deip. n. 1. & 2. d Tract. de Tribus præcipuis myſterijs par. 2. cap. 7. nu. 20. tom. 5. pag. 586. e Ser. 3. in Aſcen. Dom. n. 3. f Ser. 4. ſup. Miſſ. n. 4.

ctu capere, ratione diſcernere poſſit, qualiter ſplendor ille inacceſſibilis Virgineis ſeſe viſceribus infuderit, & vt illa inacceſſibilem accedere ad ſe ferre potuiſſet, de portiuncula eiuſdem corporis, cui ſeſe anima contemperauit, reliquæ maſſæ vmbraculum fecerit? Et fortaſse propter hoc maximè dictum eſt: obumbrabit tibi; quia res nimirùm in Sacramento erat, & quod ſola per ſe Trinitas in ſola & cum ſola Virgine voluit operari, ſoli datum eſt noſſe, cui ſoli datum eſt experiri. Dicatur ergò: Spiritus Sanctus ſuperueniet in te, qui vtiq; ſua potentia fœcundabit te. Cuius dicti (*g*) intelligentia eſt: Spiritus Sanctus operabitur in te Incarnationem Verbi incarnandi, ſeparando à carne tua portiunculam, quæ animabitur, & Diuinæ eſſentiæ in vnitate Perſonæ copulabitur. Porrò, Et virtus (*h*) Altiſſimi obumbrabit tibi: hoc eſt, illum modum, quo de Spiritu Sancto concipies, Dei virtus, & Dei Sapientia Chriſtus, ſic in ſuo ſecretiſſimo conſilio obumbrando conteget & occultabit, quatenus ſibi tantùm notus habeatur & tibi. Nec tantùm (*i*) Dominus Filius tecum, quem carne tua induis: ſed & Dominus Spiritus Sanctus, de quo concipies: & Dominus Pater, qui genuit quem concipis. Pater, inquam, tecum, qui Filium ſuum facit & tuum. Filius tecum, qui ad condendum in te mirabile Sacramentum miro modo & ſibi reſerat genitale Secretum, & tibi ſeruat Virginale ſignaculum. Spiritus Sanctus tecum, qui cum Patre, & Filio tuum ſanctificat vterum. Modum (*k*) deinde illum tàm incomprehenſibilem, quem & Virgo ſolicita requiſiuit, vnde quæſo docere queam Angelis fuiſſe præcognitum? Mihi verò videtur, ne ipſi quidem (vt pace eius dixerim) qui nunciabat. Quod & ipſe fatetur, ſi eius verba diligenter aduertimus. Reſpondet quippe, **Spiritus Sanctus ſuperueniet in te. Ac ſi (*l*) Angelus reſpon-**

---

g Tract. de Trib. præcip. myſterijs par. 2. cap. 7. n. 20. *h* Ser. 4. ſup. Miſſus nu. 4. *i* Ser. 3. ſuper Miſſus nu. 4. *K* Tract. ad Hugonem de S. Victore cap. 5. nu. 21. *l* Ser. 4. ſuper Miſſus nu. 4.

ſpondeat ad Virginem: Quid à me requiris, quod in te mox experieris? Sciens ſcies,& fæliciter ſcies,ſed illo Doctore, quo & Auctore. Ego autem miſſus ſum nunciare Virginalem cònceptum, non creare. Non poteſt doceri niſi à donante;nec poteſt addiſci niſi à ſuſcipiente. Nonne (*m*)apertè mittit ad magiſterium Spiritus Sancti, cuius vnctione doceatur Virgo de omnibus,quorum ipſe Angelus ſibi non præſumit ſcientiam, & diſcat experiendo, quod audiendo non poterat? Denique ſubiungit: Et virtus Altiſſimi obumbrabit tibi: expreſſiùs profectò ſignificās modum ſecretiſſimum arcani incomprehenſibilis & ineffabilis Sacramenti, quo quaſi in vmbra cum ſola & in ſola Virgine, ſola Trinitas conceptum fuerat operatura Diuinum. Quàm familiaris (*n*) ei facta es Domina,quàm proxima, imò quàm intima fieri meruiſti, quantam inueniſti gratiam apud Deum! In te manet & tu in eo:& veſtis eum, & veſtiris ab eo.Veſtis eum ſubſtantia carnis, & veſtit te ille gloria ſuæ Maieſtatis. Veſtis ſolem nube, & ſole ipſa veſtiris.Nouum enim fecit Dominus ſuper terram,vt mulier circumdaret virum,non alium quàm Chriſtum,de quo dicitur: Ecce vir oriens nomen eius. Et quidem (*o*) cùm eſſes Filius Dei, Deus verus, Deo Patri, Sanctoque Spiritui coæternus & conſubſtantialis, lucem habitans inacceſſibilem, portanſque omnia verbo Virtutis tuæ: veniſti à regali ſolio ſublimis gloriæ tuæ, in humilem & abiectam in oculis ſuis puellam,pio Virginalis continentiæ voto ſigillatam, in cuius ſacro vtero ſola Spiritus Sancti inenarrabilis virtus te concipi fecit, & naſci in veræ humilitatis natura: ita vt nec Dininitatis in te Maieſtatem, nec Virginis integritatem in Matre violaret natiuitatis occaſio.

O Ma-

m Tract. ad Hugonem de S.Victore cap 5. nu. 21.
n Ser. 1. de Deip. nu. 6.
o Ser. ſeu Medit. in Vit. & Paſſ. Dom. nu.3.

Mater intemerata.

Maria Virgo peperit Filium Dei abſque læſione Virginitatis, & dolore, longè ante myſticis præfigurata miraculis.

I. DEus (*p*) Matrem ſuam ſingulari in Cæleſtibus donaturus gloria, ſingulari in terris præuenire curauit & gratia, qua videlicet ineffabiliter, & intacta conciperet & pareret incorrupta. Quid, rogo, (*q*) Virga Aaron florida, nec humectata, niſi Mariam concipientem quamuis virum non cognoſcentem? Huius magni miraculi maius myſterium Eſaias ediſſerit, dicens: Egredietur Virga de radice, & flos de radice eius aſcendet. Virgam, Virginem: florem, Virginis partum intelligens. Quoniam & Virga floruit abſque germine, & Virgo concepit non ex homine. Nec Virgæ virorem floris læſit emiſſio: nec Virginis pudorem Sacri partus editio. Quid enim (*r*) pulchriùs quàm generatio caſta? Quid glorioſiùs quàm Sancta & ſincera conceptio, in qua nihil pudoris eſt, nihil ſordis, nihil corruptionis? Nomen (*ſ*) Virginis Maria interpretatum Maris Stella dicitur, & Matri Virgini, valdè conuenienter aptatur. Ipſa namq; aptiſſimè ſideri comparatur: quia ſicut ſine ſui corruptione ſidus ſuum emittit radium, ſic abſque ſui læſione Virgo parturit Filium. Nec ſideri radius ſuam minuit claritatem, nec Virgini Filius ſuam integritatem. Hæc Maria (*t*) à natura reuerenter conſeruata, & à lege diligenter venerata, à gratia clementer eſt prælecta; quia ſic præfatis ſua iura ſingillatim reddidit, reddendo ſibi ſubdidit, vt honoris vicem omnibus impenderet, & inſuper momenti quiddam ſuperad-

p Ser. 2. ſup. miſſus n. 1. *q* Ser. 2. ſup. miſſus n. 5. & 6.
r Ser 4 in Vig. Nat. Dom. n. 2. *ſ* Ser. 2. ſup. miſſus n. 17.
t Ser. de B.M. Deip. n. 2. tom. 6. pag. 761.

adderet. *Natura* ſiquidem illi ſummæ Virginitatis florem: *Lex* ſoli Virgineæ fæcunditatis honorem: *Gratia* Diuinæ Maternitatis præ ceteris decorẽ, ac Spiritualis Matrimonij Diuiniſſimum reſeruauit odorem. *Natura* (quod ſuum eſt) illibatã Virginem ſeruando; *Lex* reuerenter eam ab alijs diſtinguendo. *Gratia* Virginitatem ſine ſemine fæcundando.

II. Natura (*u*) rebus loquendo non verbis, dum in Maria integritatem ſeruaret, & de ea Deus naturæ intonaret dicens ad ſerpentem: Inimicitias ponam inter te & mulierem, & inter ſemen tuum & ſemen illius. Et ſi adhuc (*x*) dubitas an de Maria dixerit? audi quod ſequitur: Ipſa conteret caput tuum. Cui hæc ſeruata Victoria eſt, niſi Mariæ? Lex, (*y*) dum Mariam ab alijs diſtinguendo, clamaret: Mulier quæ ſuſcepto ſemine peperit, immunda erit ſeptem diebus. Quis (*z*) non aduertat in ipſo ſententiæ huius initio liberam Matrem Domini ab hoc præcepto? Putas enim quia dicturus Moyſes Mulierem, quæ peperiſſet Filium, immundam eſſe non timuerit ſuper Matre Domini blaſphemiæ nomen incurrere, & idcirco præmiſerit, ſuſcepto ſemine? Patet itaque quod lex iſta Matrem Domini non includit, quæ non ſuſcepto ſemine filium peperit, ſicut prædictum erat per Hieremiam: Quia nouum faceret Dominus ſuper terram: Quæris quod nouum? Mulier, inquit, circumdabit virum. Non ab altero viro, virum ſuſcipiet, non humana lege concipiet hominem: ſed intra viſcera intacta & integra virum claudet: ita ſanè vt intrante & exeunte Domino, iuxta alium Prophetam, Porta Orientalis clauſa iugiter perſeueret. Gratia, (*a*) in eo quod dictum eſt: Aue gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mnlieribus, & benedictus fructus ventris tui. Natura huic detulit, dum terra ſine germine pareret in principio. Lex, dum rubus arderet ſine incendio. Gratia,

u Ibidem. nu. 2. *x* Ser. 2. ſup. miſſus n. 4.
y Ser. de B. M. Deip. n. 2. *z* Ser. 3. in Purif. B. V. M. n. 1.
a Ser. de B. M. Deip. n. 2.

dum ſine ſemine pareret Virgo. Hanc (*b*) inuenit gratiam, plena iam gratia, vt Charitate feruida, Virginitate integra, humilitate deuota, fieret nihilominus ſine viri cognitione grauida, ſine muliebri dolore puerpera. Bene (*c*) Spiritui Sancto in te complacuit, ò Maria, cùm Diuinis adeò myſterijs vterum tuum conſecrare dignatus eſt. Ipſe eſtenim ignis conſumens qui Sanctiſſimam animam tuam totam inflammauit, ſeipſo atque ſplendore Diuinæ Maieſtatis impleuit: tuumque vterum ineffabili modo fæcundauit: fecitque vt Deum & hominem clauſa conciperes, clauſa pareres& poſt partumVirgo permaneres.Hæc eſt(*d*) prærogatiua Matris Domini qua ſingulariter creditur exultare & munere prolis, & integritate carnis.

III. Quid deindè (*e*) rubus ille quondam Moſaicus portendebat, flammas, quidem emittens, ſed non ardens, niſi Mariam parientem,& dolorem non ſentientem? Ecce, (*f*) ait,noua facio omnia. Quis hoc ait? Agnus vtique qui ſedebat in throno. Agnus planè totus ſuauis, totus delectabilis, denique totus vnctus. Hanc enim interpretationem habet nomen eius, quod eſt Chriſtus. Cui poterit aſper aut durus videri, qui nec ipſi Matri in Natiuitate quicquam aſperitatis, quicquam intulit læſionis? O partus (*g*) ſolus ſine dolore, ſolus neſcius pudoris, corruptionis ignarus, non reſerans, ſed conſecrans Virginalis vteri templum. Mariæ (*h*) vterus neſciens virum, templum factus eſt Spiritus Sancti.

Mater

b Ser. 2. de Virg. Deip. n. 12. *c* Ser. 3. de Virg. Deip. n. 2 *d* Epiſt. 174. n. 7. *e* Ser. 2. ſup. miſſus n. 5. *f* Ser. 4. in Vig. Nat. Dom. n. 3. *g* Ser. 1. in Vig. Nat. Dom. n. 1. *h* Ser. 3. in Purif. B. V. M. n. 2.

Mater amabilis.

Aue Maria (i) gratia plena. Benè plena, quia Deo & Angelis, & hominibus grata. Hominibus per fæcunditatem: Angelis per Virginitatem, Deo per humilitatem.

I. GRata Deo per humilitatem. In hac (k) humilitate Maria à Domino ſe reſpectam teſtatur, qui humilia reſpicit, & alta à longè cognoſcit. Vbique (*l*) illa eſt, & cor eius. Oculi eius ſuper eam, vbique reſpicit humilitatem ancillæ ſuæ. Non (*m*) auderet ancilla ſua, nec oculos ad eum leuare, niſi ipſe prior ad ancillam ſuam dignaretur reſpicere. Ab illo priùs reſpexit ſuper nos miſericordia: quia nos nimis deſpectos noſtra reddiderat miſeria. Me autem inter omnes ſpecialiter Deus reſpexit, cui ſuper omnes ſingulare priuilegium conceſſit. Et vide quia non fuit contenta dicere: reſpexit me, aut reſpexit ancillam ſuam, aut reſpexit humilitatem meam: ſed ſemetipſam, depreſſit valdè, & firmiſſima locauit fundamenta, vbi tantæ magnitudinis & pulchritudinis firmiter exciperet, & ſeruaret ornamenta. Reſpexit, inquit, humilitatem ancillæ ſuæ. Singula verba ſuo pondere libranda ſunt. Sunt enim ancillæ, ſed non humiles. Ancilla fuit Agar, ſed ſuperba: Dominam ſuam deſpexit. Sunt multæ ſatis humiles, ſed non vſque ad ancillas, ſed multæ humiles etiam ancillæ, ſed non Domini: Humilitas ergo contemptum ſui: ancilla famulatum ſua deuotione commendat. Reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ. Reſpiciendo me per gratiam ſuam; & humilem me fecit, & ancillam ſuam. Suam,

i Ser. 47. de diuer. K Ibidem.
l Ser. 3. in Annunt. B. M. n. 7
m Ser. ſuper Magnif. n. 2. tom. 6. pag. 854.

Suam,inquàm,me fecit,& in me ſuum ſpeciale opus fecit. Habeo (n) & alios quoſcunque flores: ſed nullum horum tanta dignatus prærogatiua reſpexit in me Dominus, vt florem Violæ meæ. Reſpexit enim humilitatem ancillæ ſuæ. Flos violæ meæ, quia nardus mea dedit odorem ſuũ, quæ idẽ ſignificat quod viola,id eſt humilitatis virtutẽ, qua fragrantia delectatus eſt Rex,Filius Regis,Deus Dei Filius cùm eſſet in accubitu ſuo,id eſt in ſinu Patris,& odore tàm delectabili, quaſi quadam illius violentia tractus eſt in me, & voluit concipi flos in flore intra florem, ideſt intra Nazareth, quod interpretatur flos, vt fieret ipſe flos florens, hoc eſt Nazarenus. Denique (o) quàm manifeſtè ſibi concinant Virginis noſtræ Canticum, & nuptiale carmen: nimirùm cuius vterus,Sponſi thalamus fuit. Audi Mariam in Euangelio: Reſpexit, inquit, humilitatem ancillæ ſuæ. Audi eandem in Epithalamio: Cùm eſſet Rex, inquit, in acubitu ſuo: nardus mea dedit odorem ſuum. Nardus quippè herba humilis eſt, & pectus purgat, vt manifeſtum ſit humilitatem nardi nomine deſignari, cuius odor & decor inuenerit gratiam apud Deum. Dedit (p) Deus Virgini partum, qui ei ante & Virginitatis inſpirauerat votum,& humilitatis prærogauerat meritum. Alioquin quomodo Angelus eam in ſequentibus gratia plenam pronuntiat, ſi quippiam vel parùm boni quod ex gratia non eſſet,habebat. Pulchra (q) premixtio Virginitatis,& humilitatis:nec mediocriter placet Deo illa anima, in qua & humilitas commendat Virginitatem, & Virginitas exornat humilitatem. Sed quanta putas veneratione digna eſt Maria, in qua humilitatem exaltat fœcunditas, & partus conſecrat Virginitatem? Voluit (r) itaque Deus eſſe Virginem, de qua immaculata immaculatus procederet, omnium maculas purgaturus. Voluit

n Tract.de vite myſt.ſeu Paſs.Dom.cap.27.n.67. o Ser.4 in Aſſumpt.B.M. n.7. p Ser. 2.ſup.miſs.n.1. q Ser.1.ſup.miſs.n.5. r Ser.2.ſup.miſs.n.1.

& humilem, de qua mitis & humilis corde prodiret, harum in ſe virtutum neceſſarium omnibus ſaluberrimumq; exemplum oſtenſurus. Audis Virginem, (ſ) audis humilem: Si non potes Virginitatem humilis, imitare humilitatem Virginis. Illa conſulitur: iſta præcipitur. Ad illam inuitaris: ad iſtam cogeris. De illa dicitur: Qui poteſt capere capiat: de iſta dicitur: niſi quis efficiatur ſicut paruulus iſte, non intrabit in Regnum Cœlorum: Illa ergo remuneratur, iſta exigitur. Humilitas (t) Deo nos reconciliat, Deo facit eſſe ſubiectos, Deo placet in nobis, ſicut ait Virgo beata: Reſpexit Deus humilitatem ancillæ ſuæ. Potes denique (u) ſine Virginitate ſaluari; ſine humilitate non potes. Poteſt, inquam, placere humilitas, quę Virginitatem deplorat amiſſam: ſine humilitate autem [audeo dicere] nec Virginitas Mariæ placuiſſet. Super quem, inquit, requieſcet Spiritus meus, niſi ſuper humilem & quietum? Super humilem dixit, non ſuper Virginem. Si igitur Maria humilis non eſſet, ſuper eam Spiritus Sanctus non requieuiſſet. Si ſuper eam non requieuiſſet, nec impręgnaſſet. Quomodo enim de ipſo ſine ipſo conciperet? Patet itaque quia vt de Spiritu Sancto conciperet, ſicut ipſa perhibet, reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ Deus, potiùs quàm Virginitatem. Et ſi placuit ex Virginitate, tamen ex humilitate concepit. Vndè conſtat quia etiam vt placeret Virginitas, humilitas proculdubio fecit. Vnde (x) tibi humilitas & tanta humilitas, ò Beata? Digna planè quam reſpiceret Dominus, cuius decorem concupiſceret Rex, cuius odore ſuauiſſimo ab æterno illo Paterni ſinus attraheretur accubitu. Magna (y) humilitatis virtus, cui etiam Deitatis maieſtas facilè ſe inclinat. Semper (z) ſolet eſſe gratiæ Diuinæ familiaris virtus humilitas. Deus enim ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat ſuam gra-

ſ Ser. 1. ſup. miſſ. n. 5. t Ser. 4. in Nat. Dom. n. 2. u Ser. 1. ſup. miſſ. n. 5.
x Ser. 4. in Aſſumpt B.M. n. 7. y Ser. 43. in Cant. num. 1.
z Serm. 4. ſup. miſſ. num. 9.

gratiam. Humiliter ergo reſpondet Maria, vt ſedes gratiæ præparetur. Ecce, inquit, ancilla Domini. Quæ eſt hæc tam ſublimis humilitas, quæ cedere non nouit honoribus, inſoleſcere gloria neſcit? Mater Dei eligitur, & ancillam ſe nominat. Non mediocris reuera humilitatis inſigne, nec oblata tanta gloria, obliuiſci humilitatem.

II. Angelis (*a*) per Virginitatem grata fuit Maria. Maria (*b*). Specie ſua, & pulchritudine ſua in Cæleſtibus cognita, cæli Ciuium in ſe prouocauit aſpectus, ita vt & Regis animum in ſui concupiſcentiam inclinaret, & Cæleſtem Nuncium ad ſe de ſupernis educeret. Miſſus (*c*) eſt [inquit Lucas] Angelus ad Virginem. Virginem carne, Virginem mente. Virginem profeſſione, Virginem denique [qualem deſcribit Apoſtolus] mente & corpore ſanctam. Quidni (*d*) viſitet Angelus vitæ ſociam? Quidni ſalutet Ciuem Sanctorum, & domeſticam Dei? Angelica planè vita, Virginitas: & qui non nubent, neque nubentur, erunt ſicut Angeli Dei. Quid Caſtitate (*e*) decoriùs, quæ Angelum de homine facit? Differunt quidem inter ſe homo pudicus & Angelus, ſed fælicitate non virtute. Sed etſi illius caſtitas fælicior, huius tamen fortior, eſſe cognoſcitur. Angelus (*f*) habet Virginitatem, ſed non carnem; Sanè fælicior quàm fortior in hac parte. Quæ enim (*g*) vel Angelica puritas Virginitati illi audeat comparari, quæ digna fuit Spiritus Sancti Sacrarium fieri, & habitaculum Filij Dei? Si rerum precia de raritate penſamus, quę prima in terris Angelicam propoſuit ducere vitam, ſuper omnes eſt. Nec ſola (*h*) oratione Cœlos penetrat Maria, ſed etiam incorruptione, quæ proximum Deo facit, ſicut ait Sapiens? Erat enim Virgo Sancta corpore & ſpiritu, cui ſpecialiter eſſet dicere: Conuerſatio noſtra in Cælis eſt. Hinc eſt (*i*) quod & ipſi Cæleſtis

a Ser.47.de diuer *b* Ser.2.ſup.miſſ.n.2. *c* Ibid.n.4. *d* Ser.2.de Virg.Deſp.n.8. *e* Trac.de mor.& offic.Epiſc. c 3.n.8. *f* Epiſt.113.n.5. *g* Ser.4.in Aſſump.B.M.n.6. *h* Ser.2.de Virg.Deip.n.9. *i* Ser.4. in Aſſump.B.M.num.1.

ſtis Curiæ Principes in conſideratione tantæ nouitatis clamant non ſine admiratione: Quæ eſt iſta quæ aſcendit de deſerto delicijs affluens? Acſi manifeſtiùs dicant: Quanta eſt hæc, & vndè ei aſcendenti vtique de deſerto, affluentia tanta deliciarum? Nec enim pares inueniuntur deliciæ vel in nobis Angelis, quos in Ciuitate Domini lætificat fluminis impetus, qui à vultu gloriæ, voluptatis gloria potamur. Quæ eſt iſta quæ de ſub Sole [vbi nihil eſt niſi labor & dolor, & afflictio Spiritus] aſcendit delicijs Spiritualibus affluens? Quidni delicias dixerim Virginitatis decus cum munere fæcunditatis, humilitatis inſigne, diſtillantem Charitatis fauum, miſericordiæ viſcera, plenitudinem gratiæ, prærogatiuam gloriæ ſingularis. Aſcendens igitur de deſerto Regina mundi, etiam Angelis ſãctis, vt canit Eccleſia, ſpecioſa facta eſt & ſuauis in delicijs ſuis. Neque enim (K) paruæ æſtimandæ ſunt quæ à ſupernis Ciuibus delicię nominantur. Siquidem huiuſcemodi deliciæ mentis ſunt, non ventris: animi non corporis: Spiritus non carnis: rationis non ſenſualitatis: interioris non exterioris hominis. Quas vt breuiter aliquomodo deſcribam: ipſę ſunt abundans infuſio gratiæ ſpiritualis. Maria (*l*) plena eſt gratiarum, plena rore Cæleſti, innixa ſuper dilectum delicijs affluens. Aſcendit (*m*) planè ſupra omne humanum genus, aſcendit vſque ad Angelos, ſed & ipſos quoque traſcendit; & Cæleſtem omnem ſupergreditur Creaturam.

III. Hominibus (*n*) per fæcunditatem fuit grata & eſt Maria. Tria (*o*) enim nobis contulit Mariæ fęcunditas. Auertit iugum captiuitatis antiquæ, remiſit iram indignationis Diuinæ, deleuit notam iniquitatis humanæ. Miraculum (*p*) fuit quòd Virgo peperit. A ſæculo (*q*) enim non eſt auditum, vt aliqua ſimul Mater eſſet & Vir-

K *Ser.9.* de diuer.n.5. *l* Ser.1.de Virg. Deip. nn.16.
m Ser.2.de B.M.Deip.n.9. *n* *Ser.47.* de diuer. *o* Lib.Sententiar. ſub n.28. *p* *Ser.* de B.M.n.2. *q* *Ser.1.* ſup. Miſſus n.7.

go. A ſęculo, inquam, (*r*) non eſt auditum quòd Virgo eſſet, quę peperit, quòd Mater eſſet, quę Virgo permanſit. Numquam iuxta rerum ordinem Virginitas, vbi fęcunditas prędicatur; Nec fęcunditas, vbi Virginitas integra conſeruatur. Sola hæc eſt Maria, in qua Virginitas & fæcunditas obuiarunt ſibi. Ibi ſemel factum eſt, quod factũ non fuerat, nec fiet in æternũ, quia nec primam ſimilem viſa eſt, nec habere ſequentem. Gaudia (*ſ*) Matris habens cum Virginitatis honore. Optimam partem elegit ſibi Maria. Optimam planè, quia bona fæcunditas coniugalis, melior autem Caſtitas Virginalis: prorsùs autem optima eſt fęcunditas virginea, ſeù fęcunda virginitas. Mariæ priuilegium eſt, non dabitur alteri, quia non auferetur ab ea. Sola (*t*) eſt de qua dicitur: quod in ea natũ eſt, de Spiritu Sancto eſt. Sola cui dicitur: Quod ex te naſcetur Sanctum, vocabitur Filius Dei. Poſuit (*u*) indefinitè Sanctum, quia quicquid illud ſit quod Virgo genuit, Sanctum procul dubio ac ſingulariter Sanctum fuit, & per Spiritus ſanctificationem, & per Verbi aſſumptionē. Sola (*x*) Maria non in iniquitate, quemadmodum cæterę omnes, ſed ſuperueniente Spiritu Sancto, & de ſola ſanctificatione concepit. Multò (*y*) magis autem ſola ſine corruptione concepit, ſine grauamine tulit, ſine dolore Filium parturiuit. O' natiuitas (*z*) illibata Sanctitate, honorabilis mundo, amabilis hominibus collati magnitudine beneficij. Fęlix (*a*) Maria, cui nec humilitas defuit, nec Virginitas. Et quidem ſingularis Virginitas, quam non temerauit ſed honorauit fæcunditas: & nihilominus ſpecialis humilitas, quam non abſtulit, ſed extulit fęcunda Virginitas: & incomparabilis prorsùs fęcunditas, quã Virginitas ſimul comitatur & humilitas. Et quid mirum ſi Deus, qui mirabilis legitur & cernitur in Sanctis ſuis, mirabilem ſe exhi-

r Ser. 3. in Vig. Nat. Dom. n. 9. *ſ* Ser. 4. in Aſſump. B. M. n. 5. *t* Ser. 1. de Deip. n. 10. *u* Ser. 4. ſup. Miſſus n. 5. *x* Ser. 1. de Deip. n. 9. *y* Ibid. n. 10. *z* Ser. 1. in Vig. Nat. n. 1. *a* Ser. 1. ſup. Miſſus n. 9.

exhibuit in Matre ſua? Veneramini ergò coniuges, in carne corruptibili carnis integritatem: miramini etiàm vos, Sacrę Virgines, in Virgine fæcunditatem: imitamini omnes homines, Dei Matris humilitatem. Quodſi (*b*) & illud adijcias, cuius Mater? Quæ iam poterit lingua etiam ſi Angelica ſit, dignis extollere laudibus Virginem Matrem: Matrem autem non cuiuſcunque ſed Dei? Duplex nouitas, duplex pręrogatiua: duplex miraculum. Mirum (*c*) autem eſt quomodo cor humanum his duobus fidem accommodauit, quomodo credi potuit quòd Deus homo eſſet: quòd Virgo manſerit, quæ peperiſſet: Quomodo potuit hoc perſuaderi generi humano, vniuerſo orbi terrarum? Et tamen tàm facilè, tàm potenter perſuaſum eſt, vt mihi id credibile faciat credentium multitudo. Iuuenes & Virgines, ſenes cum iunioribus elegerunt mille mortibus mori, quàm vel ad momentum ab iſta fide deficere.

Mater admirabilis.

Quia concepit ſine pudore: Peperit ſine dolore: Mater eſt ſine corruptione: Mater Dei eſt: & ideo ſuper Cœlos exaltata.

I. AVctor (*d*) mirabilium Deus, tria quædam mirabilia operatus eſt in Maria. Integritatem munditiæ mirabiliter ſuſcitauit, vt arca teſtamenti auro puriſſimo tegeretur. Puritatem Virgineam potentialiter fœcundauit, vt rubus ardens non combureretur. Ima ſupernis ineffabiliter copulauit, vt Scala Iacob mediante, terrena Cœleſtibus vnirentur. Denique (*e*) intuere obſecro, quale

b Ser. 4. in Aſſump. B. M. n. 5. *c* Ser. 3. in Vig. Nat. Dom. n. 9.
d Lib. Sententiar. ſub n. 28.
e Ser. 4. in Vig. Nat. Dom. n. 2.

le ſit illud, quàm nouum, quàm admirabile, quàm amabile, quàm iucundum, & conceptum inuenis ſine ſemine. Quid enim pulchrius, quàm generatio caſta? Quid glorioſiùs quàm Sancta & ſincera conceptio, in qua nihil pudoris eſt, nihil ſordis, nihil corruptionis? Fulget (*f*) etiam nouus ille conceptionis modus, vt non iniquitate, quemadmodum cæteræ omnes, ſub ſuperueniente Spiritu Sancto, ſola, & de ſola ſanctificatione Maria conciperet. Meritò proinde & illam meruit benedictionem, & hanc non amiſit: vt longè glorioſior fiat, & Virginitas ex fœcunditate, & ex Virginitate fœcunditas, ac mutuis ſeſe radijs illuſtrare hæc duo ſidera videantur. Magnum enim Virginem eſſe, ſed Virginem Matrem eſſe longè ampliùs per omnem modum. Iure etiam illud moleſtiſſimum tædium, quo reliquæ omnes grauidæ mulieres laborare noſcuntur, ſola non ſenſit, quæ ſola ſine libidinoſa voluptate concepit. Vnde & in ipſo ſuæ Conceptionis initio, quando potiſſimum cæteræ mulieres miſerabiliùs affliguntur; Maria tota alacritate montana conſcendit, vt Eliſabeth miniſtraret. Sed & aſcendit Bethleem imminente iam partu, portans precioſiſſimum illud depoſitum, portans onus leue, portans a quo portabatur. Nihil in hoc (*g*) conceptu, nihil in partu impurum fuit, nihil illicitum: nimirùm cùm proles iſta, fons puritatis ſit, & purgationem venerit facere delictorum. Non cadit (*h*) in Matrem Euæ maledictio, non cadit in prolem generalis illa conditio, de qua dictum eſt per Prophetam: Nemo mundus à ſorde, nec infans, cuius eſt vnius diei vita ſuper terram. Ecce infans ſine ſorde, ſolùs inter homines verax, imò & veritas ipſa. Ecce Agnus ſine macula, Agnus Dei qui tollit peccata mundi. Quis enim peccata melius tolleret, quàm is in quem peccatum non

f Ser. 1. de Virg. Deip. n. 9.
g Ser. 3. in Purif. B. V. M num. 2.
h Ser. 4. in Vig. Nat. Dom. n. 5.

non cadit? iſte ſine dubio lauare me poteſt, quem conſtat inquinatum non eſſe. Quis enim (*i*) poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine, niſi qui ſolus ſine omni illicita & immunda conceptus eſt voluptate? In ipſa radice & origine mea infectus & inquinatus ſum, immunda eſt conceptio mea, ſed eſt à quo tollatur iſta confuſio: Ipſe eam tollit, in quem ſolum ipſa non cadit. Miſſus eſt (k) coluber tortuoſus à diabolo, vt venenum per aures mulieris in ipſius mentem transfunderet, & ſic refunderet in totius poſteritatis originem, Miſſus eſt interim Gabriel Angelus à Deo, vt Verbum Patris per aurem Virginis in ventrem & mentem ipſius eructaret, vt eadem via intraret & antidotũ, qua venenum intrauerat. A planta pedis vſque ad verticem non erat in nobis ſanitas: errraueramùs ab vtero: in vtero damnati, antequam nati: quia de peccato & in peccato concepti. Chriſtus ergo ibi primùm medicinam appoſuit, vbi primus vulneri patebat locus: & ſubſtantialiter vtero Virginis illapſus, de Spiritu Sancto conceptus eſt: vt conceptionem noſtram mundaret, quam Spiritus malus ſi non fecerat, tamen infecerat, vt non eſſet etiam iu vtero vita ipſius ocioſa, dum nouem menſibus purgat vulnùs antiquum, ſcrutans, vt dicitur, vſque ad imum putredinem virulentam, vt ſanitas ſempiterna ſuccederet.

II. Diuitias (*l*) ſalutis habeo, quibus redimam propriæ conceptionis impuritatem, Chriſti puriſſimam Conceptionem. Adde adhuc Domine Ieſu, innoua ſigna, immuta mirabilia. Ecce, ait, noua facio omnia. Quis hoc ait? Agnus vtique qui ſedebat in throno. Agnus planè totus ſuauis, totius delectabilis, denique totus vnctus. Hanc enim interpretationem habet nomen eius, quod eſt Chriſtus. Cui poterit aſper, aut durus videri, qui nec ipſi Matri

i Ibid num. 2.
k *Ser.2.* in die Pentec. n. 3. & 4.
l Ser.4. in Vig. Nat, *Dom.* n 5.

Matri in natiuitate quicquam aſperitatis, quicquam intulit læſionis? O noua verè miracula! Conceptus fuit ſine pudore, partus ſine dolore. Mutata eſt in Virgine noſtra maledictio Euæ: Peperit enim Filium ſine dolore. Mutata eſt, inquam, maledictio in benedictionem, & ſicut prædictum eſt per Angelum Gabrielem: Benedicta tu in mulieribus. Quæ illam (*m*) generalem maledictionem euaſiſti qua dictum eſt: In triſtitia paries Filios, nihilominus illam, qua ſecutum es; Maledicta ſterilis in Iſrael: ac ſingularem conſecuta es benedictionem, vt nec ſterilis maneas, nec cum dolore parturias. O beata, (*n*) ſola inter mulieres benedicta, & non maledicta, ſola à generali maledicto libera, & à dolore parturientiũ aliena. Nec mirùm ſi dolorem non intulit matri, qui dolores totius mundi tulit ſecundùm quod Eſaias ait: Quia verè languores noſtros ipſe tulit. Duo ſunt quæ timet humana fragilitas, pudor & dolor. Vtrumq; Chriſtus tollere venit, vnde & vtrumq; ſuſcepit: quando, vt cætera ſileam, morte & morte turpiſſima condemnatus eſt ab iniquis. Itaq; vt fiduciam nobis daret, quod tolleret hæc à nobis, priùs Matrem ſuam immunem ab vtroq; ſeruauit, vt nec in conceptu quicquam pudoris, nec in partu quicquam doloris exiſteret. Sola Maria (*o*) inter mulieres à communi maledicto, & dolore parturientiũ alina. Si rerum precia de raritate penſamus, nihil his poteſt eſſe rarius inueniri. Siquidem in omnibus iſtis, nec primam ſimilem viſa eſt, nec habere ſequentem. E quibus nos, ſi ea fideliter intuemur, ſine dubio admirationem concipimus, ſed venerationem, ſed deuotionem, ſed conſolationem.

III. Accumulantur (*p*) adhuc diuitiæ, creſcit gloria, innouantur ſigna, & miracula immutantur. Non ſolùm ſine pudore conceptus, & ſine dolore partus, ſed & mater eſt ſine corruptione. O natiuitas (*q*) illibata ſanctitate,

te,

m Serm. 3. ſup. miſſus n. 7 *n* Ser. 4. in Vig. Nat. Dom n. 3.
o Ser. 1. de Virg. Deip. n. 9. *p* Ser. 4. in Vig. Nat. Dom. n. 4.
q Serm. 1. in Vig. Nat. Dom. n. 1.

te, honorabilis mundo, amabilis hominibus collati magnitudine beneficij, inueſtigabilis etiam Angelis ſacri profunditate myſterij, & in his omnibus admirabilis ſingulari excellentia nouitatis! vt potè quæ nec primam ſimilem viſa eſt, nec habere ſequentem. O partus ſolus, ſine dolore, ſolus neſcius pudoris, corruptionis ignarus, non reſerans, ſed conſecrans Virginalis vteri templum! O natiuitas ſupra naturam, ſed pro natura! Miraculi excellentia ſuperans, ſed reparans virtute myſterij! Fratres, generationem iſtam quis ennarrabit? Angelus nunciat, virtus obumbrat Altiſſimi, ſuperuenit ſpiritus: Virgo credidit, fide concipit: Virgo permanet. Quis non miretur? Miraculum (r) fuit quòd Virgo peperit. A ſeculo (ſ) enim non eſt auditum quòd Virgo eſſet quæ peperit, quòd Mater eſſet quæ Virgo permanſit. O verè (t) natiuitas inaudita! Virgo peperit, & poſt partum inuiolata permanſit, fœcunditatem prolis cum carnis integritate, & gaudium habens cum Virginitatis honore. Iam ſecurus expecto promiſſam mihi gloriā incorruptionis in carnè mea, quandoquidem conſeruata eſt per eum incorruptio etiam in Matre ſua. Facilè erit ei per quē Mater ipſa incorruptionem non perdidit pariendo, vt corruptibile hoc incorruptionem induat reſurgendo.

IV. Quod ſi (u) & cujus Mater attendas; quo te tua ſuper eius mirabili celſitudine ducet admiratio? Nonne adhoc, vt te videas nec ſatis poſſe mirari? Nonne tuo, imò veritatis iudicio, illa quæ Deum habuit Filium, ſuper omnes etiam choros exaltabitur Angelorum? An non Deum & Dominum Angelorum Maria ſuum audacter appellat Filium, dicens: Fili, quid feciſti nobis ſic? Quæ (x) poterit lingua etiamſi Angelica ſit, dignis extollere laudibus Virginem Matrem: Matrem autem non cuiuſcunque ſed Dei? Nam quod (y) verum Deum, & Dei Filium genuit, vt

idem

r Serm. de B. M. Deip. n. 1. ſ Ser. 3. in Vig. Nat. Dom. n. 9.
t Ser. 4. in Vig. Nat. Dom. n. 4. u Ser. 1. ſup. miſſus n. 7.
x Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. n. 5. y Ser. 1. de Virg. Deip. n. 9.

Digitized by Google

idem ipſe Dei ac hominis Filius, vnus omninò Deus & homo prodiret ex Maria, abyſſus eſt luminis: nec facilè dixerim, quòd vel Angelicus oculus ad huius fulgoris vehementiam non caliget. Magnum (z) eſt Angelo vt miniſter ſit Domini, ſed Maria ſublimius quiddam meruit vt ſit Mater; tantoque excellentior Angelis facta munere ſingulari, quantò differentiùs præ miniſtris nomen Matris accepit. Sufficit (a) Angelis, & pro magno habent, quòd cùm ſint Spiritus ex conditione, ex gratia facti ſunt & vocati Angeli, teſte Dauid: Qui facit, inquit, Angelos ſuos ſpiritus. Maria verò Matrem ſe agnoſcens, maieſtatem illam, cui illi cum reuerentia ſeruiunt, cum fiducia ſuum nuncupat Filium, dicens: Fili quid feciſti nobis ſic? Nec dedignatur nuncupari Deus, quod eſſe dignatus eſt. Nam paulò poſt ſubdit Euangeliſta: Et erat, inquiens, ſubditus illis. Quis? Quibus? Deus hominibus. Deus, inquam, cui Angeli ſubditi ſunt, cui Principatus & Poteſtates obediunt, ſubditus erat Mariæ. Nec tantum Mariæ, ſed etiam Ioſeph propter Mariam. Mirare ergo vtrumlibet, & elige quid amplius mireris, ſiue Filij benigniſſimam dignationem, ſiue Matris excellentiſſimam dignitatem. Vtrinque ſtupor, vtrinque miraculum. Et quòd Deus fœminæ obtemperet, humilitas abſque exemplo: & quòd Deo fœmina principetur, ſublimitas ſine ſocio. In laudibus Virginum ſingulariter canitur, quòd ſequuntur Agnum quocunque ierit. Quibus ergò laudibus iudicas dignam, quæ etiam præit?

V. Sed & illud (b) quis cogitare ſufficiat, quàm glorioſa hodie mundi Regina proceſſerit, & quanto deuotionis affectu tota in eius occurſum Cœleſtium legionum prodierit multitudo, quibus ad thronum gloriæ canticis ſit deducta, quàm placido vultu, quàm ſerena facie, quàm

Diui-

---

z. Ser. 2. de Virg. Deip. n. 12.
a Ser. 1. ſup. miſſus n 7.
b Ser. 1. in Aſſumpt. B.V.M. n. 4.

Diuinis amplexibus ſuſcepta à Filio, & ſuper omnem exaltata Creaturam, cum eo honore quo tanta Mater digna fuit, cum ea gloria quæ tantum decuit Filium? Fœlicia prorsùs oſcula labijs impreſſa lactantis, cui virgineo Mater applaudebat in gremio. Verum nunquid non fœliciora cenſebimus quæ ab ore ſedentis in dextera Patris hodie, in beata ſalutatione ſuſcepit; cùm aſcenderet ad Thronum gloriæ, epithalamium canèns & dicens: Oſculetur me oſculo oris ſui? Chriſti generationem, & Mariæ Aſſumptionem quis enarrabit? Quantùm enim gratiæ in terris adæpta eſt præ cæteris, tantum & in Cœlis obtinet gloriæ ſingularis. Quod ſi nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec cor hominis aſcendit, quæ præparauit diligentibus ſe: quod præparauit gignenti ſe, & [quod omnibus eſt certum] diligenti præ omnibus, quis loquatur? Fœlix es (c) Maria quæ in ſecretiſſimis amplexibus, amantiſſimi Filij tui recubas in meridie ſempiterno, eiuſque familiariſſimo colloquio, cum plena cordis lætitia perfrueris. Fœlix (d) planè Maria, & multipliciter fœlix, ſiue cùm excipit ſalutatorem, ſiue cùm à Saluatore ſuſcipitur, vtrobique mira dignitas Virginis Matris: vtrobique amplectenda dignatio maieſtatis. Quem enim (e) in Caſtellum mundi huius intrantem priùs ipſa ſuſceperat; ab eo ſuſcipitur hodie Sanctam ingrediens Ciuitatem. Sed cum quanto putas honore, cum quanta putas exultatione, cum quanta gloria? Nec in terris locus dignior vteri Virginalis templo, in quo Filium Dei Maria ſuſcepit, nec in Cœlis regali ſolio, in quo Mariam hodiè Mariæ Filius ſublimauit. Fœlix nimirum vtraque ſuſceptio: ineffabilis vtraque, quia vtraque inexcogitabilis eſt. Proceſſit (f) igitur glorioſa Virgo, cuius lampus ardentiſſima ipſis quoque Angelis lucis miraculo fuit, vt dicerent: Quæ eſt iſta

c Ser. 3. de Virg. Deip. n. 7. d Ser. 1. in Aſſumpt. B.V.M. n. 4.
e Ibid. n. 3.
f Serm. 2. in Aſſumpt n. 9.

quæ progreditur ſicut aurora conſurgens, pulchra vt luna, electa vt ſol? Clariùs enim cæteris rutliabat, quam repleuit oleo gratiæ, præ participibus ſuis Chriſtus Ieſus Filius eius. Verùm etiam (g) ſupernorum gaudia Ciuium copioſis ſine dubio cumulauit augmentis. Hæc eſt enim cuius Salutationis vox & ipſos exultare facit in gaudio, quos materna adhuc viſcera claudunt. Quodſi paruuli necdùm nati anima liquefacta eſt vt Maria locuta eſt: quid putamus quænam illa fuerit Cœleſtium exultatio, cùm & vocem audire, & videre faciem, & beata eius frui præſentia meruerunt?

Mater Creatoris.

Factorem Cœli & Terræ Virgo Maria, velut alter mundus, ſpecialiter creata, in vtero portauit.

I. FActor (h) omnium vt homo fieret, naſciturus de homine talem ſibi ex omnibus debuit deligere, imò condere Matrem, qualem & ſe decere ſciebat, & ſibi nouerat placituram. In qua (i) denique & per quam Deus ipſe Rex noſter ante ſæcula diſpoſuit operari ſalutem, in medio terrę. Priùs enim (k) Altiſſimus ſibi Mariam, quaſi mundum ſpecialiſſimum creauit, quam in iuſtitia & ſanctitate coram ipſo fundaret, & fluentis ſapientiæ irrigaret, & Cœleſtibus deſiderijs inſtar ſcilicet aeris ſublimaret:& igne dilectionis accendendo illuſtraret. Hinc in eius mente tanquam in quodam firmamento ſolem poſuit rationis, & lunam ſcientiæ,& virtus tanquàm ſtellas ſpeciei omnimodæ: Solem, qui lucem Diuinæ cognitionis

g Ser. 1. in Aſſumpt. B.M.V. n. 1 h Ser. 2. ſup. miſſus n. 1.
i Ser. 4. ſup. miſſus n. 8.
K Ser. de B. M. Deip. n. 2. tom 6. pag. 761.

tionis faceret: Lunã, quæ cum ſtellis noctẽ actionis ſplendidam redderet: & meritò Domini eſt terra, quia ſic ſuper maria fundauit eã. Creato igitur mundo, volens viſitare regnum, imperauit Angelo: Vade, (*l*) inquit, dic Filiæ Sion, ecce Rex tuus venit. Feſtinauit ille & ait: Adorna thalamũ tuum Sion, & ſuſcipe Regem. Tu ſola (*m*) inuenta es digna, vt in tua Virginali aula Rex regum, & Dominus Dominantium à regalibus ſedibus veniens primam ſibi manſionem inter Filios hominum eligeret. Quatenus (*n*) ſcilicet plenitudo Diuinitatis, quæ ante in te, ſicut & in multis Sanctorum ſpiritualiter habitabat, etiam ſicut in nullo Sanctorum corporaliter in te habitare incipiat. Concipies (*o*) ſed ſine peccato Grauida eris, ſed non grauata: paries ſed non cum triſtitia: neſcies virum, & gignes Filium? Qualem Filium? Illius eris Mater, cuius eſt Deus Pater. Filius Paternæ Charitatis, erit corona tuæ Caſtitatis, Sapientia Paterni cordis, erit fructus vteri Virginalis. Deum denique paries, & de Deo concipies.

II. Intrauit (*p*) Ieſus (ait Lucas) in quoddam Caſtellum. Sed quid introiſſe eum dicimus in Caſtellum? etiam in anguſtiſſimum Virginalis vteri diuerſorium introiuit. Denique & Mulier quędam excepit illum in domum ſuam. Fœlix mulier, quæ ſuſcipere meruit verum Ieſum Filium Dei. Nec in (*q*) terris locus dignior vteri Virginalis templo, in quo Filium Dei Mater ſuſcepit; nec in Cœlis regali ſolio, in quo Mariam Mariæ Filius ſublimamauit. Fælix nimirum vtraque ſuſceptio: ineffabilis vtraque, quia vtraque inexcogitabilis eſt. Quis enim etiamſi linguis hominum, Angelorumque loquatur, explicare queat, quemadmodum ſuperueniente Spiritu, obumbrante virtute Altiſſimi, caro factum ſit Verbum Dei, per quod facta ſunt omnia, & Dominus maieſtatis quem

 non

l Ser. 1. in Annunt. B.V. M. n. 14. *m* Ser. 3. de Virg. Deip. n. 2.
n Ser. 4. ſup. miſſus n. 3. *o* Ser. 3. ſup. miſsus n. 8.
p Ser. 2. in Aſſumpt. n. 2. *q* Ser. 1. in Aſsumpt. n. 3.

Digitized by Google

non capit vniuerſitas Creaturæ, intra Virginea ſeſe clauſit viſcera factus homo? O venter (r) diffuſior Cælis, terriſque amplior, qui totum claudit omnia concludentem, in quo Deus reclinatur? In Maria (ſ) enim habitauit Pater & Filius vt Creator in mundo, Imperator in regno, Paterfamilias in domo, Pontifex in templo, Sponſus in thalamo. O quanta (t) illi animæ latitudo, quanta & meritorum prærogatiua, quæ Diuinam in ſe præſentiam, & digna inuenitur ſuſcipere, & ſufficiens capere! Geſtare (u) hunc non onerari eſt, ſed honorari. Verè beneplacitum (x) fuit Deo habitare in te, ò Maria, quando ex ipſa illibata carnis tuæ Subſtantia, quaſi de lignis libani architectura ineffabili, domum ſibi ædificauit Dei Sapientia. Quòd autem (y) in Beata Maria Sancta Trinitas fuerit [fuerit dico per præſentiã maieſtatis] vbi ſolus Filius erat per ſuſceptionem humanitatis: teſtatur nuncius Cæleſtis, qui ei arcana myſteria reſerans, ait: Aue gratia plena Dominus tecum. Nec tantùm (z) Dominus Filius tecum, quem carne tua induis; ſed & Dominus Spiritus Sanctus, de quo concipies; & Dominus Pater, qui genuit quem concipis. Pater, inquam, tecum, qui Filium ſuum facit & tuum. Filius tecum, qui ad condendum in te mirabile Sacramentum, miro modo & ſibi reſerat genitale ſecretum, & tibi ſeruat Virginale ſignaculum. Spiritus Sanctus tecum, qui cum Patre & Filio tuum ſanctificat vterum. Iuſtè (a) Regina mundi, & Regina Cœli dicitur, per quam vtriuſque Creator & Rector generatur. Quæ (b) generat & Mater & Virgo eſt; qui generatur, & Deus & homo eſt.

Mater

r Ser. 2. de Nat. Dom. n. 2. to. 6. pag. 615. ſ Ser. de B. M. Deip. n. 2.
t Ser. 27. in Cant. n. 10. u Ser. 7. ſup Pſ. 90. n. 4. x Ser. 3. de Virg. Deip. n. 2.
y Ser. 52. diuer n. 2. z Ser. 3. ſup. miſſus n. 3.
a Ser. 1. ſup. Salm. Reg. n. 2. b Ser. 4. in vig. Nat. Dom. n. 6.

Mater Saluatoris.

Maria Virgo ſollicita pro genere humano inuenit reparationem vitæ, & fructum Salutis produxit.

I. HÆc eſt (c) vnica illa Saluatoris fœmina, in qua ſola quæſitam in omnibus requiem inuenit, atque in eius ſinum omnes theſauros ſuos abſque menſura transfudit. Intuere (d) ò homo conſilium Dei, agnoſce conſilium Sapientię, conſilium pietatis Cœleſti rore aream rigaturus, totum vellus priùs infudit. Redempturus humanum genus, precium vniuersũ contulit in Mariam. Vt quid hoc? Fortè vt excuſaretur Eua per Filiã, & querela viri aduersùs fœminã deinceps ſopiretur. Vehementer (e) quidem nobis vir vnus & mulier vna nocuere, ſed gratias Deo: Per vnum nihilominus virum, & mulierem vnam omnia reſtaurantur: nec ſine magno fœnore gratiarum. Neque enim ſicut delictum, ita & donum, ſed excedit damni æſtimationem beneficij magnitudo. Sic nimirùm prudentiſſimus & clementiſſimus artifex, quod quaſſatum fuerat, non confregit, ſed vtilius omninò refecit, vt videlicet nobis nouum formaret Adam ex veteri, & Euam transfunderet in Mariam. Et quidem ſufficere poterat Chriſtus; Siquidem & nunc omnis ſufficientia noſtra ex eo eſt: Sed nobis bonum non erat eſſe hominem ſolum. Congruum magis, vt adeſſet noſtræ reparationi ſexus vterquè, quorum corruptioni neuter defuiſſet. Et quanquam (f) Deus opus noſtræ reparationis aliter quomodo vellet perficere potuiſſet, placuit ei tamen eò potiùs modo & ordine hominem ſibi reconciliare, quo nouerat cecidiſſe: vt ſicut diabolus priùs ſeduxit fœminam, & poſtmodùm virum

c Serm. 3. de Virg. Deip. n. 2. d Ser. 2. de Virg. Deip. n. 65.
e Serm. 1. de Virg. Deip. n. 1.
f Serm. 2. ſup. miſſus n. 23.

virum per fœminam vicit; ità priùs à fęmina Virgine ſeduceretur, & poſt à Viro Chriſto apertè debellaretur. Miſſus eſt (g) coluber tortuoſus à diabolo, vt venenum per aures mulieris in ipſius mentem transfunderet, & ſic refunderet in totius poſteritatis originem. Miſſus eſt interim Gabriel Angelus à Deo, vt Verbum Patris per aurem Virginis in ventrem & mentem ipſius eructaret, vt eadem via intraret & antidotum, qua venenum intrauerat. Iam (h) itàque ne ipſa mulier benedicta in mulieribus videretur ocioſa: inuenitur equidem locus eius in hac recõciliatione. Opus eſt enim mediatore ad mediatorem, nec alter nobis vtilior quàm Maria, Crudelis nimirum Eua, per quam Serpens antiquus peſtiferum etiam ipſi viro virus infudit: Sed fidelis Maria, quæ ſalutis antidotum & viris & mulieribus propinauit. Illa enim miniſtra ſeductionis, hæc propitiationis: Illa ſuggeſſit præuaricationem, hæc iniecit redemptionem. O admirandam (i) & omni honore digniſſimam Virginem! O fœminam ſingulariter venerandam, ſuper omnes fœminas admirabilem, Parentum reparatricem, poſterorum viuificatricem! Inueniſti (k) quod quærebas, inueniſti quod nemo potuit ante te inuenire, inueniſti gratiam apud Deum. Quam gratiam? Dei & hominum pacem, mortis deſtructionem, vitæ reparationem. Per te (l) enim Cœlum repletum: infernus euacuatus eſt: inſtauratæ ruinæ Cœleſtis Hieruſalem: expectantibus miſeris vita perdita data. Ex hoc ergo (m) Beatam te dicent omnes generationes, quæ omnibus generationibus vitam & gloriam genuiſti. In te enim Angeli lætitiam, iuſti gratiam, peccatores veniam inuenerunt in æternum. Meritò in te reſpiciunt oculi totius Creaturæ, quia in te, & per te, & de te benigna manus Omnipotentis quicquid creauerat, recreauit.

II. Ve-

g Ser. 2. in die Pent. n. 3. h Ser. 1. de Virg. Deip. n. 2.
i Ser. 2. ſup miſſus n. 3. K Ser. 3. ſuper miſſus n. 10.
l Ser. 4. in Aſſump. B. V. M. n. 8. m Ser. 2 in die Pent. n. 4.

II. Verè (*n*) Paradiſus Dei tu es, quia lignum vitæ mundo protuliſti, de quo qui manducauerit viuet in æternum. O verè (*o*) Cœleſtis planta, precioſior cunctis, Sanctior vniuerſis! Præcipuè enim(*p*)redẽptio eſt plantata in terra benedicta, in Virgine Virginum Maria. O verè (*q*) lignum vitæ, quod ſolum fuit dignum portare fructum Salutis! Singulariter (*r*) quidem fructus ventris tui eſt, ſed ad omnium quidem mentes, te mediante, peruenit. Quid (*ſ*) dicebas, o Adam? Mulier, quã dediſti mihi, dedit mihi de ligno & comedi? Verba malitiæ ſunt hæc, quibus magis augeas quàm deleas culpam. Verumtamen Sapientia vicit malitiam, cùm occaſionem veniæ, quam à te Deus interrogando elicere tentauit, ſed non potuit, in theſauro indeficientis ſuæ pietatis inuenit. Redditur nempè fœmina pro fœmina, prudens pro fatua, humilis pro ſuperba, quæ pro ligno mortis, guſtum tibi porrigat vitę, & pro venenoſo cibo illo amaritudinis, dulcedinem pariat fructus æterni. Muta ergo iniquæ excuſationis verbum in vocem gratiarum actionis, & dic: Domine, mulier, quam dediſti mihi, dedit mihi de ligno vitæ, & comedi: & dulce factum eſt ſuper mel ori meo, quia in ipſo viuificaſti me. Lætare, (*t*) Pater Adam, ſed magis tu, o Eua Mater, exulta: quia ſicut omnium parentes, ita omnium fuiſtis peremptores: & quòd infæliciùs eſt, priùs peremptores, quàm Parentes. Ambo, inquam, conſolamini ſuper Filia, & tali Filia, ſed illa ampliùs de qua malum ortum eſt priùs, cuius opprobrium in omnes pertranſijt mulieres. Inſtat namque tempus, quo iam tollatur opprobrium, nec habeat vir quid cauſetur aduersùs fœminam: qui vtique dum ſe impudenter excuſare conaretur, crudeliter illam accuſare non cunctatus eſt, dicens: Mulier quam dediſti mihi, dedit mihi de ligno, & comedi. Propterea curre Eua ad Mariam, curre Ma-

n Ser. 3. de Virg. Deip. n. 4. *o* Ser. 2. de Aduent. Dom. n. 4. *p* Tract. de Vite myſt. cap. 46. n. 177. *q* Ser. 2. de Adu Dom. n. 4. *r* Ser. 3. in Annunt. B. M. n. 8. *ſ* Ser. 2. ſup. miſſus n 3. *t* Ser. 2. ſuper miſſus n 3.

re Mater ad Filiam, Filia pro Matre reſpondeat, ita Matris opprobrium auferat: ipſa Patri pro Matre ſatisfaciat; quia ecce ſi vir cecidit per fœminam, iam non erigitur niſi per Fœminam. Ne dixeris vltra (u) o Adam: Mulier quam dediſti mihi, dedit mihi de ligno vetito: dic potius: Mulier quam dediſti mihi, me cibauit fructu benedicto. Indignus (x) eras cui donaretur, datum eſt Mariæ, vt per illam acciperes, quicquid haberes, quæ per hoc quod Mater eſt, genuit tibi Deum: & per hoc quod Virgo eſt, exaudita eſt pro reuerentia ſua in Cauſa tua, & totius generis humani. Si ſola Mater eſſet, ſufficeret ei vt ſaluaretur per Filiorum generationem: Si ſola Virgo, ſufficeret ſibi, nec benedictus fructus ventris eius mundi precium eſſet.

Virgo Prudentiſſima.

Prudens Virgo fuit vouendo Deo Virginitatem: quærendo gratiam apud Deum: interrogando Angelum de modo concipiendi.

I. DVra (y) neceſſitas & graue iugum ſuper omnes filias Euæ. Et ſi pariunt, cruciantur: & ſi non pariunt, maledicuntur. Et dolor prohibet parere, & non parere maledictio. Quid facies, Virgo, quæ hæc audis, quæ hæc legis? Si parturis anguſtiaris; ſi ſterilis manes, malediceris. Quid eliges, Virgo prudens? Anguſtiæ, inquit, mihi ſunt vndique: meliùs eſt tamen mihi maledictum incurrere & caſtam manere, quàm priùs quidem concipere per concupiſcentiam, quod meritò poſt cum dolore parturiam. Hinc etenim etſi video maledictum, ſed non

u Ser. 2. de Virg. Deip. nam. 6.
x Ser. 3. in Vig. Nat. Dom. num. 10.
y Ser. 3. ſup. miſſus num. 7.

non peccatum : illinc verò peccatum ſimul & cruciatum. Denique hæc maledictio quid eſt, quàm hominum exprobratio ? Neque ob aliud ſanè dicitur ſterilis maledicta, niſi quòd opprobrio & contemptui ſit habenda, tanquàm inutilis & infructuoſa, & hoc in Iſrael tantùm. Mihi autem pro minimò eſt, quòd hominibus diſpliceo, dum me poſſim Virginem caſtam exhibere Chriſto. O Virgo prudens, ò Virgo deuota, quis te docuit Deo placere Virginitatem ? Quæ lex, quæ iuſtitia, quæ pagina veteris teſtamenti vel præcipit, vel conſulit, vel hortatur in carne non carnaliter viuere. & in terris Angelicam ducere vitam ? Vbi legeras, Beata Virgo, Sapientia carnis mors eſt : Et, curam carnis ne perfeceris in deſiderio ? Vbi audieras : volo, vos omnes eſſe ſicut meipſum. Et, Bonum eſt homini, ſi ſic permaneat ſecundùm meum conſilium ? De Virginibus [inquit Paulus] præceptum non habeo, conſilium autem do. Tu verò non dicam præceptum, ſed nec conſilium, nec exemplum : niſi quòd vnctio docebat te de omnibus, ac ſermo Dei viuus & efficax antè tibi factus eſt magiſter, quàm Filius : priùs inſtruxerat mentem, quàm indueri carnem. Audi, (z) inquit, Filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiſcere populum tuum, & domum Patris tui. Et ſi hoc feceris, concupiſcet Rex decorem tuum. Audiuit quippè & vidit, audiuit & credidit, vidit & intellexit. Et inclinauit aurem ſuam ad obedientiam, & cor ſuum ad diſciplinam, & oblita eſt populum ſuum, & domum Patris ſui : quia nec populum ſuum augere prolis ſucceſſione, nec domui Patris ſui relinquere curauit hæredem, ſed quicquid honoris in populo, quicquid de Paterna domo rerum terrenarum habere potuiſſet, omnia arbitrata eſt vt ſtercora, vt Chriſtum lucrifaceret. Et in libertate (a) ſpiritus legis Moſaicæ Decreta tranſcendens

R

z. Ser. 3 ſup. miſſus n. 3. a Ser. 1. de Virg. Deip. n. 9.

dens, illibatam Deo corporis ſimul & Spiritus Sanctimoniam vouit. Chriſto ergo (*b*) deuoues te exhibere Virginem; & neſcis quòd ipſi exhiberi te oportet etiam Matrem? Eligis in Iſrael eſſe contemptibilis, &, vt illi placeas cui te probaſti, maledictum incurrere ſterilitatis: & ecce maledictio benedictione commutatur, ſterilitas fæcunditate recompenſatur. Nec fefellit eam intentio (*c*) quando & Chriſtum ſibi Filium vendicanit, nec propoſitum pudicitiæ violauit. Dedit (*d*) Deus Virgini partum, qui ei iam ante & Virginitatis inſpirauerat votum.

II. Prudens (*e*) Virgo non Sapientiam, ſicut Salomon, non diuitias, non honores, non potentiam, ſed gratiam requirebat. Ne timeas (*f*) Maria, inueniſti enim gratiam apud Dominum. Quantam? Gratiam plenam, gratiam ſingularem. Singularem, an generalem? Vtramq; ſine dubio, quia plenam & eò ſingularem quò generalē: ipſa enim generalem ſingulariter accepiſti. Eò, inquam, ſingularem quò generalem: nàm ſola præ omnibus gratiam inueniſti. Singularem, quòd ſola hanc inueneris plenitudinem. Generalem, quòd de ipſa plenitudine accipiant vniuerſi. Inueniſti (*g*) quod quærebas, inueniſti quod nemo ante te potuit inuenire, inueniſti gratiam apud Deum. Quam gratiam? Dei & hominum pacem, mortis deſtructionem, vitæ reparationem. Hæc eſt ergo gratia, quam inueniſti apud Denm. Et hoc tibi ſignum. Ecce concipies & paries Filium, & vocabis nomen eius Ieſum. Intellige prudens Virgo ex nomine Filij promiſſi, quantam & quàm ſpecialem gratiam inueneris apud Deum. In hac (*h*) quoque vna & ſumma Maria, & Marthæ negotium, & Mariæ non otioſum otium inuenitur. Omnis quidem gloria filiæ regis ab intus, nihilominùs tamen in fimbrijs aureis circumamicta eſt varietate. Feruebat (*i*) ſiquidem in quærenda gra-

b Ser. 3. ſup. miſſus n. 7. *c* Ibid. n. 3. *d* Ser. 2. ſup. miſſus n. 1. *e* Ser. 2. de Virg. Deip. n. 7. *f* Ser. 3. in Annunt. B. V. M. n. 8. *g* Ser. 3. ſup. miſſus n. 10. *h* Ser. 2. in Aſſumpt. B. M. n. 9. *i* Ser. 2. de Virg. Deip. n. 9.

gratia Charitas; Splendebat in carne Virginitas; humilitas in obſequio eminebat. Nec enim (k) eſt fatua Virgo, cui non modò oleum eſt, ſed olei plenitudo in vaſe recondita. Aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit, conuerſatione pariter & oratione aſcendens. Non eſt (*l*) de numero fatuarum Virginum prudens Virgo. Lampadem habet, ſed in vaſe oleum portat. Habes etiam poſt multa in laudibus eius, quia non extinguetur in nocte lucerna ipſius. In ſugillationem hoc dicitur fatuarum, quæ veniente media nocte ſponſo, conqueruntur ſerò & dicunt: Quia lampades noſtræ extinguuntur. Mariæ lampas ardentiſſima ipſis quoque Angelis lucis miraculo fuit, vt dicerent: Quæ eſt iſta quæ progreditur ſicut Aurora conſurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol? Clariùs enim cæteris rutilabat, quam repleuit oleo gratiæ; præ participibus ſuis Chriſtus Ieſus Filius eius Dominus noſter.

III. Porrò (*m*) quòd temperans, & prudens fuerit Maria, ex Angeli collocutione, & ſua ipſius reſponſione, luce clariùs comprobamus. Salutata quippe tàm venerabiliter ab Angelo: Aue gratia plena, Dominus tecum: non ſe extulit, quaſi quæ ex ſingulari gratiæ priuilegio benediceretur, ſed ſiluit: & qualis eſſet inſolita hęc ſalutatio ſecū cogitauit. Qua in re quid niſi temperans fuit? At verò cum de Cæleſtibus myſterijs ab eodem Angelo doceretur, diligenter quæſiuit, quomodo conciperet ac pareret, quæ virum vtique non cognoſceret: & in hoc ſine dubio prudens extitit. Quæ cùm (*n*) audiſſet, turbata eſt in ſermone eius, & cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. Solent Virgines, quæ veræ Virgines ſunt, ſemper pauidæ, & nunquam eſſe ſecuræ, & vt caueant timenda, etiam tuta pertimeſcere, Scientes ſe in vaſis fictilibus theſaurum portare pretioſum, & nimis arduum eſſe viuere Angelicè inter homines, &

k Ser. 2. de Virg. Deip. n. 9. *l* Ser. 2. in Aſſump. B. V. M. n. 9. *m* Ser. 53 de diuer. num. 3. *n* Ser. 3. ſup. miſſus n. 9.

in terris more Cæleſtium conuerſari, & in carne cælibem agere vitam. Ac proindè quicquid nouum, quicquid ſubitum fuerit ortum, ſuſpectas habent inſidias, totum contra ſe æſtimant machinatum. Idcircò & Maria turbata eſt in ſermone Angeli. Turbata eſt, ſed non perturbata. Turbatus ſum, inquit, & non ſum locutus, ſed cogitaui dies antiquos, & annos æternos in mente habui. Ita ergò & Maria turbata eſt, & non eſt locuta, ſed cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. Quòd turbata eſt, verecundiæ fuit virginalis: quòd non perturbata, fortitudinis: quòd tacuit & cogitauit, prudentiæ. Cogitabat autem qualis eſſet iſta ſalutatio. Sciebat prudens Virgo, quòd ſæpè Angelus Satanæ transfigurat ſe in Angelum lucis: & quia nimium humilis & ſimplex erat, nihil tale penitùs à Sancto Angelo ſperabat, & ideò cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. Tunc (*o*) Angelus intuitus Virginem, & varias eam ſecum voluere cogitationes faciliimè deprehendens, pauidam conſolatur, confirmat dubiam, ac familiariter vocans ex nomine, benignè ne timeat perſuadet: Ne timeas, inquit, Maria, inueniſti gratiam apud Deum: nihil hic doli, nihil hic fallaciæ eſt: nullam circumuentionem, nullas hic ſuſpiceris inſidias. Non ſum homo, ſed ſpiritus, & Dei Angelus, non Satanæ. Nec ſuſpectam (*p*) habeas, prudens Virgo, fecunditatem, quia non auferet integritatem. Concipies ſed ſine peccato. Grauida eris, ſed non grauata: paries, ſed non cum triſtitia: neſcies virum, & gignes Filium. Ne timeas (*q*) Maria, inueniſti gratiam apud Deum. Et hoc tibi ſignum: Ecce concipies & paries Filium, & vocabis nomen eius Ieſum. Intellige prudens Virgo, ex nomine Filij promiſſi, quantam & quàm ſpecialem gratiam inueneris apud Deum. Vbi verò (*r*) in promiſſione Filij manifeſtum Virginitatis periculum videbatur,

o Ser.3.ſup.miſſus n.9. *p* Ibid.n.8. *q* Ibid.n.10. *r* Ser.1.de Virg. Deip.num.9.

tur, non potuit vltra diſſimulare Maria, quin diceret: Quomodo fiet iſtud quoniam virum non cognoſco? Primò (ſ) quidem prudenter tacuit, cùm adhùc dubia cogitabat; qualis eſſet iſta ſalutatio; malens nimirùm humiliter non reſpondere, quàm temerè loqui quod neſciret. Iam verò confortata & benè præmeditata, Angelò quidem foris loquente, ſed Deo intùs perſuadente [erat enim Dominus cum illa, dicente Angelo, Dominus tecum] ita ergo confirmata, fide ſcilicet depellente timorem, lætitia verecundiam, dixit ad Angelum: Quomodo fiet iſtud, quoniam vırum non cognoſco? Nec dubitat de facto, ſed modum requirit & ordinem. Nec enim quærit an fiet iſtud, ſed, quomodo: Quaſi dicat: Cùm ſciat Dominus meus, teſtis conſcientiæ meæ, votum eſſe ancillæ ſuæ non cognoſcere virum, qua lege, quo ordine placebit ei, vt fiat iſtud? Si oportuerit me frangere votum, vt pariam talem Filium, & gaudeo de Filio, & doleò de propoſito. Fiat tamen voluntas eius. Sin verò Virgo concipiam, Virgo & pariam, quod vtique ſi placuerit ei, impoſſibile non erit, tunc ſcio verè, quia reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ.

Virgo Veneranda.

Apud Deum, Angelos, & homines.

I. MARIA (t) per hoc quòd Mater eſt, genuit tibi Deum: per hoc quòd Virgo eſt, exaudita eſt pro reuerentia ſua in cauſa tua & totius generis humani. Quomodo (u) putas Maria inacceſſam attigit Maieſtatem, niſi pulſando, petendo, quærendo? Denique & quod

ſ Ser. 4 ſuper miſſus num 3. t Ser. 3. in Vig. Nat. Dom. n. 10. u Ser. 2. de Virg. Deip. num. 5.

quod quærebat inuenit: cui dictum eſt: Inueniſti gratiam apud Deum. Quam (*u*) gratiam? Dei & hominum pacem. Mortis deſtructionem, vitæ reparationem. Porrò (*x*) Deum huiuſmodi decebat natiuitas, qua nonniſi de Virgine naſceretur. Talis congruebat & Virgini partus, vt non pareret niſi Deum. Neque (*y*) Filius alius Virginem: nec Deum decuit partus alter. Ipſa eſt (*z*) Virginis noſtræ gloria ſingularis, & excellens prærogatiua Mariæ, quòd Filium vnum eundemque cum Deo Patre meruit habere communem. An non Deum (*a*) & Dominum Angelorum Maria ſuum audacter appellat Filium dicens: Fili, quid feciſti nobis ſic? Nec dedignatur nuncupari Deus, quod eſſe dignatus eſt. Nam paulò poſt ſubdit Euangeliſta: Et erat, inquiens, ſubditus illis. Quis, quibus? Deus hominibus. Deus, inquam, cui Angeli ſubditi ſunt, cui Principatus & Poteſtates obediunt, ſubditus erat Mariæ. Nec tantùm Mariæ, ſed etiam Ioſeph propter Mariam. Mirare ergo vtrumlibet, & elige quid ampliùs mireris, ſiue Filij benigniſſimam dignationem, ſiue Matris excellentiſſimam dignitatem. Vtrinque ſtupor, vtrinque miraculum. Et quòd Deus fœminæ obtemperet, humilitas abſque exemplo: & quòd Deo fœmina principetur, ſublimitas ſine ſocio. Sed & (*b*) illud quis cogitare ſufficiat, quàm glorioſa hodie mũdi Regina proceſſerit: quàm placido vultu, quàm ſerena facie, quàm Diuinis complexibus ſuſcepta à Filio, & ſuper omnem exaltata creaturam, cum eo honore quo tanta Mater digna fuit, cum ea gloria quæ tantum decuit Filium? Quem enim (*c*) in Caſtellum mundi huius intrantem, priùs ipſa ſuſceperat; ab eo ſuſcipitur hodie ſanctam ingrediens Ciuitatem. Sed cum quanto putas honore, cum quanta putas exultatione, cum quanta gloria? Nec in terris locus dignior vteri virginali templo, in quo Filium

u Ser. 3. ſup. miſſus n. 10. *x* Ser. 2. ſup miſſus n. 1. *y* Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. n. 2. *z* Ser. 2. in Annunt. B M. n. 2. *a* Ser. 1. ſup. miſſus n 7. *b* Ser. 1. in Aſſumpt. B. M. n. 4. *c* Ibidem n. 3.

Filium Dei Maria ſuſcepit, nec in Cœlis regali ſolio, in quo Mariam hodie Mariæ Filius ſublimauit. Fœlix nimirùm vtraque ſuſceptio: ineffabilis vtraque, quia vtraque inexcogitabilis eſt.

II. Iam in *(d)* eo quòd tàm reuerenter atque officioſiſſimè ab Archangelo ſalutata eſt, vt iam in regali ſolio ſupra omnes Cœleſtium ordines regionum exaltatam cernere videretur, & paulò minùs adoraturus fœminam, qui ſolebat ab hominibus hactenùs æquanimiter adorari, excellentiſſimum Nobis Virginis noſtræ meritum, & ſingularis gratia commendatur. Magnum *(e)* eſt Angelo vt ſit Miniſter Domini, ſed Maria ſublimius quiddam meruit vt ſit Mater. Solent *(f)* Angeli aſtare orantibus, & delectari in his quos vident leuare puras manus in oratione: holocauſtum Sanctæ deuotionis gaudent ſe offerre Deo in odorem ſuauitatis. Mariæ autem orationes quantùm placuerint in conſpectu Altiſſimi, Angelus indicauit: qui ingreſſus ad eam, eam reuerenter ſalutauit. Ne timeas *(g)* Maria, inueniſti gratiam apud Deum. O ſi ſcires quantùm tua humilitas Altiſſimo placeat, Angelicò te indignam nec alloquio iudicares nec obſequio. Ad quid enim indebitam tibi dixeris gratiam Angelorum, quæ inueniſti gratiam apud Deum? Inueniſti quod quærebas, inueniſti quod nemò ante te potuit inuenire, inueniſti gratiam apud Deum. Honorate, *(h)* Sancti Angeli, Veſtri Regis Matrem, qui noſtræ adoratis Virginis prolem, ipſum vtique noſtrum pariter & veſtrum Regem: noſtri generis Reparatorem, veſtræ Ciuitatis Reſtauratorem.

III. Scriptum eſt, *(i)* Ioſeph autem vir eius cùm eſſet iuſtus, & nollet eam traducere, voluit occultè dimittere eam. Quare voluit dimittere eam? Accipe & in hoc non meam, ſed Patrum ſententiam: Propter hoc Ioſeph voluit dimit-

tere

d Ser. 1. de Virg. Deip. n. 8.
e Ser. 2. de Virg. Deip. n. 12.
f Ser. 3. ſup. Miſſ. n. 1.
g Ibidem num. 10.
h Ser. 1. ſup. Miſſ. n. 9.
i Ser. 2. ſup. Miſſus num. 13. & 14.

tere cam, propter quod & Petrus Dominum à ſe repellebat dicens: Exi à me Domine, quia homo peccator ſum; propter quod & Centurio à domo ſua eum prohibebat, cùm diceret: Domine, non ſum dignus vt intres ſub tectum meum. Ita ergo & Ioſeph indignum & peccatorem ſe reputans, dicebat intra ſe: à tali & à tanta non debere ſibi vltrà familiare præſtare conturbernium, cuius ſupra ſe mirabilem expaueſcebat diguitatem. Videbat & horrebat Diuinæ præſentiæ certiſſimum geſtantem inſigne: & quia myſterium penetrare non poterat, volebat dimittere eam. Expauit Petrus potentiæ magnitudinem, expauit Centurio præſentiæ Maieſtatem. Exhorruit nimirùm & Ioſeph, ſicut homo, huius tanti miraculi nouitatem, myſterij profunditatem: & ideò occultè voluit dimittere eam. Mirans quòd Ioſeph prægnantis ſe ſe conſortio Virginis iudicabat indignum, cùm audias & Sanctam Eliſabeth eius non poſſe ferre præſentiam, niſi cum tremore quidem & reuerentia? Ait namque: Vnde hoc mihi, vt veniat Mater Domini mei ad me? Te etiam (k) nos inæſtimabilis benignitatis fœminam, & venerandam Matrem eſſe cognoſcimus ex eo, quòd tu mundum hunc immundum & lubricum, impolluto calle tranſiſti; & adhuc inter peccatores degens, tanta ante Deum Sanctitate fœcundaris, vt ſola ſolio Regis æterni immediatè approximare merueris. O admirandam (*l*) & omni honore digniſſimam Virginem! O fœminam ſingulariter venerandam, ſuper omnes fœminas admirabilem, parentum reparatricem, poſterorum viuificatricem! Sed quanta (*m*) putas veneratione digna eſt, in qua humilitatem exaltat fœcunditas, & partus conſecrat Virginitatem? Veneramini, (*n*) coniuges, in carne corruptibili carnis integritatem: miramini etiam vos, Sacræ Virgines, in Virgine fœcunditatem: imitami-

K Ser. 3. de Virg. Deip. n. 2. *l* Ser. 2. ſuper Miſſus n. 3.
m Ibidem num. 5. *n* Ibidem num. 9.

tamini, omnes homines, Dei Matris humilitatem. Altiùs intueamini (o) quanto deuotionis affectu à nobis eam voluit honorari, qui totius boni plenitudinem poſuit in Maria: vt proindè ſi quid ſpei in nobis eſt, ſi quid gratiæ, ſi quid ſalutis, ab ea nouerimus redundare, quæ aſcendit delicijs affluens. Totis (p) ergò medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur, quia ſic eſt voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam. Porrò, nihil (q) nos Deus habere voluit, quod per Mariæ manus non tranſiret.

Virgo Prædicanda.

Quòd Virgo & Mater ſit, Mater autem Dei: & quòd ſingularem in Cœlis obtineat gloriam. Quid ſummè laudandum in Maria? Et quanta elogia de ipſa referantur?

I. FAteor (r) imperitiam meam: puſillanimitatem propriam non abſcondo. Non eſt equidem quod me magis delectet, ſed nec eſt quod terreat magis, quàm de gloria Virginis Mariæ habere ſermonem. Quis enim (ſ) etiamſi linguis hominum Angelorumque loquatur, explicare queat quemadmodum ſuperueniente Spiritu, obumbrante virtute Altiſſimi, Caro factum ſit Verbum Dei, per quod facta ſunt omnia, & Dominus Maieſtatis, quem non capit vniuerſitas Creaturæ, intra Virginea ſe ſe clauſerit viſcera factus homo? Optimam (t) partem elegit ſibi Maria: Optimam planè: quia bona fœcunditas coniugalis, melior autem Caſtitas Virginalis: prorsùs autem optima eſt fœcunditas Virginea, ſeu fœcunda Virginitas.

S Ma-

o Ser. 2. de Virg. Deip. n. 6. p Ibidem num. 7
q Ser. 3. in Vig. Nat. Dom. n. 10. r Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. n. 5.
ſ Ser. 1. in Aſſumpt. B. M. n. 3. t Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. n. 5.

Mariæ priuilegium eſt, non dabitur alteri, quia non auferetur ab ea. Singulare eſt: ſed continuò etiam indicibile inuenitur, vt nemo aſſequi poſſit, ſic nec eloqui quidem. Quodſi & illud adijcias: Cuius Mater! Quæ iam poterit lingua, etiamſi Angelica ſit, dignis extollere laudibus Virginem Matrem: Matrem autem non cuiuſcunque, ſed Dei? Nam quòd (*u*) verum Deum, & Dei Filium genuit, vt idem ipſe Dei atque hominis Filius vnus omninò Deus & homo prodiret ex Maria, abyſſus eſt luminis: nec facilè dixerim, quòd vel Angelicus oculus ad huius fulgoris vehementiam non caliget.

II. Sed & illud (*x*) quis cogitare ſufficiat, quàm glorioſa hodie mundi Regina proceſſerit, & quanto deuotionis affectu tota in eius occurſum, Cœleſtium legionum prodierit multitudo, quibus ad thronum gloriæ canticis ſit deducta, quàm placido vultu, quàm ſerena facie, quàm Diuinibus complexibus ſuſcepta à Filio, & ſuper omnem exaltata Creaturam, cum eò honore, quo tanta Mater digna fuit, cum ea gloria, quæ tantum decuit Filium? Chriſti generationem, & Mariæ Aſſumptionem quis enarrabit? Quantùm enim gratiæ in terris adepta eſt præ cæteris, tantùm & in Cælis obtinet gloriæ ſingularis. Quodſi nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit, quæ præparauit Deus diligentibus ſe: quod præparauit gignenti ſe, & [quod omnibus eſt certum] diligenti præ omnibus, quis loquatur? Tempus (*y*) loquendi eſt omni carni, cùm aſſumitur incarnati Verbi Mater in Cœlum: nec ceſſare debet à laudibus humana mortalitas: cùm hominis ſola natura ſupra immortales Spiritus exultatur in Virgine. Sed de eius gloria, nec ſilere deuotio patitur, nec dignum aliquid ſterilis concipere cogitatio, aut inerudita poteſt locutio parturire. O quàm (*z*) te memorem Virgo, quibus laudi-

u Ser. 1. de Virg. Deip. n. 9. *x* Ser. 1. in Aſumpt. B. M. n. 4.
y Ser 4. in Aſumpt. n. 1.
z Ser. 2. ſup. Salm. Reg. n. 7.

laudibus efferã? Infandiſſima lingua mea, quæ coinquinata eſt cum mortuis, incircumciſa labijs, nec purgata igne Altaris: inquietum malum, habens in naribus Spiritum, rimis affluens vndique, quid dignum laudis laudibus tuis poterit immolare? Eleuata eſt magnificentia tua ſuper Cęlos, & ſuper omnem terram gloria tua: ita vt nec in Cœlo inueniatur Creatura, quæ tuam dignè laudare queat magnificentiam: nec in terra ſit, quæ gloriam tuam exprimere valeat. Nemo enim, nec in Cœlo nec in terra inuentus eſt dignus aperire librum prærogatiuarum tuarum, & digne ſoluere ſeptem ſignacula eius. Plenitudinem gratiæ: Aduentum Spiritus Sancti in te: virtutis Altiſſimi obumbrationem; Verbi conceptionem; quòd ſine grauamine grauida; ſine dolore puerpera; Virgo pariter & fæcunda, quis enarrabit? Viri diuitiarum multi, de Ciuitate Domini virtutum miſerunt manus ſuas ad hæc fortia, & tamen altitudinem diuitiarum harum ad liquidum comprehendere non potuerunt, quia inueſtigabiles viæ iſtæ, & inſcrutabilia vniuerſa. Conati ſunt, & non datum eſt vltra. Dum adhuc ordiretur ſucciſi ſunt. Quis enim loquetur potentias has Domini, auditas faciet omnes laudes eius? Etſi dignè nullus, quiſquetamẽ pro viribus. Glorioſa (*a*) dicta ſunt de te Dei genitrix. Sed adhuc locus eſt tuæ laudationi: adhuc in tuis laudibus omnis lingua balbutit. Non enim ſunt loquelæ, neque ſermones in omni natione quæ ſub Cælo eſt, quibus amplitudo gloriæ tuæ ad plenum valeat explicari. Vt enim (*b*) ſileam interim ineffabile priuilegium meritorum, & prærogatiuam penitùs ſingularem, tanto eam deuotionis affectu amplectuntur, honorant, ſuſcipiunt [vt dignum eſt] vniuerſi, vt licet de ea loqui geſtiant omnes: tamen quicquid dicitur de indicibili, eo ipſo quod dici potuerit, minùs gratum ſit, minùs placeat, minùs acceptetur. Quidni

S 2

a Ser. 3. de Virg. Deip. n. 9.
b Ser. 4. in Aſſumpt. B.M. n. 5.

Digitized by Google

ni minùs ſapiat, quicquid de incomprehenſibili gloria comprehendere potuerit mens humana?

III. Si linguæ centum (*c*) reſonarent, oraque centum, Ferrea vox mihi, nil Maria, tibi dicere dignum poſſum: Stella maris, quæ virgo Beata vocaris. Vt autem (*d*) nunc à Propheticis verbis incipiam: Væ mihi, non quidem [ſicut Prophetę Eſaiæ] quia tacui, ſed quia locutus ſum. Heu! quot vana, quot falſa, quot turpia, per hoc ipſum ſpurciſſimum os meum euomuiſſe me recolo, in quo nunc Cæleſtia reuoluere verba præſumo. Vehementes timeo, ne iam iam audiam ad me dictum: Quare tu enarras iuſtitias meas, & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? Vtinam & mihi de ſuperno altari non quidem càrbo vnus, ſed ingens globus & igneus afferatur, qui videlicet multam & inueteratam prurientis oris mei rubiginem ad plenum excoquere ſufficiat, quatenùs Angeli ad Virginem, & Virginis ad ipſum grata inuicem & caſta colloquia dignus habear meo qualicunque replicare ſermone. Sed quid (*e*) ego tento in Marię laudibus, quam laudabilem prędicāt Prophetæ, perhibet Angelus, narrat Euangeliſta? Non ergo laudo, quia non audeo: ſed tantùm replico deuotus, quod iam explicauit per os Euangeliſtæ Spiritus Sanctus. Tu honora (*f*) ſanè integritatem carnis, vitæ ſanctitatem. Mirare fæcunditatem in Virgine: prolem venerare Diuinam. Extolle neſcientem, vel in concipiendo concupiſcientiam, vel in pariendo dolorem. Prædica reuerendam Angelis; deſideratam gentibus; Patriarchis Prophetiſque præcognitam; electam ex omnibus; prælatam omnibus. Magnifica gratiæ inuentricem, mediatricem ſalutis, reſtauratricem Sæculorum. Exalta deniq; exaltatam ſuper Choros Angelorum ad Cęleſtia regna. Et non (*g*) ampliùs? Amplius multùm, & per omnem modū; nam in æternum & vl-

c Ser. 2. ſuper S. lue Reg. initio n. 7. *d* Ser. 3. ſup. miſsus n. 1.
e Ser. 4. ſup. miſsus n. 1. *f* Epiſt. 174. num. 2.
g Ser. 3. ſup. Sal. Reg. n. 12.

vltra non deficiet laus Mariæ de ore hominum, etiam & Angelorum Cœli enarrant gloriam Dei. Et quæ maior in omni gloria Dei, quàm ineffabilis plenitudo Cœli? Et nos cum ipſa, id eſt cum Angelis & Archangelis, cum Thronis & Dominationibus, cumque omni militia Cæleſtis exercitus, hymnum gloriæ Sanctæ Sanctorum canimus. Illi gloriam, nos hymnum gloriæ, id eſt, memoriam eructamus, abundantię Suauitatis tuæ.

IV. Et opera *(b)* manuum eius annunciat firmamentum. Fiat, inquit, firmamentum, & diuidat aquas ab aquis. Omnibus firmamentis firmius firmamentum tu Domina: quæ eum, quem Cœli Cœlorum capere non poterant, cepiſti & concepiſti: portaſti & non defeciſti: genuiſti, aluiſti, pauiſti, & educaſti. Tu in medio aquarum diuiſiſti aquas ab aquis, affectus videlicet æternorum ab affectibus temporalium. Tuam enim animam pertranſiuit gladius, vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Poſuit in hoc firmamento Deus Solem & Lunam, Chriſtum & Eccleſiam, & Stellas prærogatiuas gratiarum multas. Non ſolùm autem Cœlum & firmamentum Domina rerum intelligitur, ſed alijs nominibus conuenienter appellatur, & rerum vocabulis deſignatur. Ipſa tabernaculum Dei, ipſa templum, ipſa domus, ipſa atrium, ipſa cubiculum, ipſa thalamus, ipſa ſponſa, ipſa Filia, ipſa Arca diluuij, Arca teſtamenti, vrna aurea, ipſa manna, Virga Aaron, vellus Gedeonis, Porta Ezechielis, Ciuitas Dei, ipſa Cœlum, ipſa terra, ipſa Sol, ipſa luna &. Stella matutina, aurora, ipſa & lucerna, tuba, & mons, fons quoque hortorum, & lilium Conuallium. Deſertum ipſa, & terra repromiſſionis lacte & melle manans, Stella maris, nauis quoque, via in mari, Sagena, Vinea, ager, area, horreum, ſtabulum, præſepe, ſubiugale,

Apo-

b Ser. 3. ſup. Sal. Reg. num. 12. & 13.

Apotheca, aula, Turris, caſtra, acies, populus, regnum, Sacerdotium. Ouis eſt, paſcua eſt, paradiſus eſt, palma eſt, roſa eſt, fluuius eſt, potus eſt, columba eſt, colu mna eſt, veſtis eſt, margarita eſt, candelabrum eſt, men ſa eſt, corona eſt, ſceptrum eſt, panis eſt, oleum eſt, vinum eſt, arbor eſt, virga eſt, cedrus eſt, cypreſſus eſt, platanus eſt, cinamomum eſt, balſamum eſt, myrrha eſt, thus eſt, oliua eſt, nardus eſt, crocus eſt, fiſtula, calamus, & ſtorax, Soror & Mater eſt. Et vt breuiter concludam, de hac & ob hanc, & propter hanc omnis ſcriptura facta eſt, propter hanc totus mundus factus eſt, & hæc gratia Dei plena eſt, & per hanc homo redemptus eſt. Verbum Dei caro factum eſt; Deus humilis, & homo ſublimis. De Genitrice (*i*) Dei, cùm talia & tanta referantur, pauca nobis tamen eſſe videntur. Hæc eſt enim ſcala, rubus, Arca, ſydus, Virga, vellus, thalamus, porta, ortus, aurora. Domina (*k*) mundi, Regina Cœlorum, Virgo Virginum, Sancta Sanctorum, lumen cœcorum, iuſtorum gloria, peccatorum venia, deſperatorum reperatio, deficientium fortitudo, ſalus orbis, ſpeculum totius integritatis. Domina (*l*) rerum, Sancta Sanctorum, Virtus noſtra & refugium: decus mundi, gloria Cœli.

Virgo Potens.

Potens Virtute Fortitudinis, humilitatis, & Miſericordiæ.

I. PRimùm (*m*) videamus an fortitudinem habuerit Maria. Quæ nimirùm Virtus quomodo illi abeſſe

Ser. de B.M. Deip. n. 4. K. Ser.3 ſup.Sal.Reg.n.6.
r.3.ſup.Sal.Reg.n.18.
r. 52.de diuer.n.3.

eſſe potuit, quæ abiectis ſæcularibus pompis, ſpretiſque voluptatibus carnis, ſoli Deo in Virginitate viuere propoſuit? Hanc (*n*) tibi Deus prædixiſſe videtur, quando ad Serpentem ait: Inimicitias ponam inter te & mulierem. Etſi adhuc dubitas an de Maria dixerit, audi quod ſequitur: Ipſa conteret caput tuum. Cui hæc ſeruata Victoria eſt, niſi Mariæ? Ipſa proculdubio contriuit caput venenatum, quæ omnimodam maligni ſuggeſtionem tàm de carnis illecebra, quàm de mentis ſuperbia deduxit ad nihilum. Tu ergò (*o*) bellatrix egregia primò eum, qui primus Euam ſupplantauit, expugnare viriliter aggreſſa es. Tu & Spiritum elationis Euæ vertice humilitatis comploſiſti: quam in te ita reſpexit Dominus, vt ipſius merito ſuper omnes Choros Angelorum te ſublimari dignam æſtimauerit. Tu ſola (*p*) interemiſti vniuerſam hæreticam prauitatem. Ipſa eſt (*q*) quondàm à Deo promiſſa mulier Serpentis antiqui caput virtutis pede contritura: cuius planè calcaneo in multis verſutijs inſidiatus eſt, ſed ſine Cauſa: Sola enim contriuit vniuerſam hæreticam prauitatem. Hæc Virgo (*r*) eſt quæ apud Salomonem legitur: Mulierem fortem quis inueniet? Quod eſt (*ſ*) dicere: ſi ita de manu fœminæ pendet & noſtra omnium ſalus, & innocentiæ reſtitutio, & de hoſte Victoria: fortis omninò neceſſe eſt vt prouideatur, quæ ad tantum opus poſſit eſſe idonea. Sed mulierem fortem quis inueniet? At ne hoc quæſiſſe putetur deſperando, ſubdit prophetando: Procul, & de vltimis finibus pretium eius, hoc eſt, non vile, non paruum, non mediocre, non denique de terra, ſed de Cœlo, nec de Cœlo proximo terris pretium fortis huius mulieris, ſed à ſummo Cœlo egreſſio eius.

II.

n Ser.2.ſup miſſuſ.n.4 *o* Ser.3.de Virg.Deip.n.4.
p Ser.5.ſup.Sal.Reg.n.3. *q* Ser.1.de Virg.Deip.n 4.
r Ser.5 2.de d'uer.n.3. *ſ* Ser.2.ſup.miſſus.n.5.

II. Dedit (*t*) Deus Virgini partum, qui ei iam ante & Virginitatis inſpirauerat votum, & humilitatis prærogauerat meritum. Vt igitur Sancta eſſet corpore, accepit donum Virginitatis: vt eſſet & mente, accepit & humilitatis. His nimirum Virgo regia gemmis ornata Virtutum, geminoque mentis pariter & corporis decore præfulgida, ſpecie ſua & pulchritudine ſua in Cœleſtibus cognita, Cœli Ciuium in ſe prouocauit aſpectus, ita vt & Regis animum in ſui concupiſcentiam inclinaret, & Cœleſtem nuncium ad ſe de Supernis educeret. Et ſi (*u*) placuit ex Virginitate, tamen ex humilitate concepit, ſicut ipſa perhibet: Reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ Deus, potiùs quàm Virginitatem. Vnde conſtat quia etiam vt placeret Virginitas, humilitas proculdubiò fecit. Magna (*x*) humilitatis Virtus, cui etiam Deitatis Maieſtas tam facilè ſe inclinat. Vndè tibi (*y*) humilitas & tanta humilitas, o Beata? Digna planè quam reſpiceret Dominus, cuius decorem concupiſceret Rex, cuius odore ſuauiſſimo ab æterno illo Paterni ſinus attraheretur accubitu. Vide enim quàm manifeſtè ſibi concinant Virginis noſtræ Canticum, & nuptiale carmen: Nimirùm cuius vterus, Sponſi thalamus fuit. Audi Mariam in Euangelio: Reſpexit, inquit, humilitatem ancillæ ſuæ. Audi eandem in Epithalamio: Cum eſſet Rex [inquit] in accubitu ſuo: nardus mea dedit odorem ſuum. Nardus quippè herba humilis eſt, & pectus purgat, vt manifeſtum ſit humilitatem nardi nomine deſignari, cuius odor & decor inuenerit gratiam apud Deum. Bonus (*z*) humilitatis odor, qui de hac valle plorationis aſcendens, perfuſis circumquaque vicinis Regionibus, ipſum quoque regium accubitum grata Suauitate reſpergat. Eſt nardus humilis herba, quam & calidæ ferunt eſſe naturæ

t Ser.2 ſup. miſſus. n. 1. & 2. *u* Ser. 1. ſup. miſſus n. 5.
x Ser. 45 in Cant. n. 1. *y* Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. n. 7.
z Ser. 42. in Cant. n. 6.

Digitized by Google

ræ hi qui herbarum vires curioſiùs explorarunt : & ideò per hanc videor mihi non inconuenienter hoc loco virtutem humilitatis accipere, ſed quæ Sancti amoris vaporibus flagret.

II. Data eſt (*a*) Mariæ poteſtas in Cælo & in terra, quæ poſſe poteſtas eſt, & in manibus eius vita, & Spiritus noſtri, & oculi omnium Chriſtianorum in eam ſperant, & ipſa dat eis eſcam gratiæ, quà plena eſt, in tempore opportuno. Aſcendens (*b*) in altum Virgo beata dabit ipſa quoque dona hominibus. Quidni daret? Siquidem nec facultas ei deeſſe poterit nec voluntas. Regina Cœlorum eſt, miſericors eſt. Denique Mater eſt Vnigeniti Filij Dei. Nihil enim ſic poteſt poteſtatis eius ſeu pietatis magnitudinem commendare: niſi fortè aut non creditur Dei Filius honorare Matrem: aut dubitare quis poteſt omninò in affectum Charitatis tranſiſſe Mariæ Viſcera, in quibus ipſa quæ ex Deo eſt Charitas, nouem menſibus corporaliter requieuit. Intuere (*c*) o homo, conſilium Dei, agnoſce conſilium Sapientiæ, conſilium pietatis. Cœleſti rore aream rigaturus, totum velus priùs infudit. Redempturus humanum genus, pretium vniuerſum contulit in Mariam. Et quidem (*d*) ſufficere poterat Chriſtus, ſiquidem & nunc omnis ſufficientia noſtra ex eo eſt: Sed nobis bonum non erat eſſe hominem ſolum. Congruum magis, vt adeſſet noſtræ reparationi ſexus vterque, quorum corruptioni neuter defuiſſet. Neque impotens (*e*) erat Deus, & ſine hoc aquæductu, Maria, infundere gratiam, prout vellet, ſed tibi vehiculũ voluit prouidere. Deſcendit per (*f*) per aquæductum vena illa Cœleſtis, Chriſtus, non tamen fontis exhibens copiam, ſed ſtillicidia gratiæ arentibus cordibus noſtris fundens, alijs quidem plùs,

a Ser. 1. ſup. Sal. Reg. n. 1. *b* Ser. 1. in Aſſumpt. B. V. M. n. 2.
c Ser. 2. de Virg. Deip. n. 6. *d* Ser. 1. de Virg. Deip. n. 1.
e Ser. 2. de Virg. Deip. n. 18. *f* Ser. 2. de Virg. Deip. n. 3.

alijs quidem minùs. Plenus equidem aquæductus Maria, vt accipiant cæteri de plenitudine, ſed non plenitudinem ipſam. Omnibus (*g*) omnia facta eſt Maria, Sapientibus & inſipientibus copioſiſſima Charitate debitricem ſe fecit, omnibus miſericordiæ ſinum aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuerſi: captiuus redemptionem, æger curationem, triſtis conſolationem peccator veniam, iuſtus gratiam, Angelus lætitiam: denique tota Trinitas gloriam, Filij perſona carnis humanæ ſubſtantiam, vt non ſit qui ſe abſcondat à calore eius. Sic potentiſſima (*h*) & pijſſima Charitas Mariæ & effectu compatiendi, & ſubueniendi abundat effectu, æquè locuples in vtroque Altiùs (*i*) intueamini quanto deuotionis affectu à nobis eam voluerit honorari, qui totius boni plenitudinem poſuit in Maria: vt proindè ſi quid ſpei in nobis eſt, ſi quid gratiæ, ſi quid ſalutis ab ea nouerimus redundade. Quia nihil (*k*) nos Deus habere voluit, quod per Mariæ manus non tranſiret. Amplectamur ergo (*l*) Mariæ veſtigia, Fratres mei, & deuotiſſima ſupplicatione beatis illius pedibus prouoluamur. Teneamus eam, nec dimittamus donec benedixerit nobis. Potens eſt enim. Totis medullis (*m*) cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur, quia ſic eſt voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam.

Virgo

g Ser.1.de Virg.Deip.n.2. *h* Ser.4 in Aſſumpt.B.M.n.8.
i Ser.2.de Virg.Deip.n.6. *K* Ser.3 in Virg.Nat.Dom.n.10.
l Ser.1.de Virg.Deip.n.5. *m* Ser.2.de Virg.Deip.n.7.

Virgo Clemens.

Miſericordia Mariæ totius mundi reſtaurationem obtinuit, & ſalutem omnium impetrauit: Vndè meritò Mater Charitatis Vocatur, omnibus ſe miſericordem exibens.

I. NOs quidem (*n*) Seruuli tui, ò Virgo beata, cæteris in virtutibus congaudemus tibi. Sed in miſericordia potiùs in nobis ipſis. Laudamus Virginitatem; humilitatem miramur; ſed miſericordia miſeris ſapit dulciùs, miſericordiam amplectimur clariùs, recordamur ſæpiùs, crebriùs inuocamus. Hæc eſt enim quæ totius mundi reparationem obtinuit, ſalutem omnium impetrauit. Conſtat enim pro vniuerſo genere humano fuiſſe ſollicitam, cui dictum: Ne timeas Maria, inueniſti gratiam,vtique quam quærebas. Quam (*o*) gratiam? Dei & hominum pacem, mortis deſtructionem, vitæ reparationem. In te (*p*) enim Angeli lætitiam, iuſti gratiã, peccatores veniam inuenerunt in æternum. Meritò in te reſpiciunt oculi totius Creaturæ, quia in te, & per te, & de te benigna manus omnipotentis quicquid creauerat, recreauit. Quis ergo (*q*) miſericordiæ tuæ, ò Benedicta, longitudinem & latitudinem, ſublimitatem & profundum queat inueſtigare? Nam longitudo eius vſque in diẽ nouiſſimũ inuocantibus eam ſubuenit vniuerſis. Latitudo eius replet orbẽ terrarum: vt tua quoq; miſericordia ſit omnis terra. Sic & ſublimitas eius Ciuitatis Supernæ inuenit reſtauratione, & profundũ eius ſedentibus in tenebris & in vmbra mortis obtinuit redemptionẽ. Per te enim Cœlum re-

n Ser.4.in Aſſumpt.B.V.M.n.8. *o* Ser.3.ſup.miſſus.n.10.
p Ser.2.in die Pent.n.4.
q Ser.4.in Aſſumpt.B.V.M.n.8.

repletũ: infernus euacuatus eſt: inſtauratæ ruinæ Cœleſtis Hieruſalem: expectantibus miſeris vita perdita data. Sic potentiſſima & pijſſima Charitas & affectu compatiendi, & ſubueniendi abundat effectu, æquè locuples in vtroque. Nimirùm (*r*) ea eſt quæ alterum ſolem induit ſibi. Quemadmodùm enim ille ſuper bonos & malos indifferenter oritur, ſic Maria quoque præterita non diſcutit merita: ſed omnibus ſe ſe exorabilem, omnibus clementiſſimam præbet, omnium denique neceſſitatibus ampliſſimo quodam miſeratur affectu. Sileat (*ſ*) miſericordiam tuam Beata Virgo, ſi quis eſt qui inuocatam te in neceſſitatibus ſuis ſibi meminerit defuiſſe.

II. Deficiente (*t*) vino dixit Mater Ieſu ad eum: Vinum non habent. Compaſſa eſt enim eorum verecundiæ, ſicut miſericors, ſicut benigniſſima. Quid de fonte pietatis procederet niſi pietas? Quid, inquam, mirum ſi pietatem exhibent viſcera pietatis? Nonne qui pomum in manu ſua tenuerit dimidia die, reliqua diei parte pomi ſeruabit odorẽ? Quantùm igitur viſcera illa Virtus pietatis affecit, in quibus nouem menſibus requieuit? Nam & ante mentem repleuit, quàm ventrem: & cùm proceſſit ex vtero, ab animo nõ receſſit. Sagitta electa eſt (*u*) amor Chriſti, quę Mariæ animam non modò confixit, ſed etiam pertranſiuit, vt veniret vſque ad nos, & de plenitudine illa omnes acciperemus, & fieret Mater Charitatis, cuius Pater eſt Charitas Deus. Quid ergo (*x*) ad Mariam accedere trepidet humana fragilitas? nihil auſterum in ea, nihil terribile, tota ſuauis eſt, omnibus offerens lac, & lanam. Reuolue diligentiùs Euangelicæ hyſtoriæ ſeriem vniuerſam, & ſi quid fortè increpatorium, ſi quid durũ, ſi quod denique ſignum vel tenuis indignationis occurrerit in Maria, de cætero ſuſpectam habeas, & accedere verea-

r Ser. 1 de Virg. Deip. n. 3. *ſ* Ser. 4. in Aſſumpt B. V. M. n. 8.
t Ser. 1. in Dom. 1. poſt Octau. Epiph. n 2. *u* Ser. 29. in Cant. n. 8.
x Ser. 1. de Virg. Deip. n. 2.

vereàris. Quod ſi [vt verè ſunt] plena magis omnia pietatis & gratiæ, plena manſuetudinis & miſericordiæ, quæ ad eam pertinent, inueneris: age gratias ei, qui talem tibi mediatricem benegniſſima miſeratione prouidit, in qua nihil poſſit eſſe ſuſpectum. Aduocatum habere (y) vis apud Chriſtum? Ad Mariam recurre. Pura ſiquidem humanitas in Maria, non modò pura ab omni contaminatione, ſed & pura ſingularitate naturæ. Nec dubius dixerim, exaudietur & ipſa pro reuerentia ſua. Exaudiet vtique Matrem Filius. Quis tàm idoneus, (z) vt loquatur ad cor Domini Ieſu Chriſti, vt tu Felix Maria, quæ in ſecretiſſimis amplexibus amantiſſimi Filij tui recubas in meridie ſempiterno, eiuſque familiariſſimo colloquio cum plena cordis lætitia perfrueris? Loqueris Domina quia audit Filius tuus: & quæcunque petieris impetrabis. Iam te (a) Mater miſericordiæ per ipſum ſinceriſſimæ mentis tuæ affectum, tuis iacens prouoluta pedibus Luna [ſcilicet Eccleſia] mediatricem ſibi apud ſolem Iuſtitiæ conſtitutam deuotis ſupplicationibus interpellat, vt in lumine tuo videat Lumen, & Solis gratiam tuo mereatur obtentu, quam verè amauit præ omnibus, & ornauit ſtola gloriæ induens, & coronam pulchritudinis ponens in capite tuo. Sit pietatis (b) tuæ ipſam, quam apud Deum gratiam inueniſti, notam facere mundo, reis veniam, medelam ægris, puſillis corde robur, afflictis conſolationem, periclitantibus adiutorium & liberationem, ſanctis tuis precibus obtinendo. O clemens! (c) o pia! O dulcis Maria! O clemens indigentibus, pia exorantibus, dulcis diligentibus: O clemens pænitentibus, pia proficientibus, dulcis contemplantibus; O clemens liberando, pia largiendo, dulcis te donando. O clemens conſolando, pia blandiendo, dulcis oſculando.

Cle-

y Ser. 2. de Virg. Deip. n. 7 z Ser. 3. de Virg. Deip. n. 7.
a Ser. 1. de Virg. Deip. n. 16. b Ser. 4. in Aſſumpt. B. V. M. n. 8.
c Ser. 5. ſup. Sal. Reg. n. 6.

Clemens es ſubiectis, pia iam correctis, dulcis prædilectis. Tibi dixit (*d*) cor meum, quæſiui vultum tuum. Vultum tuum Domina requiram, ne auertas faciem tuam à me, ne declinens in ira à ſeruo tuo. Oſtende faciem tuam, ſonet vox tua in auribus noſtris, quia vox tua dulcis, & facies tua decora. Vocem tuam audiuimus in Euangelio ad Filium, Vinum non habent. Deficit vinum in cadis noſtris, vinum ſcilicet lætificans cor omnis. Calix in manu tua vini meri. In manu tua, in poteſtate tua, vini meri, amoris Diuini. Dic Domina rerum, dic pro nobis Filio tuo: Vinum non habent. Hic nonnunquam (*e*) vinum deficit, gratia ſcilicet deuotionis, & feruor Charitatis. Quoties mihi neceſſe eſt, Fratres, poſt lachrymoſas querimonias veſtras, exorare Matrem Miſericordiæ, vt ſuggerat ſuo benigniſſimo Filio quoniam vinum non habeatis? Et ipſa dico vobis, chariſſimi, ſi piè à nobis pulſata fuerit, non deerit neceſſitati noſtræ; quoniam miſericors eſt, & Mater Miſericordiæ. Nam ſi compaſſa eſt verecundiæ illorum, à quibus fuerat inuitata, multò magis compatietur nobis, ſi piè fuerit inuocata.

Virgo Fidelis.

Maria Virgo fide concepit: fide peperit: & in vmbra fidei viuebat.

I. CRudelis (*f*) Eua, per quam Serpens antiquus peſtiferum etiam ipſi viro virus infudit: Sed fidelis Maria quæ ſalutis antidotum & viris & mulieribus propinauit. Illa enim miniſtra ſeductionis, hæc propitia-

d Ser. 4. ſup. Sal. Reg. n. 19.
e Ser. 2. in Dom. 1. poſt. Oct. Epiph. n. 4.
f Ser. 1. de Virg. Deip. n. 2.

pitiationis: illa ſuggeſſit præuaricationnem, hæc iniecit redemptionem. Hæc eſt enim (*g*) quæ totius mundi reparationem obtinuit, ſalutem omnium impetrauit. Conſtat enim pro vniuerſo genere humano fuiſſe ſollicitam, cui dictum eſt: Ne timeas Maria, inueniſti gratiam. Quam gratiam? (*h*) Dei & hominum pacem, mortis deſtructionem, vitæ reparationem. Per te (*i*) enim Cælum repletum: infernus euacuatus eſt: inſtauratæ ruinę Cæleſtis Hieruſalem: expectantibus miſeris vita perdita data. Ex hoc ergo (*k*) beatam te dicet omnes generationes, quæ omnibus generationibus vitam & gloriam genuiſti. In te enim Angeli lætitiam, iuſti gratiam, peccatores veniam inuenerunt in æternum. Voluit Deus (*l*) infirmiora noſtra abundantiori gloria ſublimare, & contraxit ſe Maieſtas, vt quod melius habebat, videlicet ſeipſum, limo noſtro coniungeret, & in Perſona vna ſibi inuicem vnirentur Deus & limus, Maieſtas & infirmitas, tanta vilitas & ſublimitas tanta. Et attende, quia ſicut in illa ſingulari Diuinitate Trinitas eſt in Perſonis, Vnitas in ſubſtantia: ſic in iſta ſpeciali commixtione trinitas eſt in ſubſtantijs, in Perſonis vnitas: & ſicut ibi Perſonæ non ſcindunt vnitatem, vnitas non minuit Trinitatē; ita & hic Perſona ipſa non confundit ſubſtantias, nec ſubſtantiæ ipſæ diſſipant vnitatem. Summa illa Trinitas hanc nobis exibuit trinitatem, opus mirabile, opus ſingulare inter omnia, & ſuper omnia opera ſua. Verbum enim & anima & caro in vnam conuenere Perſonam, & hæc tria vnum, & hoc vnum tria, non confuſſione ſubſtantiæ, ſed vnitate Perſonæ. Hæc commixtio (*m*) fit ex tribus, vt diſcas ex hoc ipſo ad Sacramentum accedere Trinitatis. Verbum, quod erat in principio apud Deum & Deus erat; anima quæ de nihi-

lo

g Ser.4.in Aſſump.B.V.M.n.8. *h* Ser.3.ſup.miſſus.n.10.
i Ser.4.in Aſſumpt.n.8. *K* Ser.2.in die Pent.n.4.
l Ser.3.in Vig.Nat.Dom.n.8. *m* Ser.2.in Natal,Dom.n.4.

lo creata eſt & ante non erat; Caro de maſſa corruptionis ſine corruptione aliqua Diuino ſegregata artificio [qualis nulla iam caro erat] vinculo indiſſolubili in Perſonæ coeunt vnitatem. Habes in his triplex genus potentiæ: quód non erat, Creatum: quod perierat, reparatum: quod ſuper omnia erat, paulò minùs ab Angelis minoratum. Hæc ſunt Euangelica illa ſata farinæ, quæ pariter fermentatur, vt ſit panis Angelorum, quem manducet homo, panis cor hominis confirmans. Felix mulier, benedicta in mulieribus, in cuius caſtis viſceribus, ſuperueniente igne Sancti Spiritus, coctus eſt panis iſte. Fælix, inquam, mulier quę in hæc tria ſata immiſit Fidei ſuæ fermentum. Siquidem fide concepit, fide peperit, & vt ait Elizabeth: Beata quæ credidit, quoniam perfecta ſunt in ea quæ dicta ſunt ei à Domino. In vtero (*n*) Virginis [vt ſentio ego] commixtio hæc & fermentatio facta eſt: & ipſa mulier quæ miſcuit, & fermentauit. Nam fermentum non immeritò forcaſſe dixerim Fidem Marię. Planè beata, quę credidit, quoniam perfecta ſunt in ea, quę dicta ſunt ei à Domino. Nec mireris (*o*) quòd fide eius mediante vnitum dixerim Verbum Carni, quandoquidem & carnem ipſam de eius carne accepit. Sanè ne hoc quidem pręſenti expoſitioni obuiare poteſt, quod de Cęleſtis Regni dicitur ſimilitudine. Neque enim indignum videtur ſi Cœlorum Regnum fidei Marię comparatur, qua & reparatur. Per Mariam (*p*) enim Cœlum repletum: infernus euacuatus eſt: inſtauratæ ruinę Cœleſtis Hieruſalem.

II. Elizabeth (*q*) & mirabatur perſonam Mariæ venientis, dicens: Vnde hoc mihi vt veniat Mater Domini mei ad me? Commendabat & vocem ſalutantis, adijciens: Vt facta eſt vox ſalutationis tuæ in auribus meis, exul-

n Lib.V.de Conſid.cap.10.n.22. *o* Ser.2.in Natal.Dom.n.4.
p Ser.4. in Aſſumpt.B.M.n.8.
q Ser. 1. de Virg. Deip. n.12. 13.

exultauit in gaudio infans in vtero meo: Et beatificat fidem Mariæ credentis: Beata, inquiens, quæ credidiſti, quoniam perficientur in te quæ dicta ſunt tibi à Domino. Magna quidem præconia, ſed & deuota humilitas nihil ſibi paſſa retinere, in eum magis vniuerſa refudit, cuius in ſe beneficia laudabantur. Tu, inquit, magnificas Matrem Domini, ſed magnificat anima mea Dominum. In voce mea filium perhibes exultaſſe in gaudio: ſed exultauit Spiritus meus in Deo ſalutari meo: & ipſe quoque tanquam amicus Sponſi, gaudet ad vocem Sponſi. Beatam eſſe dicis quæ credidiſſem; ſed credulitatis & beatitudinis cauſa, reſpectus eſt ſupernæ pietatis, vt ex hoc magis beatam me dicant omnes generationes, quià ancillam humilem & exiguam reſpexit Deus. Verumtamen nunquid putamus, Fratres, Elizabeth Sanctam in eo quod per Spiritum vtiq; loquebatur, erraſſe? Abſit. Beata planè quam reſpexit Deus, & beata quæ credidit. Hic enim magnus Diuinæ reſpectionis extitit fructus. Ineffabili ſiquidem artificio, Spiritus ſuperuenienti tantæ humilitati, magnanimitas tanta in Secretario Virginei cordis acceſſit, vt [quemadmodum de integritate & fœcunditate prædiximus] hæ quoque nihilominus ſint ſtellæ ex reſpectu mutuo clariores, quòd videlicet nec humilitas tanta minuit magnanimitatem, nec magnanimitas tanta humilitatem, ſed cùm in ſui æſtimatione tàm humilis eſſet Maria, nihilominùs & in promiſſionis credulitate magnanimis; vt, quæ nihil aliud quàm exiguam ſe ſe reputabat ancillam, ad incomprehenſibile hoc myſterium, & admirabile commercium, ad inſcrutabile Sacramentum nullatenùs ſe dubitaret electam, & veram Dei & hominis Genitricem crederet mox futuram. Dixit (r) Maria ad Angelum: quomodo fiet iſtud, quoniam Virum non cognoſco? Primò quidem prudenter tacuit cùm

V adhuc

r Ser. 4. ſuper miſſus eſt. 3.

adhuc dubia cogitabat, qualis eſſet iſta Salutatio; malens nimirùm humiliter non reſpondere, quàm temerè loqui quod neſciret. Iam verò confortata & benè præmeditata, Angelo quidem foris loquente, ſed Deo intus perſuadente [erat enim Dominus cum illa, dicente Angelo: Dominus tecum] ita ergo confirmata, fide ſcilicet depellente timorem, lætitia verecundiam, dixit ad Angelum: Quomodo fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco? Non dubitat de facto, ſed modum requirit & ordinem; nec enim quærit an fiet iſtud, ſed quomodo? Quaſi dicat: Cùm ſciat Dominus meus, teſtis conſcientiæ meæ, votum eſſe ancillæ ſuæ non cognoſcere virum, qua lege, quo ordine placebit ei, vt fiat iſtud? Si oportuerit me frangere votum, vt pariam talem Filium; & gaudeo de Filio, & doleo de propoſito. Fiat tamen voluntas eius. Sin verò Virgo concipiam, Virgo & pariam, quod vtique ſi placuerit ei, impoſſibile non erit, tunc ſcio verè, quia reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ. Nec fefellit (ſ) eam intentio, quando & Chriſtum ſibi Filium vindicauit, nec propoſitum pudicitiæ violauit. Quid fuit (t) neceſſe etiam Elizabeth ſterilis Virgini nunciare conceptum? Nunquid fortè dubiam adhuc & incredulam oraculo, recentiori voluit Angelus confirmare miraculo? Abſit. Legimus & Zachariæ incredulitatem ab hoc ipſo Angelo fuiſſe caſtigatam: Mariam autem in aliquo reprehenſam non legimus, quin potiùs fidem ipſius, Elizabeth prophetante, laudatam agnouimus. Beata, inquit, quæ credidiſti, quoniam perficientur in te quę dicta ſunt tibi à Domino.

III. Mater Domini viuebat (u) in vmbra fidei, cui dictum eſt: Et beata quæ credidiſti. Habuit & de Chriſti corpore vmbram, quæ audiuit, Et virtus Altiſſimi obumbrabit tibi. Nec enim vilis vmbra quæ de Virtute Altiſſi-

ſ Ser. 3. ſuper miſſus nu. 3.
t Ser. 4. ſuper miſſus nu. 6.
u Ser. 31. in Cant. nu. 10.

tiſſimi formatur. Eſt verè virtus in Carne Chriſti, quæ Virgini obumbrauit, vt, quod impoſſibile erat mortali fœminæ, obiectu tamen inuolucri viuifici corporis ferret præſentiam Maieſtatis, & lucem ſuſtineret inacceſſibilem. Sub vmbra (x) eius quem deſideraueram ſedi. *Vmbra eius, caro eius: vmbra eius, fides. Maria obumbrauit propriÿ Filÿ caro:* mihi Domini fides: quanquam & mihi quoque quomodo non obumbrat caro, qui in myſterio manduco eam? Et Sancta nihilominùs Virgo fidei & ipſa experta eſt vmbram, cui dictum eſt: Et beata quæ credidiſti. In Perſona Chriſti (y) conquerentis loquitur Beatus Iob: Derelicta ſunt tantummodò labia mea circa dentes meos. Per labia quippè, quæ cæteris membris ſunt molliora, muliebris ſexus mollis & infirmus intelligitur, qui ſolus Chriſto [diſcipulis fugientibus] adhæſit, figuratur. Elegit enim Dominus infirma mundi, vt confunderet fortia. Viris enim fortioris naturæ fugientibus præ timore, non fugit muliebris infirmitas, quæ etiam baiulantem ſibi Crucem, & in Cruce morientem Chriſtum non dereliquerunt. Si verò fugam mentalem intelligimus, nec vir, nec mulier relictus eſt cum eo, præter illam, quæ ſola benedicta eſt in mulieribus, quæ ſola per illud triſte Sabbathum ſtetit in fide, & ſaluata fuit Eccleſia in ipſa ſola Maria Virgine. Propter quod aptiſſimè tota Eccleſia in laudem & gloriam eiuſdem Virginis diem Sabbathi per totius anni circulũ celebrare conſueuit. Verè & ſingulariter benedictus palmes, qui à ſua vite, Chriſto, nullo potuit timore præcidi. Abſciſſi ſunt Viri, qui dicunt: Nos autem ſperabamus, quòd ipſe redempturus eſſet Iſrael. Abſciſſę ſunt mulieres, quę quamuis piè pręueniunt mortuò humanitatis ſeruitium exhibere, tamen illum reſurrecturum nequaquam credebant. Et fortaſſe propterea

x Ser. 48. in Cant. nu. 6.
y Tract. de Vite Myſt. ſeu Paſſio. Dom. cap. 2. nu. 4.

illa Mater Virgo, quæ plùs habuit pietatis, cum alijs ad vngendum non venit Corpus Chriſti ſepultum, quia fruſtra eum putabat vngi, quem reſurrecturum ſciebat. Verè fortis hæc mulier, & præ cunctis poſt Filium honoranda. Verè & Virago dici poteſt, quæ à Viro Chriſto per animi fortitudinem ſeparata nõ eſt, ſed eum quem morientem & mortuum vidit, credidit immortalitatis gloria ſublimatũ. Nunquid (z) non eum præſcierat moriturum? Et indubitanter. Nunquid non ſperabat continuo reſurrecturum? Et fidenter. Nec poterat non ſperare (a) in eum, quem fide perfectiſſima cognoſcebat & poſſe, & ſcire, & velle ſaluare omnes deſiderantes ſalutem. Quantum enim quis credit, tantùm ſperat: quantùm ſperat, tantùm amat. Quantò ergo hæc optima Mater perfectior fuit in fide, tantò in ſpe fortior, & in Charitate feruentior, omnem cogitatum ſuum iactans in eum.

Speculum Iuſtitiæ.

Maria omnem adimpleuit Iuſtitiam, quæ eſt triplex; nempe ſtricta, latior, & Maxima.

I. EST (b) iuſtitia quædam ſtricta & anguſta valde: nec præponere ſe æquali, nec æquare præpoſito. Huius definitio eſt: Reddere vnicuique quod ſuum eſt. Altera latior & amplior iuſtitia, Nec æquare ſe Superiori, nec inferiori præponere. Sicut enim grandis & grauis eſt ſuperbia præferre ſe æquali, aut æquare prælato: ita magnæ humilitatis eſt, inferiorem ſe exhibere æquali, aut æqualem inferiori. Maxima & plena iuſtitia eſt ſe inferiorem exhibere etiam ipſi inferiori. Sicut enim ſumma

z Ser. 5. de Virg. Deip. nu. 15.
a Tract. de Vit. Myſt. cap. 43. nu. 158.
b Ser. 4. in Epiph. Dom. nu. 4.

ma & intollerabilis Superbia eſt Superiori ſe præponere; ita inferiori ſe ſubdere, ſumma & plena iuſtitia eſt. Et quis iuſtus, (c) ſi non Maria iuſta, de qua ſol iuſtitiæ ortus eſt nobis? Tu es (d) proindè Turris Libani cum propugnaculis ædificata. Ab ineunte quippe ætate dilexiſti iuſtitiam, & odiſti iniquitatẽ. Quare dilectio iuſtitiæ, odiumq; iniquitatis cum quibus creuiſti, tua fuere propugnacula. Tu ſpiritum (e) elationis Euæ vertice humilitatis comploſiſti: quam in te ita reſpexit Dominus, vt ipſius merito ſuper omnes choros Angelorum te ſublimari dignam æſtimauerit. Denique (f) vſque adeò fidit gratiæ, & non altum ſapit, vt ſalutationem Angelicam vereatur. Maria, inquit, cogitabat qualis eſſet iſta ſalutatio. Nimirùm ſe ſe ſalutatione Angelica reputabat indignam. Et forſitan talia meditabatur: Vndè hoc mihi, vt veniat Angelus Domini mei ad me? Iuſtitiæ (g) quoque præfert inſigne vbi ſe ancillam Domini confitetur. Nam quòd iuſtorum ſit confeſſio, teſtatur qui ait: Verumtamen iuſti confitebuntur nomini tuo, & habitabunt recti cum vultu tuo. Fuit igitur Beata Virgo Maria iuſta in confeſſione. Ecce, inquit, (h) ancilla Domini. Quæ eſt hæc tàm ſublimis humilitas, quæ cedere non nouit honoribus, inſoleſcere gloria neſcit? Mater Dei eligitur, & ancillam ſe nominat. Non mediocris reuera humilitatis inſigne, nec oblata tanta gloria, obliuiſci humilitatem. Non magnum eſt eſſe humilem in abiectione; magna prorsùs & rara virtus, humilitas honorata.

II. Denique (i) abijt in montana cum feſtinatione, & ſaluauit Elizabeth, & in miniſterio eius erat quaſi menſibus tribus, vt iam tunc poſſet dicere Matri Mater, quod tanto poſt Filio dixit Filius: ſine modo, ſic enim decet nos implere omnem iuſtitiam. Planè montana conſcen-

c Ser.2. de Virg. Deip. nu.5. d Ser.4. ſup. Sal. Reg. nu.23. e Ser.3. de Virg. Deip. u.5. f Ser.2. de Virg Deip. nu.8. g Ser.52. de diuer. nu.3. & 4. h Ser.4. ſuper miſſus nu.9. i Ser.2. de Virg. Deip. nu.9.

ſcendens, cuius iuſtitia ſicut montes Dei. Ipſa eſt enim (k) quæ Elizabeth grauidæ, & grandæuæ quaſi menſibus tribus humili deſeruit officio. Vade &(l)tu ad minorem, ſi vis in iuſtitia eſſe perfectus, defer inferiori, iuniori te inclinato. Sic enim decet nos, inquit, omnem implere iuſtitiam. Maxima & (m) plena iuſtitia eſt, ſe inferiorem exhibere etiam ipſi inferiori. Humilitatis virtus (n) maxima, maximèque neceſſaria eſt, vt honore præueniamus inuicem: nec modò priores, ſed & ipſos iuniores ſibi quiſque præponat: quæ nimirum humilitatis perfectio eſt, & iuſtitię plenitudo. Denique (o) legis in actis Apoſtolorum, quod redeuntes à monte Olineti vnanimiter perſeuerabant in Oratione. Qui? Si fortè Maria adfuit, nominetur prima, quæ ſuper omnes eſt, tàm Filij prærogatiua, quàm ſuæ priuilegio Sanctitatis. Petrus & Andreas, ait, Iacobus & Ioannes, & cœteri qui ſequuntur: hi omnes perſeuerabant vnanimitèr cum mulieribus & Maria Matre Ieſu. Itane & mulierum ſe ſe vltimam exhibebat, vt nouiſſima omnium poneretur? Verè carnales adhuc diſcipuli, quibus necdùm Spiritus erat datus, quia Ieſus necdùm fuerat glorificatus, quando facta eſt inter illos contentio de primatu: cùm Maria quanto maior erat, humiliaret ſe non modò de omnibus, ſed & præomnibus. Meritò facta eſt nouiſſima prima, quæ cùm prima eſſet omnium, ſe ſe nouiſſimam faciebat. Meritò facta eſt omnium Domina, quæ ſe omnium exhibebat ancillam. Meritò denique ſuper Angelos exaltata eſt, quæ & infra viduas & pænitentes, infra eam de qua eiecta fuerant ſeptem dœmonia, ineffabili ſe ſe manſuetudine inclinabat. Obſecrò vos, filioli, æmulamini hanc virtutem; ſi Mariam diligitis, ſi contenditis ei placere; æmulamini modeſtiam eius; nihil enim tàm idoneum homi-

ni,

K. Ser. 2. in Aſſumpt B.M. nu. 8. l Ser. 42. in Cant. nu. 9.
m. Ser 4. in Epiph. Dom. nu. 4. n. Ser. 2. in Purif. B.M. nu. 3.
o Ser. 1. de Virg. Deip. nu. 11.

ni, nihil tam congruum Chriſtiano, maximèque Monachum nihil adeo decet. Si non (*p*) potes Virginitatem, humilis imitare humilitatem Virginis. Laudabilis virtùs Virginitas, ſed magis neceſſaria humilitas. Illa conſulitur: iſta præcipitur. Ad illam inuitaris: ad iſtam cogeris. De illa dicitur: Qui poteſt capere, capiat: de iſta dicitur: Niſi quis efficiatur ſicut paruulus iſte, non intrabit in Regnum Cœlorum. Illa ergo remuneratur: iſta, exigitur. Potes denique ſine virginitate ſaluari: ſine humilitate non potes. Poteſt, inquam, placere humilitas, quæ Virginitatem deplorat amiſſam: ſine humilitate autem (audeo dicere) nec Virginitas Mariæ placuiſſet. Super quem, inquit, requieſcet Spiritus meus, niſi ſuper humilem & quietum? Super humilem dixit, non ſuper Virginem. Si igitur Maria humilis non eſſet, ſuper eam Spiritus Sanctus non requieuiſſet. Si ſuper eam non requieuiſſet, nec imprægnaſſet. Quomodo enim de ipſo ſine ipſo conciperet?

III. Iuſtitia (*q*) eſt rectitudo voluntatis, quæ nec amat peccare, nec peccato conſentire. Iuſtitia & fortitudo ſedem habent voluntatem: quia voluntas iuſta debet eſſe & fortis. Eſt autem iuſtitia ordinata hoc modo, ſcilicet, mala reſpuens, bonis meliora præferens. Hanc non videtur habuiſſe Adam, qui malo conſentiens, quod vtile erat deſeruit. Perdidit homo (*r*) iuſtitiam, cùm Eua Serpentis, Adam mulieris voci obediuit potiùs quàm Diuinæ. Maria autem (*ſ*) ab ineunte ætate dilexit iuſtitiam, & odit iniquitatem. Fecerat enim (*t*) quicquid longè antea premonita fuerat à Patre ſuo Dauid dicente ſibi: Audi Filia, & vide, & inclina aurem tuam, & obliuiſcere populum tuum, & domum Patris tui. Et ſi hoc feceris, concupiſcet Rex decorem tuum. Audiuit quippe & vidit;

non

p Ser. 1. ſup. miſſus nu. 5.
q Ser. 72. de diuer. nu. 6.
r Ser. 1. in Annunt. B. M. nu. 8.
ſ Ser. 4. ſup. Sal. Reg. nu. 23.
t Ser. 3. ſup. miſſus nu. 3.

non vt quidam, qui audientes non audiunt, & videntes non intelligunt, ſed audiuit & credidit, vidit & intellexit. Et inclinauit aurem ſuam ad obedientiam, & cor ſuum ad diſciplinam, & oblita eſt populum ſuum, & domum Patris ſui: quia nec populum ſuum augere prolis ſucceſſione, nec domui Patris ſui relinquere curauit hæredem. Iuſtia (u) eſt perfectio animæ rationalis: Aliæ virtutes ſunt ad eius acquiſitionem vel conſeruationem, fortitudo, temperantia, prudentia, quæ iuſtitiam conſeruant ne amittatur aut minuatur. Primùm (x) videamus an fortitudinem habuerit Maria. Quæ nimirùm virtus quomodo illi abeſſe potuit, quæ abiectis Sæcularibus pompis, ſpretiſque voluptatibus carnis, ſoli Deo in Virginitate viuere propoſuit? Porrò quod temperans, & prudens fuerit, ex Angeli collocutione, & ſua ipſius reſponſione, luce clarius comprobamus. Salutata quippè tàm venerabiliter ab Angelo: Aue gratia plena Dominus tecum; non ſe extulit quaſi quæ ex ſingulari gratiæ Priuilegio benediceretur, ſed ſiluit: & qualis eſſet inſolita hæc Salutatio, ſecum cogitauit. Qua in re quid niſi temperans fuit? At verò cùm de Cœleſtibus myſterijs ab eodem Angelo doceretur, diligentèr quæſiuit quomodo conciperet ac pareret, quæ virum vtique non cognoſceret: & in hoc ſine dubio prudens extitit. Ex his quatuor (y) præmiſſis, tanquam vnguentis pretioſiſſimis ſuper montes aromatum de Cœleſtibus ſpeciebus confectis, tanta Eccleſiæ nares odoris ſuauitas repleuit, vt mox à quatuor mundi partibus excitata illa dulcedine, ſupernum properaret ad Sponſum Ieſum. Vnde vt (z) fiducialiter ſequantur Dominam Seruuli, clament: Trahe nos poſt te; in odorem vnguentorum tuorum curremus. Tu enim es (a) Sanctorum areola aromatum à Cœleſti conſita pigmenta-

rio,

u Ser. 72. de diuer. nu. 2. x Ser. 52. de diuer. nu. 3.
y Ser. 22. in Cant. nu. 4. z Ser. 1. in Aſſumpt. B. M. nu. 1.
a Ser. 3. de Virg. Deip. nu. 4.

Digitized by Google

rio,virtutum omnium ſpecioſis floribus delectabiliter vernas. Luna (*b*) tranſuſo in ſe ſolari lumine noctem noſtram illuminat: Tu virtutum tibi à Deo inditarum magnificis exemplis ad imitationem tui nos prouocas, ſicque noctem noſtram illuminas. Qui enim vias tuas conſectatus fuerit, non ambulabit in tenebris: ſed lumen vitæ inueniet. Ipſa (*c*) namque eſt nobis illa ſtella ex Iacob orta, cuius radius vniuerſum orbem illuminat, cuius ſplendor & præfulget in Supernis,& inferos penetrat,terras & perluſtrans, & calefaciens magis mentes, quàm corpora, fouet virtutes,excoquit vitia. Ipſa, inquam, eſt pręclara, & eximia ſtella ſuper hoc mare magnum & ſpacioſum neceſſariò ſubleuata, micans meritis, illuſtrans exemplis. Non recedat à corde nomen Mariæ: & vt impetres eius orationis ſuffragium, non deſeras conuerſationis exemplum. Ipſam ſequens non deuias; ipſam rogans non deſperas; ipſam cogitans non erras.

Sedes Sapientiæ.

In Maria habitauit plenitudo Sapientiæ quæ Deus erat, & eam fluentis Sapientiæ ſuæ impleuit, vt de eius plenitudine accipiant vniuerſi.

I. SI enim (*d*) ſedes eſt Sapientiæ, anima iuſti. Si iuxta (*e*) Salomonem,Sapiens Filius gloria eſt Patris, quantò magis glorioſum eſt Matrem ipſius effici Sapientiæ? Noſtis (*f*) cui dictum eſt: Aue gratia plena,Dominus tecum. Nec tantùm Dominus Filius tecum, quem carne tua induis: Sed & Dominus Spiritus Sanctus, de quo concipies, & Dominus Pater, qui genuit quem concipies. Pater, inquam, tecum, qui Filium ſuum facit & tuum.

b Ser. 3. de Virg. Deip. nu. 5.
c Ser. 2. ſuper miſſus nu 17.
d Ser. 5. de verb Eſaiæ nu. 5.
e Ser. 4. ſuper miſſus nu. 1.
f Ser. 3. ſuper miſſus nu. 4.

Digitized by Google

tuum. Filius tecum, qui ad condendum in te mirabile Sacramentum miro modo & ſibi reſerat genitale ſecretum, & tibi ſeruat Virginale ſignaculum. Spiritus Sanctus tecum, qui cum Patre & Filio tuum ſanctificat vterum. Benè (*g*) Spiritui Sancto in te complacuit, ò Maria, cùm Diuinis adeò myſterijs vterum tuum conſecrare dignatus eſt. Quòd autem (*h*) in Beata Maria Sancta Trinitas fuerit (fuerit dico per præſentiam Maieſtatis) vbi ſolus Filius erat per ſuſceptionem humanitatis: teſtatur nuncius Cæleſtis, qui ei arcana myſteria reſerans, ait: Aue gratia plena Dominus tecum. Et poſt pauca: Spiritus Sanctus ſuperueniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi. Prior (*i*) quidem gratia eius tantùm repleuerat mentem, ſequens verò etiam ventrem perfundere debeat, quatenùs ſcilicet plenitudo Diuinitatis, quæ ante in illa, ſicut & in multis Sanctorum ſpiritualiter habitabat, etiam ſicut in nullo Sanctorum corporaliter in ipſa habitare incipiat. Ecce (*k*) habes Dominum, habes virtutem Altiſſimi, habes Spiritum Sanctum: habes Patrem, & Filium & Spiritum Sanctum. Neque enim poteſt eſſe aut Pater ſine Filio, aut ſine Patre Filius, aut ſine vtroque, procedens ab vtroque, Spiritus Sanctus, ipſo Filio dicente: Ego in Patre, & Pater in me eſt. Et iterùm: Pater autem in me manens, ipſe facit opera. Manifeſtum eſt fuiſſe in corde Virginis fidem Sanctæ Trinitatis. Tu ſola (*l*) inuenta es digna: vt in tua Virginali aula Rex Regum, & Dominus Dominantium, à regalibus ſedibus veniens, primam ſibi manſionem inter filios hominum eligeret. Verè beneplacitum fuit Deo habitare in te, quando ex ipſa illibata carnis tuæ ſubſtantia, quaſi de lignis libani architectura ineffabili, domum ſibi ædificauit Dei Sapientia. Hic eſt (*m*) Chriſtus Dei virtus, & Dei Sapien-

g Serm. 3. de Virg. Deip. num. 2. *h* Serm. 52. de diuer. num. 2. *i* Ser. 4. ſuper miſſus n. m. 3. *K* Serm. 52. de diuer. num. 2. *l* Serm. 3. de Virg. Deip. num. 2. *m* Serm. 52. de diuer. num. 1.

pientia, de quo Apoſtolus: Qui factus eſt, inquit, nobis Sapientia à Deo, & iuſtitia, & Sanctificatio, & redemptio. Hæc eſt (*n*) vnica illa Saluatoris fœmina, in qua ſola quæſitam in omnibus requiem inuenit Deus, atque in eius ſinum omnes theſauros ſuos abſque menſura transfudit. Vt de (*o*) plenitudine eius accipiant vniuerſi. Deus (*p*) totius boni plenitudinem poſuit in Maria. Vt (*q*) de plenitudine tanta omnes accipiamus.

II. Legimus (*r*) in Actis Apoſtolorum, & Stephanum plenum gratia, & Apoſtolos fuiſſe repletos Spiritu Sancto, ſed diſſimiliter à Maria. Alioquin nec in illò habitauit plenitudo Diuinitatis corporaliter, quemadmodum in Maria: nec illi conceperunt de Spiritu Sancto, quomodo Maria. In Maria (*ſ*) habitauit Pater & Filius vt Creator in mundo, imperator in regno, paterfamilias in domo, Pontifex in templo, Sponſus in thalamo. Et cùm (*t*) proceſſit ex vtero, ab animo non receſſit, nam & ante mentem repleuit, quàm ventrem. Quis (*u*) vacuam dixerit Mariam, quam ſalutat Angelus, gratia plenam? Priùs enim (*x*) Altiſſimus ſibi eam quaſi mundum ſpecialiſſimum creauit, quam in iuſtitia & Sanctitate coram ipſo fundaret, & fluentis ſapientiæ irrigaret, & Cœleſtibus deſiderijs inſtar ſcilicet aeris ſublimaret: & igne dilectionis accendendo illuſtraret. Hinc in eius mente tanquam in quodam firmamento ſolem poſuit rationis, & lunam Scientiæ, & Virtutes tanquam ſtellas ſpeciei omnimodæ: Solem, qui lucem Diuinæ cognitionis faceret: Lunam, quæ cum ſtellis noctem actionis ſplendidam redderet. Iure (*y*) Maria ſole perhibetur amicta, quæ profundiſſimam Diuinæ Sapientiæ vltra quam credi valeat, penetrauit abyſſum: vt quantùm ſine perſonali vnione creaturæ conditio patitur, luci illi inacceſſibili videatur immerſa. Et fortaſſe (*z*) propter hoc ma-

n Ser. 3. de Virg. Deip. n. 2. *o* Ser. 1. de Virg. Deip. n. 2. *p* Ser. 2. de Virg. Deip. n. 6. *q* Ser. 2. in Aſsumpt. B. M. n. 2. *r* Ser. 3. ſup. miſsus n. 2. *ſ* Ser. de B. M. Deip. n. 2. *t* Serm. 1. in Dom. 1. poſt Epiph. num. 2. *u* Serm. 2. in Aſsumpt. B. M num. 2. *x* Ser. de B. M. Deip. n. 2. *y* Ser. 1. de Virg. Deip. n. 3. *z* Ser. 4. ſup. miſsus n. 4.

ximè dictum eſt: obumbrabit tibi, quia res nimirùm in Sacramento erat,& quod ſola per ſe Trinitas in ſola & cum ſola Virgine voluit operari. Soli Mariæ datum eſt noſſe, cui ſoli datum eſt experiri.

III. Origo (*a*) fontium & fluminum mare; Virtutum auctrix & Scientiarum Scientia ſanctarum Maria: quia ſicut ſol vniuerſa Cæli lumina præcellit prærogatiua claritatis eximiæ, ſic ipſa totam rationalem Creaturam [poſt Filium] præcellit ſplendore Virtutis & Scientiæ. Sed quid eſt (*b*) quod ait Euangeliſta, ſcilicet quòd ipſi non intellexerunt Verbum quod locutus fuerat Ieſus? Quid eſt quod me quærebatis? Neſciebatis quia in his quæ Patris mei ſunt oportet me eſſe? Non hoc de Maria dictum arbitror, quæ ex quo Spiritus Sanctus ſuperuenit in eam, & ei Virtus Altiſſimi obumbrauit, nullum Filij ſui potuit neſcire conſilium; ſed cæteris neſcientibus ſiue non intelligentibus quod dixerit, Maria vt ſciens & intelligens, conſeruabat omnia verba hæc, conferens in corde ſuo. Memoria conſeruabat, meditatione ruminabat, & hæc cum cæteris quæ de eo viderat & audierat, conferebat. Ideò (*c*) conceptus Elizabeth nunciatur Mariæ, quia profectò decebat vt Verbum mox diuulgandum vbique,priùs ſciret Virgo per Angelum, quàm audiret ab homine: ne Mater videlicet Dei à conſilijs videretur amota, ſi eorum quæ in terris tàm propè gererentur, remanſiſſet ignara. Vel ideò potiùs conceptus Elizabeth Mariæ nuntiatus eſt, vt, dum nunc Saluatoris, nunc Præcurſoris edocetur aduentum, rerum tempus & ordinem tenens ipſa meliùs poſtmodùm Scriptoribus ac Prædicatoribus Euangelij referet veritatem, quæ & plenè de omnibus à principio Cælitùs fuerit inſtructa myſterijs. Ipſa (*d*) verba omnia quæ de Filio dicebantur, conſeruabat

a Serm. 1 ſup. Sal. Reg. num. 2. *b* Tract. de Ieſu puero duodenni num. 9.
c Serm. 4. ſuper miſſus num. 6.
d Serm. 2. in Aſſumpt. B. Mariæ num. 8.

Digitized by Google

bat conferens in corde ſuo. Virgo(*e*)Sanctiſſima,quæ Saluatorem genuit, peperit, & aluit; quæ iugiter eius adhæſit lateri, quæ comes indiuidua nullo ferè abfuit itinere, quæ intenta præ cæteris inuigilauit Verbo & operi eius; ſola Saluatoris actuum inſignia, operum opera, melliflua prædicationis genera, inaudita contra mundum & peccatum, & tartareum zabulum Diuinæ ſeueritatis acerrima eloquia quò eis diù interfuit, ſpecialiùs vidit, ſecretiùs audiuit, citiùs agnouit, propenſiùs retinuit,& Apoſtolis alijſque diſcipulis luculentiùs edidit,diligentiùs retulit, meliùs indidit,fideliùs tradidit.Hinc eſt quod de ea legitur in Euangelio: Maria autem conſeruabat omnia verba hæc conferens in corde ſuo.Hinc in eius laudibus legitur:Multę Filię congregauerunt diuitias, tu ſola ſupergreſſa es vniuerſas. Licet enim in parabolis loqueretur Ieſus ad turbas: licet omnia Apoſtolis nota faceret vt amicis, quædam tamen credendum eſt præ Cæteris Matrem ſuam quemadmodum dilexiſſe, ita etiam propenſiùs erudiſſę, quædam ei ſecretiùs intimaſſe, frequenter eam ad montem Myrrhæ, & ad colles thuris ſublimaſſe, in cellam vinariam occultaſſe, ſui prout nouit, & voluit gloriam Deificam, & ſupercæleſtem reuelaſſe notitiam. Vndè Ioannes in Apocalypſi, De throno, ait, ſcilicet de Maria, procedebant fulgura & voces & tonitrua: quia Maria Mater Filij Ieſu Chriſti parabolas, ænigmata, legalia, & mirifica geſta, dicta, opera auidiùs ebibit, fideliùs credidit, ſinceriùs luculentiuſque alijs edidit. Nihil (*f*) nos Deus habere voluit, quod per Mariæ manus non tranſiret, Ita (*g*) Beatiſſima Virgo etiam tunc miſericorditer prouidebat nobis, ne tàm dulcia, tàm ſalubria, tàm neceſſaria Verba, aliqua negligentia laberentur, & propterea nec ſcriberentur, nec prædicarentur: & ſic ſequaces huius Spiritualis mannæ deli-

e Serm.de B.M.Deip.num.1.
f Serm.3. in Vig.Natiuit.Dom.num.10.
g Tract. de Ieſu puero duodenni num.9.

delicijs fraudarentur. Omnia igitur hæc Virgo prudentiſſima fideliter conſeruauit, verecundè tacuit, opportunè prodidit, & Sanctis Apoſtolis & diſcipulis prædicanda commiſit. Sic eſt (*h*) voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam.

Cauſa noſtræ lætitiæ.

Per Mariam Deus Cælum & terram, ideſt, Angelos & homines recreauit.

I. HÆc eſt (*i*) Maria, quæ totius mundi reparationem obtinuit, ſalutem omnium impetrauit. Conſtat enim pro vniuerſo genere humano fuiſſe ſollicitam, cui dictum eſt: Ne timeas Maria, inueniſti gratiam, vtique quam quærebas. Quam (k) gratiam? Dei & hominum pacem, mortis deſtructionem, vitæ reparationem. Nunquid (*l*) non hoc eſt, quod quærebas, quod gemebas, quod diebus & noctibus orando ſuſpirabas? Tu es, cui hoc promiſſum eſt. Tu, inquam, illa promiſſa, illa expectata, illa deſiderata, ex qua Sanctus Pater tuus Iacob iam morti appropinquans vitam ſperabat æternam, cùm dicebat: Expectabo ſalutare tuum Domine. In qua denique & per quam Deus ipſe Rex noſter ante ſæcula diſpoſuit operari ſalutem in medio terræ. In vtero (*m*) videlicet Virginis Mariæ, quæ mirabili proprietate terræ medium appellatur. Ad illam enim ſicut ad medium, ſicut ad Arcam Dei, ſicut ad rerum Cauſam, ſicut ad negotium ſæculorum reſpiciunt & qui in Cælo habitant, & qui in inferno, & qui nos præceſſerunt, & nos qui ſumus, & qui ſequentur, & nati natorum, & qui naſcentur

ab

h Serm 2. de Virg. Deip. num. 7. *i* Serm. 4. in Aſſumpt. B. M. num. 8.
K Serm. 3. ſup. miſſus num. 10. *l* Serm. 4 ſup. miſſus num. 8.
m Serm. 2. in die Pentecoſtes num. 4.

ab illis. Illi qui ſunt in Cælo, vt reſarciantur: & qui in inferno, vt eripiantur: qui præceſſerunt, vt Prophetæ fideles inueniantur: qui ſequuntur, vt glorificentur. Ex hoc beatam te dicent omnes generationes, quæ omnibus generationibus vitam & gloriam genuiſti. In te enim Angeli lætitiam, iuſti gratiam, peccatores veniam inuenerunt in æternùm. Meritò in te reſpiciunt oculi totius Creaturæ, quia in te, & per te, & de te benigna manus Omnipotentis quicquid creauerat, recreauit. In ſempiterno (*n*) Dei Verbo facti ſumus omnes, & ecce morimur: in tuo breui reſponſo ſumus refecti, vt ad vitam reuocemur. Hoc ſupplicabat à te, ò pia Virgo, flebilis Adam cum miſera ſobole ſua exul de Paradiſo, hoc Abraham, hoc Dauid. Hoc cæteri flagitabant Sancti Patres, Patres ſcilicet tui, qui & ipſi habitabant in regione vmbræ mortis. Hoc totus mundus tuis genibus prouolutus expectabat. Nec immeritò, quando ex ore tuo pendebat conſolatio miſerorum, redemptio captiuorum, liberatio damnatorum: Salus denique vniuerſorum filiorum Adam totius generis tui. Per te ergo (*o*) cælum repletum: infernus euacuatus eſt: inſtauratæ ruinæ Cæleſtis Hieruſalem: expectantibus miſeris vita perdita data.

II. Crudelis (*p*) Eua, per quam ſerpens antiquus peſtiferum etiam ipſi viro virus infudit: Sed fidelis Maria, quæ ſalutis antidotum & viris & mulieribus propinauit. Illa enim miniſtra ſeditionis, hæc propitiationis: illa ſuggeſſit præuaricationem, hæc iniecit Redemptionem. Miſſus (*q*) eſt coluber tortuoſus à diabolo, vt venenum per aures mulieris in ipſius mentem transfunderet, & ſic refunderet in totius poſteritatis originem. Miſſus eſt interim Gabriel Angelus à Deo vt Verbum Patris per aurem Virginis in ventrem & mentem ipſius eructaret, vt eadem via intra-

n Serm. 4. ſup miſsus num. 8. *o* Serm 4. in Aſſumpt. S. M. num. 8.
p Serm 1. de Virg. Deip. num. 2.
q Serm 2 in die Pent. num. 3.

intraret & antidotum,qua venenum intrauerat. Lætare,(r) Pater Adam, ſed magis tu,ò Eua Mater,exulta : quia ſicut omnium parentes,ita omnium fuiſtis peremptores: & quod infæliciùs eſt, priùs peremptores, quàm parentes. Ambo, inquam, conſolamini, ſuper filia & tali filia, ſed illa ampliùs de qua malum ortum eſt priùs, cuius opprobrium in omnes pertranſijt mulieres : quia ecce, ſi vir cecidit per fœminam, iam non erigitur niſi per fæminam. Vox (ſ) ſalutationis Mariæ Ioannem exultare fecit in vtero: Vt facta eſt vox ſalutationis tuæ in auribus meis exultauit in gaudio infans in vtero, ait Eliſabeth ad Mariam. Et ea magnificante Mariam, ipſa magis Dominum magnificare curauit: Tu, (t) inquit, magnificas Matrem Domini, ſed magnificat anima mea Dominum. In voce mea Filium perhibes exultaſſe in gaudio: ſed exultauit Spiritus meus in Deo ſalutari meo: & ipſe quoque tanquam amicus ſponſi gaudet ad vocem Sponſi. Quodſi (u) paruuli necdum nati anima liquefacta eſt vt Maria locuta eſt: quid putamus quænam illa fuerit Cæleſtium Ciuium exultatio, cùm & vocem audire, & videre faciem, & beata eius frui præſentia meruerunt? Virgo glorioſa Cęlos aſcendens,ſupernorum gaudia Ciuium copioſis fine dubio cumulauit augmentis. Hæc eſt enim cuius ſalutationis vox & ipſos exultare facit in gaudio, quos materna adhuc viſcera claudunt. Eò beatam (x) te dicunt omnes generationes,Genitrix Dei,Domina mundi,Regina Cęli, quia in te, & per te, & de te,benigna manus Omnipotentis quicquid creauerat, recreauit. Si vis (y) ſaluari & attrahi odore huius nominis ſalutaris, quod effuſum eſt ſicut oleum ſuper terram, incipe delectari in dulciſſimo Ieſu, & confidenter require in vero ſalutari ſalutem, non imitando illos qui lætantur cum malè fecerint, & exultant in rebus peſſimis, in quibus ſalutem ſuam

r Ser. 2. ſup. miſſus n. 3. ſ Ser. 1. de Virg. Deip. n. 10.
t Ibid. n. 12. u Ser. 1. in Aſſumpt. B. M. n. 1.
x Ser. 2. in die Pent. n. 4. y Tr. de vite myſtic. ſiue Paſs. Dom. cap. 44. n. 158.

ſuam conſtare putant : ſed potiùs Mariam imitando, cuius Spiritus exultauit in Deo ſalutari ſuo , quæ nominis huius ſalutaris odorem tantò ſuauiùs attraxerat, perfectiuſque ſenſerat, quantò illi fide, ſpe, & Charitate vicinior fuerat, quæ ipſum de ſuis viſceribus genuerat, nempè verùm & perfectum Deum & hominem, ſalutarem Ieſum. Non ignorabat enim qualiter ſine omni carnali concupiſcentia conceptus : qualiter ſine omni dolore ex ipſa natus: quomodo à paſtoribus prædicatus: quomodo à Magis adoratus: quomodo Virgineo lacte ſuo nutritus : quomodo à Simeone & Anna commendatus . Nouerat, inquam, hæc omnia, & multòplura Virgo illa fideliſſima & perfectiſſima fide ſalutarem veri Salutaris ſequebatur odorem .

Vas Spirituale .

Deus ſibi Virginem Mariam, ob meritum eius humilitatis ſanctificauit , vt in illam plenitudo Diuinæ gratiæ influeret, ſcilicet vt habitaret in ea plenitudo Diuinitatis. Verecundia Mariæ proponitur nobis imitanda .

I. SAncta Trinitas (z) Virginem ſibi ſanctificauit, ac templum ſanctiſſimũ conſecrauit, hoſpitiumq; mundiſſimum ſibi præparauit, thalamum quoque de quo Sponſus præ filijs hominum ſpecioſus ad publicum procederet, decenter præornauit. Neque enim Pater abeſſe potuit, vbi Spiritum & Filium cooperari voluit. Quæcunque enim Pater facit, hæc eadem ſimiliter & Filius facit . Neque enim

z Ser. de B. M. Deip. n. 9.

enim Filius poteſt à ſe facere quicquam, niſi quod viderit Patrem facientem. De Spiritu quoque legitur in libro Pſalmorum: Verbo Domini Cæli firmati ſunt, & Spiritus oris eius omnis virtus eorum. Apoſtolus quoque de tribus Perſonis ita: Ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia, ipſi gloria. Pater ergo in conſecratione Virginis exhibuit claritatem, Filius humilitatem, Spiritus Sanctus charitatem. Pater exhibuit lumen rationis, Filius cinerem humiliationis, Spiritus Sanctus oleum dilectionis. Pater exhibuit potentiam, Filius Sapientiam, Spiritus Sanctus omnium virtutum gratiam. Pater auctoritatem contra peccatum, Filius humilitatem contra mundũ, Spiritus Sanctus Charitatẽ erga Deum & proximum. Filius carnis mortificationẽ, Spiritus Sanctus compunctionem, Pater cęleſtiũ contemplationem. Filius docuit Mariam Diuina operari, Spiritus amare & amari, Pater Cęleſtia contemplari. Filius eam erudit, Spiritus eam prouehit, Pater eam perficit. Ingreſſus (a) Angelus ad eam dixit: Aue gratia plena, Dominus tecum. Legimus in Actibus Apoſtolorum, & Stephanum plenum gratia, & Apoſtolos fuiſſe repletos Spirito Sancto, ſed longè diſſimiliter à Maria. Alioquin nec in illo habitauit plenitudo Diuinitatis corporalitèr, quemadmodum in Maria: nec illi conceperunt de Spiritu Sancto, quomodo Maria. Aue inquit, gratia plena, Dominus tecum. Quid mirum ſi gratia plena erat, cum qua Dominus erat? Aue (b) gratia plena, Dominus tecum. Non tantùm Dominus Filius tecum, quem carne tua induis: Sed & Dominus Spiritus Sanctus, de quo concipies: & Dominus Pater, qui genuit quem concipis. Pater, inquam, tecum, qui Filium ſuum facit & tuum. Filius tecum, qui ad condendum in te mirabile Sacramentum, miro modo & ſibi reſerat genitale ſecretum, & tibi ſeruat Virginale ſignaculum. Spiritus Sanctus tecũ, qui cũ Patre & Filio tuũ ſanctificat vterum.

II. Su-

a Ser. 3. ſup. miſſus n. 2. b Ibid. n. 4.

II. Superiùs(*c*)dicta eſt fuiſſe gratia plena, & nunc quomodq dicitur: Spiritus Sanctus ſuperueniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi? Nunquid potuit repleri gratia, & necdum habere Spiritum Sanctum, cùm ipſe ſit dator gratiarum? Si autem iam Spiritus Sanctus in ea erat, quomodo adhuc tanquam nouiter ſuperuenturus repromittitur? An fortè ideò non dixit ſimpliciter, veniet in te, ſed addit, ſuper, quia & priùs quidem in ea fuit per multam gratiam, ſed nunc ſuperuenire nunciatur propter abundantioris gratiæ plenitudinem, quam effuſurus eſt ſuper illam? At vero cùm plena iam ſit, illud amplius quomodo capere poterit? Si autem plus aliquid capere poteſt, quomodo & ante plena fuiſſe intelligenda eſt? At prior quidē gratia eius tantùm repleuerat mentem, ſequens verò etiam ventrem perfundere debeat, quatenùs ſcilicet plenitudo Diuinitatis, quæ ante in Maria ſicut & in multis Sanctorum ſpiritualiter habitabat, etiam ſicut in nullo Sanctorum corporalitèr in ipſa habitare incipiat. Sed (*d*) quid dicimus, Fratres? Cuinam potiſſimum Vaſi gratia infundetur? Si capax quidem eſt miſericordiæ fiducia: patientia verò iuſtitiæ, quale iam poterimus idoneum gratiæ receptaculum exhibere? Balſamum eſt, puriſſimum & ſolidiſſimum vas requirit. Et quid tàm purum, quidue tàm ſolidum quàm humilitas cordis? Meritò proindè humilibus dat gratiam, meritò reſpexit Deus humilitatem ancillæ ſuæ. Quonam merito quæris? Eo vtique, quo animum humilem meritum non occuparet humanum, quominùs liberè influeret Diuinæ gratiæ plenitudo. Semper (*e*) ſolet eſſe gratiæ Diuinæ familiaris virtus humilitas. Deus enim ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. Humiliter ergo reſpondet Maria, vt ſedes gratiæ præparetur. Ecce, inquit, ancilla Domini. Si Maria (*f*) humilis non eſſet, ſuper eam Spiritus Sanctus non requieuiſſet. Si ſuper eam

c Ser. 4. ſuper miſſus n.3. *d* Ser.3. in Annunt. B M. n.9.
e Ser.4. ſup. miſſus n.4. *f* Ser. 1. ſup. miſſus n.5.

non requieuiſſet, nec impragnaſſet. Quomodo enim de ipſo ſine ipſo conciperet? Pater itaque quia vt de Spiritu Sancto conceperet, ſicut ipſa perhibet, reſpexit humilitatem ancillæ Deus, potiùs quàm Virginitatem. Et ſi placuit ex Virginitate, tamen ex humilitate concepit. Magna (g) humilitatis Virtus, cui etiam Deitatis Maieſtas tam facilè ſe inclinat.

III. Collactaneæ (h) ſunt humilitas & manſuetudo ſiue verecundia. Gratiſſima (i) ſanè gemma in diademate, micans in capite ſtella, rubor in facie hominis verecundi. An verò quis putat quòd hac caruerit gratia, quæ gratia plena fuit? Pudibunda fuit Maria: ex Euangelio id probamus. Vbi enim aliquando loquax, vbi præſumptuoſa fuiſſe videtur? Foris ſtabat quærens loqui Filio; nec Materna auctoritate aut ſermonem interrupit, aut in habitationem irruit in qua Filius loquebatur. In omni denique textu quatuor Euangeliorum nonniſi quater Maria loquens auditur. Primò quidem ad Angelum; ſed cùm iam ſemel atque iterum allocutus eam fuiſſet. Secundò ad Eliſabeth, quando vox Salutationis eius Ioannem exultare fecit in vtero; ſed ea magnificante Mariam, ipſa magis Dominum magnificare curauit. Tertiò ad Filium, cùm iam eſſet annorum duodecim, quòd ipſa & Pater eius dolentes quæſiſſent eum. Quartò in nuptijs ad Filium & miniſtros. Et is quidem ſermo certiſſimus index ingenitæ manſuetudinis, & Virginalis verecundiæ fuit. Aliorum quippe verecundiam ſuam reputans, ſuſtinere non potuit, non potuit vini diſſimulare defectum. Vbi ſanè increpata eſt à Filio (tanquam mitis & humilis corde] nec illi reſpondit, nec tamen deſperauit, miniſtros admonens facere quod diceret eis. Inducens (k) in templum Domini, templum Domini, multa quidem à Simeone audiuit tam de

Deo

g Ser. 43. in Cant. n. 1.   h Ser. 1. de Virg. Deip. n. 12.
i Ibid. n 10.
K Ibid. num. 11.

Deo, quàm de ſeipſa, ad loquendum tarda, velox ad audiendum. Et quidem Maria conſeruabat omnia Verba hæc conferens in corde ſuo, ſed in his omnibus neque de ipſo Incarnationis Dominicæ Sacramento quodcunque verbum feciſſe reperies. Toties denique Maria Filium audiuit non modò turbis loquentem in parabolis, ſed & Diſcipulis ſeorsùm regni Dei myſteria reuelantem; vidit miracula facientem: Sed in his omnibus quoties verecundiſſimæ Virginis, quoties pudiciſſimæ turturis vox memoratur audita? Obſecro vos, filioli, æmulamini hanc virtutem: Si Mariam diligitis, ſi contenditis ei placere, æmulamini modeſtiam eius; nihil enim tàm idoneum homini, nihil tàm congruum Chriſtiano, maximèque Monachum nihil adeò decet. Hanc (l) verecundiam primò omnium libet quodammodo in manibus ſumere, & quaſi ſpecioſiſſimum quendam florem decerpere, noſtriſque apponere adoleſcentibus. Non quia non ſit & in prouectiori ætate omni ſtudio retinenda, quæ eſt certè omnium ornatus ætatum: ſed quòd teneræ gratia verecundiæ in teneriori ætate ampliùs pulchriuſque eniteat. Quid amabilius verecundo adoleſcente, quàm pulchra hęc & quàm ſplendida gemma morum in vita & vultu adoleſcentis, quàm vera & minimè dubia bonæ nuncia ſpei, bonæ indolis index? Virga diſciplinæ eſt illi, qui pudendis affectibus imminentes lubricæ ætatis motus actuſque leues coerceat, comprimat inſolentes. Quid ita turpiloquij & omnis deinceps turpitudinis fugitans? Soror continentiæ eſt. Nullum æquè manifeſtum indicium columbinæ ſimplicitatis: & ideò etiam teſtis innocentiæ. Lampas eſt pudicæ mentis iugiter lucens, vt nil in ea turpe vel indecorum reſidere attentet, quod non illa illicò prodat. Ita expunctrix malorum, & propugnatrix puritatis inna-

l Ser. 86. in Cant. n. 1.

innatæ, ſpecialis gloria conſcientiæ, & famæ cuſtos, vitæ decus, virtutis ſedes, virtutum primitiæ, naturæ laus, & inſigne totius honeſti. Rubor ipſe genarum quem forte inuexerit pudor, quantùm gratiæ & decoris ſuffuſo afferre vultui ſolet? O quàm (*m*) decenti rubore genas ſuffundit Virgineas ingeniti gemma pudoris? Quæ in aures Reginarum huic cōparabuntur? Nec inferioris inſigne decoris, diſciplina præfert. O quàm compoſitum reddit omnem puellaris corporis ſtatum, nedùm & mentis habitum diſciplina! Ceruicem ſubmittit, ponit ſupercilia, componit vultum, ligat oculos, cachinnos cohibet, moderatur linguam, gulam frenat, iram ſedat, format inceſſum. Obſecro (*n*) vos, filioli, æmulamini hanc virtutem: ſi Mariam diligitis, ſi contenditis ei placere, æmulamini modeſtiam eius, nihil enim tàm idoneum homini, nihil tàm congruum Chriſtiano, maximèque Monachum nihil adeò decet.

Vas honorabile.

Spiritus Sanctus cum Patre & Filio Virginis vterum conſecrauit. Filius ibi Diuina myſteria, & ſalutem noſtram operatus eſt.

QVanta (*o*) putas veneratione digna eſt Virgo Maria, in qua humilitatem exaltat fœcunditas, & partus conſecrat Virginitatem? Hæc eſt (*p*) vnica illa Saluatoris fœmina, in qua ſola quæſitam in omnibus requiem inuenit, atque in eius ſinum omnes theſauros ſuos abſque menſura transfudit. Hortus (*q*) deliciarum nobis eſt Sacratiſſimus tuus vterus, ò Maria: quia

m Epiſt 113. r. 5. *n* Ser. 1. de Virg. Deip. n. 11. *o* Ser. 1. ſup. miſſ. n. 5.
p Ser. 3. de Virg. Deip. n. 2. *q* Ser. 3. Deip. n. 4.

quia ex eo multiplices gaudij flores colligimus, quoties mente recolimus quàm magna multitudo dulcedinis toti Orbi inde profluxit. Hortus (r) planè deliciarum, quem non modò afflauerit veniens, ſed & perflauerit ſuperueniens Auſter ille Diuinus, vt vndique fluant & effluant aromata eius, Chariſmata ſcilicet gratiarum. Spiritus (ſ) Sanctus cum Patre & Filio tuum conſecrauit vterum. In te (t) ſola Rex ille diues & prædiues exinanitus, excelſus humiliatus, immenſus abbreuiatus, & ab Angelis minoratus eſt: verus denique Deus & Dei Filius incarnatus. Sed quo fructu? Nempè vt omnes eius paupertate locupletemur: eius humilitate ſubleuemur; eius minoratione magnificemur; eius incarnatione adhærentes Deo incipiamus vnus eſſe Spiritus cum eo. Iam (u) ergo vterum tuum, Domina, velut Sacratiſſimum Dei viui Templum totus mundus veneratur; quia in eo ſalus mundi initiata eſt. Chriſtus (x) ibi primùm medicinam appoſuit, vbi primus vulneris putabat locus: & ſubſtantialiter vtero Virginis illapſus, de Spiritu Sancto conceptus eſt, vt conceptionem noſtram mundaret, quam Spiritus malus ſi non fecerat, tamen infecerat: vt non eſſet etiam in vtero vita ipſius otioſa, dum nouem menſibus purgat vulnus antiquum, ſcrutans, vt dicitur, vſque ad imum putredinem virulentam, vt ſanitas ſempiterna ſuccederet. Et nunc iam operabatur ſalutem noſtram in medio terræ: in vtero videlicet Virginis Mariæ, quæ mirabili proprietate, terræ medium appellatur. Ibi (y) decorem indutus eſt Dei Filius; ac prælectæ ſponſæ ſuæ Eccleſiæ formoſus in ſtola candida exultanter occurrit, deſideratum diu oſculum porrexit; ac prædeſtinatas à ſæculo nuptias, Virgo cum Virgine prælibauit. Ibi ruptus eſt paries inimicitiarum, quem in-

ter

r Ser.2.de Virg.Deip.n.6 ſ Ser.3. ſup. miſs.n.4 t Ser.3. in Annunt. B.M. n.8. u Ser.3.de Virg.Deip.n.3. x Ser.2.in die Pent.n 4. y Ser.3.de Virg. Deip.n.3.

ter Cœlum & Terram protoplaſtorum inobedientia conſtruxerat. Ibi confœderata ſunt terrenis Cœleſtia, & obuiauerunt ſibi in oſculo pacis, quando in vnam eandemque Perſonam concurrerunt Diuinitas & humanitas: Factumque eſt nouum illud ſuper terram, vt eſſet Deus homo, & homo Deus. Ibi magnus Eliſæus in menſuram ſuſcitandi pueri ſeſe contraxit. Quippe (z) magnus ille vir Propheta potens in opere & ſermone, de excelſo monte Cœlorum deſcendens, viſitare dignatus eſt me, cùm ſim cinis & puluis: miſereri mortuo: inclinare ſe iacenti: contrahi & coæquari paruo: cœco partiri lumen oculorum ſuorum: & os mutum oris proprij oſculo ſoluere: debileſque manus ſuarum roborare contactu. Oculis ſuis tetigit meos, interioris hominis frontem claris luminaribus ornans, fide & intellectu. Ori meo iunxit ſuum, & mortuo ſignum pacis impreſſit: quoniam cùm adhuc peccatores eſſemus, reconciliauit nos Deo, iuſtitiæ mortuos. Os ori applicuit, iteratò inſpirans in faciem meam ſpiritum vitæ, ſed ſanctioris quàm primò: nam primò quidem in animam viuentem creauit me: ſecundò in ſpiritum viuificantem reformauit me. Manus ſuas meis ſuperpoſuit, exemplum præbens bonorum operum, formam obedientiæ.

II. In vtero (a) Virginis Antiquus dierum prælecto Filio ſuo tunicam induit polymitam. Ibi Rebecca futurorum præſcia, magnificandi Filij manibus pelliculas hædorum circumdedit, & colli nuda protexit: Ibi enim cooperante gratia Spiritus Sancti, Filius à Deo Patre hæreditandus in omnibus gentibus, Diuinæ Maieſtatis potentiam ſimilitudine carnis peccati cooperuit; & quaſi abſconditus eſt vultus eius in infirmitate, vndè nec reputauimus eum. Ibi alti conſilij prouidentia ineſcatus eſt hamus,

z Ser.16 in Cant. n.2.
a Ser.3. de Virg. Deip. num.3.

Digitized by Google

hamus, qui ad extrahendum ſerpentem antiquum in hoc mare magnum de Cœlo traiectus eſt. Inde egreſſa eſt armilla aurea, vt perforaretur maxilla Leuiathan, vt euomeret mortuos non ſuos, quos ab origine mundi ſecurè deglutiuerat. Intuere (*b*) ò homo, conſilium Dei, agnoſce conſilium Sapientiæ, conſilium pietatis. Cœleſti rore aream rigaturus, totum vellus priùs infudit. Redempturus humanum genus, pretium vniuerſum contulit in Mariam. Bene (*c*) Spiritui Sancto in te complacuit, ò Maria, cùm Diuinis adeò myſterijs vterum tuum conſecrare dignatus eſt. O venter (*d*) diffuſior Cœlis, terriſque amplior, capacior elementis, qui totum claudit omnia concludentem, in quo Deus gloriæ reclinatur. Nec in (*e*) terris locus dignior vteri Virginalis Templo, in quo Filium Dei Maria ſuſcepit. Tu ſola (*f*) inuenta es digna, vt in tua Virginali aula Rex Regum, & Dominus Dominantium à regalibus ſedibus veniens, primam ſibi manſionem inter Filios hominum eligeret. O admirandam (*g*) & omni honore digniſſimam Virginem! Quis enim (*h*) etiamſi linguis hominum Angelorumque loquatur, explicare queat quemadmodùm ſuperueniente Spiritu, obumbrante virtute Altiſſimi caro factum ſit Verbum Dei, per quod facta ſunt omnia, & Dominus Maieſtatis, quem non capit vniuerſitas Creaturæ, intra virginea ſeſe clauſerit viſcera factus homo? O fœminam (*i*) ſingulariter venerandam, ſuper omnes fœminas admirabilem, parentum reparatricem, poſterorum viuificatricem! Ex hoc ergo (k) beatam te dicent omnes generationes, quæ omnibus generationibus vitam & gloriam genuiſti. In te enim Angeli lætitiam, iuſti gratiam, peccatores veniam inuenerunt in æternum. Veneramini ergo, (*l*) coniuges, in carne corruptibili carnis integritatē; miramini etiā vos, Sacræ Vir-

b Ser. 2. de Virg. Deip. nu. 6. *c* Ser. 3. de Virg. Deip. n. 2. *d* Ser. 2. de Natiuit. Dom. n. 2. to. 6. pag. 615. *e* Ser. 1. in Aſsump B. M. n. 3. *f* Ser. 3. de Virg. Deip. n. 2. *g* Ser. 2. ſup miſs. n. 3. *h* Ser. 1. in Aſsumpt. B. M. n. 3. *i* Ser. 2. ſup. miſs. n. 3. *K* Ser. 2. in die Pent. n. 4. *l* Ser. 1. ſup. miſs. n. 9.

gines, in Virgine fœcunditatem. Honorate, Sancti Angeli, veſtri Regis Matrem, qui noſtræ adoratis Virginis prolem, ipſum vtique noſtrum pariter & veſtrum Regem.

Vas inſigne deuotionis.

Mariæ Virginis vita contemplatiua laudatur; ad hanc obtinendam, Maria eſt exoranda. Vitam contemplatiuam Maria exemplo ſuo, & interuentu præparauit nobis & præparat.

I. IN hac (m) vna & ſumma Maria, & Marthæ negocium, & Mariæ non otioſum otium inuenitur. Omnis quidem gloria filiæ Regis abintus, nihilominùs tamen in fimbrijs aureis circumamicta eſt varietate. Fuit (n) enim Maria mundiſſima carne, humillima corde, deuotiſſima mente. Licet (o) Chriſtus omnia Apoſtolis nota faceret vt amicis, quædam tamen credendum eſt præ cæteris Matrem ſuam quemadmodùm dilexiſſe, ita etiam propenſiùs erudiſſe, quædam ei ſecretiùs intimaſſe, frequenter eam ad montem myrrhæ, & ad colles Thuris ſublimaſſe, in cellam vinariam occultaſſe, ſui prout nouit, & voluit, gloriam Deificam & ſupercœleſtem reuelaſſe notitiam. In te (p) duæ ſorores fuerunt Maria & Martha, quæ Dominũ ſuſceperunt. Maria fuit intelligentia tua ſpecialis, qua Deũ & Dei Filium eſſe intellexiſti, quem genuiſti. At verò Martha rationalis erat prudentia, qua eidem Domino Filioque tuo in carne ſeruiuiſti. Nec eſt (q) fatua

m Ser. 2. in Aſſumpt. B. M. n. 9.
n Ser. de B. Maria Dip. n. 5.
o Ibidem num. 8.
p Ser. 4. ſuper Sal. Reg. n. 28.
q Ser. 2. de Virg. Deip. n. 9.

tua Virgo, cui non modò oleum eſt, ſed olei plenitudo in vaſe recondita. Aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit, conuerſatione pariter & oratione aſcendens. Quomodo autem (r) noſter hic aquæductus, Maria, fontem illum, nempè Deum, attigit tam ſublimem? Quomodo putas, niſi vehementia deſiderij, niſi feruore deuotionis, niſi puritate orationis? Sicut ſcriptum eſt: Oratio iuſti penetrat Cœlos. Et quis iuſtus, ſi non Maria iuſta, de qua Sol iuſtitiæ ortus eſt nobis? Quomodo ergo illa inacceſſam attigit Maieſtatem, niſi pulſando, petendò, quærendo? Denique & quod quærebat, inuenit; cui dictum eſt: inueniſti gratiam apud Deum. Nunquid (ſ) non hoc eſt, quod quærebas, quod gemebas, quod diebus & noctibus orando ſuſpirabas? Feruebat (t) ſiquidem in quærenda gratia Charitas Mariæ. Hæc eſt (u) quæ totius mundi reparationem obtinuit, ſalutem omnium impetrauit. Conſtat enim pro vniuerſo genere humano fuiſſe ſollicitam, cui dictum eſt: Ne timeas Maria, inueniſti gratiam, vtique quam quærebas. Solent Angeli (x) aſtare orantibus, & delectari in his quos vident leuare puras manus in oratione: holocauſtum ſanctæ deuotionis gaudent ſe offerre Deo in odorem ſuauitatis. Mariæ autem orationes, quantùm placuerint in conſpectu Altiſſimi, Angelus indicauit: qui ingreſſus ad eam, eam reuerenter ſalutauit. Quò ingreſſus ad eam? Puto in ſecretarium pudici cubiculi, vbi illa fortaſſis clauſo ſuper ſe oſtio orabat Patrem in abſcondito. Suſpicandum non eſt, quòd apertum inuenerit Angelus oſtiolum Virginis: cui nimirùm in propoſito erat hominum fugere frequentias, vitare colloquia, ne vel orantis perturbaretur ſilentium, vel continentis caſtitas tentaretur. Propterea (y) orare volentes iubemur intrare cubiculum, vtique ſecreti gratia. Id

Z 2 qui-

r Ser 2. de Virg. Deip n. 5.
t Ser. 2. de Virg. Deip. n. 9.
x Ser. 3. ſuper miſſus n. 1
ſ Ser. 4. ſup. miſſus eſt n. 8
u Ser. 4. in Aſſumpt. B. M n. 8.
y Ser. 86 in Cant. n. 2.

quidem ad cautelam: ne coràm orantibus laus humana orationis furetur fructum, fruſtretur effectum.

II. Eſt (z) ſagitta electa amor Chriſti, quæ Mariæ animam non modò confixit, ſed etiam pertranſiuit, vt nullam in pectore Virginali particulam vacuam amore relinqueret, ſed toto corde, tota anima, tota virtute diligeret, & eſſet gratia plena. Et Maria quidem in tota ſe grande & ſuaue amoris vulnus accepit: ego verò me fœlicem putauerim, ſi ſumma ſaltem quaſi cuſpide huius gladij pungi interdum me ſenſero, vt vel modico accepto amoris vulnere, dicat etiam anima mea: vulnerata charitate ego ſum. Paratum (a) eſt profectò illis nuptijs in Cœlo, & in aula æterna flumen vini, vini, inquam, quod lætificat cor. Siquidem fluminis impetus lætificat Ciuitatem Dei. Nunc autem quoniam grandis nobis reſtat via, prandium quidem accipimus hic, etſi non in tanta copia, quòd plenitudo & ſatietas cœnæ reſeruetur æternæ. Hic ergo nonnunquam vinum deficit, gratia ſcilicet deuotionis, & feruor charitatis. Quoties mihi neceſſe eſt, fratres, poſt lachrymoſas querimonias veſtras, exorare Matrem miſericordiæ, vt ſuggerat ſuo benigniſſimo Filio, quoniam vinum non habeatis? Et ipſa, dico vobis, Chariſſimi, ſi piè à nobis pulſata fuerit, non deerit neceſſitati noſtræ: quoniam miſericors eſt, & Mater Miſericordiæ. Defecit (b) vinum in cadis noſtris, vinum ſcilicet lætificans cor hominis. Non cauſamur de vino in quo eſt luxuria; illud quærimus de quo Propheta, quod germinat Virgines; harum pincernatu, vexillifera tu. Calix in manu tua vini meri. In manu tua, in poteſtate tua; vini meri, amoris Diuini. Dic Domina rerum, dic pro nobis Filio tuo, vinum non habent. Calix huius vini inebrians, quàm præclarus eſt. Inebriat, calefacit, acuit,

z Ser. 29. in Cant. n. 8, Epiph. n. 4.
a Ser. 2. in Dominica 2. poſt Oct.
b Ser. 4. ſup. Sal. Reg. n. 19.

acuit, audaces facit & fortes, obliuioſos, diſcretos, ſomnolentos. Inebriat amor Dei ad contemptum mundi: calefacit, quia feruentes facit: acuit, quia erudit: facit audaces contra aduerſa & fortes, à carne, mundo, & dæmonibus inuincibiles: obliuioſos eorum ſcilicet quæ retrò ſunt, & in futura extentos: diſcretos, erudiens ad iuſtitiam; ſomnolentos ad temporalia, & tædioſos, & ad inuiſibilia contemplanda pronos & promptos.

III. Roga (*c*) dari tibi deuotionis lumen: diem ſereniſſimam, & Sabbathum mentis, in quo tanquàm emeritus miles, in laboribus vniuerſis viuas abſque labore, dilatato nimirùm corde currens viam mandatorum Dei: vt quòd priùs cum amaritudine & coactione tui ſpiritus faciebas, de cætero iam cum ſumma dulcedine peragas & delectatione. Internæ (*d*) ſuauitatis guſtus dulcedo eſt, & manna abſconditum, & theſaurus abſconditus in agro, cui comparatum omne dulce, amarum: omne decorum, fœdum: omne iucundum, triſte: omne pretioſum, vile: ſordidum omne quod deſiderabile eſt in oculis amatorum mundi fluentis. Nam pretioſam margaritam datis omnibus terrenarum rerum delectamentis Sancta Sanctorum, Maria, comparauit, & nobis in Filio ſuo præparauit, & præparat ſemper interuentu ſuo nobis orantibus oleum effuſum dulcedinis huius. Verè (*e*) dulcedo es ò Maria, quæ amaritudinem peccati, impetrando gratiam, expellis, quæ nobis gratiæ dulcorem acquiris, quæ ad ſuauitatem patriæ Cœleſtis contemplantes introducis. Quærat ergo (*f*) deuotionis aquas, quiſquis ſeminauerit bonorum operum ſemina, vt irrigatus fonte gratiæ bonæ conuerſationis hortus non areſcat, ſed in perpetua viriditate proficiat. Omnes quidem (*g*) nobis cauſamur deeſſe gratiam, ſed iuſtiùs forſitan ipſa ſibi queritur gratia deeſſe nonnullos.

Nempè

c Ser.3.in Circumcif.Dom.n.10.
d Ser.1.ſup. Sal.Reg.n.5.
e Ser.5. ſup. Sal. Reg.n.2.
f Ser.1.in Natali Dom.n.6.
g Ser.17. de diuer. n.3.

Nempè res cordis eſt gratia deuotionis iſta quam quærimus, & hoc munere ipſe ſe fraudat, qui internum ei diſſimulat receptaculum exhibere. Quæramus (*b*) gratiam hanc, & per Mariam quæramus: quia qui quærit, inuenit, & fruſtrari non poteſt. Quia (*i*) nihil nos Deus habere voluit, quod per Mariæ manus non tranſiret. Illò (*k*) enim aſcendit fructus terræ ſublimis, vnde data optima, & dona perfecta deſcendunt. Aſcendens ergo in altum Virgo Beata, dabit ipſa quoque dona hominibus. Quidni daret? Siquidem nec facultas ei deeſſe poterit nec voluntas.

Roſa myſtica.

Maria comparatur Roſæ, ob ſuam Virginitatem, charitatem, & compaſſionem erga patientem Filium ſuum Ieſum.

I. EVA ſpina, (*l*) Roſa Maria. Reuera Eua ſpina fuit, quæ & virum ſuum ad mortem pupugit, & poſteritati ſuæ peccati aculeum infixit, vnde Apoſtolus: Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors: & ſic in omnes pertranſijt. Vehementer (*m*) quidem nobis vir vnus & mulier vna nocuere, ſed gratias Deo: per vnum nihilominùs virum, & mulierem vnam omnia reſtaurantur; nec ſine magno fœnore gratiarum. Neque enim ſicut delictum, ita & donum, ſed excedit damni æſtimationem beneficij magnitudo. Sic nimirùm prudentiſſimus & clementiſſimus artifex, quod quaſſatum fuerat, non confregit ſed vtiliùs omninò refecit, vt videlicet nobis nouum formaret Adam ex veteri,

b Ser. 2. de Virg. Deip. n. 8.
K Ser. [illegible] in Aſſumpt. B.M. n. 2. tom. 6. pag. 763.
i Ser. 3. in Vig. Nat. Dom. n. 10.
l Ser. de B.M. Deip. n. 10.
m Ser. 1. de Virg. Deip. n. 1.

veteri, & Euam transfunderet in Mariam. Ad commendationem (*n*) verò gratiæ ſuæ, & ad deſtructionem humanæ Sapientiæ, Deus de fœmina ſed Virgine, deſcendente de ſpinoſa Patrum origine, dignatus eſt carnem aſſumere, vt ſimilem ſimili redderet, contrarium contrario curaret, peſtiferam ſpinam euelleret, peccati Chirographum potentiſſimè deleret. Humilitas per ſexum fœmineum commendatur, gloria Virginis & Maieſtas opitulatur, peccatum gratia eijcitur. Eua ergo ſpina fuit, Maria Roſa extitit: Eua ſpina vulnerando; Maria Roſa omnium affectus mulcendo. Eua ſpina infigens omnibus mortem: Maria Roſa reddens ſalutiferam omnibus ſortem. Apis verò (*o*) Chriſtus eſt, quę paſcitur inter lilia, quę florigeram inhabitat Patriam Angelorum. Vndè ad Ciuitatem Nazareth, quòd interpretatur flos, aduolauit, & ad ſuaueolentem perpetuæ Virginitatis florem aduenit, illi inſedit, illi adhæſit. Apud Mariam (*p*) vtique paſcebatur, idque copioſiùs pro multitudine liliorum. An non lilia Virginitatis decus, humilitatis inſigne, ſupereminentia Charitatis. Tu (*q*) Sanctorum areola aromatum, à Cœleſti conſita pigmentario, virtutum omnium ſpecioſis floribus delectabiliter vernas: inter quos pulcherrimos flores tres miramur in te ò Excellentiſſima. Hi ſunt quorum odore ſuauiſſimo totam domum Domini reples, ò Maria, Viola humilitatis, Lilium caſtitatis, Roſa charitatis. Bonus (*r*) profectò flos Viola, qui florem Cœleſtem, Verbum æterni Patris in vterum terreni floris Beatiſſimæ Virginis mirifica dulcedine ſui odoris attraxit, ipſa atteſtante, quæ ait: Quia reſpexit humilitatem ancillæ ſuæ. Habet & lilium caſtitatis, quia prima votum conſeruandæ virginitatis vouit Domino. Habet & Roſam charitatis, quia ſi non vſq; adeò dilexiſſet Dominum, vndè ipſi

tanta

n Ser.de B.M.Deip.n.10. *o* Ser.2.de Aduentu Dom.n.3.
p Ser.2.de Virg.Deip.n.18. *q* Ser.3.de Virg.Deip.n.4.
r Tract.de vite Myſt. ſeù Paſſ. Dom. cap.17.n.67.

tanta fiducia, vnde tanta audacia, vt nouū aliquid puellula tenera & verecunda, & adhuc ſub Parentum iure & pręceptis legis conſtituta, inchoaret votum? Sicut (ſ) dies verni circumdabant eam flores roſarum & lilia conuallium.

II. Maria Roſa (t) fuit candida per virginitatem, rubicunda per charitatem: candida carne, rubicunda mente: candida virtutem ſectando, rubicunda vitia calcando: candida affectum purificando, rubicunda actum carnalem mortificando: candida Deum diligendo, rubicunda proximo compatiendo. Conſtat (u) enim pro vniuerſo genere humano fuiſſe ſollicitam, cui dictum eſt: Ne timeas Maria, inueniſti gratiam, vtique quam quærebas. Nunquid (x) non hoc eſt, quod quærebas, quod gemebas, quod diebus & noctibus orando ſuſpirabas. Sic (y) potentiſſima & pijſſima charitas & affectu compatiendi, & ſubueniendi abundat effectu, æquè locuples in vtroque. Abundabat denique affectu compaſſionis Virgo Mater erga ſuum Filium patientem, vt iure meritò pluſquam Martyr cenſeatur. Martyrium ſanè Virginis (z) tàm in Simeonis prophetia, quàm in ipſa Dominicæ Paſſionis hiſtoria commendatur. Poſitus eſt hic [ait Sanctus ſenex de paruulo Ieſu] in ſignum cui contradicetur: & tuam ipſius animam [ad Mariam autem dicebat] pertranſibit gladius. Verè tuam, ò Beata Mater, animam gladius pertranſiuit. Alioquin nonniſi eam pertranſiens, carnem Filij tui penetraret. Et quidem poſtquam emiſit ſpiritum tuus ille Filius, ipſius planè non attigit animam crudelis lancea, quæ ipſius [nec mortuo parcens, cui nocere non poſſet] aperuit latus, ſed tuam vtique animam pertranſiuit. Ipſius nimirùm anima iam ibi non erat, ſed tua planè indè nequibat auelli. Tuam ergo pertranſiuit animam vis doloris, vt plus quam Mar-

ſ Ser. 1. de Virg. Deip. n. 7. tom. 6. pag. 766.
t Ser. de B. M. Deip. n. 10.
u Ser. 4 in Aſumpt. B M. V. n. 8.
x Ser. 4. ſup. Miſſus n. 8.
y Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. n. 8.
z Ser. 1. de Virg. Deip. n. 14.

Martyrem non immeritò prædicemus, in qua nimirùm corporeæ ſenſum paſſionis excefferit compaſſionis affectus. Iuxta (a) Crucem Chriſti ſtabat emortua Mater, quæ ipſum ex Spiritu concepit. Vox illi non erat, quia dolore attrita iacens pallebat. Quaſi mortua viuens viuebat moriens; moriebatur viuens, nec mori poterat, quæ viuens mortua erat. In illius anima dolor ſæuè ſęuiebat. Optabat mori magis, quàm viuere poſt mortem Chriſti, quæ malè viuens mortua erat. Ibi ſtabat dolens, ſæuo dolore confecta. O verum eloquium iuſti Simeonis, quem promiſit gladium ſentiebat doloris. An non (b) tibi, ò Beata Virgo, plùs quàm gladius fuit ſermo ille [reuera pertranſiens animam, & pertingens vſque ad diuiſionem animæ & ſpiritus] Mulier, ecce Filius tuus? O commutationem! Ioannes tibi pro Ieſu traditur, ſeruus pro Domino, Diſcipulus pro Magiſtro, filius Zebedęi pro Filio Dei, homo purus pro Deo vero. Quomodo non tuam affectuoſiſſimam animam pertranſiret hæc auditio, quando & noſtra licet ſaxea, licet ferrea pectora ſola recordatio ſcindit? Nec miremini, fratres, quòd Maria Martyr in anima fuiſſe dicatur. Miretur, qui non meminerit ſe audiſſe Paulum inter maxima gentium crimina memorantem, quòd ſine affectione fuiſſent. Longè id fuit à Mariæ viſceribus, longè ſit à ſeruulis eius. Sed fortè quis dicat: Nunquid non eum præſcierat moriturum? Et indubitanter. Nunquid non ſperabat continuò reſurrecturum? Et fidenter. Super hæc doluit crucifixum? Et vehementer. Alioquin quiſnam tu, frater, aut vnde tibi hæc Sapientia, vt mireris plùs Mariam compatientem, quàm Mariæ Filium patientem? Ille etiam mori corpore potuit, iſta commori corde non potuit? Fecit illud charitas qua maiorem nemo habuit:

A a fecit

a Ser. de lament. V Mariæ num.8.tom.6.pag.1059.
b Ser. 1. de Virg.Deip.num.15.

fecit & hoc Charitas, cui poſt illam ſimilis altera non fuit. Quò (c) magis amabat, eò ſæuior fiebat gladius in Matre. Vulnera Chriſti morientis, erant vulnera Matris dolentis. Dolores ſæui, fuerunt tortores in anima Matris. Mater erat laniata morte chari pignoris. Mente Mater erat percuſſa cuſpide teli, quo membra Chriſti ferri foderunt iniqui. Ipſa enim erat, quam dolor tenebat. In mente eius creuerant immenſi dolores, nec poterant extra refundi. Intus atrociùs ſæuientes dolores nati, Matris animam gladiabant. Nec lingua poterit loqui, nec mens cogitare valebit, quanto dolore afficiebantur pia viſcera Mariæ. Nunc ſoluis, Virgo, cum vſura, quod in partu non habuiſti à natura. Dolorem pariendo Filium non ſenſiſti, quem millies replicatum, filio moriente, paſſa fuiſti.

III. Stabat (d) iuxta Crucem Maria, intuens vultu benigno Chriſtum pendentem in patibulo, pedumque ſummitatibus innitens, manus leuabat in altum; amplectens rubricatam Crucem, ac in oſcula eius ruens ea parte, qua nuda pretioſiſſimi Sanguinis defluebat. Surſum manus niſu quo poterat, extendebat, vnicum ſuum amplecti deſiderans, nec valebat. Superat enim amor multa, quæ nunquam vel rarò fieri poſſunt, impatiens ſiquidem amor credit quòd ſibi debeant cedere vniuerſa. Volebat amplecti Chriſtum in alto pendentem, ſed manus fruſtra protenſæ in ſe comploſę complexæ redibant. Leuabatur à terra ſursùm, vt dilectum ſuum contingeret, ipſumq; tangere nequiens, duriſſimè recollidebatur ad terram. Ibi doloris immenſitate oppreſſa iacebat, ſed maxima vis amoris qua incenſa mens eius ardebat, eam erigere compellebat: & amoris impetu ſurgens, reextenſis manibus ſuum attrectare Filium affectabat: & rurſum magno cruciata dolore, terram repetere cogebatur. O quam

c De lament. V. Mariæ n. 7. & 8.
d De lament. V. Marię n. 8

Digitized by Google

quàm malè tunc illi erat. Grauiùs illi erat vita viuere tali, quàm dirò gladio ſæuè necari ab impijs. Tanquam mortis pallor eius vultum perfuderat; genis & ore tantùm cruore Chriſti rubentibus, cadentes guttas Sanguinis ore ſacro tangebat, terram deoſculans ſæpiſſimè, quam cruoris vnda rigabat. O graue Martyrium! O frequens ſuſpirium! O languens pectus Virgineum! Anima eius tota liquefacta eſt, facies pallet roſea, ſed pretioſo filij ſanguine rubet reſperſa. Quoties (e) ipſam præ immenſitate doloris credis potuiſſe deficere, à quo ipſam ſummè miror etiam mortuam non fuiſſe. Moriebatur viuens, viuendo ferens dolorem morte crudeliorem. Sed ne moriendo deficeret, à Filio pro ipſa mortalitate confortata eſt. Confortata eſt intrinſecùs, exteriùs verò & verbis & factis piè conſolata. Quomodo ſtabat iuxta Crucem Ieſu Mater eius? Verè iuxta Crucem ſtabat, quia Crucem Filij præ cæteris Mater maiore cum dolore ferebat. Stabant & aliæ, ſed proxima hæc. Porrò cùm (f) de Cruce corpus Ieſu deponeretur, ſtabat Maria, brachia leuans in altum, vulnera contemplans, manus perforatas ſacroque ſanguine reſperſas intuens, vix ſuſtinere ſe potuit. Iamque manus, brachia ſancta, & caput ſuper triſte pectus ſuſcepit, vt hoc vltimo & miſerando ſolatio poſſet conſolari. Quem vt attingere valuit, amore materno ruens in dulciſſimos amplexus & oſcula, de ſuo ſic malè tractato Filio, non poterat ſatiari. Sed cùm de Cruce corpus eius fuiſſet totaliter depoſitum, præ doloris vehementia & amoris immenſitate, quaſi exanimis facta fuit. Stabat ad caput extincti Filij mæſtiſſima Mater, & eius regalem faciem mortis obfuſcatam palloribus, magna rigabat affluentia lacrymarum. Aſpiciebat illud reuerendiſſimum caput coronæ ſpineæ diris aculeis perforatum,

e Tractatu de vite Myſtica ſeu Paſſione Domini c.10.n.46.

f De lament. Virg. Mariæ n.9. & 10.

manus illas & pedes ſacros clauis ferreis crudeliſſimè perforatos, latúſque perfoſſum lancea, cum cæteris membris laceratis; & amariſſimè ſuſpirans ac flens; frontem & genas, naſum, oculos, óſque ſimul frequentiùs oſculabatur; tanta profluens affluentia lacrymarum, vt carnem cum ſpiritu reſolui putares in lacrymas. Rigabat felicibus lacrymis corpus exanime Filij, & monumentum in quo poſuerunt eum, modo mirabili madidabat, vbi & eius lacrymæ adhuc apparere dicuntur, indicatiuæ doloris intimi, qui animam eius tanquam gladius acutus pertranſiuit. Sepultò (g) autem Domino Mater eius ſepulchrum amplectitur, & voce qua poterat, ſuum benedicebat Filium iam ſepultum, ingemiſcenſq; vocabat. Ibi ſedens innixo capite manus extendebat deſuper illud oſculans, amariſſimiſque ſingultibus ſuum Filium deplorabat. Acceſſit autem nouus Filius eius Ioannes, cui de Cruce Chriſtus eam commendauerat diligenter, lugens & ipſe inconſolabiliter, ipſam lugentem & gementem leuauit. Nam cruciata gemitibus, fatigata doloribus, afflicta ploratibus, pedibus ſe ſuſtinere nequibat: tamen ſicut potuit à mulieribus honeſtis ac Sanctis adiuta, cunctis ſimul plorantibus Hieruſalem ingreditur. Interim (*h*) Virgo Maria in domo Ioannis manebat, ibique amaro corde opprobrioſam paſſionem dilecti Filij ſui reuoluebat, modò ſputa, modò ludibria, modò colaphos, alapas, & flagella, modò Crucis angariam, modò dira clauorum vulnera, modò lanceam, modò coronam ſpineam, modò aceti & fellis pocula, mortem, verbera & improperia, modò mortem, mortem autem Crucis. Hæc autem cogitando plorabat, atque plorando & eiulando clamabat: Fili mi Ieſu, Ieſu Fili mi, bone ac benigne, ac Creator omnium Deus, qui factus homo, morte turpiſſima

g Ibidem n. 13. *h* Ibidem n. 15.

ma es peremptus: quem terra, pontus, æthera capere nequeunt, modò arctò clauſus es ſepulchro.

IV. Dicat (*i*) qui poteſt, cogitet quantùm poteſt, meditetur ſi poteſt, quæ doloris immenſitas tunc Maternam animam cruciabat. Non credo plenè enarrari vel meditari poſſe dolorem Virginis, niſi tantùm fuiſſe credamus, quantùm vnquam dolere potuit de tali Filio talis Mater. Verumtamen rectum erat amoris & mæroris continens modum. Non deſperabat, ſed piè & iuſtę dolebat, ſperans tamen firmiter fortiterque tenens ipſum ſecundùm promiſſum ſuum tertia die reſurgere. In ipſa enim ſola in triduo illo fides Eccleſiæ ſtabat, & dum vnuſquiſq; hæſitabat, hęc quæ fide concepit, fidem quam à Deo ſemel ſuſcepit, nunquam perdidit, ſpeque certiſſima Domini reſurgentis gloriam expectauit. Sola (*K*) inquam, Virgo Maria per illud triſte Sabbathum ſtetit in fide, & ſaluata fuit Eccleſia in ipſa ſola. Propter quod aptiſſimè tota Eccleſia in laudem & gloriam eiuſdem Virginis, diem Sabbathi per totius anni circulum celebrare conſueuit. Verè & ſingulariter benedictus palmes, qui à ſua vite Chriſto Domino, nullo potuit timore præcidi. Abſciſſi ſunt Viri, qui dicebant: Nos autem ſperabamus, quòd ipſe redempturus eſſet Iſrael. Abſciſſæ ſunt mulieres, quę quamuis piè præueniunt mortuo humanitis ſeruitium exhibere, tamen illum reſurrecturum nequaquam credebant. Et fortaſsè propterea illa Mater, quæ plus habuit pietatis, cum alijs ad vngendum non venit corpus Chriſti ſepultum, quia fruſtra putabat eum vngi, quem reſurrecturum ſciebat. Vtinam (*l*) dolor ille ſic quotidie inhæreat viſceribus meis, ſicut inhæſit tunc tuis Domina mundi, Domina mea, Mater dilecta eiuſdem Chriſti. Vtinam die, qua aſſumpta fuiſti in Cælum vt in æternum gauderes

cum

i De lament. V Mariæ n. 11 *K* Tract. de vite Myſt. ſeu Paſſ. Dom. c. 4. n. 4. tom. 5 pag. 281. *l* De lament Virg. Mariæ n. 2.

cum Filio tuo, mihi indicaſſes lachrymas tuas, vt per illas cognoſcerem quantùm tibi amaritudinis fuit, cùm Ieſum dilectum tibi, heu! heu! & parum dilectum mihi, clauis in ligno confixum, capite inclinato, ſuum Sanctiſſimum exhalare videres ſpiritum. Sed peto Domina mea, ne te moueant verba mea quæ dico, cùm tamen ſaxea corda deberent ſcindi ad illa. Quis vnquam regnans in Cælo ſursùm, aut peregrinans in terra deorsùm, audiens vel mente pertractans quomodo factus eſt opprobrium hominum ipſe Dominus Angelorum, poterit lachrymas continere etiam in Cælo vbi eſt impoſſibile flere? Quare ergo miſer non ploro, cùm abiectio plebis factus eſt Filius Dei Patris? Verùmtamen tu Domina gaude gaudio magno valde, ab ipſo nunc glorificata in cælis, quæ in mente tantis clauis amariſſimis fuiſti confixa ſuæ pijſſimæ mortis. Mihi tamen, obſecro, lachrymas illas infunde, quas ipſa habuiſti in ſua paſſione. Ergo (*m*) & vos omnes fideles Chriſti, recolite de morte & paſſione Domini Noſtri Ieſu Chriſti, & per totum iſtum venerabilem diem lachrymas fundere non ceſſetis, vt in die Reſurrectionis Domini ad laudem & honorem illius reſurgere valeatis.

Turris Dauidica.

Maria ob fortitudinem qua expugnauit diabolum, & nos defendit ab eius inſidijs, comparatur Turri Dauidicæ.

1 NON tantùm (*n*) Ioſeph, ſed & Maria deſcendiſſe credenda eſt de domo Dauid. Alioquin non eſſet deſponſata viro de domo Dauid, ſi non eſſet & ipſa

m Ibidem n. 15. *n* Ser. 2. ſupra miſſus n. 16.

ſa de domo Dauid. Ambo igitur erant de domo Dauid: ſed in altera completa eſt veritas quam iurauit Dominus Dauid, altero tantùm conſcio & teſte adimpletæ promiſſionis. Vis ne(o) vt aliqua teſtimonia hic inferam? vt pauca loquar de pluribus: quam tibi aliam prædixiſſe Deus videtur, quando ad ſerpentem ait: Inimicitias ponam inter te & mulierem? Et ſi adhuc dubitas an de Maria dixerit, audi quod ſequitur: Ipſa conteret caput tuum. Cui hæc ſeruata victoria eſt, niſi Mariæ? Ipſa proculdubio caput contriuit venenatum, quæ omnimodam maligni ſuggeſtionem, tàm de carnis illecebra, quàm de mentis ſuperbia deduxit ad nihilum. Quam verò aliam Salomon requirebat, cùm dicebat: Mulierem fortem quis inueniet? Nouerat quippè Vir ſapiens huius ſexus infirmitatem, fragile corpus; lubricam mentem: quia tamen & Deum legerat promiſiſſe, & ita videbat congruere, vt qui vicerat per fęminam, vinceretur per ipſam, vehementer admirans aiebat: Mulierem fortem quis inueniet? Quod eſt dicere: Si ita de manu fęminæ pendet & noſtra omnium ſalus, & innocentiæ reſtitutio, & de hoſte victoria: fortis omninò neceſsè eſt vt prouideatur, quæ ad tantum opus poſſit eſſe idonea. At ne hoc quæſiſſe putetur deſperando, ſubdit prophetando: Procul & de vltimis finibus pretium eius; hoc eſt, non vile, non paruum, non mediocre, non denique de terra, ſed de Cęlo, nec de Cęlo proximo terris pretium fortis huius mulieris, ſed à ſummo Cælo egreſſio eius.

II. Tu electa (p) es vt Sol, ille, inquam, Sol ſolis conditor. Ille enim electus eſt ex millibus virorum: Tu electa es ex millibus fęminarum: Ille electus ex omnibus quæ ſunt: Tu electa ex omnibus quæ per illum ſunt. Vt (q) ſicut diabolus priùs ſeduxit fęminam, & poſtmodum virum per

o Ser.2.ſup.miſſus.n.4.& 5. p Ser.3.de Virg.Deip.n.5.
q Ser.2.ſup.miſſus n.13.

per fęminam vicit: ita priùs à fęmina Virgine ſeducere-tur, & poſt à Viro Chriſto apertè debellaretur, Tu es(r) Turris Libani cum propugnaculis ędificata. Ab ineunte quippe ætate dilexiſti iuſtitiam, & odiſti iniquitatem. Quare dilectio iuſtitiæ, odiumque iniquitatis cum quibus creuiſti, tua fuere propugnacula. His quippe viſis, hoſtibus certè ſuſpecta fuiſti. Non enim parùm formidabant, nè fortè tu eſſes [quę & eras] per quam expugnandi erant & damnandi: propter quod & terribilis fuiſti eis vt caſtrorum acies ordinata. Nihil verò omninò proficit inimicus in te, eo quòd mille clypei pependerunt ex te, omnis armatura fortium. Tu terribilis (ſ) vt acies Caſtrorum ordinata. Quid enim? An non horruerunt principes tenebrarum, quando viderunt pręter morem armatura omni fortiore inſtructam contra ſe procedere fęminam, fęminam fortem & ad bella doctiſſimam, cuius enſis ſuper femur ſuum propter timores nocturnos? In circuitu eius acies validas ſpiritualium virtutum ſuo ſe inuicem ordine tuentium: ſiquidem ordinatione perſeuerat dies. Sed & innumerabilium Beatorum Spirituum militiam ad miniſterium tantæ principis delegatam fuiſſe nullatenus ambigimus: vt potè qui cuſtodirent lectulum Salomonis gratiſſimum, ac prouiderent, ne præparatum æterno Regi hoſpitium alienus hoſpes inuaderet. Nimirum timor & tremor venerunt ſuper eos, ita vt dicerent: Ecce plùſquam Eua hæc: Caſtra Dei ſunt hæc, fugiamus Iſraelem. Tu ergo bellatrix egregia, primò eum qui primus Euam ſupplantauit, expugnare viriliter aggreſſa es. Tu & ſpiritum elationis Euæ vertice humilitatis comploſiſti. Imò verò(t) & vnicus ille ſtultus & totius ſtultitię princeps, qui verè mutatus vt luna, ſapientiam perdidit in decore ſuo, ſub Mariæ pedibus conculcatus & contritus miſeram pa-

r *Ser. 4. ſup. ſal. Reg. n. 23.* ſ *Ser. 3 de Virg. Deip. n. 5.*
t *Ser. 1. de Virg. Deip. n. 4.*

patitur ſeruitutem. Nimirùm ipſa eſt quondam à Deo promiſſa mulier ſerpentis antiqui caput virtutis pede contritura: cuius planè calcaneo in multis verſutijs inſidiatus eſt, ſed ſine cauſa: ſola enim contriuit vniuerſam hæreticam prauitatem. Eſto nobis (*u*) Turris fortitudinis à facie inimici. Adiuua (*x*) nos, & eripe de manu & periculis tui hoſtis. Si aliud te allicere Domina non deberet, niſi quòd tuus hoſtis audet nos tuos ſeruos inuadere fraudulenter, deberes ad nos quàm citiùs feſtinare. Curre, & libera nos, Domina, propter eorum ſuperbiam reprimendam. Curre ne dicant: Vbi eſt eorum Domina, de cuius clementia confidebant. Si inſurgant (*y*) venti tentationum, ſi incurras ſcopulos tribulationum: reſpice ſtellam, voca Mariã. Si iactaris ſuperbiæ vndis, ſi ambitionis, ſi detractionis: reſpice ſtellam, voca Mariam. Si carnis illecebra nauiculam concuſſerit mentis, reſpice ad Mariam. Et ipſa, (*z*) dico vobis, ſi piè à nobis pulſata fuerit, non deerit neceſſitati noſtræ: quoniam miſericors eſt, & Mater miſericordiæ. Ipſam (*a*) rogans non deſperas; ipſam cogitans non erras; ipſa tenente non corruis, ipſa protegente non metuis.

Turris Eburnea.

Mariæ ſublimitas, humilitas, & Virginitas comparantur Turris altitudini, fundamento, & muro.

1 VIrgo (*b*) Maria aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit, conuerſatione pariter & oratione aſcẽdens: An verò (*c*) inueniri potuiſſe miramur, vnde talis ac tan-

u Ser. 1. ſup. Sal. Reg. nu. 1. *x* Ser. 5. ſuper ſal. Reg. n. 3. *y* Ser. 2. ſup. miſſus n. 17. *z* Ser. 2. in Dom. 1. poſt Octauam Epiph. num. 4. *a* Ser. 2. ſup. miſſus n. 17. *b* er. 2. de Virg. Deip. num. 9. *c* Ibid. num. 4. & 5.

tus fieret aquęductus nempe Maria, cuius nimirùm ſummitas inſtar profectò ſcalæ illius quam vidit Patriarcha Iacob, Cœlos tangere, imò & tranſcendere Cęlos, vt vidiſſimum illum aquarum quæ ſuper Cælos ſunt,poſſet attingere fontem? Sed quomodo noſter hic aquęductus,Maria, fontem illum attigit tàm ſublimem? Quomodo putas niſi vehementia deſiderij,niſi feuore deuotionis,niſi puritate orationis? Sicut ſcriptum eſt: Oratio iuſti penetrat Cælos. Et quis iuſtus, ſi non Maria iuſta, de qua Sol iuſtitiæ ortus eſt nobis? Quomodo ergo illa inacceſſam attigit Maieſtatem, niſi pulſando, petendo, quærendo? Denique & quod quærebat, inuenit: cui dictum eſt: Inueniſti gratiam apud Deum. Nec ſola (d) iam oratione Cælos penetrat, ſed etiam incorruptione quæ proximum Deo facit, ſicut ſapiens ait? Erat enim Virgo Sancta corpore & ſpiritu, cui ſpecialiter eſſet dicere: Conuerſatio noſtra in Cælis eſt. Te ergo (e) inæſtimabilis benignitatis fœminam, & venerandam Matrem eſſe cognoſcimus ex eo, quòd tu mundum hunc immundum & lubricum, impolluto calle tranſiſti; & adhuc inter peccatores degens, tanta ante Deum ſanctitate fæcundaris, vt ſola ſolio Regis æterni immediatè approximare merueris. Meritò (f) proinde cantor ille Diuinus in ipſius admiratione præcinens, aiebat: Quæ eſt iſta quæ aſcendit ſicut aurora conſurgens, pulchra vt luna,electa vt ſol, terribilis vt Caſtrorum acies ordinata? Aſcendit planè ſupra omne humanum genus, aſcendit vſque ad Angelos, ſed & ipſos quoque tranſcendit, & Cæleſtem omnem ſupergreditur Creaturam. Hinc eſt (g) quòd & ipſi Cæleſtis Curiæ principes in conſideratione tantæ nouitatis clamant non ſine admiratione: Quæ eſt iſta quæ aſcendit de deſerto delicijs affluens? Ac ſi manifeſtius dicant: Quanta eſt hęc,

d d   & vn-

d Ser. 2. de Virg. Deip. num. 9. e Ser. 3 de Virg. Deip. num. 2.
f Ser. 2. de Virg. Deip. n. 9. g Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. num. 1.

& vnde ei aſcendenti vtiq; de deſerto affluentia tanta deliciarum? Nec enim pares inueniuntur deliciæ vel in nobis, quos in ciuitate Domini lætificat fluminis impetus, quia à vultu gloriæ, voluptatis gloria potamur. Quæ eſt iſta quæ de ſub ſole [vbi nihil eſt niſi labor, & dolor, & afflictio ſpiritus] aſcendit delicijs ſpiritualibus affluens? Quidni delicias dixerim Virginitatis decus cum munere fœcunditatis, humilitatis inſigne, diſtillantem Charitatis fauum, miſericordiæ viſcera, plenitudinem gratiæ, prærogatiuam gloriæ ſingularis. Intuere *(h)* igitur quemadmodum vſque ad Angelos plenitudine gratiæ, ſupra Angelos ſuperueniente Spiritu Sancto peruenit. Eſt in Angelis Charitas, eſt puritas, eſt humilitas. Quid horum non enituit in Maria? Feruebat *(i)* ſiquidem inquærenda gratia Charitas, ſplendebat in Carne Virginitas, humilitas in obſequio eminebat; nam abijt in montana cum feſtinatione, & ſalutauit Elizabeth, & in miniſterio eius erat quaſi menſibus tribus, vt iam tunc poſſet dicere Matri Mater, quod tantò poſt Filio dixit Filius: Sine modò, ſic enim decet nos implere omnem iuſtitiam. Planè montana conſcendens, cuius iuſtitia ſicut montes Dei. Etenim ſi omnis qui ſe humiliat exaltabitur, quid hac humilitate ſublimius? veniſſe eam mirabatur Elizabeth, & dicebat: Vnde hoc mihi vt veniat Mater Domini mei ad me? Sed iam magis miretur quod inſtar vtique Filij & ipſa non miniſtrari venerit ſed miniſtrare. Sola humilitas *(k)* omnium propugnaculum quoddam, turriſq; virtutum fortiter reſiſtit ſuperbiæ malitiæ, obuiat præſumptioni. Sola denique eſt, de qua omnium plena virtutum Maria gloriandum eſſe putauit. Audito quippe ab Angelo: Aue gratia plena, quaſi ſolam ex ipſa plenitudine humilitatem in ſe recognoſceret, ſolam rependiſſe, ac reſpondiſſe memo-

h Ser. 2. de Virg. Deip. n. 12. *i* Ibid. n. 9.
k Tract. de off. & mor. Epiſc. c. 5. n. 17.

ratur in gratiam: Reſpexit, inquiens, Deus humilitatem, ancillę ſuę.

II. O Virgo *(l)* Virga ſublimis, in quàm ſublime verticem ſanctum erigis! Vſque ad ſedentem in throno, vſque ad Dominum Maieſtatis. Neque enim id mirùm, quoniam in altum mittis radices humilitatis. Tu *(m)* ſimilis es Turri, celſa videlicet dignitate, firma grauitate. Tu es *(n)* Caſtellum in quod Ieſus intrauit, habens turrim humilitatis, qui enim ſe humiliat, exaltatur: & murum Virginitatis. Murum certè fortiſſimum, quippe qui nec ante partum, nec in partu, nec poſt partum potuit violari. Lapides muri, diſciplina tua fuerunt & continentia, ſine quibus nunquàm conſtans eſt virginitatis murus. Pulchra *(o)* permixtio Virginitatis & humilitatis: nec mediocriter placet Deo illa anima, in qua & humilitas commendat Virginitatem, & Virginitas exornat humilitatem. Sed quanta putas veneratione digna eſt, in qua humilitatem exaltat fęcunditas, & partus conſecrat Virginitatem! Sancta *(p)* Maria ſanctimoniam nõ amiſit, & humilitate non caruit. Et ideò concupiuit Rex decorem eius, quia humilitatem innocentię ſociauit. Denique reſpexit, inquit, humilitatem ancillæ ſuæ. Ita *(q)* tu Domina, Virginitate & humilitate tua de Cęlo eduxiſti Filium Dei. Felix *(r)* Maria; cui nec humilitas defuit, nec Virginitas. Et quidem ſingularis Virginitas, quam non temerauit, ſed honorauit fęcunditas: nihilominùs ſpecialis humilitas, quam non abſtulit, ſed extulit fęcunda Virginitas: & incomparabilis prorsùs fęcunditas, quam Virginitas ſimul comitatur & humilitas. Voluit Deus *(ſ)* eſſe Virginem, de qua immaculata immaculatus procederet; omnium maculas purgaturus. Voluit & humilem, de qua mitis & humilis corde prodiret, harum in ſe virtutum neceſſarium omnibus ſalu-

l Ser. 2 de Aduen. Dom. n 4. *m* Ser. 4. ſup. Sal. Reg. n. 12. *n* Ibid. nu. 12.
o Ser. 1 ſup miſſus n. 5. *p* Ser. 45. in cant. n. 2. *q* Ser. 4. ſup. Sal. Reg. n. 21.
r Ser. 1. ſup. miſſus n. 9. *ſ* Ser. 2. ſup. miſſus n. 1.

ſaluberrimumque exemplum oſtenſurus. Dedit Virgini partum, qui ei iam ante & Virginitatis inſpirauerat votum, & humilitatis prerogauerat meritum.

III. Porrò (*t*) quę vel Angelica puritas Virginitati illi audeat comparari, quæ digna fuit Spiritus Sancti ſacrarium fieri, & habitaculum Filij Dei? Si rerum præcia de raritate penſamus, quę prima in terris Angelicam propoſuit ducere vitam, ſuper omnes eſt. Quomodo, inquit, fiet iſtud, quoniam virum non cognoſco? Immobile propoſitum Virginitatis, quod nec Angelo Filium promittente aliquatenùs titubauit. Quomodo, inquit, fiet iſtud? Neq; enim eo modo quo fieri ſolet in cæteris. Virum penitùs non cognoſco, nec Filij deſiderio, nec ſpe prolis. Quanta verò & quàm precioſa humilitatis virtus cum tanta puritate, cum innocentia tantà, cum conſcientia prorsùs abſq; delicto, imò cum tantę gratiæ plenitudine? Vnde tibi humilitas & tanta humilitas, o beata? Digna planè quam reſpiceret Dominus, cuius decorem cócupiſceret Rex, cuius odore ſuauiſſimo ab æterno illo paterno ſinus attraheretur accubitu. Vt igitur Maria, (*u*) quæ Sanctum Sanctorum conceptura erat pariter & paritura, ſancta eſſet corpore, accepit donum Virginitatis: vt eſſet & mente, accepit & humilitatis. His nimirum Virgo Regia gemmis ornata virtutum, geminoque mentis pariter & corporis decore prefulgida, ſpecie ſua & pulchritudine ſua in Cæleſtibus cognita, Cæli Ciuium in ſe prouocauit aſpectus, ita vt & Regis animum in ſui concupiſcentiam inclinaret, & Cæleſtem Nuncium ad ſe de ſupernis educeret. Beati (*x*) qui cuſtodiunt veſtimenta ſua munda, videlicet ſimplicitatis & innocentiæ, ſi tamen & decorem induere humilitatis adijciant. Profectò audiet qui huiuſmodi inuenitur: Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra.

Me-

t Ser.4. in Aſſumpt. B.M. num. 6. & 7. *u* Ser. 2. ſup. miſſus num. 2.
x Ser. 45. in Cant. num. 2. & 3.

Meritò pulchra repetitur, cui neutra defuit pulchritudo. Rara auis in terris, aut ſanctitatem non perdere, aut humilitatem ſanctimonia non excludi; & ideò Beata, quæ vtramque retinuit. Audis (y) Virginem, audis humilem: ſi non potes Virginitatem, humilis imitare humilitatem Virginis. Laudabilis virtus Virginitas, ſed magis neceſſaria humilitas. Illa conſulitur: iſta præcipitur: Ad illam inuitaris: ad iſtam cogeris. De illa dicitur: Qui poteſt capere, capiat: de iſta dicitur: Niſi quis efficiatur ſicut paruulus iſte, non intrabit in Regnum Cælorum. Illa ergo remuneratur: iſta exigitur. Potes denique ſine Virginitate ſaluari: ſine humilitate non potes. Poteſt, inquam placere humilitas, quæ Virginitatem deplorat amiſſam: ſine humilitate autem [audeo dicere] nec Virginitas Mariæ placuiſſet. Super quem, inquit, requieſcet ſpiritus meus, niſi ſuper humilem & quietum? Super humilem dixit, non ſuper Virginem. Obſecro (z) vos, filioli æmulamini hanc virtutem: ſi Mariam diligitis, ſi contenditis ei placere, æmulamini modeſtiam eius; nihil enim tàm idoneum homini, nihil tàm congruum Chriſtiano, maximeque Monachum nihil adeò decet.

Domus Aurea,

Domus eſt Virgo Maria, quam ſibi Deus ad habitandum ædificauit, & ſuffulſit ſeptem columnis, quæ ſunt Fides Trinitatis, & quatuor principales virtutes.

1 SApientia (a) quæ Dei erat, & Deus erat, de ſinu Patris ad nos veniens, ædificauit ſibi domum, ipſam

y Ser. 1. ſup. miſſus n. 5. z Ser. 2. de Virg. Deip. num. 18.
a Ser. 52. de diuer. n. 2.

ſam ſcilicet Matrem ſuam Virg. Mariam: in qua ſeptem columnas excidit. Quid eſt in ea ſeptem columnas excidere, niſi ipſam dignum ſibi habitaculum fide & operibus præparare? Nimirùm ternarius numerus ad Fidem propter Sanctam Trinitatem; quaternarius pertinet ad mores propter quatuor principales virtutes. Quòd autem in Beata Maria Sancta Trinitas fuerit [fuerit dico per præſentiam Maieſtatis] vbi ſolus Filius erat per ſuſceptionem humanitatis: teſtatur Nuncius Cæleſtis, qui ei arcana myſteria reſerans, ait: Aue gratia plena, Dominus tecum. Et poſt pauca: Spiritus Sanctus ſuperueniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi. Ecce habes Dominum, habes virtutem Altiſſimi, habes Spiritum Sanctum. Habes Patrem & Filium & Spiritum Sanctum. Neque enim poteſt eſſe, aut Pater ſine Filio, aut ſine Patre Filius, aut ſine vtroque procedens ab vtroque Spiritus Sanctus. Manifeſtum eſt fuiſſe in corde Virginis fidem Sanctæ Trinitatis. Aue (*b*) gratia plena, Dominus tecum. Nec tantùm Dominus Filius tecum, quem carne tua induis; ſed & Dominus Spiritus Sanctus; de quo concipies: & Dominus Pater, qui genuit quem concipis. Pater, inquam, tecum, qui Filium ſuum facit & tuum. Filius tecum, qui ad condendum in te mirabile Sacramentum, miro modo & ſibi reſerat genitale ſecretum, & tibi ſeruat Virginale ſignaculum. Spiritus Sanctus tecum, qui cum Patre & Filio tuum ſanctificat vterum. Ergo tecum.

II. Vtrum (*c*) autem & quatuor principales virtutes, tanquàm quatuor columnas, poſſederit Virgo Maria, inquiſitione dignum videtur. Primùm ergò videamus an fortitudinem habuerit. Quæ nimirùm virtus quomodo illi abeſſe potuit, quæ abiectis ſecularibus pompis, ſpretiſque

b Ser. 3. ſup. miſſus n. 4. *c* Ser. 52. de diuerſ. n. 3. & 4.

tiſque voluptatibus carnis, ſoli Deo in Virginitate viuere propoſuit? Ni fallor, hęc Virgo eſt quæ apud Salomonem legitur: Mulierem fortem quis inueniet? Procul & de vltimis finibus precium eius. Porrò quòd temperans, prudens, & iuſta fuerit, ex Angeli collocutione, & ſua ipſius reſponſione, luce clariùs comprobamus. Salutata quippe tàm venerabilitèr ab Angelo: Aue gratia plena, Dominus tecum: non ſe extulit quaſi quæ ex ſingulari gratiæ priuilegio benediceretur, ſed ſiluit: & qualis eſſet in ſolita hęc ſalutatio, ſecum cogitauit. Qua in re, quid niſi temperans fuit? At verò cùm de cęleſtibus myſterijs ab eodem Angelo doceretur, diligenter quęſiuit, quomodo conciperet, ac pareret, quæ virum vtique non cognoſceret: & in hoc ſine dubio prudens extitit. Iuſtitiæ autem pręfert inſigne, vbi ſe ancillam Domini confitetur. Nam quòd iuſtorum ſit confeſſio, teſtatur qui ait: Verumtamen iuſti confitebuntur nomini tuo, & habitabunt recti cum vultu tuo. Fuit igitur Beata Virgo Maria fortis in propoſito, temperans in ſilentio, prudens in interrogatione, iuſta in confeſſione. His itaque quatuor morum columnis, & tribus Fidei prædictis extruxit in ea ſibi domum Sapientia Cæleſtis; quæ adeò mentem eius repleuit, vt de plenitudine mentis fęcundaretur & caro, ac Virgo ſingulari gratia eandem ipſam Sapientiam carne tectam pareret, quam priùs mente pura conceperat.

III. Tu ſola (d) inuenta es digna: vt in tua Virginali aula Rex Regum & Dominus Dominantium, à cæleſtibus ſedibus veniens, primam ſibi manſionem inter filios hominum eligeret. Verè beneplacitum fuit Deo habitare in te, quando ex ipſa illibata carnis tuæ ſubſtantia, quaſi de lignis Libani, architectura ineffabili, domũ ſibi ędificauit Dei Sapientia: ſuffulſit eam ſeptem columnis argẽteis, ac

d Ser. 3. De Virg. Deip. num. 2.

ac reclinatorium aureum in ea collocauit. Quatènus (*e*) ſcilicet plenitudo Diuinitatis, quę ante in Maria ſicut & in multis Sanctorum ſpiritualiter habitabat, etiam ſicut in nullo Sanctorum corporaliter in ipſa habitare incipiat. Incarnata (*f*) Dei ſapientia auro deſignatur. Quàm (*g*) familiaris ei facta es Domina, quàm proxima, imò quàm intima fieri meruiſti, quantam inueniſti gratiam apud Deum! In te manet, & tu in eo: & veſtis eum, & veſtiris ab eo. Veſtis eum ſubſtantia carnis, & veſtit ille te gloria ſuæ Maieſtatis. Veſtis ſolem nube, & ſole ipſa veſtiris. Nouum enim fecit Dominus ſuper terram, vt mulier circumdaret virum, non alium quam Chriſtum, de quo dicitur: Ecce vir oriens nomen eius. Lectulus es (*h*) Salomonis, de quo in Canticis: Et lectulum Salomonis ſeptuaginta fortes ambiunt ex fortiſſimis Iſrael, omnes tenentes gladios, & ad bella doctiſſimi. In circuitu (*i*) Marię innumerabilium Beatorum ſpirituum militiam ad miniſterium tantę principis delegatam fuiſſe nullatenùs ambigimus: vt pote qui cuſtodirent lectum Salomonis gratiſſimum, ac prouiderent ne præparatum æterno Regi hoſpitium alienus hoſpes inuaderet. Denique (*K*) & mulier quædam excepit illum in domum ſuam. Fælix mulier, quæ non iam exploratores Hierico, ſed potiùs fortiſſimum illum expoliatorem ſtulti illius, qui verè vt luna mutatur, non legatos Ieſu filij Naue, ſed ipſum magis ſuſcipere meruit verum Ieſum, Filium Dei. Fælix, inquam, mulier, cuius Domus Saluatori ſuſcepto inuenta eſt munda. Abſit (*l*) enim vt proprij quidquam inquinamenti domus hæc Virginalis aliquando habuiſſe dicatur. Nos (*m*) quoque ſi eiuſdem Sapientiæ fieri domus volumus, neceſſe eſt, vt eiſdem ſeptem columnis extruamur: id eſt, vt fide & moribus ei præparemur. Aduo-

Cc ca-

e Ser 4 ſup. miſſus n. 3. *f* Ser. 6 in Cant n. 5. *g* Ser. 1. de Virg. Deip. n. 6. *h* Ser. 4. ſup. ſal. Reg. num. 25. *i* Ser. 3. de Virg. Deip. n. 5. *k* Serm. 2. in Aſſumpt. B. M. n. 2. *l* Ibid. n. 8. *m* Ser. 52. de diuer. n. 4.

catum (*n*) habere vis ad Chriſtum? Ad Mariam recurre. Ipſa (*o*) nempe eſt mediatrix noſtra, ipſa eſt per quam ſuſcepimus miſericordiam tuam Deus, ipſa eſt per quam & nos Dominum Ieſum in domos noſtras excipimus. Et nobis enim ſingulis ſunt ſingulæ domus: & ſapientia pulſat ad oſtia ſingulorum: ſi quis ei aperuerit, introibit, cænabitque cum eo. O quanta (*p*) illi animæ latitudo, quanta & meritorum prærogatiua, quæ diuinam in ſe præſentiam & digna inuenitur ſuſcipere, & ſufficiens capere!

Fęderis Arca.

Arca deſignat Mariam, quam ſibi Deus præparauit, vt per eam genus humanum ſaluaret. In Arca Thuribulum, Manna, & Virga ſunt recondita; & hæc Mariæ conuenienter aptantur.

I. ARcas (*q*) duas fuiſſe legimus in veteri Teſtamento, vnam Arcam Diluuij, aliam Teſtamenti. Arca Noè, ſignificauit Arcam Eccleſiæ: Arca fęderis, Arcam gratię, Sanctitatem ſcilicet Mariæ. Erat (*r*) enim Virgo Sancta corpore & ſpiritu, cui ſpecialiter eſſet dicere: Conuerſatio noſtra in Cælis eſt. Vt igitur (*ſ*) quæ Sanctum Sanctorum conceptura erat, pariter & paritura, Sancta eſſet corpore, accepit donum Virginitatis: vt eſſet & mente, accepit & humilitatis. Arca (*t*) etiam Noè ſignificauit Arcam gratiæ, excellentiam ſcilicet Mariæ. Sicut enim per illam omnes euaſerunt diluuium: ſic per iſtam peccati naufragium. Illam Noè vt diluuium eua-

n Ser 2. de Virg. Deip n. 7. *o* Ser. 2. in Aſſumpt. n. 2. *p* Ser. 27. in Cant. n. 10. *q* Ser. de B. M. Deip. n. 6. *r* Ser. 2. de Virg. Deip. n. 9. *ſ* Serm. 2. ſup. miſſus num. 2. *t* Ser de B. M. Deip. n. 6.

Digitized by Google

euaderet, fabricauit: iſtam Chriſtus [qui eſt pax noſtra & requies] vt humanum genus redimeret, ſibi præparauit. Per illam octo animæ tantùm ſaluantur: per iſtam humani generis ſaluatio. Illa centum annorum fabricata eſt ſpatio: in iſta omnium virtutum fuit perfectio. Illa facta eſt de lignis leuigatis: iſta de virtutibus ædificata eſt conſummatis. Illa ſuperferebatur aquis diluuij, iſta non ſenſit naufragia vllius vitij. Abſit enim (u) vt proprij quicquam inquinamenti domus hæc Virginalis aliquando habuiſſe dicatur.

II. Arca item (x) Teſtamenti, typum tenet Sanctę Dei Genitricis. Illam fecit Bezeleel: iſtam condidit Emmanuel: Bezeleel, Oliab in opere ſocium habuit: & Virgo quoq; Virginum condita, prælecta, præſeruata, præparata & ornata per Spiritum Sāctum, & eius Omnipotentem Filium fuit. Bezeleel interpretatur vmbra Dei: Oliab protectio mea, prior ille Spiritus Sancti, iſte verò typum tenet Filij. De illo dicitur ad Mariam in Conceptione Filij Beatiſſimi: Virtus Altiſſimi obumbrabit tibi. Item ad Ioſeph: Noli timere accipere Mariam Coniugem tuā, quod enim in ea natum eſt, de Spiritu Sancto eſt. Iſte verò ad Patrem clamat in Pſalmo: Protege me à facie impiorum qui me afflixerunt. Item de eodem: De ventre Matris meæ, tu es protector meus. Bezeleel ergo cum Socio Arcam Teſtamenti fabricauit: Sancta quoque Trinitas Virginem ſibi ſanctificauit, ac templum Sanctiſſimum conſecrauit, hoſpitiumque mundiſſimum ſibi præparauit, thalamum quoque de quo Sponſus prę filiis hominum ſpecioſus ad publicum procederet, decenter præornauit. Neque enim Pater abeſſe potuit, vbi Spiritum & Filium cooperari voluit. Quæcunque enim Pater fecit, hæc eadem ſimiliter & Filius facit. Neque enim

Cc 2 Filius

x Ser. 2. in Aſſumpt. B. M. n. 8.
u Ser. de B. M. Deip. n. 9.

catum *(n)* habere vis ad Chriſtum? Ad Mariam recurre. Ipſa *(o)* nempe eſt mediatrix noſtra, ipſa eſt per quam ſuſcepimus miſericordiam tuam Deus, ipſa eſt per quam & nos Dominum Ieſum in domos noſtras excipimus. Et nobis enim ſingulis ſunt ſingulæ domus: & ſapientia pulſat ad oſtia ſingulorum: ſi quis ei aperuerit, introibit, cænabitque cum eo. O quanta *(p)* illi animæ latitudo, quanta & meritorum prærogatiua, quæ diuinam in ſe præſentiam & digna inuenitur ſuſcipere, & ſufficiens capere!

Fęderis Arca.

Arca deſignat Mariam, quam ſibi Deus præparauit, vt per eam genus humanum ſaluaret. In Arca Thuribulum, Manna, & Virga ſunt recondita; & hæc Mariæ conuenienter aptantur.

I. ARcas *(q)* duas fuiſſe legimus in veteri Teſtamento, vnam Arcam Diluuij, aliam Teſtamenti. Arca Noè, ſignificauit Arcam Eccleſiæ: Arca fęderis, Arcam gratię, Sanctitatem ſcilicet Mariæ. Erat *(r)* enim Virgo Sancta corpore & ſpiritu, cui ſpecialiter eſſet dicere: Conuerſatio noſtra in Cælis eſt. Vt igitur *(ſ)* quæ Sanctum Sanctorum conceptura erat pariter & paritura, Sancta eſſet corpore, accepit donum Virginitatis: vt eſſet & mente, accepit & humilitatis. Arca *(t)* etiam Noè ſignificauit Arcam gratiæ, excellentiam ſcilicet Mariæ. Sicut enim per illam omnes euaſerunt diluuium: ſic per iſtam peccati naufragium. Illam Noè vt diluuium eua-

n Ser 2. de Virg. Deip n.7. *o* Ser.2. in Aſſumpt n.2 *p* Ser.27. in Cant. n.10 *q* Ser. de B.M Deip. n.6 *r* Ser.2. de Virg. Deip. n.9. *ſ* Serm.2. ſup. miſſus num.2. *t* Ser de B.M. Deip n.6.

euaderet, fabricauit: iſtam Chriſtus [qui eſt pax noſtra & requies] vt humanum genus redimeret, ſibi præparauit. Per illam octo animæ tantùm ſaluantur: per iſtam humani generis ſaluatio. Illa centum annorum fabricata eſt ſpatio: in iſta omnium virtutum fuit perfectio. Illa facta eſt de lignis leuigatis: iſta de virtutibus ædificata eſt conſummatis. Illa ſuperferebatur aquis diluuij, iſta non ſenſit naufragia vllius vitij. Abſit enim (*u*) vt proprij quicquam inquinamenti domus hæc Virginalis aliquando habuiſſe dicatur.

II. Arca item (*x*) Teſtamenti, typum tenet Sanctę Dei Genitricis. Illam fecit Bezeleel: iſtam condidit Emmanuel: Bezeleel, Oliab in opere ſocium habuit: & Virgo quoq; Virginum condita, prælecta, præſeruata, præparata & ornata per Spiritum Sãctum, & eius Omnipotentem Filium fuit. Bezeleel interpretatur vmbra Dei: Oliab protectio mea, prior ille Spiritus Sancti, iſte verò typum tenet Filij. De illo dicitur ad Mariam in Conceptione Filij Beatiſſimi: Virtus Altiſſimi obumbrabit tibi. Item ad Ioſeph: Noli timere accipere Mariam Coniugem tuã, quod enim in ea natum eſt, de Spiritu Sancto eſt. Iſte verò ad Patrem clamat in Pſalmo: Protege me à facie impiorum qui me afflixerunt. Item de eodem: De ventre Matris meæ, tu es protector meus. Bezeleel ergo cum Socio Arcam Teſtamenti fabricauit: Sancta quoque Trinitas Virginem ſibi ſanctificauit, ac templum Sanctiſſimum conſecrauit, hoſpitiumque mundiſſimum ſibi præparauit, thalamum quoque de quo Sponſus prę filius hominum ſpecioſus ad publicum procederet, decenter præornauit. Neque enim Pater abeſſe potuit, vbi Spiritum & Filium cooperari voluit. Quæcunque enim Pater fecit, hæc eadem ſimiliter & Filius facit. Neque enim

x Ser.2. in Aſſumpt.B.M.n.8.
u Ser.de B.M.Deip.n.9.

Filius poteſt à ſe facere quicquam, niſi quod viderit Patrem facientem. De Spiritu quoque legitur in libro Pſalmorum: Verbo Domini Cœli firmati ſunt, & ſpiritu oris eius omnis virtus eorum. Apoſtolus quoque de tribus Perſonis ita: Ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia, ipſi gloria. Pater ergo in conſecratione Virginis exhibuit claritatem, Filius humilitatem, Spiritus Sanctus Charitatem. Pater lumen exhibuit rationis, Filius cinerem humiliationis, Spiritus Sanctus oleum dilectionis. Pater exhibuit potentiam, Filius Sapientiam, Spiritus Sanctus omnium virtutum gratiam. Pater auctoritatem contra peccatum, Filius humilitatem contra mundum, Spiritus Sanctus Charitatem erga Deum, & proximum. Filius carnis mortificationem, Spiritus Sanctus compunctionem, Pater Cæleſtium contemplationem. Filius docuit eam Diuina operari, Spiritus Sanctus amare & amari, Pater Cæleſtia contemplari. Filius eam erudit, Spiritus Sanctus eam prouehit, Pater eam perficit. Filius eam purificat, Spiritus eam pacificat, Pater eam honorificat. Hæc dicens, opera vel dona Trinitatis non diuido, ſed fideliter inſeparabilia aſſero. Sicut enim in eſſentia vnitas, ita in operatione identitas.

III. Arca Teſtamenti (y) de lignis Sethim facta eſt; & Maria de ſpinoſo & hiſpido Iudæorum populo, & arido procreata eſt, qui vtique ſpinoſus detractione, hiſpidus ſuperſtitione, aridus fuit vnctione Diuinæ gratiæ. Vnde ſpinoſus ſpineam coronam Regi ſuo exhibuit, & in eum ſicut ignis in ſpinis exarſit. Sethim enim interpretatur Spinæ. De lignis (z) inquam, Sethim condita eſt Arca, in qua Thuribulum, Manna, & Virga ſunt recondita: quia licet Maria de Patrum natura per peccatum vitiata, duceret originem, prælecta tamen per Spiritum

y Ser. de B.V. Deip. num. 10.
z Ibidem num. 11.

Digitized by Google

ritum Sanctum, & præſeruata ad purum, Deum nobis obtulit & hominem. Nec nouiter (*a*) aut fortuitu inuenta, ſed à ſæculo electa, ab Altiſſimo præcognita & ſibi præparata, ab Angelis ſeruata, à Patribus præfigurata, à Prophetis promiſſa.

IV. Thuribulum in Arca fuit reconditum. Thuribubulum (*b*) Sacroſanctum, carnem ſignificat Saluatoris: quæ aurea dicitur, quia nullius paſſa eſt detrimentum pudoris. Tu ſola (*c*) inuenta es digna, ò Maria, vt in tua Virginali aula Rex Regum, & Dominus Dominantium, à regalibus ſedibus veniens, primam ſibi manſionem inter Filios hominum eligeret. Verè beneplacitum fuit Deo habitare in te, quando ex ipſa illibata carnis tuæ ſubſtantia, quaſi de lignis Libani, architectura ineffabili, domum ſibi ædificauit Dei Sapientia, ac reclinatorium aureum in ea collocauit. Et nunc iam (*d*) operabatur ſalutem noſtram in medio terræ, in vtero videlicet Virginis Mariç, quæ mirabili proprietate terræ medium appellatur. Ad illam enim ſicut ad medium, ſicut ad Arcam Dei, ſicut ad rerum Cauſam, ſicut ad negotium ſæculorum reſpiciunt & qui in Cœlo habitant, & qui in inferno, & qui nos præceſſerunt, & nos qui ſumus, & qui ſequentur, & nati natorum, & qui naſcentur ab illis. Illi qui ſunt in Cœlo, vt reſarciantur: & qui in inferno vt eripiantur: qui præceſſerunt, vt Prophetæ fideles inueniantur; qui ſequuntur, vt glorificentur. Eò beatam te dicunt omnes generationes, Genitrix Dei, Domina mundi, Regina Cœli, quæ omnibus generationibus vitam, & gloriam genuiſti. Meritò in te reſpiciunt oculi totius Creaturç, quia in te, & per te, & de te benigna manus Omnipotentis quicquid creauerat, recreauit. Intuere (*e*) o homo, conſilium Dei, agnoſce conſilium Sapientiæ,

a Ser. 2. ſup. u. illus n. 4. *b* Ser. de B, V. Deip. n. 11.
c Ser. 3. de Virg. Deip. n. 2. *d* Ser. 2. in die Pent. n. 4.
e Ser. 2. de Virg. Deip. n. 6.

tiæ, conſilium pietatis. Cœleſti rore aream rigaturus, totum vellus priùs infudit. Redempturus humanum genus, precium vniuerſum contulit in Mariam. Singulariter *(f)* quidem fructus ventris tui eſt, ſed ad omnium quidem mentes te mediante peruenit. Sic nimirùm, ſic olim ros totus in vellere, totus in area, ſed in nulla parte areæ totus, ſicut in vellere fuit. In te ſola rex ille diues, & prædiues exinanitus, excelſus humiliatus, immenſus abbreuiatus, & ab Angelis minoratus eſt: Verus denique Deus & Dei Filius incarnatus. Sed quo fructu? Nempe vt omnes eius paupertate locupletemur: eius humilitate ſubleuemur; eius minoratione magnificemur, eius incarnatione adhærentes Deo incipiamus vnus eſſe Spiritus cum eo.

V. Manna in Arca fuit recondita. Manna *(g)* eſt Verbum Dei, omnem ſaporem habens, & odoris delectationem: & requies eſt vera & ſincera, ſuauis & ſalubris, iucunda & ſancta. Felix *(b)* mulier, benedicta in mulieribus, in cuius caſtis viſceribus, ſuperueniente igne Sancti Spiritus, coctus eſt panis iſte, vt ſit panis Angelorum, quem manducet homo, panis cor hominis confirmans. Ne dixeris (*i*) vltra, ò Adam, Mulier quam dediſti mihi, dedit mihi de ligno vetito: dic potiùs, Mulier quam dediſti mihi, me cibauit fructu benedicto. Redditur (k) nempe fœmina pro fœmina, prudens pro fatua, humilis pro ſuperba, quæ pro ligno mortis, cibum tibi porrigat vitæ, & pro venenoſo cibo illo amaritudinis, dulcedinem pariat fructus æterni. Muta ergo iniquę excuſationis verbum in vocem gratiarum actionis, & dic: Domine, Mulier, quam dediſti mihi, dedit mihi de ligno vitæ, & comedi: & dulce factum eſt ſuper mel ori meo, quia in ipſo viuificaſti me. O verè (*l*) lignum

f Ser. 3. in Annunt. B.M. n. 8. *g* Ser. 4. ſup. Pſal. 90. n. 2. *b* Ser. 2. in Natali Dom. n. 4. *i* Ser. 2. de Virg. Deip. n. 6. *K* Ser. 2. ſup. miſſus n 3. *l* Ser. 2. de Aduent. Dom. n. 4.

gnum vitæ, quod ſolum fuit dignum portare fructum ſalutis. Tu (*m*) protuliſti frumentum electorum, quod eſt etiam Angelorum cibus. Te benedixit Dominus. Te, inquam, benedixit Dominus: vt per te benedictam vita veniret, ſicut mors per Euam proceſſerat maledicta. O fœminam (*n*) ſingulariter venerandam, ſuper omnes fœminas admirabilem, parentum reparatricem, poſterorum viuificatricem. Plena (*o*) es gratiarum, plena rore Cæleſti, innixa ſuper dilectum delicijs affluens. Ciba hodie pauperes tuos Domina, ipſi quoque catelli de micis edant, quia tu verè puella es prælecta & præparata Altiſſimi Filio & tuo.

VI. Et virga in Arca fuit recondita. Quid, (*p*) rogo, virga Aaron florida, nec humectata portendebat, niſi Mariam Virg. concipientem, quamuis virum non cognoſcentem? Huius magni miraculi maius myſterium Eſaias ediſſerit, dicens: Egreditur virga de radice Ieſſe, & flos de radice eius aſcendet. Virgam, Virginem: florem, Virginis partum intelligens. In hoc ergo (*q*) Eſaiæ teſtimonio, florem Filium, Virgam intellige Matrem: quoniam & Virga floruit abſque germine, & Virgo concepit non ex homine. Nec Virgæ virorem floris læſit emiſſio: nec Virginis pudorem ſacri partus editio. Dixiſſe (*r*) poterat Eſaias, & flos de virga, ſed maluit de radice aſcendet: vt vnde virgam, inde florem duxiſſe originem demonſtraret. Hanc Mariam (*ſ*) Sacerdotalis virga dum ſine radice floruit, præſignabat. Hanc denique præ cæteris Iſaias nunc virgam de radice Ieſſe orituram promittebat; nunc euidentiùs Virginem parituram. Quoniam (*t*) Virgo Dei genitrix virga eſt, flos Filius eius. Flos itaq; eſt Filius Virginis, flos candidus & rubicundus, electus ex millibus, & ſicut ipſe teſtatur, flos campi eſt & non horti.

m Ser.4.ſup.Sal.Reg. n.22. *n* Ser. 2. ſup. miſſus n.3. *o* Ser.1.de Virg. Deip n 16. *p* Ser.2 ſup.miſſus n.5. *q* Ibid.n 6. *r* Lib.5.de Conſiderat. cap.10 n.23. *ſ* Ser.1.de Virg. Deip.n.8. *t* Ser.2.de Aduen.Dom.n.4.

horti. Campus enim ſine omni humano floret adminiculo, non ſeminatus ab aliquo, non defeſſus ſarculo, non impinguatus fimo. Sic omninò ſic Virginis aluus floruit, ſic inuiolata, integra & caſta Mariæ viſcera, tanquam paſcua æterni viroris florem protulerē: cuius pulchritudo non videat corruptionem, cuius gloria in perpetuum non marceſcat. O Virgo virga ſublimis, in quàm ſublime verticem Sanctum erigis! vſque ad ſedentem in Throno, vſque ad Dominum Maieſtatis. Neque enim id mirum, quoniam in altum mittis radices humilitatis.

Ianua Cœli.

Virgo Maria meritò effecta eſt ianua Cœli, quia per illam Deus venit ad nos, & per eam habemus acceſſum ad eum, ac vitæ reparationem.

I. MARIAM(*u*)in Ezechielis viſione,Orientalis porta quæ nulli vnquam patuit,præſignabat. Chriſto (*x*) itaque naſcituro clauſus patuit Virginis vterus. Ita (*y*) ſanè, vt intrante & exeunte Domino iuxta Prophetam, porta Orientalis clauſa iugiter perſeueret. Clauſo etiam (*z*) exijt tumulo rediuiuum corpus, quod clauſo Virginis vtero natum proceſſit in vitam, & ad diſcipulos clauſis introiuit ianuis in conclaui. Benè (*a*) Spiritui Sancto in te complacuit, ò Maria, cùm Diuinis adeò myſterijs vterum tuum conſecrare dignatus eſt. Ipſe eſt enim ignis conſumens, qui ſanctiſſimam animam tuam inflammauit, ſeipſo atque ſplendore Diuinæ Maieſtatis impleuit:

u Ser.1.de Virg.Deip.n.8. *x* Ser.1.de S.Andrea n.6. *y* Ser.3. in Purificat.B M.n.1. *z* Ser.1. in die Paſchæ num.5. *a* Ser.3. de Virg. Deip. num.2.

uit: tuumque vterum ineffabili modo fœcundauit: fecitque vt Deum & hominem clauſa conciperes, clauſa pareres, & poſt partum Virgo permaneres.

II. * Maria effecta eſt ianua Cœli. Ipſa *(b)* enim prima viam aperuit ad Patriam. Hæc *(c)* eſt gratia, quam inueniſti apud Deum. Quam gratiam? Dei & hominum pacem, mortis deſtructionem, vitæ reparationem. Per te *(d)* Cœlum repletum: infernus euacuatus eſt: inſtauratæ ruinæ Cœleſtis Hieruſalem: expectantibus miſeris vita perdita data. Eò *(e)* beatam te dicunt omnes generationes Genitrix Dei, Domina Mundi, Regina Cœli, quæ omnibus generationibus vitam & gloriam genuiſti. In te enim Angeli lætitiam, iuſti gratiam, peccatores veniam inuenerunt in æternum. Meritò in te reſpiciunt oculi totius Creaturæ, quia in te, & per te, & de te benigna manus Omnipotentis quicquid creauerat, recreauit. Propterea *(f)* mentem, & oculos pariter cum manibus ad te, Regina Mundi, attollimus, & coram tuæ celſitudinis gloria genuflectimus, ceruicem inclinamus, ac plenis ſuſpirijs ad te preces in Cœlum tranſmittimus. Tu altitudo Cœli, beatos oculos tuos, quibus incomprehenſibilem gloriam illam lucis æternæ cum deſiderio ſemper intueris, ad tuos ſupplices in hanc mundi miſeriam proiectos, de alto inclinare non deſpicias. Aperi itaque tu, Mater miſericordiæ, benigniſſimi cordis tui ianuam ſuſpiroſis precatibus filiorum Adam. Ex omnibus finibus terræ ad tuæ protectionis vmbraculum confugimus à facie formidinis Dei. Ad te, Domina noſtra, ſtillāt oculi noſtri, te deuotionis clamore valido obſecramus, dicentes: Per te *(g)* acceſſum habeamus ad Filium, ò benedicta, inuentrix gratiæ, genitrix vitæ, Mater ſalutis: vt per te nos ſuſcipiat, qui per te datus eſt nobis. Excuſet

b Ser. 2. ſ. p Sal. Reg. n. 10. *c* Ser. 3. ſup miſſus n. 10.
d Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. n. 8. *e* Ser. 2. in die Pent. n. 4.
f Ser. 3. de Virg. Deip. n. 1. *g* Ser. 2. de Aduent. Dom. n. 5.

ad ipſum integritas tua culpam noſtræ corruptionis, & humilitas Deo grata noſtræ veniam impetret vanitati. Copioſa charitas tua noſtrorum cooperiat multitudinem peccatorum, & fœcunditas glorioſa fœcunditatem nobis conferat meritorum. Domina noſtra, mediatrix noſtra, aduocata noſtra, tuo Filio nos reconcilia, tuo Filio nos commenda, tuo nos Filio repræſenta. Fac, ò benedicta, per gratiam quam inueniſti, per prærogatiuam quam meruiſti, per miſericordiam quam percepiſti: vt, qui te mediante fieri dignatus eſt particeps infirmitatis & miſeriæ noſtræ, te quoque intercedente participes faciat nos gloriæ & beatitudinis ſuæ, Ieſus Chriſtus Filius tuus Dominus noſter. Quoniam (*h*) Virgo Regia ipſa eſt via, per quam Saluator aduenit, procedens ex ipſius vtero tanquam Sponſus de thalamo ſuo: Studeamus & nos, dilectiſſimi, ad ipſum per eam aſcendere, qui per ipſam ad nos deſcendit; per eam venire in gratiam ipſius, qui per eam in noſtram miſeriam venit.

III. Præceſſit (*i*) nos Regina noſtra, præceſſit, & tàm glorioſè ſuſcepta eſt, Cœlos aſcendens, vt fiducialiter ſequamur Dominam ſeruuli, clamantes: Trahe nos poſt te; in odorem vnguentorum tuorum curremus. Tu enim (k) ſanctorum areola aromatum, à Cœleſti conſita pigmentario, virtutum omnium ſpecioſis floribus delectabiliter vernas: inter quos pulcherrimos flores tres miramur in te, ò Excellentiſſima Maria. Hi ſunt quorum odore ſuauiſſimo totam domum Domini reples, ò Maria: Viola humilitatis, Lilium Caſtitatis, Roſa Charitatis. Aduocatam (*l*) præmiſit peregrinatio noſtra; quæ tanquam Iudicis Mater, & Mater miſericordiæ, ſuppliciter & efficaciter ſalutis noſtræ negocia pertractabit. Fidelis (*m*) planè & potens, mediator Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus, ſed Diuinam

h Ser. 2. de Aduen. Dom. n. 5. *i* Ser. 1. in Aſſumpt. B. M. n. 1.
K Ser. 3. de Virg. Deip. n. 4. *l* Ser. 1. in Aſſumpt. B. M. n. 1.
m Ser. 1, de Virg. Deip. n. 1, & 2.

uinam in eo reuerentur homines Maieſtatem. Opus eſt itaque Mediatore ad mediatorem iſtum, nec alter nobis vtilior quàm Maria: Nemo, (*n*) Domina, tàm idoneus, vt gladio Domini manum pro nobis obijciat, vt tu Dei amantiſſima, per quam primùm in terris ſuſcepimus miſericordiam de manu Domini Dei noſtri. Nec dubius (*o*) dixerim, exaudietur & ipſa pro reuerentia ſua. Exaudiet vtique Matrem Filius. Niſi (*p*) fortè aut non creditur Dei Filius honorare Matrem: aut dubitare quis poteſt omninò in affectum Charitatis tranſiiſſe Mariæ viſcera, in quibus ipſa, quæ ex Deo eſt charitas, nouem menſibus corporaliter requieuit. Quòdſi (*q*) [vt verè ſunt] plena omnia pietatis & gratiæ, plena manſuetudinis & miſericordiæ, quæ ad Mariam pertinent, inueneris, age gratias Deo, qui talem tibi Mediatricem benigniſſima miſeratione prouidit, in qua nihil poſſit eſſe ſuſpectum.

IV. Habes (*r*) Mediatricem, quam tibi paulòante commendauimus, euidenter expreſſam, Mulier, inquit, amicta Sole, & Luna ſub pedibus eius. Amplectamur Mariæ veſtigia, fratres mei, & deuotiſſima ſupplicatione beatis illius pedibus prouoluamur. Teneamus eam, nec dimittamus donec benedixerit nobis. Potens eſt enim. Nempè vellus eſt medium inter rorem & aream, mulier inter Solem & Lunam, Maria inter Chriſtum & Eccleſiam conſtituta. Ad Mariam (*ſ*) ſicut ad medium, ſicut ad Arcam Dei, ſicut ad rerum cauſam, ſicut ad negotium ſæculorum reſpiciunt & qui in Cœlo habitant, & qui in inferno, & qui nos præceſſerunt, & nos qui ſumus, & qui ſequentur, & nati natorum, & qui naſcentur ab illis. Illi qui ſunt in Cœlo, vt reſarciantur: & qui in inferno, vt eripiantur: qui præceſſerunt, vt Prophetæ fideles inueniantur: qui ſequuntur, vt glorificentur. Quia (*t*) ſic

 eſt

n Ser.3. de Virg. Deip. n.1. *o* Ser.2. de Virg. Deip. n.7.
p Ser.1. in Aſſumpt. B. M. n.12. *q* Ser.1. de Virg. Deip. n.2.
r Ibidem n.5. *ſ* Ser.2. in die Pent. n.4. *t* Ser.2. de Virg. Deip. n.7.

Digitized by Google

eſt voluntas Dei, qui totum nos habere voluit per Mariam: Nihil (*u*) nos Deus habere voluit, quod per manus Mariæ non tranſiret. Hæc, inquam, (*x*) voluntas eius eſt, ſed pro nobis. In omnibus ſiquidem & per omnia prouidens miſeris, trepidationem noſtram ſolatur, fidem excitat, ſpem roborat, diffidentiam abigit, erigit puſillanimitatem. Ad Patrem verebaris accedere, ſolo auditu territus ad folia fugiebas; Ieſum tibi dedit Mediatorem. Sed forſitan & in ipſo Maieſtatem vereare Diuinam, quòd licet factus ſit homo, manſerit tamen Deus. Aduocatum habere vis & ad ipſum? Ad Mariam recurre. Pura ſiquidem humanitas in Maria, non modò pura ab omni contaminatione, ſed & pura ſingularitate naturæ. Quid (*y*) ad Mariam accedere trepidet humana fragilitas? Nihil auſterum in ea, nihil terribile, tota ſuauis eſt, omnibus offerens lac & lanam. Denique omnibus omnia facta eſt, ſapientibus & inſipientibus copioſiſſima charitate debitricem ſe fecit, omnibus miſericordiæ ſinum aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuerſi: captiuus redemptionem, æger curationem, triſtis conſolationem, peccator veniam, iuſtus gratiam, Angelus lætitiam, denique tota Trinitas gloriam, Filij perſona carnis humanæ ſubſtantiam, vt non ſit qui ſe abſcondat à calore eius. Aſcendens (*z*) ergo in altum Virgo beata dabit ipſa quoque dona hominibus. Quidni daret? Siquidem nec facultas ei deeſſe poterit, nec voluntas. Regina Cœlorum eſt, miſericors eſt. Denique Mater eſt Vnigeniti Filij Dei. Nihil enim ſic poteſt poteſtatis eius ſeu pietatis magnitudinem commendare. Iam (*a*) te, Mater miſericordiæ, per ipſum ſinceriſſimæ tuæ mentis affectum, tuis iacens prouoluta pedibus Luna [ideſt Eccleſia] mediatricem ſibi apud Solem iuſtitiæ conſtitutam deuotis ſupplicationibus

u Ser. 3. in Virg. Nat. Dom. n. 10. *x* Ser. 2. de Virg. Deip. n. 7.
y Ser. 1. de Virg. Deip. n. 2. *z* Ser. 1. in Aſſumpt. B. M. n. 2.
a Ser. 1. de Virg. Deip. n. 16.

bus interpellat, vt in lumine tuo videat lumen, & Solis gratiam tuo mereatur obtentu, quam verè amauit præ omnibus, & ornauit ſtola gloriæ induens, & coronam pulchritudinis ponens in capite tuo.

Stella Matutina.

Virgo Maria eſt Stella Matutina, illuminans Cœlum terramquè; & calefaciens omnium mentes hominum, fouenſque virtutes. Eius Corona ex duodecim Stellis compacta, exponitur.

I. ET nomen,(*b*)inquit Lucas,Virginis Maria, quod interpretatum Maris Stella aptiſſimè dicitur,& Matri Virgini valdè cõuenienter aptatur. Ipſa namq;aptiſſimè ſyderi comparatur;quia ſicut ſine ſui corruptione ſidus ſuum emittit radiũ ſic abſq; læſione Virgo parturit Filium. Nec ſideri radius ſuam minuit claritatem, nec Virgini Filius ſuam integritatem. Ipſa eſt igitur nobis Stella ex Iacob orta, cuius radius vniuerſum Orbem illuminat, cuius ſplendor & præfulget in ſupernis, & inferos penetrat, terras & perluſtrans, & calefaciens magis mentes quàm corpora, fouet virtutes, excoquit vitia. Omnibus (*c*)omnia facta eſt Maria; omnibus miſericordiæ ſinum aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuerſi: Captiuus redemptionem, æger curationem, triſtis conſolationem, peccator veniam, iuſtus gratiam; Angelus lætitiam, denique tota Trinitas gloriam, Filij Perſona carnis humanæ ſubſtantiam, vt non ſit qui ſe abſcondit à calore eius.

Mariæ

b Ser.2. ſup. miſſus. n.17. *c* Ser.1. de Virg. Deip.

Mariæ (*d*) præſentia totus illuſtratur Orbis, adeò vt & ipſa iam Cœleſtis patria clariùs rutilet virgineæ lampadis irradiata fulgore. Glorioſæ enim (*e*) Virginis lampas ardentiſſima ipſis quoque Angelis lucis miraculo fuit, vt dicerent: Quæ eſt iſta quæ progreditur ſicut aurora conſurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol? Clariùs enim cæteris rutilabat, quam repleuit oleo gratiæ præ participibus ſuis Chriſtus Ieſus Filius eius. O lampas (*f*) luculentiſſima, quantos lætificaſti, quando ſplendore Dei illuſtrata deſideratum illud lumen, quo inuenta eſt drachma decima, ſedentibus in tenebris & vmbra mortis protuliſti. Te nimirùm ille Diuini Epithalamij præcentor à longè intuitus eſt, cùm in admirationis vocem ita prorupit: Quæ eſt iſta quæ progreditur, quaſi aurora conſurgens: pulchra vt Luna, electa vt Sol, terribilis vt Caſtrorum acies ordinata? Sicut aurora valdè rutilans in mundum progreſſa es, ò Maria, quando veri Solis ſplendorem tantæ Sanctitatis iubare præcurriſti, vt verè diem ſalutis, diem propitiationis, diem quem fecit Dominus, à tua claritate initiari dignum fuerit. Fœlix aurora fælicis diei nuncia extitiſti, talis dies talem auroram diei decuit. Et rectè quidem auroræ impleſti officium. Ipſe enim Sol iuſtitiæ de te proceſſurus, ortum ſuum quadam matutina irradiatione præueniens, in te lucis ſuæ radios copioſè transfudit, quibus poteſtatem tenebrarum quas Eua produxerat, in fugam conuertiſti: atque ita deſideratum cunctis gentibus Solem mundo inuexiſti.

II. Dies diei (*g*) eructat Verbum. Vtique dies Pater: ſiquidem dies ex die ſalutare Dei. An non etiam Virgo dies? Et præclara. Rutilans planè dies, quæ procedit ſicut aurora conſurgens, pulchra vt Luna, electa vt Sol.

Tu

d Ser 1. in Aſſumpt. B.M. n.1. *e* S.er.2. de Aſſumpt. B.M. n.9.
f Ser.3. de Virg. Deip. n.4. *g* Ser.2. de Virg. Deip. n.11.

Tu pulchra (*b*) vt Luna diceris; ò Maria, eique non immeritò compararis. Illa enim transfuſo in ſe ſolari lumine noctem noſtram illuminat: Tu virtutum tibi à Deo inditarum magnificis exemplis ad imitationem tui nos prouocas, ſicque noctem noſtram illuminas. Qui enim vias tuas conſectatus fuerit, non ambulabit in tenebris: ſed lumen vitæ inueniet. Ipſa eſt (*i*) præclara & eximia ſtella ſuper hoc mare magnum & ſpacioſum neceſſariò ſubleuata, micans meritis, illuſtrans exemplis. Tolle (k) corpus hoc ſolare, quod illuminat mundum, vbi dies? Tolle Mariam hanc maris ſtellam, maris vtique magni & ſpatioſi: quid niſi caligo inuoluens, & vmbra mortis, ac denſiſſimæ tenebræ relinquuntur? O quiſquis (*l*) te intelligis in huius ſæculi profluuio magis inter procellas & tempeſtates fluctuare, quàm per terram ambulare; ne auertas oculos à fulgore huius ſyderis, ſi non vis obrui procellis. In periculis, in anguſtijs, in rebus dubijs, Mariam cogita, Mariam inuoca. Non recedat ab ore, non recedat à corde; & vt impetres eius Orationis ſuffragium, non deſeras conuerſationis exemplum. Ipſam ſequens non deuias: ipſam rogans non deſperas: ipſam cogitans non erras. Ipſa tenente non corruis, ipſa protegente non metuis, ipſa duce non fatigaris, ipſa propitia peruenis. Dulcis (*m*) Dominus dulcis Domina, quia ille Dominus meus, miſericordia mea: hæc Domina mea, miſericordiæ porta. Ducat nos Mater ad Filium, Filius ad Patrem: Sponſa ad Sponſum, qui eſt Deus benedictus in ſæcula.

III. Tu electa(*n*)es vt Sol. Ille inquam Sol ſolis conditor. Ille enim electus eſt ex millibus virorum: Tu electa es ex millibus fœminarum. Ille electus ex omnibus quæ ſunt; Tu electa ex omnibus quæ per illum ſunt. Denique (*o*) & coronauit eum Maria, & viciſſim ab eo meruit coronari.

Egre-

b Ser.3 de Virg Deip.n.5. *i* Ser.2.ſup.miſſus n.17. K Ser.2.de Virg.Deip.n.6. *l* Ser.2 ſup.miſſus n.17. *m* Ser.2.de Nat.Dom.n.9.tom.6.pag.619. *n* Ser.3.de Virg.Deip n.5. *o* Ser.1.de Virg.Deip.n.6.

Google

Egredimini Filiæ Sion, & videte Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum Mater ſua. In corona nempe (*p*) paupertatis, in corona miſeriæ. Siquidem coronatus eſt à nouerca ſua corona ſpinea, corona miſeriæ: coronandus à familia ſua corona iuſtitiæ, quando exibunt Angeli, & tollent de regno eius omnia ſcandala, quando veniet ad iudicium cùm ſenioribus populi ſui: cùm pugnabit pro eo Orbis terræ aduerſus inſenſatos. Coronat eum & Pater corona gloriæ. Interim (*q*) ſanè ingredimini magis, & videte Reginam in diademate quo coronauit eam Filius ſuus. In capite, inquit, eius corona ſtellarum duodecim. Dignum planè ſtellis coronari caput, quòd & ipſis longè clariùs micans, ornet eas potiùs quàm ornetur ab eis. Quis illas æſtimet gemmas? Quis ſtellas nominet, quibus Mariæ Regium diadema compactum eſt? Supra hominem eſt Coronæ huius rationem exponere, indicare compoſitionem. Nos tamen pro modulo noſtræ exiguitatis, abſtinentes à periculoſo ſcrutinio ſecretorum, non incongruè forſitan duodecim ſtellas iſtas, duodecim prærogatiuas gratiarum intelligere videamur, quibus Maria ſingulariter adornatur. Siquidem inuenire eſt in Maria, prærogatiuas Cœli, prærogatiuas carnis, prærogatiuas cordis, etſi fuerit ternarius iſte per quaternarium multiplicatus habemus fortè ſtellas duodecim, quibus Reginæ noſtræ diadema præfulgeat vniuerſis. Mihi ſanè ſingularis rutilat fulgor: *Primò* quidem in Mariæ generatione: quòd ex Regibus orta, quòd ex ſemine Abrahæ, quòd generoſa ex ſtirpe Dauid; quòd longè ante eiſdem Patribus cœlitùs repromiſſa eſt, quòd myſticis præfigurata miraculis, quòd oraculis pronunciata Propheticis. *Secundò*; In Angelica ſalutatione: quòd tam reuerenter atque officioſiſſimè ab Archangelo ſalutata eſt, vt iam in

p Ser. 2. in Epiph. n. 3. *q* Ser. 1. de Virg. Deip. n. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. & 14.

in regali ſolio ſupra omnes cœleſtium ordines regionum exaltatam cernere videretur, & paulò minùs adoraturus fœminam, qui ſolebat ab hominibus hactenùs æquanimiter adorari, excellentiſſimum nobis Virginis noſtræ meritum, & ſingularis gratia commendatur. *Tertiò*. In ſpiritus ſuperuentione fulget etiam nouus ille conceptionis modus, vt non in iniquitate quemadmodùm cęterę omnes, ſed ſuperueniente Spiritu Sancto, ſola, & de ſola ſanctificatione Maria conciperet. *Quartò*. In Filij Dei inenarrabili conceptione. Nam quòd verum Deum, & Dei Filium genuit, vt idem ipſe Dei atque hominis Filius vnus omninò Deus & homo prodiret ex Maria, abyſſus eſt luminis: nec facilè dixerim, quòd vel Angelicus oculus ad huius fulgoris vehementiam non caliget. Sic & in his quoque ſidereum planè irradiat decus. *Quintò*. Quòd virginitatis Primiceria; quòd videlicet in libertate ſpiritus legis Moſaicæ decreta tranſcendens; illibatam Deo corporis ſimul & ſpiritus ſanctimoniam vouit. *Sextò*. Quòd ſine corruptione fœcunda; meritò proinde & illam meruit benedictionem, & hanc nõ amiſit: vt longè glorioſior fiat, & Virginitas ex fœcunditate, & ex Virginitate fœcunditas, ac mutuis ſeſe radijs illuſtrare hæc duo ſidera videantur. Magnum enim Virginem eſſe, ſed Virginem Matrem eſſe, longè ampliùs per omnem modum. *Septimò*. Quòd ſine grauamine grauida. Iure enim illud moleſtiſſimum tędium, quo reliquæ omnes grauidæ mulieres laborare noſcuntur, ſola non ſenſit, quæ ſola ſine libidinoſa voluptate concepit. *Octauò*. Quòd ſine dolore puerpera: Sic & in partu quàm lucidum eſt, quòd noua exultatione nouam edidit prolem, ſola inter mulieres à communi maledicto & dolore parturientium aliena. *Nonò*. Speciali quodam ſplendore in Maria coruſcat Manſuetudo pudoris. Gratiſſima ſanè gemma in diademate, micans in capite ſtella, rubor in facie hominis verecundi. Pudibunda fuit Maria. Vbi

enim aliquando loquax, vbi præſumptuoſa fuiſſe videtur. Foris ſtabat quærens loqui Filio, nec Materna auctoritate aut ſermonem interrupit, aut in habitationem irruit in qua Filius loquebatur. In omni denique textu quatuor Euangeliorum nonniſi quater Maria loquens auditur, Nimirùm ad Angelum; ad Elizabeth; ad Filium cùm iam eſſet annorum duodecim; & in Nuptijs ad Filium & Miniſtros. *Decimò*. In Maria coruſcat deuotio humilitatis: Audierat: Quod ex te naſcetur Sanctum, vocabitur Filius Dei, Et nihil aliud, quàm ancillam eius ſe eſſe reſpondit. *Vndecimò*. In Maria coruſcat magnanimitas credulitatis tanta, vt quæ nihil aliud quàm exiguam ſe ſe reputabat ancillam, ad incomprehenſibile hoc myſterium, & admirabile commercium, ad inſcrutabile Sacramentum nullatenus ſe dubitaret electam, & veram Dei & hominis genitricem crederet mox futuram. *Duodecimò*. In Maria coruſcat martyrium cordis: Martyrium ſanè Virginis, tàm in Simeonis Prophetia, quàm in ipſa Dominicæ Paſſionis hiſtoria commendatur.

Salus Infirmorum.

Sancta Maria eſt medicina contra morbos, & languores Animæ.

1. IPſa eſt (r) nobis illa ſtella ex Iacob orta, cuius radius vniuerſum orbem illuminat, cuius ſplendor & præfulget in ſupernis, & inferos penetrat, terras & perluſtrans, & calefaciens magis mentes quàm corpora, fouet virtutes, excoquit vitia. Ipſa, inquam, eſt præclara &

r Ser. 2. ſuper miſſus num. 17.

& eximia ſtella ſuper hoc mare magnum & ſpacioſum neceſſariò ſubleuata, micans meritis, illuſtrans exemplis. O quiſquis te intelligis in huius ſæculi profluuio magis inter procellas & tempeſtates fluctuare; quàm per terram ambulare; ne auertas oculos à fulgore huius ſideris, ſi non vis obrui procellis. Si inſurgant venti tentationum, ſi incurras ſcopulos tribulationum: reſpice ſtellam, voca Mariam. Si iactaris ſuperbiæ vndis, ſi ambitionis, ſi detractionis, ſi æmulationis; reſpice ſtellam, voca Mariam. Si iracundia, aut auaritia, aut carnis illecebra nauiculam concuſſerit mentis, reſpice ad Mariam. Si criminum immanitate turbatus, conſcientiæ fæditate confuſus, iudicij horrore perterritus barathro incipias abſorberi triſtitiæ, deſperationis abyſſo: cogita Mariam. In periculis, in anguſtijs, in rebus dubijs, Mariam cogita, Mariam inuoca. Cui (ſ) quæſo, in aduerſis diffidenti, iam iamq; deficienti, ſi nomen adiutorij ſonuit, defuit fortitudo? Nimirùm morbi & languores *animæ iſti ſunt, illud* medicina. Nihil ita iræ impetum cohibet, ſuperbiæ tumorem ſedat, ſanat liuoris vulnus, reſtringit luxuriæ fluxum, extinguit libidinis flammam, ſitim temperat auaritiæ, ac totius indecoris fugat pruriginem. Sileat (t) miſericordiam tuam, Virgo beata, ſi quis eſt, qui inuocatam te in neceſſitatibus ſuis ſibi meminerit defuiſſe. Vt autem (u) impetres eius orationis ſuffragium, non deſeras conuerſationis exemplum. Ipſam ſequens non deuias: ipſam rogans non deſperas; ipſam cogitans non erras. Ipſa tenente non corruis, ipſa protegente non metuis, ipſa duce non fatigaris, ipſa propitia peruenis. Nimirùm (x) ea eſt quæ velut alterum Solem induit ſibi. Quemadmodum enim ille ſuper bonos & malos indifferenter oritur, ſic Maria quoque præterita non diſcutit merita, ſed omnibus ſeſe exorabilem, om-

 ni-

ſ Ser. 15. in Cant. nu. 6. t Ser. 4. in Aſſumpt. B.M. nu. 8.
u Ser. 2. ſuper miſſus nu. 17.
x Ser. 1. de Virg. Deip. nu. 3.

nibus clementiſſimam præbet, omnium deniquè neceſſitatibus ampliſſimo quodam miſereatur affectu. Sic potentiſſima (*y*) & pijſſima Charitas eius, & affectu compatiendi, & ſubueniendi abundat effectu, æque locuples in vtroque. Eſt (*z*) ſagitta electa amor Chriſti, quæ Mariæ animam non modò confixit, ſed etiam pertranſiuit, vt veniret vſque ad nos, & de plenitudine illa omnes acciperemus, & fieret Mater Charitatis, cuius Pater eſt Charitas Deus, parturiens & in ſole ponens tabernaculum eius, vt ſcriptura impleretur, quæ dicit: Dedi te in lucem gentium, vt ſis ſalus mea vſque ad extremum terræ. Hoc enim impletum eſt per Mariam, quæ in carne viſibilem edidit, quem inuiſibilem nec de carne, nec cum carne ſuſcepit. Deus (*a*) totius boni plenitudinem poſuit in Maria, vt proindè ſi quid ſpei in nobis eſt, ſi quid gratiæ, ſi quid ſalutis, ab ea nouerimus redundare, quæ aſcendit delicijs affluens. Illò enim (*b*) aſcendit fructus terræ ſublimis, vnde data optima, & dona perfecta deſcendunt. Aſcendens ergo in altum Virgo beata dabit ipſa quoque dona hominibus. Quidni daret? Siquidem nec facultas ei deeſſe poterit nec voluntas. Regina Cœlorum eſt, miſericors eſt. Deniq; Mater eſt vnigeniti Filij Dei. Nihil enim nos (*c*) Deus habere voluit, quod per Mariæ manus non tranſiret. Vtinam (*d*) fluant in nos aromata illa, chariſmata ſcilicet gratiarum. Ipſa nempè mediatrix noſtra, ipſa eſt per quam ſuſcipimus miſericordiam tuam Deus.

II. Præceſſit (*e*) nos Regina noſtra, præceſſit, & tàm gloriosè ſuſcepta eſt, Cœlos aſcendens, vt fiducialiter ſequamur Dominam ſeruuli clamantes. Trahe nos poſt te, in odorem vnguentorum tuorum curremus. Et nunc (*f*) ſequimur te, ò Domina, ex totis præcordijs vociferantes

ad

y Ser. 4. in Aſſump. B. M. n. 8. *z* Ser. 29. in Cant. n. 8. *a* Ser. 2. de Virg. Deip. n. 6. *b* Ser. 1. in Aſſump. B. M. n. 2. *c* Ser. 3. in Vig. Natiu. Dom. n. 10. *d* Ser. 2. in Aſſumpt. B. M. n. 3. *e* Ser. 1. in Aſſumpt. B. M. n. 1. *f* Ser. 3. de Virg. Deip. nu. 6.

ad te: Adiuua imbecillitatem noſtram, aufer opprobrium noſtrum. Vides hanc tunicam pelliceam quæ nos circumdedit? Tunica Euæ parentis noſtræ hæc eſt, quam ad nos olim miſera illa tranſmiſit, & ſupereueſtiuit carnem filiorum ſuorum, ſicut diploide, confuſione ſua. De manu quippe ipſius duplicis mali ſemen terra noſtra ſuſcepit; & concepit, & peperit nobis ſpinas & tribulos iniquitatis in anima, calamitatis in corpore, ac per hoc mortem vtrobique. Et quis (g) liberabit nos à corruptela huius miſerrimæ pelliculæ? Gratia Saluatoris noſtri Filij tui, ò Maria. Et quis tàm idoneus, vt loquatur ad cor Domini Noſtri Ieſu Chriſti, vt tu fœlix Maria, quæ in ſecretiſſimis amplexibus amantiſſimi Filij tui recubas in meridie ſempiterno, eiuſque familiariſſimo colloquio cum plena cordis lætitia perfrueris? Loqueris Domina, quia audit Filius tuus, & quæcunque petieris impetrabis. Si enim (h) tu eum facias audire vocem tuam, ipſe te faciet videre ſalutem noſtram. Domina (i) rerum, Sancta Sanctorum, Virtus noſtra & refugium: decus mundi, gloria Cœli: præelecta vt ſol, pulchra lunaris vt fulgor, agnoſce omnes te diligentes. Audi nos: Nam te Filius nihil negans honorat. Inuoca (k) bonum nomen eius ſuper nos, vt curemur à vetuſta hac lepra carnis & ſpiritus. Exurge, virus hoc mortiferum exinanitura, quod de pomi ſui reliquijs Eua nobis propinauit: quando ſucci noxialis guſtu inebriata; & reliquias dimiſit paruulis ſuis. Proinde (l) nos filij Euæ tranſgreſſores, filij inobedientiæ, filij matris antiquæ, ad te clamamus, Regina miſericordiæ. Reuertere viſitans in nobis naturam tuam: reuertere oſtendendo eam, quam in Chriſticolas habes charitatem tuam: reuertere per ſingularem in nos à Deo datam poteſtatem tuam: reuertere per eam, quæ tibi ſpecialiter infuſa eſt

in

g Ibid. nu. 7. h Ser. 4. ſuper miſſus nu. 8.
i Ser. 3. ſup. Sal. Reg. nu. 18. K Ser. 3. de Virg. Deip. nu. 7.
l Ser. 2. ſup. Sal. Reg nu. 11.

in plenitudine gratiæ, prærogatiuam tuam, vt intueamur te, non talem qualem deſiderant Angeli proſpicere dicentes: Tota pulchra es amica mea, & macula non eſt in te: ſed intueamur te largientem beneficia, conferentem remedia, medentem contritis corde, ponentem fortitudinem lugentibus Sion, dantem coronam pro cinere, oleum pro luctu, pallium laudis pro ſpiritu mæroris. Sit (*m*) pietatis tuæ ipſam, quam apud Deum gratiam inueniſti, notam facere mundo; reis veniam, medelam ægris, puſillis corde robur, afflictis conſolationem, periclitantibus adiutorium & liberationem Sanctis tuis precibus obtinendo. Te igitur Domina (*n*) exorante, omne iugum noſtrum computreſcat à facie olei Diuinę miſericordię. Tollatur craſſa nebula ab oculis noſtris, vt reuelata facie gloriam Domini ſpeculantes, in immenſum illud pelagus Diuini luminis abſorbeamur à Domini ſpiritu; ac Deo noſtro in vinculis Charitatis aſtricti, vnus cum ipſo efficiamur Spiritus: Præſtet hoc nobis, tuo interuentu, ò Maria, Filius tuus Ieſus Chriſtus Deus & Dominus noſter, cui laus & gloria, & gratiarum actio in ſempiterna ſæcula. Amen.

Refugium Peccatorum.

Virgo Maria peccatores ne pereant, fouet; ſpem venię adſpirat; & defendit quouſque miſeros gratiæ Filij ſui reconciliet; eorumque negotia ſalutis faciliùs promouet.

I. VEhementer (*o*) quidem nobis vir vnus & mulier vna nocuere, ſed gratias Deo: per vnum nihilomi-

m Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. nu. 9.
n Ser. 3. de Virg. Deip. nu. 7.
o Ser. 1. de Virg. Deip. nu. 1. & 2.

minùs virum, & mulierem vnam omnia reſtaurantur. Sic nimirùm prudentiſſimus & clementiſſimus artifex quod quaſſatum fuerat, non confregit, ſed vtiliùs omnino refecit, vt videlicet nobis nouum formaret Adam ex veteri, & Euam transfunderet in Mariam. Et quidem ſufficere poterat Chriſtus, ſiquidem & nunc omnis ſufficientia noſtra ex eo eſt: Sed nobis bonum non erat eſſe hominem ſolùm. Congruum magis, vt adeſſet noſtræ reparationi ſexus vterque, quorum corruptioni neuter defuiſſet. Fidelis planè & potens mediator Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus, ſed Diuinam in eo reuerentur homines Maieſtatem. Iam itaque nè ipſa mulier benedicta in mulieribus videretur ocioſa: inuenitur equidem locus eius in hac reconciliatione. Opus eſt enim mediatore ad mediatorem iſtum, nec alter nobis vtilior quàm Maria. Crudelis nimirum Eua, per quam ſerpens antiquus peſtiferum etiam ipſi viro virus infudit: ſed fidelis Maria, quæ ſalutis antidotum & viris & mulieribus propinauit. Illa enim miniſtra ſeductionis, hæc propitiationis: illa ſuggeſſit præuaricationem, hæc iniecit redemptionem. Per hoc (*p*) quòd Virgo eſt, exaudita eſt pro reuerentia ſua in cauſa tua, & totius generis humani. Si ſola Mater eſſet, ſufficeret ei vt ſaluaretur per Filiorum generationem: ſi ſola Virgo, ſufficeret ſibi, nec benedictus fructus ventris eius mundi precium eſſet. Hæc eſt Virgo, (*q*) quæ totius mundi reparationem obtinuit, ſalutẽ omnium impetrauit. Conſtat enim pro vniuerſo genere humano fuiſſe ſollicitam, cui dictum eſt: Ne timeas Maria inueniſti gratiam, vtique quam quærebas. Inueniſti (*r*) quod quærebas, inueniſti quod nemo ante te potuit inuenire; inueniſti gratiam apud Deum. Quam gratiam? Dei & hominum pacem, mortis deſtructionem, vitæ reparationem. Nunquid

non

p Ser. 3. in Vig. Nat. Dom. nu. 10.
q Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. nu. 8.
r Ser. 3. ſuper miſſus nu. 10.

in plenitudine gratiæ, prærogatiuam tuam, vt intueamur te, non talem qualem deſiderant Angeli proſpicere dicentes: Tota pulchra es amica mea, & macula non eſt in te: ſed intueamur te largientem beneficia, conferentem remedia, medentem contritis corde, ponentem fortitudinem lugentibus Sion, dantem coronam pro cinere, oleum pro luctu, pallium laudis pro ſpiritu mæroris. Sit (*m*) pietatis tuæ ipſam, quam apud Deum gratiam inueniſti, notam facere mundo; reis veniam, medelam ægris, puſillis corde robur, afflictis conſolationem, periclitantibus adiutorium & liberationem Sanctis tuis precibus obtinendo. Te igitur Domina (*n*) exorante, omne iugum noſtrum computreſcat à facie olei Diuinę miſericordię. Tollatur craſſa nebula ab oculis noſtris, vt reuelata facie gloriam Domini ſpeculantes, in immenſum illud pelagus Diuini luminis abſorbeamur à Domini ſpiritu; ac Deo noſtro in vinculis Charitatis aſtricti, vnus cum ipſo efficiamur Spiritus: Præſtet hoc nobis, tuo interuentu, ò Maria, Filius tuus Ieſus Chriſtus Deus & Dominus noſter, cui laus & gloria, & gratiarum actio in ſempiterna ſæcula. Amen.

Refugium Peccatorum.

Virgo Maria peccatores ne pereant, fouet; ſpem venię adſpirat; & defendit quouſque miſeros gratiæ Filij ſui reconciliet; eorumque negotia ſalutis facilius promouet.

I. VEhementer (*o*) quidem nobis vir vnus & mulier vna nocuere, ſed gratias Deo: per vnum nihilomi-

m Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. nu. 9.
n Ser. 3. de Virg. Deip. nu. 7.
o Ser. 1. de Virg. Deip. nu. 1. & 2.

minùs virum, & mulierem vnam omnia reſtaurantur. Sic nimirùm prudentiſſimus & clementiſſimus artifex quod quaſſatum fuerat, non confregit, ſed vtiliùs omninò refecit, vt videlicet nobis nouum formaret Adam ex veteri, & Euam transfunderet in Mariam. Et quidem ſufficere poterat Chriſtus, ſiquidem & nunc omnis ſufficientia noſtra ex eo eſt: Sed nobis bonum non erat eſſe hominem ſolùm. Congruum magis, vt adeſſet noſtræ reparationi ſexus vterque, quorum corruptioni neuter defuiſſet. Fidelis planè & potens mediator Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus, ſed Diuinam in eo reuerentur homines Maieſtatem. Iam itaque nè ipſa mulier benedicta in mulieribus videretur ocioſa: inuenitur equidem locus eius in hac reconciliatione. Opus eſt enim mediatore ad mediatorem iſtum, nec alter nobis vtilior quàm Maria. Crudelis nimirum Eua, per quam ſerpens antiquus peſtiferum etiam ipſi viro virus infudit: ſed fidelis Maria, quæ ſalutis antidotum & viris & mulieribus propinauit. Illa enim miniſtra ſeductionis, hæc propitiationis: illa ſuggeſſit præuaricationem, hæc iniecit redemptionem. Per hoc (p) quòd Virgo eſt, exaudita eſt pro reuerentia ſua in cauſa tua, & totius generis humani. Si ſola Mater eſſet, ſufficeret ei vt ſaluaretur per Filiorum generationem: ſi ſola Virgo, ſufficeret ſibi, nec benedictus fructus ventris eius mundi precium eſſet. Hæc eſt Virgo, (q) quæ totius mundi reparationem obtinuit, ſalutē omnium impetrauit. Conſtat enim pro vniuerſo genere humano fuiſſe ſollicitam, cui dictum eſt: Ne timeas Maria inueniſti gratiam, vtique quam quærebas. Inueniſti (r) quod quærebas, inueniſti quod nemo ante te potuit inuenire; inueniſti gratiam apud Deum. Quam gratiam? Dei & hominum pacem, mortis deſtructionem, vitæ reparationem. Nunquid non

p Ser. 3. in Vig. Nat. Dom. nu. 10.
q Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. nu. 8.
r Ser. 3. ſuper miſſus nu. 10.

Digitized by Google

(ſ) non hoc eſt, quod quærebas, quod gemebas, quod diebus & noctibus orando ſuſpirabas? Per te (t) Cœlum repletum: infernus euacuatus eſt; inſtauratæ ruinæ Cœleſtis Hieruſalem: expectantibus miſeris vita perdita data. In te (u) Angeli lætitiam, iuſti gratiam, peccatores veniam inuenerunt in æternum. Meritò in te reſpiciunt oculi totius Creaturæ, quia in te, & per te, & de te benigna manus Omnipotentis quidquid creauerat, recreauit.

II. Intuere (x) ò homo, conſilium Dei, agnoſce conſilium Sapientiæ, conſilium pietatis. Cœleſti rore aream rigaturus, totum vellus priùs infudit. Redempturus humanum genus, precium vniuerſum contulit in Mariam. Vt quid hoc? Fortè vt excuſaretur Eua per Filiam, & querela viri aduerſus fœminam deinceps ſopiretur. Ne dixeris vltra, ò Adam: Mulier, quam dediſti mihi, dedit mihi de ligno vetito: dic potius: Domine (y) Mulier, quam dediſti mihi, dedit mihi de ligno vitæ, & comedi: & dulce factum eſt ſuper mel ori meo, quia in ipſo viuificaſti me. Ad Patrem (z) verebaris accedere, ſolo auditu territus ad folia fugiebas. Ieſum tibi dedit Mediatorem. Quid non apud talem Patrem Filius talis obtineat? Exaudietur vtique pro reuerentia ſua: Pater enim diligit Filium. An verò trepidas & ad ipſum? Frater tuus eſt & caro tua, tentatus per omnia abſque peccato, vt miſericors fieret. Hunc tibi Fratrem Maria dedit. Sed forſitan & in ipſo Maieſtatem vereare Diuinam, quòd licet factus ſit homo, manſerit tamen Deus. Aduocatum habere vis & ad ipſum? Ad Mariam recurre. Pura ſiquidem humanitas in Maria, non modò pura ab omni contaminatione, ſed & pura ſingularitate naturæ. Nec dubius dixerim, exaudietur & ipſa pro reuerentia ſua. Exaudiet vtique Ma-

trem

ſ Ser. 4. ſuper miſſus nu. 8.
t Ser. 4. in Aſſumpt B.M. nu.8.
u Ser. 2. in die Pent. nu. 4.
x Ser. 2. de Virg. Deip. nu. 6.
y Ser. 2. ſuper miſſus nu. 3.
z Ser. 2. de Virg. Deip. nu.7.

trem Filius, & exaudiet Filium Pater. Aduocatam (*a*) præmiſit peregrinatio noſtra: quæ tanquam Iudicis Mater, & Mater miſericordiæ ſuppliciter & efficaciter ſalutis noſtræ negocia pertractabit. Niſi (*b*) enim nos Domina noſtra adiuuiſſet, fortaſſis iam in inferni profūdiſſima veniſſemus. Filioli, (*c*) hæc peccatorum ſcala, hæc mea maxima fiducia eſt, hæc tota ratio ſpei meæ. Quid enim? Poteſtne Filius aut repellere, aut ſuſtinere repulſam, non audire, aut non audiri Filius poteſt? Neutrum planè. Niſi (*d*) fortè aut non creditur Dei Filius honorare Matrem: aut dubitare quis poteſt omninò in affectum Charitatis tranſiſſe Mariæ viſcera, in quibus ipſa quæ ex Deo eſt Charitas, nouem menſibus corporaliter requieuit. Quodſi (*e*) [vt verè ſunt] plena magis omnia pietatis & gratiæ, plena manſuetudinis & miſericordiæ, quæ ad Mariam pertinent, inueneris, age gratias Deo, qui talem tibi Mediatricem benigniſſima miſeratione prouidit, in qua nihil poſſit eſſe ſuſpectum. Denique omnibus omnia facta eſt, ſapientibus & inſipientibus copioſiſſima Charitate debitricem ſe fecit, omnibus miſericordiæ ſinum aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuerſi: Captiuus redemptionem, æger curationem, triſtis conſolationem, peccator veniam, iuſtus gratiam, Angelus lætitiam; denique tota Trinitas gloriam, Filij Perſona carnis humanæ ſubſtantiam, vt non ſit qui ſe abſcondat à calore eius. Altiùs ergò intueamini (*f*) quanto deuotionis affectu à nobis eam voluit honorari, qui totius boni plenitudinem poſuit in Maria: vt proinde ſi quid ſpei in nobis eſt, ſi quid gratiæ, ſi quid ſalutis, ab ea nouerimus redundare. Vtinam (*g*) fluant in nos aromata illa, Chariſmata ſcilicet gratiarum: vt de plenitudine tanta omnes accipiamus. Ipſa nempè mediatrix noſtra, ipſa eſt per quam ſuſcepimus miſericordiam tuam Deus,

 ipſa

a Ser. 1. in Aſſump B. M n. 1. *b* Ser. 5. ſup. Sal. Reg. n. 4. *c* Ser. 2. de Virg. Deip. n. 7. *d* Ser. 1. in Aſſumpt. B. M. nu. 2. *e* Ser. 1. de Virg. Deip. nu. 2. *f* Ser. 2. de Virg. Deip. nu. 6. *g* Ser. 2. in Aſſumpt. B. M. nu. 2.

ipſa eſt per quam & nos Dominum Ieſum in domos noſtras excipimus. Hæc eſt (*h*) vnica illa Saluatoris fœmina, in qua ſola quæſitam in omnibus requiem inuenit, atque in eius ſinum omnes theſauros ſuos abſque menſura transfudit. Ad hunc (*i*) igitur fontem ſitibunda properet anima noſtra. Ad hunc miſericordiæ cumulum tota ſollicitudine miſeria noſtra recurrat. Siquidem (k) nec facultas ei deeſſe poterit, nec voluntas. Regina Cœlorum eſt, miſericors eſt. Denique Mater eſt Vnigeniti Filij Dei. Si criminum (*l*) immanitate turbatus, conſcientiæ fœditate confuſus, iudicij horrore perterritus barathro incipias abſorberi triſtitiæ, deſperationis abyſſo, Mariam cogita, Mariam inuoca. Agnoſcit(*m*)certè,& diligit diligentes ſe, & propè eſt in veritate inuocantibus ſe: præſertim his, qui totam ſpem ſuam (poſt Filium ſuũ) in ea poſuerint & toto corde quæſierint, orantes & frequenter dicentes: Subueni Domina clamantibus ad te iugiter. Non aſpernatur affectũ prędulcem, ingens deſiderium, inundationem lacrymarum, aſſiduitatem precum quorumlibet quamuis peccatorum.

III. Et in hoc (*n*) conuenienter vocatur Regina miſericordiæ, quòd Diuinæ pietatis abyſſum, cui vult, & quando vult, ac quomodo vult, creditur aperire, vt quiuis enormis peccator non pereat, cui Sancta Sanctorum patrocinij ſui ſuffragia præſtat. Famoſum (*o*) Mariæ benignitatis teſtimonium eſt, per illam reſtauratus gratiæ Theophilus. Ea propter (*p*) dicamus omnes, dicamus ſinguli, dicamus aſſiduè: Salue Regina miſericordiæ. Mentem (*q*) & oculos pariter cum manibus ad te, Regina mundi attollimus, & coram tuæ celſitudinis gloria genuflectimus, ceruicem inclinamus, ac plenis ſuſpirijs ad tè preces in cælum tranſmittimus. Tu altitudo Cœli, beatos oculos tuos, quibus incomprehenſibilem illam lucis æter-

h Ser.3.de Virg. Deip.n.2. *i* Ser.4.in Aſſũp.B.M n.9. *K* Ser.1.in Aſsũp.B.M.n.2. *l* Ser.2 ſup. miſſus n.17. *m* Ser.1. ſup.Sal.Reg.n.1. *n* Ser.1. ſuper Sal Reg.n.3. *o* Ser.3. de Virg.Deip.n.2. *p* Ser.1.ſup.Sal.Reg.n.3. *q* Ser.3.de Virg.Deip.n.1.

æternæ cum deſiderio ſemper intueris, ad tuos ſupplices in hanc mundi miſeriam proiectos, de alto inclinare non deſpicias. Et ecce coram tremendo iudice peccatores aſſiſtimus, cuius manus terribilis gladium iræ ſuæ vibrat ſuper nos. Et quis auertet eam? Nemo Domina, tàm idoneus, vt gladio Domini manum pro nobis obijciat, vt tu Dei amantiſſima, per quam primùm in terris ſuſcepimus miſericordiam de manu Domini Dei noſtri. Aperi itaque tu Mater miſericordiæ benigniſſimi cordis tui ianuam ſuſpiroſis precatibus filiorum Adam. Ex omnibus finibus terræ ad tuæ protectionis vmbraculum confugimus à facie formidinis Dei. Ad te Domina noſtra, ſtillant oculi noſtri: te deuotionis clamore valido obſecramus, vt Filij tui Domini noſtri iram, quam grauiter peccando ſuccendimus, erga nos mitiges, eiuſque gratiam à qua ingrati excidimus, nobis tua conciliet: cuius liuore ſanati ſumus, eius iterum medelam depoſcimus; quia putruerunt & corruptæ ſunt cicatrices noſtræ, & non eſt in nobis ſanitas. Attende Domina, & vide dolores vulnerum animarum noſtrarum, quia tibi reuelamus cauſam noſtram cum fiducia. Ad te clamamus. (r) Ad te certè quæ leuas nos à fecibus peccatorum, quæ nos conſolaris in cunabulis vagientes, lactas paruulos eſurientes. Clamamus. Quare non clamemus Domina, qui vulnera ſuſtinemus, plagas ſentimus, qui inimicis vndique circumdamur. Clamamus anguſtiati, miſerijs infinitis oppreſſi. Clamamus cordis anxietate, ſtomachi vacuitate, doloris acerbitate, aut fortè erga te amoris immenſitate. Quare enim obdormis Domina? Surge, adiuua nos. Clamamus etiam, vt noſtram manifeſtemus neceſſitatem: quia clamare neceſſitas nos compellit. Vt illos (ſ) miſericordes oculos ad nos conuertas. Eia ergo aduocata noſtra, illos

r Ser. 5. ſuper Sal. Reg. nu. 3.
ſ Ibidem nu. 6.

tuos miſericordes oculos ad nos conuerte. Non dubitamus Domina, quum ſi noſtras aſpexeris miſerias, non poterit tua miſeratio ſuum retardare affectum. Mirabiles nec non & amabiles illi tuorum radij oculorum, quibus nos allicis ad amorem, & ad plenam ducis ſalutem, ne venenatos oculos baſiliſci timeamus. O Euæ oculi venenati, cur non offertis vos oculis Virginis, ſi vultis perfectam recipere medicinam, nam ſuorum claritas oculorum, tenebras expellit, effugat cateruas dæmonum, purgat vitia mentium, corda congelata accendit, & demùm ad Cæleſtia trahit.

IV. Nec eſt (*t*) quod nos valeat excuſare, qui non te; ſed Euam in omnibus imitamur, ac per hoc Ad te ſuſpiramus. Quomodo ad te non ſuſpiremus, ſolatium miſerorum, refugium expulſorum, liberatio captiuorum, Regina bellatorum, Domina vniuerſorum, etiam inimicorũ: non eſt qui tuæ voluntati valeat obuiare. Tu peccatorem (*u*) quantumlibet fœtidum non horres, non deſpicis; ſi ad te ſuſpirauerit, tuumque interuentum pœnitenti corde flagitauerit: Tu illum à deſperationis barathro pia manu retrahis, ſpei medicamen aſpiras, foues, non deſeris, quouſque horrendo Iudici miſerum reconcilies. Famoſum huius tuæ benignitatis teſtimonium eſt, per te reſtauratus gratiæ Theophilus. Quis non ſperabit (*x*) in te, quæ etiam adiuuas deſperatos? Sit ergo pietatis tuæ (*y*) ipſam, quam apud Deum gratiam inueniſti, notam facere mundo, reis veniam, medelam ægris, puſillis corde robur, afflictis conſolationem, periclitantibus adiutorium & liberationem Sanctis tuis precibus obtinendo. Domina (*z*) noſtra, mediatrix noſtra, aduocata noſtra, tuo Filio nos reconcilia, tuo Filio nos commenda; tuo nos Filio repræſenta. Quis tàm (*a*) idoneus, vt loquatur ad cor Domini

noſtri

t Ibid. num. 5. *u* Ser. 3. de Virg. Deip. num. 2. *x* Ser. 5. ſup. Sal. Reg. num. 2. *y* Serm. 4. in Aſſumpt. B. M. num. 9. *z* Serm. 2. de Aduen. Dom. num. 5. *a*. Serm. 3. de Virg. Deip. num. 7.

noſtri Ieſu Chriſti, vt tu fælix Maria, quæ in ſecretiſſimis amplexibus amantiſſimi Filij tui ſuauiter recubas in meridie ſempiterno, eiuſque familiariſſimo colloquio cum plena cordis lætitia perfrueris? Loqueris Domina, quia audit Filius tuus: & quæcunque petieris, impetrabis. Excuſet (*b*) apud ipſum integritas tua culpam noſtræ corruptionis, & humilitas Deo grata noſtræ veniam impetret vanitati: copioſa Charitas tua noſtrorum cooperiat multitudinem peccatorum, & fæcunditas glorioſa fæcunditatem nobis conferat meritorum. Hoc (*c*) totus mundus tuis genibus prouolutus expectat: Nec immeritò, quando ex ore tuo pendet conſolatio miſerorum, redemptio captiuorum, liberatio damnatorum: ſalus denique vniuerſorum Filiorum Adam, totius generis tui. Præſtet hoc (*d*) nobis tuo interuentu, ò Maria, Filius tuus Ieſus Chriſtus Deus & Dominus noſter.

Conſolatrix Afflictorum.

Virgo Maria affectu compatiendi, & ſubueniendi effectu abundat erga periclitantes, anguſtiatos, & oppreſſos miſerijs aduerſitatibuſque.

1 QVemadmodùm (*e*) Sol ſuper bonos & malos indifferenter oritur; ſic Maria quoque præterita non diſcutit merita: ſed omnibus ſe ſe exorabilem, omnibus clementiſſimam præbet; omnium denique neceſſitatibus ampliſſimo quodam miſeratur affectu. Deficiente (*f*) vino, dixit Mater Ieſu ad eum: vinum non habent. Compaſſa eſt enim eorum verecundiæ, ſicut

cut

b Serm.2. de Aduent. Dom. num.5. *c* Serm.4. ſuper miſſus num.8.
d Serm 3. de Virg. Deip. num.7. *e* Serm.1. de Virg. Deip. num.3.
f Serm.1, in Dom.1.poſt oct. Epiph. num.2.

cut miſericors, ſicut benigniſſima. Quid de fonte pietatis procederet niſi pietas? Quid, inquam, mirùm ſi pietatem exhibent viſcera pietatis? Nonne qui pomum in manu ſua tenuerit dimidia die, reliqua diei parte pomi ſeruabit odorem? Quantùm igitur viſcera illa virtus pietatis affecit, in quibus nouem menſibus requieuit? Nam & ante mentem repleuit, quàm ventrem. Conſtat (*g*) enim pro vniuerſo genere humano fuiſſe ſollicitam, cui dictum eſt; Ne timeas Maria, inueniſti gratiam, vtique quam quærebas. Et cùm (*h*) illa virtus pietatis, nempè Chriſtus, proceſſit ex vtero, ab animo Mariæ non receſſit. Ad illam (*i*) proindè ſicut ad medium, ſicut ad Arcam Dei, ſicut ad rerum Cauſam, ſicut ad negotium ſæculorum reſpiciunt & qui in Cælo habitant, & qui in inferno, & qui nos præceſſerunt, & nos qui ſumus, & qui ſequentur, & nati natorum, & qui naſcentur ab illis. Illi qui ſunt in Cælo, vt reſarciantur: & qui in inferno, vt eripiantur: & qui præceſſerunt, vt Prophetæ fideles inueniantur: qui ſequuntur, vt glorificentur. Hortus (*k*) planè deliciarum eſt Maria, quem non modò afflauerit veniens, ſed & perflauerit ſuperueniens Auſter ille Diuinus, vt vndique fluant & effluant aromata eius, Chariſmata ſcilicet gratiarum. Tolle corpus hoc ſolare, quod illuminat mundum, vbi dies? Tolle Mariam hanc maris ſtellam, maris vtique magni & ſpatioſi: quid niſi caligo inuoluens, & vmbra mortis, ac denſiſſimæ tenebræ relinquuntur. Mirabatur (*l*) Salomon, & velut deſperanti ſimilis, aiebat: Mulierem fortem quis inueniet? Nimirùm propterea tanto tempore humano generi fluenta gratiæ defuerunt, quòd necdum intercederet tàm deſiderabilis aquæductus, id eſt Maria. Vtinam (*m*) fluant in nos aromata illa, Chariſmata ſcilicet gratiarum; vt de plenitudine

tanta

i Serm.4. in Aſſumpt. B. *Mariæ* num.8. *h* Ser.1. in Dom.1. poſt oct. Epiph. n.2.
g Serm.2. in die Pent. num.4. *K* Serm.2. de Virg. Deip. num.6.
l Ibidem num.4. *m* Serm.2. in Aſſumpt. *S.M.* num.2.

tanta accipiamus. Ipſa nempè mediatrix noſtra, ipſa eſt per quam ſuſcipimus miſericordiam tuam Deus.

II. Ipſa eſt (*n*) præclara & eximia ſtella, ſuper hoc mare magnum & ſpatioſum neceſſariò ſubleuata, micans meritis, illuſtrans exemplis. O quiſquis te intelligis in huius ſæculi profluuio magis inter procellas & tempeſtates fluctuare, quàm per terram ambulare; ne auertas oculos à fulgore huius ſyderis, ſi non vis obrui procellis. Si inſurgunt venti tentationum, ſi incurras ſcopulos tribulationum: reſpice ſtellam, voce Mariam. In periculis, in anguſtijs, in rebus dubijs, Mariam cogita, Mariam inuoca. Et ipſa, (*o*) dico vobis, chariſſimi, ſi piè à nobis pulſata fuerit, non deerit neceſſitati noſtræ: quoniam miſericors eſt, & Mater Miſericordiæ. Nam ſi compaſſa eſt verecundiæ illorum à quibus fuerat inuitata ad Nuptias, multò magis compatietur nobis, ſi piè fuerit inuocata. Si nimirum (*p*) clamoribus occultis aſſiduè fuerit excitata. Agnoſcit (*q*) certè, & diligit diligentes ſe, & propè eſt in veritate inuocantibus ſe, præſertim his qui totam ſpem ſuam, poſt Filium ſuum, in ea poſuerint, & toto corde quæſierint, orantes, & frequenter dicentes: Subueni Domina clamantibus ad te iugiter. Ad te (*r*) clamamus anguſtiati, miſerijs infinitis oppreſſi, clamamus cordis anxietate, doloris acerbitate; Quare enim obdormis Domina? Surge, adiuua nos. Clamamus etiam vt noſtram manifeſtemus neceſſitatem: quia clamare neceſſitas nos compellit. Quid nos ampliùs affligis? Si multùm tardaueris vocem amittam clamando, & ad te ampliùs vociferare nequibo. Heu mihi tunc quid faciam: cùm nec exaudire me poteris nec audire. Citò, citò, Domina ſubuenias clamanti. Sub (*ſ*) tuam protectionem fugio, vbi virtutem acceperunt infirmi. Sit (*t*) pietatis tuæ ipſam

n Ser.2. ſuper miſſus num 17. *o* Serm.2. in Dom. 1. poſt octau. Epiph. num. 4. *p* Ser.2 ſup. Sal. Reg. n. 11. *q* Ser.1. ſup. Sal. Reg. n. 1. *r* Ser.5. ſup. Sal. Reg. n. 3. *ſ* Ser.1. ſup. Sal. Reg. num. 1. *t* Serm. 4. in Aſſumpt B. M. num. 9.

ipſam, quam apud Deum gratiam inueniſti, notam facere mundo; reis veniam, medelam ægris, puſillis corde robur, afflictis conſolationem, periclitantibus adiutorium & liberationem ſanctis tuis precibus obtinendo. O clemens, (*u*) ò pia, ò dulcis Maria. O clemens indigentibus, pia exorantibus, dulcis diligentibus: O clemens pœnitentibus, pia proficientibus, dulcis contemplantibus: O clemens liberando, pia largiendo, dulcis te donando: O clemens conſolando, pia blandiendo, dulcis oſculando. Clemens es ſubiectis, pia iam correctis, dulcis prædilectis. Sed quis (*x*) miſericordiæ tuæ, ò benedicta, longitudinem & latitudinem, ſublimitatem & profundum queat inueſtigare? Nam longitudo eius vſque in diem nouiſſimum inuocantibus eam ſubuenit vniuerſis. Latitudo eius replet orbẽ terrarum: vt tua quoque miſericordia plena ſit omnis terra. Sic & ſublimitas eius Ciuitatis ſupernæ inuenit reſtaurationem, & profundum eius ſedentibus in tenebris & in vmbra mortis obtinuit redemptionem. Per te enim Cælum repletum: infernus euacuatus eſt: inſtauratæ ruinæ Cæleſtis Hieruſalem: expectantibus miſeris vita perdita data. Sic potentiſſima & pijſſima charitas Mariæ, & affectu compatiendi, & ſubueniendi abundat effectu, æquæ locuples in vtroque.

III. In ſempiterno (*y*) Dei Verbo facti ſumus omnes, & ecce morimur: in tuo breui reſponſo, (Ecce, inquit, ancilla Domini fiat mihi ſecundùm Verbum tuum) ſumus refecti, vt ad vitam reuocemur. Hoc ſupplicabat à te, ò pia Virgo, flebilis Adam cum miſera ſobole ſua, exul de Paradiſo, hoc Abraham, hoc Dauid. Hoc cæteri flagitabant Sancti Patres, Patres ſcilicet tui, qui & ipſi habitabant in regione vmbræ mortis. Hoc totus mundus tuis genibus prouolutus expectabat. Nec immeritò, quan-

u Serm. 5. ſuper Sal. Reg. num. 6.
x Serm. 4. in Aſſumpt. B. Mariæ num. 8.
y Serm. 4. ſuper miſſus num. 8.

Digitized by Google

quando ex ore tuo pendebat conſolatio miſerorum, redemptio captiuorum, liberatio damnatorum: ſalus denique vniuerſorum filiorum Adam, totius generis tui. Ex hoc (z) ergo beatam te dicent omnes generationes, quæ omnibus generationibus vitam & gloriam genuiſti. In te enim Angeli lætitiam, iuſti gratiam, peccatores veniam inuenerunt in æternum. Meritò in te reſpiciunt oculi totius Creaturæ, quia in te, & per te, & de te benigna manus Omnipotentis quicquid creauerat, recreauit. Hæc eſt (a) Virgo glorioſa, cuius ſalutationis vox & ipſos exultare fecit in gaudio, quos materna adhuc viſcera claudebant. O admirandam (b) & omni honore digniſſimam Virginem! O fœminam ſingulariter venerandam, ſuper omnes fœminas admirabilem, parentum reparatricem, poſterorum viuificatricem! Hæc eſt Virgo, (c) quæ totius mundi reparationem obtinuit, ſalutem omnium impetrauit. Conſtat enim pro vniuerſo genere humano fuiſſe ſollicitam, Cui dictum eſt: Ne timeas Maria, inueniſti gratiam, vtique quam quærebas. Quam gratiam? (d) Dei & hominum pacem, mortis deſtructionem, vitæ reparationem. Prudens (e) Virgo non Sapientiam ſicut Salomon, non diuitias, non honores, non potentiam, ſed gratiam requirebat. Nimirum ſola eſt gratia qua ſaluamur. Totis (f) ergo medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur, quia ſic eſt voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam. Deus (g) nihil nos habere voluit, quod per Mariæ manus non tranſiret. Proinde (h) omnibus omnia facta eſt, Sapientibus & inſipientibus copioſiſſima Charitate debitricem ſe fecit, omnibus miſericordiæ ſinum aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuerſi: captiuus redemptionem, æger curationem, triſtis conſolationem, peccator veniam, iuſtus gratiam, Angelus lætitiam, denique tota Trinitas glo-

 riam,

z *Ser.2. in die Pent. n. 4.* a Ser. 1 in Aſſumpt. B. M. n. 1. b Ser. 2. ſup. miſſus n. 3. c *Ser. 4. in* Aſſumpt. B. M. n. 8. d Ser. 3. ſup. miſſus n. 10. e Ser. 2 de Virg. Deip. n. 7. f *Ser. 2.* de Virg. Deip. n. 7. g Ser. 3. in Vig. N. 2. Dom. n. 10. h Ser. 1. de Virg. Deip. n. 2

riam Filij Perſona carnis humanæ ſubſtantiam, vt non ſit qui ſe abſcondat à calore eius. Omnibus (*i*) eſt amabilis, omnibus affabilis, omnibus delectabilis: Sedes Sapientiæ, fluuius clementiæ, radius Deitatis: non eſt qui ſe abſcondat à calore eius. Ipſa eſt (*k*) illa ſtella ex Iacob orta, Cuius radius vniuerſum orbem illuminat, cuius ſplendor & præfulget in Supernis, & inferos penetrat, terras & perluſtrans, & calefaciens magis mentes quàm corpora, fouet virtutes, excoquit vitia. O dulcis (*l*) Domina, cuius ſola memoria affectum dulcorat: cuius magnitudinis meditatio mentem eleuat: cuius pulchritudo oculum interiorem exhilarat; cuius amœnitatis immenſitas cor meditantis inebriat. O magna, (*m*) ò pia, ò multùm amabilis Maria! tu nec nominari quidem potes quin accendas: nec cogitari quin recrees affectus diligentium te: Tu nunquam ſine dulcedine diuinitùs tibi inſita, piæ memoriæ portas ingrederis.

Auxilium Chriſtianorum.

Conuenienter dicitur Virgo Maria Auxilium Chriſtianorum; quia omnibus eorum neceſſitatibus miſericorditer ſubuenit, quoties piè inuocatur in adiutorium.

I. DAta eſt (*n*) Mariæ poteſtas in Cælo & in terra, quæ poſſe poteſtas eſt, & in manibus eius vita & Spiritus noſtri, & oculi omnium Chriſtianorum in eam ſperant, & ipſa dat eis eſcam gratiæ, [qua plena eſt] in tempore opportuno. Illò enim (*o*) aſcendit fructus ter-

ræ

i Ser. 5. ſuper Sal. Reg. num 3. *K* Ser 2 ſup. miſſus n. 17. *l* Ser. 5. ſuper Sal. Reg num. 2. *m* Ser. 3. de Virg. Deip. n. 6. *n* Ser. 1. ſuper Sal. Reg. num. 1.
o Ser. 1. in Aſſumpt. B. Mariæ num. 2.

ræ ſublimis, vnde data optima, & bona perfecta deſcendunt. Ibi illa (p) aquila grandis magnarum alarum Sancta Sanctorum innocentia & æquitas exaudit inuocata, ſi clamoribus occultis aſſiduè fuerit excitata. Trahe (q) nos poſt te, ò Sancta Sanctorum, & oſtende lumen miſerationum tuarum; ſub vmbra alarum tuarum nos protege. Aſcendens (r) ergo in altum Virgo beata dabit ipſa quoque dona hominibus. Quidni daret? Siquidem nec facultas ei deeſſe poterit nec voluntas. Regina Cælorum eſt, miſericors eſt. Denique Mater eſt Vnigeniti Filij Dei: Nihil enim ſic poteſt poteſtatis eius ſeu pietatis magnitudinem commendare; niſi fortè aut non creditur Dei Filius honorare Matrem: aut dubitare quis poteſt omninò in affectum Charitatis tranſiſſe Mariæ viſcera, in quibus ipſa quæ ex Deo eſt Charitas, nouem menſibus corporaliter requieuit. Nonne (ſ) qui pomum in manu ſua tenuerit dimidia die, reliqua diei parte pomi ſeruabit odorem? Quantùm igitur viſcera illa virtus pietatis affecit, in quibus nouem menſibus requieuit? Nam & ante mentem repleuit quàm ventrem, & cùm proceſſit ex vtero, ab animo non receſſit. Nec mirùm (t) ò Domina, ſi tàm copioſo miſericordiæ oleo tui cordis perfuſum eſt ſolarium; cùm illud ineffabile opus miſericordiæ, quod prædeſtinauit Deus ante Sæcula in redemptionem noſtram, primum in te à mundi artifice ſit fabricatum. Sperent (u) ergo in te qui nouerunt nomen tuum; quoniam non dereliquiſti quærentes te Domina. Certè qui ſperant in te, mutabunt fortitudinem; aſſument pennas vt aquilæ: volabunt & non deficient. Quis non ſperabit in te, quæ etiam adiuuas deſperatos? Non dubito quòd ſi ad te venerimus, habebimus quòd volemus. In te ergo ſperet, qui deſperat: qui deficit, ad te

p Ser.2.ſup.Sal.Reg.n.11. q Ser.2.ſup.Sal.Reg.n.7. r Ser.1.in Aſſumpt.B.M. num.2. ſ Ser.1.in Dom.poſt oct.Epiph.num 2. t Ser.3.de Virg.Deip.nu.2. u Serm.5. ſuper Sal.Reg.num.2.

Digitized by Google

currat. Et clamet: (x) Citò, citò Domina ſubuenias clamanti, ne in manibus deficiam inimici, curre, feſtina Domina; & tuum iniquiſſimum & infideliſſimum Seruum ad te clamantem parcendo adiuua, & eripe de manu & periculis tui hoſtis. Si aliud te allicere Domina non deberet, niſi quia tuus hoſtis audet nos tuos ſeruos inuadere fraudulenter, deberes ad nos quàm citiùs feſtinare. Curre, & libera nos Domina propter eorum ſuperbiam reprimendam. Curre, ne dicant: vbi eſt eorum Domina, de cuius Clementia confidebant. O Domina, (y) ex totis præcordijs vociferamus ad te: adiuua imbecillitatem noſtram, aufer opprobrium noſtrum. Sit pietatis (z) tuæ ipſam, quam apud Deum gratiam inueniſti, notam facere mundo; reis veniam, medelam ægris, puſillis corde robur, afflictis conſolationem, periclitantibus adiutorium & liberationem Sanctis tuis precibus obtinendo. Quis enim (a) tàm idoneus, vt loquatur ad cor Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt tu fælix Maria, quæ eius familiariſſimo colloquio cum plena cordis lætitia perfrueris? Loqueris Domina, quia audit Filius tuus: quæcunque petieris impetrabis.

II. In periculis, (b) in anguſtijs, in rebus dubijs, Mariam cogita, Mariam inuoca. Non recedat ab ore, non recedat à corde: & vt impetres eius Orationis ſuffragium, non deſeras conuerſationis exemplum. Ipſam ſequens non deuias; ipſam rogans non deſperas; ipſam cogitans non erras. Ipſa tenente non corruis, ipſa protegente non metuis, ipſa duce non fatigaris, ipſa propitia peruenis. Quemadmodum enim (c) Sol ſuper bonos & malos indifferenter oritur: ſic Maria quoque præterita non diſcutit merita: ſed omnibus ſe ſe exorabilem, omnibus clementiſſimam præbet, omnium denique neceſſitatibus ampliſſimo quodam miſe-

x Ibidem n.3. y Serm.3. de Virg. Deip. num.6. z Ser.4 in Aſſumpt. B.M. n.9.
a Serm.3. de Virg. Deip. num.7. b Ser.2. ſuper miſſus num.17.
c Serm.1. de Virg. Deip. num.3.

miſeratur affectu. Sic potentiſſima (*d*) & pijſſima Charitas Mariæ, & affectu compatiendi, & ſubueniendi abundat effectu, æque locuples in vtroque. O laudabilis (*e*) clementia Saluatoris, qui ſic afflictis tàm nobile ſubſidium dignatus eſt elargiri: & ideò non eſt timendum, quin miſereatur miſeris Maria, ad illam partem inclinans ſententiam quam defendit, vt nobis exhibeat gloriam quam peperit. Sic eſt (*f*) voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam. Hæc, inquam, voluntas eius eſt, ſed pro nobis. In omnibus ſiquidem & per omnia prouidens miſeris, trepidationem noſtram ſolatur, fidem excitat, ſpem roborat, diffidentiam abigit, erigit puſillanimitatem. Nempè (*g*) vellus eſt medium inter rorem & aream: Mulier inter ſolem & lunam, Maria inter Chriſtum & Eccleſiam conſtituta. Filioli, (*h*) hæc peccatorum Scala, hæc mea maxima fiducia eſt, hæc tota ratio ſpei meæ. Quia (*i*) nihil nos Deus habere voluit, quod per Mariæ manus non tranſiret. Deus enim (*k*) totius boni plenitudinem poſuit in Maria, vt proinde ſi quid ſpei in nobis eſt, ſi quid gratiæ, ſi quid ſalutis, ab ea nouerimus redundare. Omnibus (*l*) omnia facta eſt, Sapientibus & inſipientibus copioſiſſima Charitate debitricem ſe fecit, omnibus miſericordiæ ſinum aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuerſi. Quid ad Mariam accedere trepidet humana fragilitas? Nihil auſterum in ea, nihil terribile, tota ſuauis eſt, omnibus offerens lac & lanam. Quod ſi [vt vere ſunt] plena magis omnia pietatis & gratiæ, plena manſuetudinis & miſericordiæ, quæ ad eam pertinent, inueneris; age gratias Deo, qui talem tibi mediatricem benigniſſima miſeratione prouidit, in qua nihil poteſt eſſe ſuſpectum. Vtinam (*m*) fluant in nos aromata illa, Chariſmata ſcilicet gratiarum: Vt de plenitudine tanta omnes acci-

d Serm 4. in Aſſumpt. B.M. n.8. *e* Ser. 5. ſup. Sal. Reg. n.6. *f* Ser. 2. de Virg. Deip. n.7. *g* Ser. 1. de Virg. Deip. n.5. *h* Serm. 2. de Virg. Deip. n.7. *i* Ser. 3 in Vig. Nat. Dom n.10. *K* Serm. 2. de Virg. Deip. nu. 6. *l* Ser. 1. de Virg. Deip. nu. 2. *m* Serm. 2. in Aſſumpt. B. Mariæ num. 2.

Digitized by Google

accipiamus. Ipſa nempè mediatrix noſtra, ipſa eſt per quam ſuſcepimus miſericordiam tuam Deus. Sileat (*n*) miſericordiam tuam, Virgo beata, ſi quis eſt, qui inuocatam te in neceſſitatibus ſuis ſibi meminerit defuiſſe.

III. Cæterum (*o*) quidquid illud eſt, quod offerre paras, Mariæ commendare memento, vt eodem alueo ad largitorem gratiæ gratia redeat quo influxit. Neque enim impotens erat Deus & ſine hoc aquæductu, ſcilicet Maria, infundere gratiam prout vellet, ſed tibi vehiculum voluit prouidere. Ideòque modicum iſtud quod offerre deſideras, gratiſſimis illis & omni acceptatione digniſſimis Mariæ manibus offerendum tradere cura, ſi non vis ſuſtinere repulſam. Ieſus (*p*) pro nobis obtulit hoſtiam precioſiorem quam habuit, nimirùm, qua precioſior eſſe non poteſt. Et nos ergo faciamus quod poſſumus, optimum quod habemus offerentes illi, quod ſumus vtique noſmetipſi. Ille ſeipſum obtulit, tu quis es, qui teipſum offerre cuncteris? Quis mihi tribuat vt oblationem meam dignetur Maieſtas tanta ſuſcipere? Duo minuta habeo Domine, Corpus & animam dico: vtinam hæc tibi perfectè poſſim Sacrificium laudis offerre. Bonum enim mihi longèque glorioſiùs atque vtiliùs eſt, vt tibi magis offerar, quam deſerar mihi ipſi. Nam ad meipſum anima mea conturbatur, in te verò exultabit Spiritus meus, ſi tibi veraciter offeratur. Sed in oblatione noſtra, tria nihilominùs à Domino requiruntur. Fuit in oblatione illa Ioſeph Sponſus Matris Domini: fuit & ipſa Virgo Mater, & puer Ieſus qui offerebatur. Sit ergo & in oblatione noſtra conſtantia virilis, ſit continentia carnis, ſit conſcientia humilis. Sit, inquam, in propoſito perſeuerandi animus Virilis, ſit in Continentia Caſtitas Virginalis, ſit in Conſcientia ſimplicitas & humilitas puerilis.

Regi-

n Serm. 4. in Aſſumpt. B. Mariæ num. 8.
o Serm. 3. de Virg. Deip. num. 18.
p Serm. 3. in Purificat. B. Mariæ num. 3.

Regina Angelorum.

Meritò humilitatis, & ſuperueniente Spiritu Sancto, Virgo Maria exaltata eſt ſupra Choros Angelorum.

I. MEritò (q) facta eſt nouiſſima prima, quæ cùm prima eſſet omnium, ſeſe nouiſſimam faciebat. Meritò facta eſt omnium Domina, quæ ſe omnium exhibebat ancillam. Meritò deniq; ſuper Angelos exaltata eſt, quę & infra viduas & pœnitẽtes, infra eam, de qua eiecta fuerant ſeptem dœmonia, ineffabili ſeſe manſuetudine inclinabat. Tu, o Maria (r) & Spiritum elationis Euæ vertice humilitatis complosiſti: quam in te ita reſpexit Dominus, vt ipſius merito ſuper omnes Choros Angelorum te ſublimari dignam æſtimauerit. Nunquam enim ſuper omnes Angelos glorificata aſcendiſſes, niſi priùs infra omnes homines humiliata deſcendiſſes. Meritò (ſ) proinde Cantor ille Diuinus in ipſius admiratione præcinens, aiebat: Quę eſt iſta quæ aſcendit ſicut aurora conſurgens? Aſcendit planè ſupra omne humanum genus, aſcendit vſque ad Angelos, ſed & ipſos quoque tranſcendit, & cęleſtem omnem ſupergreditur creaturam. Nam (t) & defectus omnis ſub ea, & quidquid fragilitatis ſeù corruptionis eſt, excellentiſſima quadam ſublimitate præ cæteris omnibus excedit, & ſupergreditur creaturas, vt meritò ſub pedibus eius luna eſſe dicatur. Alioquin nihil magnum dixiſſe videbitur, vt ſit luna iſta ſub pedibus eius, quam ſupra omnes Angelorum Choros, ſuper Cherubin quoque & Seraphin exaltatam nefas eſt dubitare.

II. In-

q Serm. 1 de Virg. Deip. num 11. r Serm. 3. d. Virg. Deip. nu. 5.
ſ Serm. 2. de Virg. Deip. num. 9. t Serm. 1. de Virg. Deip. nu. 3.

II. Intuere (*u*) quoque quemadmodum vſque ad Angelos plenitudine gratiæ, ſupra Angelos ſuperueniente Spiritu Sancto, peruenit. Eſt in Angelis Charitas, eſt puritas, eſt humilitas. Quid horum non enituit in Maria? Cuius(*x*)lampas ardentiſſima ipſis quoq; Angelis lucis miraculo fuit, vt diceret: Quæ eſt iſta quę progreditur ſicut aurora conſurgens, pulchra vt luna, electa vt Sol? Clariùs enim cæteris rutilabat, quàm repleuit oleo gratiæ præ participibus ſuis Chriſtus Ieſus Filius eius, Dominus noſter. Mariæ(*y*)præſentia totus illuſtratur Orbis, adeò vt & ipſa iam Cęleſtis Patria clariùs rutilet Virgineę lampadis irradiata fulgore. Hinc eſt (*z*) quòd & ipſi Cęleſtis Curiæ principes in conſideratione tantæ nouitatis clamant non ſine admiratione: Quæ eſt iſta quæ aſcendit de deſerto delicijs affluens? Ac ſi manifeſtiùs dicant: Quanta eſt hęc, & vnde ei aſcendenti vtique de deſerto affluentia tanta deliciarum? Nec enim pares inueniuntur deliciæ vel in nobis, quos in Ciuitate Domini lætificat fluminis impetus, quia à vultu gloriæ, voluptatis gloria potamur: Quæ eſt iſta, quæ de ſub ſole [vbi nihil eſt niſi labor & dolor, & afflictio ſpiritus] aſcendit delicijs ſpiritualibus affluens? Quidni delicias dixerim Virginitatis decus cum munere fęcunditatis, humilitatis inſigne, diſtillantem Charitatis fauum, miſericordiæ viſcera, plenitudinem gratiæ, prærogatiuam gloriæ ſingularis. Aſcendens igitur de deſerto Regina mundi, etiam Angelis Sanctis, vt canit Eccleſia, ſpecioſa facta eſt & ſuauis in delicijs ſuis. Porrò(*a*) intuere quemadmodum ſupra Angelos, ſuperueniente Spiritu Sancto, peruenit Maria. Cui enim Angelorum aliquando dictum eſt: Spiritus Sanctus ſuperueniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi: ideoque & quod naſcetur ex te Sanctum

u Ser. 2. de Virg. Deip. num 12. *x* Ser. 2. in Aſſumpt. B. M. num 9.
y Ser. 1. in Aſſumpt. B. M. num 1. *z* Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. nu. 1.
a Ser. 2. de Virg. Deip. num. 12.

ctum, vocabitur Filius Dei. Denique veritas de terra orta eſt, non de Angelica Creatura; nec Angelos ſed ſemen Abrahæ apprehendit. Magnum eſt Angelo vt miniſter ſit Domini, ſed Maria ſublimius quiddam meruit vt ſit Mater. Nec enim (*b*) circa ſuum Filium ampliùs potuit eleuari, quàm vt Mater Dei vocaretur. Fęcunditas (*c*) itaque Virginis ſupereminens gloria eſt, tantòque excellentior Angelis facta munere ſingulari, quantò differentius præ miniſtris nomen Matris accepit. Quę enim (*d*) vel Angelica puritas Virginitati illi audeat comparari, quæ digna fuit Spiritus Sancti ſacrarium fieri, & habitaculum Filij Dei?

III. Iuſtè (*e*) Regina mundi, & Regina Cæli dicitur, per quàm vtriuſque Creator & Rector generatur. Porrò (*f*) ſublimitas Marię, Ciuitatis ſupernæ inuenit reſtaurationem, & profnndum eius ſedentibus in tenebris & in vmbra mortis obtinuit redemptionem. Per te enim Cælum repletum: infernus euacuatus eſt: inſtauratæ ruinæ Cæleſtis Hieruſalem: expectantibus miſeris vita perdita data. Eò (*g*) bęatam te dicunt omnes generationes, Genitrix Dei, Domina mundi, Regina Cæli. Omnes, inquam generationes. Sunt enim generationes Cæli, & terræ. Angeli (*h*) gloriam, nos hymnum gloriæ, Sanctæ Sanctorum canimus. Illi gloriam quam præſentes vident, in iubilo cordis inuicem enarrant: nos hymnum tantummodò gloriæ, id eſt, memoriam eructamus abundantiæ ſuauitatis tuæ. Leuemus ergo (*i*) Fratres cor noſtrũ cum manibus ad Mariam, & appropinquemus ei paſſibus amoris, immolantes ei hoſtiam laudis, dicentes aſſiduè: Salue Regina miſericordię. Quæ (k) omnibus generationibus vitam & gloriam genuiſti. In te enim Angeli lætitiam, iuſti gratiam, peccatores veniam inuenerunt in æternum. Meri-

---

b Ser. 5. ſup. Sal. Reg. nu. 1. *c* Ser. 2. de Virg. Deip. num. 12. *d* Ser. 4. in Aſſumpt. B. M n. 6. *e* Ser. 1. ſup. ſal. Reg. n. 2. *f* Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. n. 8. *g* Ser. 2. in die Pentec. num 4. *h* Ser. 3. ſup. Sal. Reg. n. 12. i Ser. 1. ſup. Sal. Reg. n. 2. *K* Ser. 2. in die Pentec. n. 4.

tò in te reſpiciunt oculi totius Creaturæ, quia in te,& per te, & de te benigna manus Omnipotentis quicquid creauerat, recreauit. Virgo (*l*) glorioſa Cælos aſcendens, ſupernorum gaudia ciuium copioſis ſine dubio cumulauit augmentis. Hæc eſt enim cuius ſalutationis vox & ipſos exultare fecit in gaudio, quos Materna adhuc viſcera claudebant. Quod ſi paruuli nec dum nati anima liquefacta eſt, vt Maria locuta eſt: quid putamus quænam illa fuerit Cæleſtium exultatio, cùm & vocem audire, & videre faciem, & beata eius frui præſentia meruerunt? Honorate (*m*) ergo, Sancti Angeli, veſtri Regis Matrem, qui noſtræ adoratis Virginis prolem, ipſum vtique noſtrum pariter ac veſtrum Regem. Et videte (*n*) Reginam in diademate, quo coronauit eam Filius ſuus. In capite, inquit eius Corona ſtellarum duodecim. Dignum planè ſtellis coronari caput, quod & ipſis lõgè clariùs micãs, ornet eas potiùs quam ornetur ab eis. Quidni coronent ſidera quam Sol veſtit gloria ſuæ Maieſtatis? Quis illas æſtimet gemmas? Quis ſtellas nominet, quibus Mariæ regium diadema compactum eſt? Supra hominem eſt coronę huius rationem exponere, indicare compoſitionem. Nos tamen non incõgruè forſitan duodecim ſtellas iſtas, duodecim prærogatiuas gratiarum intelligere videamur, quibus Maria ſingulariter adornatur. Siquidem inuenire eſt in Maria prærogatiuas Cęli, prętogatiuas carnis, prętogatiuas cordis, & ſi fuerit ternarius iſte per quaternariũ multiplicatus: habemus fortè ſtellas duodecim, quibus Reginæ noſtrę diadema pręfulgeat vniuerſis. Mihi ſanè ſingularis rutilat fulgor. Primò quidem in Marię generatione. Secundò in Angelica ſalutatione. Tertiò in ſpiritus ſuperuentione. Quartò in Filij Dei inenarrabili Conceptione. Sic & in his quoque ſidereum planè irradiat decus,

l Ser. 1. in Aſſumpt. B. V. n. 1.
m Ser. 1. ſuper miſſus n. 9.
n Ser. de Virg. Deip. n. 6. & 7.

cus, quòd Virginitatis primiceria, quòd ſine corruptione fęcunda, quòd ſine grauamine grauidą, quòd ſine dolore puerpera. Nihilominùs etiam ſpeciali quodam ſplendore in Maria coruſcant manſuetudo pudoris, deuotio humilitatis, magnanimitas credulitatis, martyrium cordis.

Regina Sanctorum omnium.

Virgo Maria omnes Sanctos præceſſit Sanctimonia vitæ, plenitudine gratiæ, dignitate Virginitatis fęcundæ, prærogatiua illa qua eſt Mater Dei, & humilitate qua ſe omnium exhibebat ancillam.

I. IVſtè (o) Regina mundi, & Regina Cęli dicitur Maria, per quam vtriùſque Creator & Rector generatur. Verùm quo pacto dicitur Regina miſericordiæ, cùm miſericordia non ſubſtantia ſit, ſed pietas ſupernæ clementiæ, vel affectio benigna rationalis creaturæ? Metonymicæ ergo poterit intelligi, hoc eſt, per efficientem id quod efficitur: vt opus miſericordię pro miſericordia intelligatur. Opus miſericordię, reparatio naturæ. Miſericordia Domini plena eſt terra viuentium & morientium, quòd Angeli creati, quòd confirmati, homines plaſmati & reparati, miſericordiæ eſt, quæ ab æterno & vſque in æternum primordialis ipſa cauſa omnium, & cauſaliſſima cauſarum. Effectus huius eſt opus ſaluandorum, ſalus hæc, eſt adoptio Filiorum Dei: quorum Regina Sancta Sanctorum, cuius Virginalis partus eorum eſt omnium. Regina, gloriæ nomen & honoris, magnificen-

Hh 2 tiæ

o Ser. 1. ſup. Sal. Reg. n. 3.

tiæ & decoris, dulcedinis ac pietatis, amo ris & honoficentiæ, ſublimitatis & potentiæ, gubernationis & iuſtitiæ, defenſionis & gratiæ. Sancta Sanctorum hæc omnia nobis, & pro omnibus nobis, cui decantamus aſſiduè: Salue Regina miſericordiæ. Poſſumus etiam ſic intelligere, quòd Regina miſericordiæ dicitur, vt ſoli tribuamus diuinæ miſericordiæ & non meritis: quòd ſuper omnem Creaturam ipſa ſanctitate ac dignitate præcellens, Reginæ vocabulo & honore ſublimatur ampliùs. Quantùm (*p*) enim gratiæ in terris adepta eſt præ cęteris, tantùm in Cælis obtinet glorię ſingularis. Sola (*q*) Maria totam Spiritus Sancti gratiam poſſedit, quam alij Sancti habuere per partes. Legimus (*r*) in Actibus Apoſtolorum, & Stephanum plenum gratia, & Apoſtolos fuiſſe repletos Spiritu Sancto, ſed longè diſſimiliter à Maria. Alioquin nec in illo habitauit plenitudo Diuinitatis corporaliter, quemadmodùm in Maria; nec illi conceperunt de Spiritu Sancto, quomodo Maria. Superiùs (*ſ*) dicta eſt fuiſſe gratia plena, & nunc quomodo dicitur: Spiritus Sanctus ſuperueniet in te, & virtus Altiſſimi obumbrabit tibi? Prior quidem gratia eius tantùm repleuerat mentem, ſequens verò etiam ventrem perfuderat, quatenùs ſcilicet plenitudo Diuinitatis, quę ante in illa, ſicut & in multis Sanctorum ſpiritualiter habitabat, etiam ſicut in nullo Sanctorum corporaliter in Maria habitare inciperet. In ſolis (*t*) quidem bonis ita eſt Deus, vt etiam ſit cum ipſis propter concordiam voluntatis. Nam dum ſuas voluntates ita iuſtitiæ ſubdunt, vt Deum non dedeceat velle quod ipſi volunt, per hoc quòd ab eius voluntate non diſſentiunt, Deum ſibi ſpecialiter iungunt. Sed cùm ita ſit cum omnibus Sanctis, ſpecialiter tamen cum Maria, cum qua vtique tanta ei conſenſio fuit, vt illius non

p Ser.1. in Aſſumpt. B.M. n.4. *q* Ser.4. ſup. Sal. Reg. n.22.
r Ser.3. ſup. miſſ. n.2. *ſ* Ser. 4. ſup. miſſus n.3.
t Ser.3. ſup. miſſus n.4.

non ſolùm voluntatem, ſed etiam carnem ſibi coniungeret, ac ſi de ſua, Virginiſque ſubſtantia vnum Chriſtum efficeret, vel potiùs vnus Chriſtus fieret.

II. Quemadmodum *(u)* ſol vniuerſa Cæli lumina præcellit prærogatiua claritatis eximiæ, ſic Maria totam rationalem creaturam [poſt Filium] præcellit ſplendore virtutis & ſcièntiæ. Nihil eſt enim *(x)* Virtutis, quod ex te non reſplendeat: & quicquid ſinguli habuere Sancti, tu ſola poſſediſti. O verè *(y)* Cęleſtis planta, precißior cunctis, ſanctior vniuerſis. Quę enim *(z)* vel Angelica puritas Virginitati illi audeat comparari, quę digna fuit Spiritus Sancti ſacrarium fieri, & habitaculum Filij Dei? Et quidem ſingularis Virginitas *(a)* quam non temerauit ſed honorauit fęcunditas: & nihilominus ſpecialis humilitas, quam non abſtulit ſed extulit fęcunda Virginitas: & incomparabilis prorſus fęcunditas, quam Virginitas ſimul comitatur & humilitas. Vnum eſt, *(b)* in quo nec primam ſimilem viſa eſt, nec habere ſequentem, gaudia Matris habens cum Virginitatis honore. Optimam partem elegit ſibi Maria. Optimam planè: quia optima eſt fęcunditas virginea, ſeu fęcunda Virginitas. Mariæ priuilegium eſt, non dabitur alteri; quia non auferetur ab ea. ſingulare eſt: ſed continuò etiam indicibile inuenitur, vt nemo aſſequi poſſit, ſic nec eloqui quidem. Quid ſi & illud adijcias, cuius Mater? Quę iam poterit lingua, etiamſi Angelica ſit, dignis extollere laudibus Virginem Matrem: Matrem autem non cuiuſcumque, ſed Dei? Neque Filius alius Virginem; nec Deum decuit partus alter. Offerantur Regi Virgines *(c)* ſed poſt eam: nam primatum ſola vendicat ſibi. Si rerum precia *(d)* de raritate penſamus, quę prima in terris Angelicam propoſuit ducere vitam, ſuper omnes eſt. Nouum proinde

u Ser. 1. ſup. ſal. Reg. n. 2. *x* Ser. 4. ſup. ſal. Reg. n. 25. *y* Ser. 2. de Aduent. Dom. n. 4. *z* Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. n. 6. *a* Ser. 1. ſup. miſſus num. 9.
b Ser. 4 in Aſſumpt. B M. n. 5. *c* Ser. 1. de Virg. Deip. n. 10. *d* Ser. 4. in Aſſumpt. B. M. num. 6.

indè (*e*) canticum illud, quod ſolis dabitur in Regno Dei cantare Virginibus, ipſam Virginum Reginam cum cęteris, imò primam inter cęteras, eſſe cantaturam nemo eſt qui ambigat: quia ſoli meritò decantandum ſeruabitur, quę ſola de partu, & partu diuino gloriatur. Nec enim (*f*) circa ſuum Filium ampliùs potuit eleuari, quàm vt Mater Dei vocaretur. Admirans ergo magnificentiam Matris Dei, deuotè & reuerenter dicito, Salue Regina. Sub tuo regimine Domina, volo de cętero militare, me totaliter dominationi tuę committo, vt plenariè regas, nihil meę inſipientię dimittens de mei regimine. Quicquid enim mihi dimiſeris, noueris miſerrimè deſtruendum. Vt ergò (*g*) impetres Mariæ Orationis ſuffragium, non deferas conuerſationis exemplum. Ipſam ſequens non deuias: ipſam rogans non deſperas: ipſam cogitans non erras: Ipſa tenente non corruis, ipſa protegente non metuis, ipſa duce non fatigaris, ipſa propitia peruenis.

III. Meritò (*h*) facta eſt nouiſſima prima, quę cùm prima eſſet omnium, ſeſe nouiſſimam faciebat. Meritò, facta eſt omnium Domina, quę ſe omnium exhibebat ancillam. Abijt (*i*) in montana cum feſtinatione, & ſalutauit Elizabeth, & in miniſterio eius erat quaſi menſibus tribus, vt iam tunc poſſet dicere Matri Mater, quod tantò poſt Filio dixit Filius: Sine modò, ſic enim decet nos implere omnem iuſtitiam. Obſecro (k) vos, Filioli, æmulamini hanc virtutem: Si Mariam diligitis, ſi contenditis ei placere, æmulamini modeſtiam eius: nihil enim tàm idoneum homini, nihil tam congruum Chriſtiano. Humilitatis (*l*) virtus maxima, maximèque neceſſaria eſt, vt honore pręueniamus inuicem; nec modò priores, ſed & ipſos iuniores ſibi quiſque præponat: quę nimirum humi-

e Ser. 2. ſup. miſſus n. 1. *f* Ser. 5. ſup. ſal. Reg. n. 1. *g* Ser. 2. ſup. miſſus n. 17 *h* Ser. 1. de Virg. Deip. num. 11. *i* Ser. 2. de Virg. Deip. n. 9. K Ser. 1. de Virg. Deip. n. 11. *l* Ser. 2. in Purif. ẽ. Mariæ n. 3.

militatis perfectio eſt, & iuſtitiæ plenitudo. Veniſſe Mariam (*m*) mirabatur Elizabet, & dicebat: Vnde hoc mihi vt veniat Mater Domini mei ad me? Sed iam magis miretur, quòd inſtar vtique Filij & ipſa non miniſtrari venerit, ſed miniſtrare.

IV. Meritò, inquam, (*n*) facta eſt omnium Domina. Ad illam (*o*) enim ſicut ad medium, ſicut ad Arcã Dei, ſicut ad rerum cauſam, ſicut ad negotium ſeculorum reſpiciunt & qui in Cælo habitant, & qui in inferno, & qui nos præceſſerunt, & nos qui ſumus, & qui ſequentur, & nati natorum, & qui naſcentur ab illis. Illi qui ſunt in Cęlo, vt reſarciantur: & qui in inferno, vt eripiantur: qui prçceſſerunt, vt Prophetæ fideles inueniantur; qui ſequuntur, vt glorificentur. Eò beatam te dicunt omnes generationes, Genitrix Dei, Domina mundi, Regina Cæli, quæ omnibus generationibus vitam & gloriam genuiſti. In te enim Angeli letitiam, iuſti gratiam, peccatores veniam inuenerunt in æternum. Meritò in te reſpiciunt oculi totius creaturæ, quia in te, & per te, & de te benigna manus Omnipotentis quicquid creauerat, recreauit. Per te (*p*) Cęlum repletum: infernus euacuatus eſt: inſtauratę ruinę Cęleſtis Hieruſalem: expectantibus miſeris vita perdita data. Hęc eſt enim (*q*) quę totius mundi reparationem obtinuit, ſalutem omnium impetrauit. Conſtat enim pro vniuerſo genere humano fuiſſe ſollicitam, cui dictum eſt: Ne timeas Maria, inueniſti gratiam, vtique quam quęrebas. Inueniſti (*r*) quod nemo ante te potuit inuenire, inueniſti gratiam apud Deum. Quam gratiam Dei & hominum pacem, mortis deſtructionem, vitę reparationem. Hoc (*ſ*) ſupplicabat à te, ò pia Virgo, flebilis Adam cũ miſera ſobole ſua exul de Paradiſo: hoc Abraham, hoc Dauid. Hoc cęteri flagitabant Sancti patres, patres ſcilicet tui

m Ser. 2. de Virg Deip. n. 9. *n* Ser. 1. de Virg. Deip. n. 11. *o* Ser. 2. in die Pentec n. 4. *p* Ser 4 in Aſſumpt. B. M. n. 8. *q* Ibid. n. 8. *r* Ser. 3 ſup. miſſus n. 10. *ſ* Ser. 4. ſup. miſſus n. 8.

tui, qui & ipſi habitabant in regione vmbræ mortis. Hoc totus mundus tuis genibus prouolutus expectabat. Ideò te (t) Mater Miſericordię, per ipſũ ſinceriſſimæ mentis tuæ affectum, tuis iacens prouoluta pedibus Luna, id eſt Eccleſia, mediatricem ſibi apud Solem Iuſtitiæ conſtitutam, deuotis ſupplicationibus interpellat, vt in lumine tuo videat lumen, & Solis gratiam tuo mereatur obtentu. Te igitur (u) Domina exorante, renouetur vt aquilæ iuuentus noſtra, vt noui noua voce, nouum canticum nouis ciuibus aggregati, illic vbi noua ſunt omnia, iubilum ſempiternum celebrantes in cymbalis iubilationis, concinamus.

V. Interim (x) nos miſeri tecum de cætero conſolemur, tecum amodò, Domina, habitemus, te mentis viſceribus amplectamur; quia tu es vita. Vita verè quæ mortem ſuperbiæ, humilis viciſti, & nobis vitam gratiæ impetraſti. O certè vita amabilis, vita deſiderabilis, vita delectabilis. O vita, quæ nutris tuos Cęleſtibus alimentis. Qui enim vult te habere, ſe affligat, delicias reſpuat, delicata quæque contemnat: & qui ampliùs mortificatus fuerit, te ampliùs poſſidebit. Vultũ quidẽ (y) tuum deprecabuntur omnes diuites plebis, quãtò magis pauperes plebis? Et ſi pauperes plebis, multò magis egenus & pauper, opprobrium hominũ & abiectio plebis. Tibi dixit cor meũ, quæſiui vultum tuum. Vultũ tuũ, Domina, requiram, ne auertas faciem tuam à me, ne declines in ira à ſeruo tuo. Oſtende faciem tuam, ſonet vox tua in auribus noſtris, quia vox tua dulcis & decora: Nec (z) mediocris viſio iſta, piam te & deprecabilem experiri, mærentium ſuſpiria munere gratię conſolari. Mirabiles (a) necnon amabiles illi tuorum radij oculorum, quibus nos allicis ad amorem, & ad plenam ducis ſalutem, ne venenatos oculos baſiliſci timeamus. O quàm beati, ò Domina, quos tui viderint oculi. Sonet

t Serm.1.de Deip.n.16. u Ser.3.de Deip.num.7.
x Ser.5.ſup Sal.Reg.n.1. y Ser.4.ſup.Sal.Reg.n.19.
z Ser.2 ſup.Sal.Reg.n 11. a Ser.5.ſup.Sal.Reg.n.6.

Digitized by Google

net (*b*) vox tua in auribus noſtris. Vox hæc tua dulcis,& hæc facies decora. Nam in illo decore te videre, quo induit te Dominus fortitudinem, & præcinxit te, non eſt huius temporis nec temporis vitæ noſtræ, vitiorum fætore ſordentis. Stola immortalitatis te indutam videre Domina indigni ſumus: oſtende nobis faciem miſerationum tuarum, & ſalui erimus. O Domina, (*c*) dum hic ſumus exules, conſtituas nos, ne hic tanquam in patria confidentes, te & tuum Filium quærere deſiſtamus; Sic tamen conſtituas exules in corpore, vt ſemper tecum ſimus ciues in mente. Dignum profectò eſt etiam (*d*) in exilio, etiam ſuper flumina Babylonis eius nos recordari, eius communicare gaudijs, eius participare lætitiam. Cuius ſola (*e*) memoria affectum dulcorat: cuius magnitudinis meditatio mentem eleuat: cuius pulchritudo oculum interiorem exhilarat; cuius amænitatis immenſitas cor meditantis inebriat. Nihil auſterum (*f*) in Maria, nihil terribile, tota ſuauis eſt,omnibus offerens lac & lanam. Hortus deliciarum (*g*) nobis es, ò Maria: quia ex eo multiplices gaudij flores colligimus, quoties mente recolimus quàm magna multitudo dulcedinis toti orbi indè profluxit. Quidni (*h*) delicias dixerim Virginitatis decus cum munere fœcunditatis, humilitatis inſigne, diſtillantem Charitatis fauum; miſericordiæ viſcera, plenitudinem gratiæ, prærogatiuam gloriæ ſingularis? O Domina quæ (*i*) rapis corda hominum dulcore: cùm me complexaris dulciſſima,ſtatim inebrior tui amore: tunc cor meum non diſcerno à tuo, nec aliud ſcio petere niſi tuum.Sed ex quo eſt cor meũ tuo dulcore ſic inebriatum, guberna illud cum tuo, & in ſanguine agni conſerua,& in latere Filij colloca: tunc aſſequar quod intẽdo,& poſſidebo quod ſpero,quia tu es ſpes noſtra.Fac, ò benedicta,(k) per gratiam quã inueniſti,per prærogatiuã

 quam

b Ser.2.ſup.Sal.Reg.n.11. *c* Ser.5.ſup.Sal.Reg.n.4. *d* Ser.1.in Aſſumpt.B.M. n.1. *e* Ser.5.ſup.Sal.Reg.n.2. *f* Ser.1.de Virg. Deip.n.2. *g* Ser.3.de Virg. Deip.n.4. *h* Ser.4.in Aſſumpt.B.M.n.1. *i* Ser.5.ſup.Sal.Reg.n.2.
k Ser.2.in Aduent.Dom.n.5.

quam meruiſti, per miſericordiam quam percepiſti: vt qui te mediante fieri dignatus eſt particeps infirmitatis & miſeriæ noſtræ, te quoque intercedente participes faciat nos gloriæ, & beatitudinis ſuæ Ieſus Chriſtus Filius tuus Dominus noſter. Quis tàm (*l*) idoneus vt loquatur ad cor Domini noſtri Ieſu Chriſti, vt tu fęlix Maria, quæ in ſecretiſſimis amplexibus amantiſſimi Filij tui recubas in meridie ſempiterno, eiuſque familiariſſimo colloquio cum plena cordis lætitia perfrueris? Loqueris Domina, quia audit Filius tuus: & quæcumque petieris impetrabis. Quia (*m*) tu verè puella es præelecta, & præparata Altiſſimi Filio & tuo, qui eſt ſuper omnia benedictus in ſæcula. Amen.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi, Parce nobis Domine.

Chriſtus per ſuam Conceptionem, Natiuitatem, Circumciſionem, & Baptiſmum tollit peccata mundi.

I. IN ipſa (*n*) radice & origine mea infectus & inquinatus ſum, immunda eſt conceptio mea, ſed eſt à quo tollatur iſta confuſio Ipſe eam tollit in quē ſolū ipſa non cadit. Quis enim poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine, niſi qui ſolus ſine omni illicita & immunda conceptus eſt voluptate? Ecce, inquit, noua facio omnia. Quis hoc ait? Agnus vtique qui ſedebat in throno. Agnus planè totus ſuauis, totus delectabilis, denique totus vnctus. Hanc enim interpretationem habet nomen eius, quod eſt Chriſtus. Verè (*o*) vidimus gloriam eius, gloriam quaſi Vnigeniti à Patre; quia totum paternum

l Ser.3 de Virg. Deip. n.7.
m Ser.2. de Virg. Deip. n.16.
n Ser.4. in Vig Nat. Dom. n.2. & 3.
o Ser.2. in die Pent. n.3. & 4.

Digitized by Google

num eſt, quod de corde Patris Chriſtus attulit nobis, vt nihil in Filiò Dei niſi dulce, niſi paternum humani generis trepidatio ſuſpicetur. A planta pedis vſque ad verticem non erat in nobis ſanitas: errauimus ab vtero: in vtero damnati antequam nati: quia de peccato & in peccato concepti. Chriſtus ergo ibi primùm medicinam appoſuit, vbi primus vulneri patebat locus: & ſubſtantialiter vtero Virginis illapſus, de Spiritu Sancto conceptus eſt: vt Conceptionem noſtram mundaret, quam Spiritus malus etſi non fecerat, tamen infecerat: vt non eſſet etiam in vtero vita ipſius ocioſa, dum nouem menſibus purgat vulnus antiquum, ſcrutans, vt dicitur, vſque ad imum putredinem virulentam, vt ſanitas ſempiterna ſuccederet. Et nunc iam operabatur ſalutem noſtram in medio terræ, in vtero videlicet Virginis Mariæ, quæ mirabili proprietate terræ medium appellatur. Si Chriſti (*p*) membra volumus inueniri, ſequendum nobis eſt ſine dubio caput noſtrum; vt videlicet prima nobis reparandarum ſit ſollicitudo animarum, pro quibus ipſe iam venit, & quarum priùs mederi ſtuduit corruptioni. Et iam (*q*) quidem peccatum in propria perſona vicit, quando humanam naturam ſine vlla contagione ſuſcepit. Grandis enim peccato facta eſt violentia; & reuera expugnatum eſſe cognoſcitur, quando natura quam ſe totam infeciſſe & occupaſſe gloriabatur, ab eo penitùs aliena in Chriſto inuenta eſt. Mater eſt (*r*) ſine corruptione Virginitatis, Filius ſine omni labe peccati. Non cadit in Matrem Euæ maledictio, non cadit in prolem generalis illa conditio, de qua dictũ eſt per Prophetã: Nemo mundus à ſorde, nec infans, cuius eſt vnius diei vita ſuper terrã. Ecce infans ſine ſorde, ſolus inter homines verax, imo & Veritas ipſa. Ecce Agnus ſine macula, Agnus Dei qui tollit peccata mũdi. Quis enim peccata meliùs tol-

 le-

p Ser. 6. de Aduen. Dom num 1.
q Ser. 1 in Natali Dom. num 4.
r Ser. 4. in Vig. Nat. Dom. num. 5.

leret, quàm is in quem peccatum non cadit? Iſte ſine dubio lauare me poteſt, quem conſtat inquinatum non eſſe. Solus (ſ) planè Sūmus Pōtifex meus Chriſtus, nec in patre nec in Matre contaminatus eſt, vt lex dicit Leuit. 21. Patrē quippè ſed Deum, Matrem quoque ſed Virginem habens. Oportet (t) namque eſſe ſine peccato eum qui tollit peccata mundi, quoad reconciliandos peccatores inuentus idoneus, iure ſibi nomen vindicat Salomonis.

II. Licet autē (u) paruulus ad nos venerit Chriſtus, nō parum tamen attulit, non parum contulit nobis. Si quæris quid attulit? Primò omnium attulit miſericordiam, ſecundùm quam, teſte Apoſtolo, ſaluos nos fecit. Hoc tibi (x) prædicat ſtabulum, hoc præſepe clamat, hoc membra illa infantilia manifeſtè loquuntur, hoc lachrymæ & vagitus euangelizant. Clamat (y) ſtabulum curando ſeſe homini qui in latrones inciderat, præparari. Clamat præſepe eidem homini qui iumentis comparatus fuerat, pabulum ſubminiſtrari. Clamant lachrymæ, clamant panni eiuſdem ipſius hominis cruenta iam vulnera ablui & detergi. Siquidem nullo horum Chriſtus eguit, nihil horum propter ſe, magis autem omnia propter electos. Plorat (z) quippè Chriſtus ſed non ſicut cæteri, aut certè non quare cæteri ſolent. In alijs ſenſus, in Chriſto præualebat affectus. Patiuntur illi, non agunt, vtpotè nec ipſius adhuc vſum voluntatis habentes. Illi ex paſſione lugent, Chriſtus ex compaſſione. Illi iugum graue quod eſt ſuper omnes Filios Adam, Chriſtus filiorum Adæ peccata deplorat; & certè pro quibus nunc lechymas fundit, poſtea fundet & Sanguinem. Fratres, (a) lachrymæ Chriſti mihi & pudorem pariunt, & dolorem, Ludebam ego foris in platea, & in ſecreto regalis cubiculi ſuper me ferebatur iudicium mortis. Audiuit hoc Vnigenitus eius, exijt poſito diade-

mate,

ſ Ser. 28. de diuer. num 1. t Ser. 28. in Cant. num. 10. u Ser. 1 in Natali Dom, n. 5.
x Ser. 3 in Natali Dom. num. 3. y Ser. 5. in Natali Dom, num. 1.
z Ser. 3. in Natali Dom, num. 3, a Ibid. num. 4.

Digitized by Google

mate, ſacco veſtitus, aſperſus cinere caput, nudus pedes, flens & eiulans, quòd morte damnatus eſſet ſeruulus eius. Intueor illum ſubitò procedentem, ſtupeo nouitatem, cauſam percunctor & audeo. Quid facturus ſum? Adhucne ludam, & deludam lachrymas eius? Planè ſi inſanus ſum, & mentis inops, non ſequar eum, nec ſimul cum lugente lugebo. Ecce vnde pudor. Dolor & timor vnde? Vtique quia ex conſideratione remedij, periculi mei æſtimo quantitatem. Pudet itaque, dilectiſſimi, propriam negligenter diſſimulare paſſionem: cui tantam à Maieſtate tanta exhiberi video compaſſionem. Compatitur Filius Dei & plorat; homo patitur & ridebit? Sic & medicinæ æſtimatio, & doloris mihi & timoris exageratio eſt. Verùm (*b*) ſi diligenter obſeruem præcepta medici, erit etiam conſolationis occaſio. Sicut enim grauem agnoſco morbum, cui tanta apponitur medicina, ſic & ex hoc ipſo non incurabilem eſſe coniecto. Neque enim precioſiſſimas ſpecies fruſtra inſumeret medicus Sapiens, imò Sapientia ipſa. Porrò fruſtra inſumi conſtat non ſolùm ſi abſque eis facilis eſſet curatio, ſed multò magis, ſi & cum eis ſit impoſſibilis. Ad Patrem (*c*) verebaris accedere, ſolo auditu territus ad folia fugiebas. Ieſum tibi dedit mediatorem. Per quem (*d*) reconciliati pacem habeamus ad Deū vt idem ſit nobis reconciliationis huius & mediator & obſes. Non eſt quòd vereamur, fratres mei, ſub tam pio mediatore, non eſt quòd de tam fido obſide dubitemus. Sed qualis mediator eſt, inquies, qui in ſtabulo naſcitur, in præſepio ponitur, pannis inuoluitur ſicut cæteri, plorat vt cæteri: denique infans iacet vt cæteri conſueuerunt? Magnus planè mediator eſt etiam in his omnibus, quæ ad pacem ſunt, non perfunctoriè ſed efficaciter quærens. Infans quidem eſt, ſed Verbum infans, cuius ne ipſa quidem infantia tacet. Conſo-

b Ibid. num 5.
c Ser. 2 de Virg Deip. num. 7.
d Ser. 5. in Natali Dom. num. 1.

Digitized by Google

ſolamini,conſolamini,dicit Dominus Deus veſter dicit hoc Emmanuel nobiſcum Deus. Noli ergo (e) fugere Adam, quia nobiſcum Deus. Ne timeas,ò homo, nec audito Dei nomine terrearis: quia nobiſcum Deus. Nobiſcum carnis ſimilitudine, nobiſcum vnitate. Propter nos venit tanquam vnus ex nobis, ſimilis nobis, paſſibilis. Quid times (f) ò homo, quid trepidas à facie Domini quia venit? Venit non iudicare, ſed ſaluare terram. Ecce vox audita eſt in terra, quia Dominator aduenit. Quò ibis à ſpiritu eius, & quò à facie eius fugies? Noli fugere, noli timere, non venit cum armis: non puniendum ſed ſaluandum requirit. Et nè fortè dicas ei nunc: Vocem tuam audiui,& abſcondi me: Ecce infans eſt, & ſine voce. Nam vagientis vox magis miſeranda eſt, quàm tremenda. Aut ſi cui fortè terribilis, ſed non tibi. Paruulus factus eſt, tenera membra Virgo Mater pannis alligat, & adhuc timore trepidas? Vel in hoc ſcies quia non venit perdere te, ſed ſaluare: eripere & non ligare: Iam aduersùs hoſtes tuos dimicat, iam ſuperborum & ſublimium colla tanquam Dei virtus & ſapientia calcat. Propterea (g) & ipſe dicit, quia non venit Filius vt iudicet mundum: ſed vt ſaluetur mundus per ipſum. Iam confidenter accedo,iam ſupplico fiducialiter. Quid enim timeam quando Saluator venit in domum meam? Ei ſoli peccaui, donatum erit quicquid indulſerit ille. Vtique enim licet ei quod vult facere. Deus eſt qui iuſtificat,quis eſt qui condemnet? Aut quis accuſabit aduerſus electos Dei? Propterea gaudere nos oportet, quòd in noſtra venerit, nunc enim facilis ad indulgentiam erit. Denique paruulus eſt, leuiter placari poteſt. Quis enim neſciat quia puer facile donat? Agnus (h) planè eſt totus ſuauis, totus delectabilis, denique totus vnctus.

III. Me-

e Ser.2.de Aduen.Dom.num.1. f Ser.1. in Natali Dom. num.3.
g Ser.1 in Epiph. Dom.num 4.& 5.
h Ser.4.in Vig.Nat.Dom.num.3.

III. Meritò ſanè (*i*) dum circumciditur puer qui natus eſt nobis, Saluator vocatur, quòd videlicet ex hoc iam cæperit operari ſalutem noſtram, immaculatum illum pro nobis ſanguinem fundens. Benè ergo (*k*) in prima effuſione ſanguinis Agni puriſſimi aptatum eſt ei hoc nomen Ieſus, eo quòd iam tunc pro ſalute noſtra ſanguinem fundere inciperet: qui in completione ſalutis noſtræ totus erat effundendus. Neque (*l*) iam quærere eſt Chriſtianis cur voluerit Dominus Chriſtus circumcidi? propter hoc ſiquidem circumciſus eſt, propter quod natus, propter quod paſſus. Nihil horum propter ſe, ſed omnia propter electos. Nec in peccato genitus, nec à peccato circumciſus, nec mortuus eſt pro peccato ſuo, magis autem propter delicta noſtra. Sed (*m*) quid mirum ſi caput pro membris accepit curationem, quam tamen in ſeipſo non habuit neceſſariam? Nonne & in membris noſtris ſæpè pro vnius infirmitate alteri adhibetur curatio? Dolet caput, & in brachio fit coctura: dolent renes, & fit in tibia. Ita hodiè pro totius corporis putredine, cauterium quoddam infixum eſt in capite, ſcilicet Chriſto. Ante (*n*) paucos dies celebrauimus aduentum Chriſti, in carcerem huius mundi: id eſt, diem Natalis, vt educeret vinctum de domo carceris: hodiè verò celebramus quòd catenas & vincula noſtra ſuſcepit. Hodiè enim qui peccatum non fecit, vt reos abſolueret, innoxias manus eorum catenis inſeruit. Hodiè ſub lege factus eſt, qui legem dedit. Chriſtus (*o*) Circumciſionis ſignum ſuſcepit, peccati remedium, ægritudinis medicinam, qui morbum omnem tollere venerat, & peccatum. Moraliter verò docet nos (*p*) oportere non ægrè ferre, ſi quando pœnas peccati patimur: quòd in nobiſmetipſis non recognoſcimus, cùm ipſe peccatorum purgator non fuerit dedignatus pro nobis ſubire remedium pecca-

to-

i Ser.2.in Circumc n 3. *k* Tract deVite Myſt c.36. *l* Ser.2.in Circumc.Dom.n.3.
m Ser 3.in Circumc num.3. *n* Ibid.num.4.
o Ser.1.in die Sancto Paſchæ num,10. *p* Tract.de Vite mſtica cap.2.num.2.

torum. Ecce (q) [inquit Ioannes Baptiſta] Agnus Dei: ecce qui tollit peccata mundi: non dicit morbos corporis, non moleſtias carnis, ſed peccatum, quod eſt morbus animæ, & corruptio mentis. Ecce qui tollit peccata mundi. Vndè? Vtique à manu, ab oculis, à collo, demùm etiàm à carne ipſa, cui altiùs infixum eſt. Primò tollit peccatũ à manibus commiſſa peccata delens. Secũdò tollit ab oculo, purgans cordis intentionem. Tertiò tollit à collo, violentam remouens dominationem, ſicut ſcriptum eſt: Sceptrum exactoris eius ſuperaſti, ſicut in die Madian. Itemque: Computreſcet iugum à facie olei. Quarto tollit peccatum à carne ipſa, cui altiùs infixum eſt ſicut Apoſtolus loquitur dicens: vt non regnet peccatum in veſtro mortali corpore. Siquidem alio in loco ait idem Apoſtolus: Scio, inquit, quòd non eſt in me bonum, hoc eſt in carne mea. Et alibi; infælix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis huius? Sciebat nimirùm non priùs liberandum ſe eſſe à peſſima illa radice quæ carni infixa eſt, à lege peccati quæ eſt in membris noſtris, donec & ab ipſo corpore ſolueretur: vndè & cupiebat diſſolui, & cum Chriſto eſſe, ſciens quòd peccatum ſeparans inter nos & Deum, penitùs auferri non poterit, donec liberemur à corpore. Audiſtis de quodam quem Dominus curauit à dæmonio, quoniam collidens & multũm diſcerpens eum dæmon exiuit ab illo. Itaque dico vobis, genus illud peccati quod toties conturbat nos [concupiſcentias loquor & deſideria mala] reprimi quidem debet & poteſt per gratiam Dei, vt non regnet in nobis, nec demus membra noſtra arma iniquitatis peccato, & ſic nulla damnatio eſt his qui ſunt in Chriſto: ſed non eijcitur niſi in morte, quãdo ſic diſcerpimur, vt anima ſeparetur à Corpore. Licet autem (r) magis in ea parte, in qua mandata eſt Iudæis circum-

q Ser.6. de Aduen. Dom. num. 1, & 2.
r Ser. 1. in Circumc. num. 3.

cumciſio, regnet additamentum Leuiathan quod à malo eſt & amputari debet; vniuerſam tamen occupat carnem. A planta pedis vſque ad verticem non eſt in nobis ſanitas, nec eſt aliqua pars, quæ non tabida ſit hoc veneno. Veneno (ſ) ſcilicet concupiſcentiæ, & immoderatæ atque inordinatæ illecebræ voluptatis, vt generalis quædam abſciſſio omnibus membris neceſſaria videretur. Cæterùm quia ſingulorum membrorum abſciſſionem humanæ carnis fragilitas, & infantilis ætatis infirmitas nullatenus ſuſtineret, pio moderamine diſpoſitio ſuperna prouidit, vt in ea potiſſimùm parte concupiſcentia caſtigaretur, in qua vehementiùs eam ſæuire conſtabat & violentiùs malignari. Sola (t) nimirùm ſecundi Adæ tribulatio purgat, quos contaminauit offenſio ſola prioris, non quòd propria cuiquam ſufficere poſſit ſatisfactio. Vbi enim (u) macula propria, propria quoque purgatio iure requiritur: etſi contaminatio multiplex, opus eſt etiam tribulatione multiplici. Vndè enim tribulatio, niſi dum reſiſtitur contaminationi, concupiſcentiæ repugnatur? Quid verò in homine purum ab hac macula, immune ab hoc contagio poterit inueniri? Ab intùs manat, de corde exit peſtiferum virus, ac deinceps corpus occupat vniuerſum, mentem deſiderijs afficit, membra illecebris inficit. Inde pruritus aurium, oculorum petulantia, indè olfaciendi voluptas, indè in faucibus tàm inordinata delectatio, inde in vniuerſo corpore mollitiei ſenſus & libido pernicioſa tangendi, inde intùs in anima ebrietas illa deſideriorum, & fornax quędam ambitionis, auaritiæ, inuidiæ, contumaciæ, nequitiæ, & omnium denique vitiorum affectibus vehementer accenſa. Quot enim corpus illecebras, quot oblectamenta mundus habere videtur, tot patitur tribulationes, tot ſuſtinet tentationes vir iuſtus. Huic ergo tàm

 mul-

ſ Ser 2. in Circumc. num. 1. & 2.
t Ser. 28. de diuer. num. 3.
u Ibidem num. 4. & 5.

multifariæ peſti, per ſingula quæque reſiſtere, quàm multiplex tribulatio? A planta pedis vſque ad verticem non eſt ſanitas in me, totum infecit concupiſcentia, lex peccati in membris omnibus inuenitur, vndique per feneſtras mors intrare contendit, & intus fomes totius nequitię periculoſiùs ſæuit, crudeliùs malignatur. In omni (*x*) ſiquidem contradicentium Spiritui rebellione membrorum, ſolum illud vſque adeò contumax inuenitur, vt contra omnem voluntatis deliberationem ad inhoneſtos & illicitos motus aſſurgat. Minimè (*y*) tamen in hac tàm multiplici lucta deficiendum, aut deſperatione cedendum eſt. Licet enim abundent tribulationes pro Chriſto, ſed abundant & conſolationes per ipſum. Hoc tibi electuarium (*z*) habes, ò anima mea, reconditum in vaſculo vocabuli huius quod eſt Ieſus, ſaluciferum certè, quòdque nulli vnquam peſti tuæ inueniatur inefficax. Habes in nomine Ieſu, vnde tuos ſenſus aut ſerues ne corrumpantur, aut ſi corrumpantur ſanes. Nihil ita extinguit libidinis flammam, ac totius indecoris fugat pruriginem. Siquidem cùm nomino Ieſum, hominem mihi propono caſtum, & omni denique honeſtate ac Sanctitate conſpicuum, eundemque ipſum Deum omnipotentem, qui ſuo me & exemplo ſanet, & roboret adiutorio. Vnde ſi tentationum (*a*) ſentis oculos, exaltatũ in ligno ſerpentem æneum intuere: & fuge non tàm vulnera, quàm vbera Chriſti Crucifixi. Quomodo (*b*) enim non illius patientiæ recordatio omnem arceat voluptatem? Porrò ſi carnis (*c*) illecebra nauiculam concuſſerit mentis, reſpice ad Mariam. Conſolemur etiam (*d*) dolores noſtros, qui nequaquam ſine peccato ſumus, doloribus Chriſti circumciſi, qui non pro ſe, ſed pro nobis doluit & vulneratus eſt, non pro ſe, ſed vt noſtris vulneribus mederetur. Denique (*e*) audi conſolationem, Peccatum in foribus eſt, niſi

x Ser. 2. in Circumc. Dom. n. 2. *y* Ser. 28. de diuer. n. 5. *z* Ser. 15. in Cant. n. 6 & 7.
a Epiſt. 351. nu. 1. *b* Ser. fer. 4. Hebdomadæ Sanctæ n. 5. *c* Ser. 2. ſup. miſſus n 17.
d Tract. de Vite myſt, cap. 2. num, 2, *e* Ser, 28. de diuer, num, 5.

niſi ipſe aperias,non intrabit. Appetitus in corde prurit, ſed ſub te eſt; niſi ſpontè ceſſeris, nil nocebit. Audi conſolationem: Conſenſum cohibe nè præualeant hæc, & immaculatus eris, vt ſine macula ingrediaris & ipſe ad habitandum in tabernaculo, & requieſcendum in monte Sancto Domini Dei tui. Si tui non fuerint dominati, tunc immaculatus eris, & emundaberis à delicto maximo. Maximum planè delictum, quod interiorem & exteriorem hominem occupat vniuerſum.Audi adhuc conſolationē:In ſex [inquit Iob cap.5.] tribulationibus liberaberis,& in ſeptima non tanget te malum. Sex tibi tribulationes ſunt contra deſideria cordis, & quinquepartitam ſenſualitatis corporeæ voluptatem: Sed in his ſex liberaberis à ſeptima,non quidem ne veniat, ſed ne lædat, ne noceat, ne tangat te malum. Veniet quidem mors; ipſa enim eſt ſeptima tribulatio: ſed ſomnus erit dilectis Domini, & ecce hęreditas eius. Dicat (*f*) pro ira quis,ego non minùs pro miſericordia putem (intellige mortem) ne electos ſcilicet, propter quos omnia fiunt, diù fatiget moleſta contradictio, qua captiui dicuntur & ipſi in lege peccati, quæ eſt in membris ipſorum.

IV. Cùm iam (*g*) Chriſtus triginta annorum tempus exegiſſet in carne, qui ſecundùm Diuinitatem idem ipſe eſt, & anni eius non deficiunt, inter populares turbas ad Baptiſmum Ioannis aduenit. Venit tanquam vnus è populo, qui ſolus erat ſine peccato. Quis eum tunc crederet Filium Dei? quis putaret Dominum Maieſtatis? Valde quidem humiliaris Domine; in imis abſconderis, ſed Ioannem latere non poteras. Vidit eum Ioannes [ait Euangeliſta] venientem ad ſe, & ait: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Verè Agnus, verè humilis, verè manſuetus. Ecce,inquit, Agnus Dei: ecce qui tollit

 pec-

f Ser.72.in Cant num.9.
g Ser.1,in Epiph.Dom,num.7.

peccata mundi. En ipſe qui purgationem faciet delictorum, ecce ſentinam noſtram purgaturus aduenit: & tamen poſt hoc teſtimonium baptizari vult à Ioanne. Baptizari vis Domine Ieſu? Ad quid enim, aut quid tibi opus fuit baptiſmate? Nunquid ſano opus eſt medicina, ac mundatione mundo? Vnde tibi peccatum, vt baptiſma ſit neceſſarium? Quam maculam habere poteſt Agnus ſine macula? Ego [inquit Ioannes] à te debeo baptizari, & tu venis ad me? Magna vtrinque humilitas: ſed nulla comparatio. Quomodo enim non humiliaretur homo coram humili Deo? Sine modò [inquit Dominus] decet enim ſic nos implere omnem iuſtitiam. Acquieuit Ioannes & obediuit: baptizauit Agnum Dei, & aquas lauit. Nos abluti ſumus non ille: quia nobis lauandis aquæ cognoſcuntur ablutæ. Quæ eſt (*h*) gratia vnde per Baptiſmum inueſtimur: vtique purgatio delictorum. Quis enim poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine, niſi qui ſolus eſt mundus, & in quem peccatum non cadit, Deus? Huius quidem gratia Sacramenti priùs erat Circumciſio, vt originalis rubiginem culpæ, quæ manauerat à parentibus primis, cultellus eraderet: Sed veniente Domino, qui Agnus eſt totus ſuauis & mitis, cuius iugum ſuaue eſt, & onus leue, optimè ſatis mutatum eſt, vt inueteratam rubiginem cum vnctione Sancti Spiritus aqua dilueret, & acerbitas illa ceſſaret. Nihil (*i*) enim mirùm, ſi pro diuerſitate temporum mutata ſint Sacramenta; vt daretur vtriſque quod congruum erat eis. Ipſe vero Chriſtus vtrumque ſuſcepit [voluit enim circumcidi & baptizari] vt tanquam lapis angularis vtrique parieti cohæreret, & oſtenderet auctorem ſe eſſe veteris legis, ſicut & Euangelij, quoniam qui per ſeipſum ait, Niſi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto &c. Ipſe item

h Serm.1.in Cœna Dom.num.2.
i Ser.4.in Epiph.Dom.num.1. & 2.

item per ſeruum priùs dixerat: Omnis anima cuius præputij caro circumciſa non fuerit, peribit de populo ſuo. Sed fortè quærat (*k*) aliquis, & dicat: Si deletũ eſt in baptiſmo quod contraximus à parentibus, cur adhuc manet cupiditatis fomes & velut incentiuum quoddam peccati? Dixi vobis ſæpiùs nec mente excedere debet, quoniam in caſu primi hominis cecidimus omnes. Cecidimus autem ſuper aceruum lapidum & in luto: vnde non ſolùm inquinati, ſed etiam vulnerati & grauiter quaſſati ſumus. Lauari quidem cito poſſumus, ad ſanandum verò opus eſt curatione multa. Lauamur igitur in baptiſmo, quia deletur Chirographum damnationis noſtræ: & gratia hæc nobis confertur, ne iam nobis concupiſcentia noceat, ſi tamen à conſenſu abſtineamus: atque ita tanquam ſanies inueterati vlceris remouetur, dum tollitur damnatio & reſponſum mortis, quod priùs indè manabat. Et licet damnationem abſtulerit, quia iuxta Apoſtolum, nulla damnatio eſt his, qui ſunt in Chriſto Ieſu: tamen ad humiliandos nos ipſam concupiſcentiam adhuc patitur viuere in nobis, & grauiter affligere nos, vt ſentiamus quid nobis gratia præſtet, & ſemper ad illius auxilium recurramus. Inuenit (*l*) Conditor ſuam ſibi rebellem Creaturam: inueniat homo carnem ſuam ſibi rebellem pediſſequam. Tranſgreſſor inuentus eſt homo Diuinæ legis: inueniat ipſe aliam legem in membris ſuis repugnantem legi mentis ſuæ: & captiuantem ſe in legem peccati. Ita ergo (*m*) peccatum, etſi iam non regnat in noſtro mortali corpore, non tamen deeſt penitùs nobis. Proinde Sanctus Paulus ex parte quidem liberatum ſe à lege peccati & mortis gloriatur, ſed rurſum ſe vtraque nihilominùs lege aliqua grauari ex parte conqueritur, ſiue cùm aduersùs peccatum miſerabiliter clamat: Inuenio

k Ser. 1. in Cœna Dom. num. 3. & 5.
l Tract. de exhort. ad milites templi, cap. 11. n. 19.
m Ibidem num. 29.

nio aliam legem in membris meis & cætera. Siue cùm ingemiſcit grauatus [haud dubium quin lege mortis] redemptionem expectans corporis ſui. Verumtamen (*n*) in nobis eſt, ſi vinci nolumus, & nemo noſtrum in hoc certamine deijcitur inuitus: Sub te eſt ò homo appetitus tuus, & tu dominaberis illi. Poteſt inimicus excitare tentationis motum, ſed in te eſt, ſi volueris dare ſeu negare conſenſum. In tua facultate eſt, ſi volueris inimicum tuum facere ſeruum tuum, vt omnia tibi cooperentur in bonum. Ecce enim inimicus excitat libidinis motum, tu ſolummodo ne conſenſeris: & quoties reſiſteris, toties coronaberis. Quis (*o*) enim [inquit Sanctus Petrus] vobis nocere poterit, ſi boni æmulatores fueritis? Si diabolo ſuggerente vel ſæculo ſuadente quod non oportet, aſſenſum tuum tenueris, & non dederis membra arma iniquitati, nec permiſeris regnare peccatum in tuo mortali corpore: bonum te æmulatorem probaſti, cui malitia omninò nil nocuit. Vnicum (*p*) remedium eſt dum continentia quatitur, & quodammodo nutat, obijcere patientiam, & quantumcunque ferueat ſenſus peccati, negare omnimodò conſenſum. Contra (*q*) hoc, eſt dictum; Beati mites, quoniam ipſi poſſidebunt terram. Hanc (*r*) terram, Corpus noſtrũ intelligo. Sed quis (*ſ*) poterit tàm efferos motus frangere? Quis pruritum vlceris huius ferre queat? Confidite, quia & in hoc gratia Dei ſubuenit, & vt ſecuri ſitis, Sacramenti Dominici Corporis & Sanguinis pretioſi inueſtituram habetis. Duo enim Sacramentum illud operatur in nobis: vt videlicet & ſenſum minuat in minimis, & in grauioribus peccatis tollat omninò conſenſum. Si quis veſtrum non tàm ſæpè modò, non tàm acerbos ſentit iracundiæ motus, inuidiæ, luxuriæ, aut cæterorum huiuſmodi: gratias agat Corpori & Sanguini Domini, quoniam virtus Sacramen-

ti

n Ser. 5. in Quadrag. num. 3. *o* Ser 85. in Cant. num 3.
p Ser. 3. in Dedic. Eccleſiæ num. 1. *q* Ser. 66. de diuer. num. 1.
r Ser. 1. in feſto Sanct. omnium num. 9. *ſ* Ser. 1. in Cœna Dom. num. 3.

ti operatur in eo: & gaudeat quòd peſſimum vlcus accedat ad ſanitatem. Itaque *(t)* dico vobis, genus illud peccati, quod toties conturbat nos [concupiſcentias loquor, & deſideria mala] reprimi debet & poteſt per gratiam Dei, vt non regnet in nobis, nec demus membra noſtra arma iniquitatis peccato, & ſic nulla damnatio eſt his qui ſunt in Chriſto. Verumtamen *(u)* negare non poſſumus, Fratres, moleſta ſunt hæc, & periculoſa, ſed & in ipſo certamine ſi viriliter reſiſtimus, quædam pia tranquillitas de conſcientia bona naſcitur. Sed dicitis, Qui ſumus nos, aut quæ fortitudo noſtra, vt tàm multis tentationibus reſiſtere valeamus? Hoc erat certè quod quærebat Deus, hoc erat ad quod nos perducere ſatagebat: vt videntes defectum noſtrum, & quòd non eſt nobis auxilium aliud, ad eius miſericordiam tota humilitate curramus.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi, Exaudi nos Domine.

Chriſtus per ſuam Paſſionem, & Sanguinem; per Crucem, & mortem ſuam tollit peccata mundi.

I. DE remiſſione peccatorum *(x)* validiſſimum teneo argumentum, Dominicam Paſſionem. Dignus eſt *(y)* Agnus qui occiſus eſt, accipere fortitudinem, facere ad quod venit, tollere peccata mundi. Ego autem dico peccatum triplex quod inualuit ſuper terram. Putatis quod dicere velim, concupiſcentiam carnis, & concupiſcentiam oculorum, & ſuperbiam vitæ? Funiculus triplex eſt, qui

t Ser. 6. de Aduen Dom. num. 2.
u Ser. 5. in Quadrag. num. 4.
x Ser. 1. in Annunt. B M. num 4.
y Ser. in Feria 4. Hebd. Sanctæ num. 5

qui difficile rumpitur: propterea multi trahunt, imò trahuntur hoc funiculo vanitatis, ſed prior ille ternarius numerus non immeritò prævalet in electis, id eſt patientia, humilitas, & Charitas Chriſti. Quomodo enim non illius patientiæ recordatio omnem arceat voluptatem? Quomodo non illius humilitatis conſideratio ſuperbiam vitę proſsùs extundat? cùm charitas illa planè digna eius meditatione ſic mentem occupet, ſic totam ſibi vindicet animam, vt omninò vitium curioſitatis exſufflet. Fortis igitur contra hæc Paſſio Saluatoris. Mirabilis paſſio tua Domine (z) Ieſu, quæ paſſiones omnium noſtrum propulſauit: propitia eſt omnibus iniquitatibus noſtris, vt nulli vnquam peſti noſtræ inuenitur inefficax. In horto animæ tuæ (a) triſtitiam, quam ex imminente paſſione tua ſpontè aſſumpſiſti, in auribus fratrum non erubuiſti profiteri, dicens: Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem. Poſitis quoque in terra genibus, procidiſti in faciem, orans in agonia, & dicens: Mi Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me calix iſte. Et anguſtias quidem cordis tui certiſſimè indicabat ſudor ille Sanguineus, qui orationis tempore de carne tua Sanctiſſima guttatim decurrebat in terram. Dominator Domine Ieſu, vndè tua hæc tàm anxia ſupplicatio? Arbitramur autem quòd hoc ad conſolationem infirmorum membrorum tuorum aſſumpſiſti, ne fortè deſperet quis ſi caro infirma remurmurat, vbi ad paſſionem promptus eſt ſpiritus. Nimirùm vt maioris erga te amoris & gratitudinis ſtimulos habeamus, naturalem carnis infirmitatem his indicijs in te expreſſiſti, quibus doceremur quia verè languores noſtros portaſti, & non abſque ſenſu doloris paſſionum ſentes percurriſti. Duo nobis (b) in hæreditatem reliquerat ille vetuſtus Adam, qui fugit à facie Dei, laborem videlicet, & dolorem: laborem in actione, do-

z Ibidem num. 1.
a Ser. ſeu Medit. in Paſsio. Dom. n. 8.
b Ser. in Feria 4. Hebd. Ian, n. 11

dolorem in paſſione. Chriſtus Dominus laborem & dolorem conſiderauit, vt traderet eos in manus ſuas: imò ſe magis in manus eorum, infixus in limo profundi: & intrauerunt aquæ iſtæ vſque ad animam eius, Vide [ad Patrem inquit] humilitatem meam, & laborem meum: quia pauper ego ſum, & in laboribus à iuuentute mea. Laborauit ſuſtinens, manus eius in laboribus ſeruierunt. De dolore vide quid dixerit: O vos omnes qui tranſitis per viam, attendite & videte ſi eſt dolor ſicut dolor meus. Verè languores noſtros ipſe tulit, & infirmitates noſtras ipſe portauit, Vir dolorum, pauper, & dolens, tentatus per omnia abſque peccato. Et in vita paſſiuam habuit actionem, & in morte paſſionem actiuam ſuſtinuit, dum ſalutem noſtram operaretur in medio terræ. Agnus extiterat (c) in paſſione. Sicut (d) agnus ad occiſionem ductus eſt, & tanquam ouis coram tondente, non aperuit os ſuum, non aduerſus Patrem murmurans, à quo miſſus fuerat: non aduersùs humanum genus, pro quo quæ non rapuit exoluebat. Chriſtus (e) in horto non ſolis oculis, ſed quaſi membris omnibus fleuiſſe videtur, vt totum corpus eius, quod eſt Eccleſia, totius lachrymis corporis purgaretur. Chriſtus (f) propter miſericordiam ſuam ligatus eſt, vt nos à miſerijs noſtris faceret abſolutos. Ioannes (g) vidit, & teſtimonium perhibuit exijſſe de latere Domini dormientis in Cruce Sanguinem ſimul & aquam: quo videlicet dormienti nouo Adæ noua de latere ſuo proferretur pariter & redimeretur Eccleſia. A primo (h) homine in te, ò homo, manauit macula, qua inquinatus es: à Chriſti latere aqua, qua mũdatus es. Aliena lauit nos aqua, quos culpa inquinauerat aliena. Vide (i) quibus brachijs vicariæ Charitatis redamandus & amplectendus ſit, qui tanti te æſtimauit, imò qui tanti te fecit: de latere enim ſuo te reformauit, quan-

c Ser. 57. de diuer. n. 2. d Ser. in Fer 4 Hebd. Sanctæ n. 2. e Ser. 3. in Dom. Palm n 4. f Tract. de Vite Myſt. cap 4. n. 12. g Ser. 1. in Oct Paſchæ n. 5. h Ser. 1 in Dom 1. poſt Epiph. num. 3. i. Ser. 2. in Dom. 1. poſt Epiph. Oct. num. 5.

do propter te obdormiuit in Cruce, & ſomnum mortis excepit. Clamat clauus (*k*) clamat vulnus, quod verè Deus ſit in Chriſto mundum reconcilians ſibi. Ferrum pertranſijt animam eius, & appropinquauit cor illius, vt non iam non ſciat compati infirmitatibus meis. Paſſio Chriſti (*l*) vltimum refugium, ſingulare remedium. Deficiente Sapientia, iuſtitia non ſufficiente, Sanctitatis ſuccumbentibus meritis, illa ſuccurrit.

II. Recolant (*m*) quibus nota eſt hiſtoria veteris téſtamenti, quemadmodum in Ægypto dum paruuli omnes Iſraelitici geminis necarentur, expoſitum in aquis Moyſen tulerit Filia Pharaonis. Et vide ſi non manifeſtè Chriſti & in hoc ipſo videtur præceſſiſſe figura. Manifeſtè tamen plùs quàm Moyſes hic, vtpotè qui venit non in aqua tantùm, ſed in aqua & ſanguine. Aquæ enim multæ, populi multi. Venit Moyſes in aqua tantùm, qui congregauit quidem populum, ſed populum non redemit. Nam & ipſa quoque de ſeruitute Ægyptia liberatio, non Moyſi, ſed Agni ſanguine facta eſt, liberandos nos præfigurans à vana noſtra conuerſatione huius ſæculi, Sanguine Agni immaculati Chriſti Ieſu. Hic eſt verus legifer noſter, apud quem copioſa eſt redemptio. Prorsùs (*n*) copioſa: quia non gutta, ſed vnda Sãguinis largiter per quinq; partes corporis emanauit. Scitis, (*o*) Fratres, quia in primo homine peccauimus omnes, in ipſo etiam cecidimus vniuerſi. Cecidimus ſanè in carcerem luto pariter & lapidibus plenum. Exinde iacebamus captiui, inquinati, conquaſſati, donec venit deſideratus gentibus qui nos redimeret, ablueret, adiuuaret. Hic eſt enim qui Sanguinem proprium dedit in redemptionem, aquam ſimul produxit de latere ſuo in ablutionem. Sanguis Chriſti (*p*) aridam rigauit, Sanguis infudit terram & inebriauit eam, Sanguis quæ in terra &

quæ

k Ser. 61. in Cant. num. 4. *l* Ser 22. in Cant. num 9.
m Ser. 1. in Oct. Paſchę num. 5. *n* Ser. 22. in Cant num 7.
o Ser. 2. in Oct. Paſchę num 4. *p* Ser. 75. in Cant. num. 5.

quæ in Cœlis ſunt,pacificauit. Vox Sanguinis (*q*) Chriſti inualuit multò plùs quàm vox ſanguinis Abel,clamans in cordibus electorum, remiſſionem omnium peccatorum. Traditus eſt enim propter peccata noſtra: nec dubium quin potentior & efficacior ſit mors illius in bonum,quàm peccata noſtra in malũ.Clamor ſanguinis, (*r*) eius effuſio. Effuſus quippè pro diſperſis Filijs Dei,vt eos congregaret in vnum. Magnus eius clamor & vehemens, qui corpora de ſepulchris, animas ab inferis excitauit. Terram, cœloſque tuba illa conuocauit in vnum, quippè quæ in terra, & quæ in cœlis ſunt,pacificans. Neſciebam, (*ſ*) ſanus mihi videbar; & ecce mittitur Virginis Filius, Filius Dei Altiſſimi, & iubetur occidi, vt vulneribus meis precioſo ſanguinis balſamo medeatur. Iudæi (*t*) non immemores odij quo oderant Patrem, exercent illud in Filium, vndè & ipſe ait: Quia oderunt me & Patrem meum. Quid ergo fecerunt impij quibus grauis erat ad videndum? Hic eſt, inquiunt, hæres: venite occidamus eum. Sic ergo occiderunt Agnum Dei: in ſuam quidem perniciem, ſed in ſalutem noſtram. Illi enim Sanguinem Agni fuderunt, nos acceſſimus & bibimus illum. Accepimus calicem ſalutaris: & calix noſter inebrians quàm præclarus eſt. Chriſtus (*u*) animã noſtram ſibi Sanguine proprio precioſiorem iudicauit. Magna (*x*) res anima,quæ Chriſti Sanguine redempta eſt. Si rurſùm corruerit peccato duntaxat ad mortem, vnde iam reparabitur? Nunquid aut alter Chriſtus, aut idem iterum crucifigi habet pro illa? In Chriſto (*y*) [ſicut ait Apoſtolus] habemus redemptionem per Sanguinem eius, remiſſionem peccatorum, ſecundùm diuitias gratiæ eius. Cur,inquis, per Sanguinem,quod potuit facere per ſermonem? Ipſum interroga. Mihi ſcire licet quod ita: cur ita, non licet. Nunquid dicit figmentum ei

 qui

q Ser. 1. in Annunc. B.M. num. 4. *r* Epiſt. 7. num. 11. *ſ* S. 1. 3 in Natali Dom. n. 4. *t* Ser. 3. in Circumc. Dom. num. 4. *u* Ser. 3 de Aduent Dom. num 6. *x* Epiſt. 54. *y* Tract. de erroribus Abailardi cap 8. num 20.

qui ſe finxit, quid me finxiſti ſic? Sed dicit (z) aliquis: Non valuit opus ſuum reparare Creator abſque iſta difficultate? Valuit, ſed maluit cum iniuria ſui, ne peſſimum atque odioſiſſimum vitium ingratitudinis occaſionem vltra reperiret in homine. Sanè multùm fatigationis aſſumpſit, quo multæ dilectionis hominem debitorem redderet, commoneretque gratiarum actionis difficultas redemptionis, quem minùs eſſe deuotum fecerat conditionis facilitas.

III. Triplex (a) peccatum virtus Crucis expugnat. Primum, Originale. Secundum, Perſonale. Tertium, Singulare. Et Originale quidem maximum illud delictum vocatur, quod à primo Adam contrahimus, in quo peccauimus omnes, pro quo morimur vniuerſi. Maximum planè quòd ſic totum non modò genus humanum, ſed & quemlibet ipſius generis occupat, vt non ſit qui euadat, non ſit vſque ad vnum. Et graue quidem delictum illud originale, quod non ſolùm perſonam infecit, ſed & naturam. Perſonale tamen cuique grauius eſt, cùm iam laxatis habenis exhibemus vndique membra noſtra arma iniquitatis peccato: non modò iam alieno, ſed & proprio crimine compediti. Singulare verò eſt grauiſſimum, quod commiſſum eſt in Dominum Maieſtatis, cùm viri impij virum iuſtum iniuſtè occiderunt, & ſacrilegas manus in ipſum Dei Filium iniecerunt crudeliſſimi homicidæ: imò [ſi fas eſt dicere] etiam deicidæ. Quid duo præcedentia ad tertium? Ad hoc expalluit & expauit tota machina mundialis, & penè in antiquum Chaos ſunt omnia reuoluta. Et tamen Chriſtus hoc peccatũ in ſe pertulit, qui ſeipſum fecit peccatum, vt de peccato damnaret peccatum. Per hoc enim omne peccatum tàm Originale quàm Perſonale deletum eſt, & ipſum quoque Singulare eliminatum eſt per ſeipſum. Et quoniã (b) tàm precioſa mors Chriſti volunta-

z Serm. 11. in Cant. num. 7.
a Ser. in Fer. 4. Hebd. Sanctæ num. 6. & 7.
b Tract. de erroribus Abailardi cap. 8. n. 21. & 22.

riè ſuſcipienda aduerſùs peccatum,non tamen poterat fieri niſi per peccatum: non delectatus quidem, ſed tamen benè vſus malitia ſceleratorum, & mortem de morte, & de peccato damnauit peccatum. Fuit enim ſanguis qui effuſus eſt, tàm multis ad ignoſcendum, vt ipſum quoque peccatum maximum, quo factum eſt vt effunderetur, deleret, ac per hoc de antiqui illius vtpotè leuioris deletione nullam omninò dubietatem relinqueret. Argumentũ (c) eſt mihi à maximo, quod duo minora peccata ſunt exploſa. Et ecce argumentũ. Peccatum multorũ tulit, & pro tranſgreſſoribus rogauit, vt non perirent: Pater ignoſce illis quia neſciunt quid faciunt. Flagellis cæſus eſt, ſpinis coronatus, clauis confoſſus, affixus patibulo, opprobrijs ſaturatus: Omnium tamen dolorum immemor, Ignoſce, ait, illis. O quàm multus es ad ignoſcendum! O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine! O quàm firmata eſt etiam ſuper impios miſericordia tua! Mira res. Ille clamat, Ignoſce: Iudæi, Crucifige. Molliti ſunt ſermones eius ſuper oleum, & iſti ſunt iacula. O charitas patiens, ſed & compatiens! Nolle vinci à malo, Charitas abundans eſt; ſed vinci in bono malum, ſuperabundans eſt. Non enim ſola patientia, ſed & benignitas Dei ad pœnitentiam Iudæos adduxit. Patet igitur quia hæc paſſio potentiſſima eſt ad exhaurienda omnium genera peccatorum. Grauis (d) animæ caſus, quæ nonniſi Chriſti Cruce potuit reparari. Si rursùm corruerit peccato duntaxat ad mortem, vnde iam reparabitur? Nunquid aut alter Chriſtus, aut idem iterum crucifigi habet pro illa? Chriſtus (e) ſic eſuriuit iuſtitiam, vt cùm propria non haberet, tanquam pro peccatis noſtris à ſeipſo exegit ſatisfactionem. Vndè in Cruce nihil aliud quàm iuſtitiam ſitiebat, qui pro inimicis mori non dubitauit, & ora-

c Ser. Fer. 4. in Hebd. Sanctæ nu. 8. 9. & 10.
d Epiſt. 54.
e Ser. 4. de Aduen. Dom. num. 7.

orauit pro crucifixoribus ſuis: qui peccatum non fecit: & impoſita ſibi ab alijs patienter audiuit, qui pro reconciliandis ſibi peccatoribus tanta ſuſtinuit. Chriſtus (*f*) pro animarum generatione ſtetit in ignominioſo ſupplicio Crucis, interrogatus contumelijs pariter & tormentis, nec modò duriſſima morte, ſed & turpiſſima condemnatus. Myrrha (*g*) in Cruce potatus eſt, in qua applicuit ſibi meorum amaritudinem peccatorum.

IV. Potentior (*h*) & efficacior eſt mors Chriſti in bonum, quàm peccata noſtra in malum. Agnoſce, (*i*) ò homo, quàm grauia ſunt vulnera tua, pro quibus neceſſe eſt Dominum Chriſtum vulnerari. Si non eſſent hæc ad mortem, & mortem ſempiternam, nunquam pro eorum remedio Dei Filius moreretur. Chriſtus (k) Dominus pro peccatis noſtris crucifixus eſt, & Crucem amaram ſuis amatoribus dulcorauit. Mortuus eſt, & mortem necauit, vt viueremus per illum. Mors Chriſti, (*l*) mors eſt meæ mortis, quia ille mortuus eſt, vt ego viuerem: quo pacto enim iam non viuat pro quo moritur Vita? Vt mors (*m*) mortis noſtræ fieret, innocens pro peccatoribus mortuus eſt. Non tamen debito (*n*) conditionis guſtauit mortẽ, ſed ſuæ beneplacito voluntatis, ſanè non ob propriam vtilitatem, bonorum enim noſtrorum non eget; ſed nec tanquam retribuens nobis gratiam pro gratia, qui non aliter pro amicis mortuus, niſi pro acquirendis, videlicet vt amicos faceret ex inimicis. Cùm enim adhuc inimici eſſemus, reconciliati ſumus Deo per ſanguinem Filij ſui. Si enim (*o*) cùm adhuc inimici eſſemus, reconciliati ſumus Deo per mortem Filij eius, multò magis reconciliati ſalui erimus in vita ipſius. Quid tam (*p*) ad mortem, quod non Chriſti morte ſaluetur? Si ergo in mentem venerit

tam

f Tract. de vita & morib. Cleric. cap. 14. nu. 42. *g* Ser. 43. in Cant. nu. 3. *h* Ser. 1. in Annunt. B. M. n. 4. *i* Ser. 3. in Natali Dom n. 4. *K* Ser ſeu Med. t. in Vita & Paſs. Dom. n. 1. *l* Tract. in exhort. ad milites templi cap. 11 n. 26. *m* Ser. 3. de Virg. Deip. nu. 7. *n* Ser. 9. ſup. Pſal. 90. nu. 3. *o* Epiſt. 107. nu. 8. *p* Ser. 61. in Cant. nu. 3.

tam potens, tamque efficax medicamentum, nulla iam poſſum morbi malignitate terreri. Eccleſiam (*q*) tempore & loco peregrinationis ſuæ duæ res conſolantur. De præterito quidem memoria Paſſionis Chriſti;de futuro autem, quòd ſe in ſortẽ Sanctorum cogitat & confidit recipiendam, cùm non ſolùm quid ſibi expectandum, ſed & vnde id ſit præſumendum, nouerit. Expectatio læta nec dubia, quæ Chriſti morte firmata eſt. Cur paueat ad præmij magnitudinem, quæ pretij dignitatem conſiderat? Chriſtus (*r*) purgationem peccatorum faciens, probroſæ & auſteræ mortis non tàm erubuit ignominiam, quàm nec pœnam exhorruit, vt nos opprobrio ſempiterno eriperet, reſtitueret gloriæ. Tradidit (*ſ*) in mortem animam ſuam, & tulit peccata multorum, & quæ non rapuit, tunc exoluebat. In morte (*t*)Chriſti pietas magis enituit,gratia plùs affulſit, chariras ampliùs radiauit. Ad mortem Chriſti tria præcipuè reſpiciunt, iniuriarum multiformium illatio: manuum ac pedum in Cruce extenſio: Sepulchri ac ſepulti ſub militum excubijs obſeruatio. Denique (*u*) cùm corpus penderet exanime ſuper terram, anima eius excurrit ad inferos, & fecit ex parte redemptionem, ne vel eo momenti vacarent opera Charitatis, & hæc portio eorum qui in carcere erant, vna illa viſitatio, quæ tunc facta eſt per præſentiam animæ Chriſti. Mors eius (*x*) per iuſtitiam ſuam peregit victoriam: quia iuſtus exoluendo quæ non rapuit, iure omninò quod amiſerat accepit. Suſcipiens pœnam (*y*) & neſciens culpam, dum ſpontè & tantùm in corpore moritur, & vitam nobis, & iuſtitiam promeretur. Alioquin ſi corporaliter non pateretur, debitum non ſoluiſſet: ſi non voluntariè moreretur, meritum mors illa non habuiſſet. Nunc autem ſi mortis noſtræ meritum eſt peccatum, & peccati debitum mors,

Chri-

q Ser. 62. in Cant. nu. 1. *r* Tract. in exhort. ad milites templi cap. 10.
ſ Ser. 29. de diuer. n. 3. *t* Ser. 2. in Cęna Dom. nu 4. *u* Ser. 75. in Cant. n 5.
x Tract. in exhort. ad milites templi cap. 11. n. 26. *y* Ibid, cap. 11. nu 20.

Chriſto remittente peccatum, & moriente pro peccatoribus, profectò iam nullum eſt meritum, & ſolutum eſt debitum. Sed vndè confidimus, (z) quòd mortem abſtulit? Hinc planè, quòd eam ipſe qui non meruit, pertulit. Qua enim ratione iterùm exigeretur à nobis, quod pro nobis ille iam ſoluit? Qui peccati meritum tulit, ſuam nobis donando iuſtitiam: ipſe mortis debitum ſoluit, & reddit vitam. Sic namque mortua morte reuertitur vita, quemadmodum ablato peccato redit iuſtitia. Domine (a) memorabor iuſtitiæ tuæ ſolius. Ipſa eſt enim & mea. Nempè factus es mihi tu iuſtitia à Deo. Nunquid mihi verendum ne non vna ambobus ſufficiat? Non eſt pallium breue, quod ſecundùm Prophetam, non poſſit operire duos. Iuſtitia tua iuſtitia in æternum. Quid longiùs æternitate? Et te pariter & me operiet largiter larga & æterna iuſtitia. Et in me quidem operit multitudinem peccatorum, in te autem Domine quid niſi pietatis theſauros, diuitias bonitatis. Hæ in foraminibus petræ repoſitæ mihi, ſcilicet in vulneribus Chriſti. Porrò (b) mors in Chriſti morte fugatur, & Chriſti nobis iuſtitia imputatur. Verùm quomodo mori potuit qui Deus erat? Quoniam nimirùm & homo erat. Sed quo pacto mors hominis illius pro altero valuit? Quia & iuſtus erat. Profectò namque cùm homo eſſet, potuit mori: cùm iuſtus, non debuit gratis. Sed quæ, inquis, iuſtitia eſt vt innocens moriatur pro impio? Non eſt iuſtitia, ſed miſericordia. Si iuſtitia eſſet, iam non gratis, ſed ex debito moreretur. Si ex debito, ipſe quidem moreretur: ſed is pro quo moreretur, non viueret. At verò ſi iuſtitia non eſt, non tamen contra iuſtitiam eſt. Alioquin & iuſtus & miſericors ſimul eſſe non poſſet. Sed etſi iuſtus non iniuſtè pro peccatore ſatisfacere valeat, quo tamen pacto etiam vnus

pro

z Ibid. nu. 22.
a Ser. 61. in Cant. nu. 5.
b Tract. in exhort. ad milites templi cap. 11. nu. 24. & 25.

Digitized by Google

pro pluribus? Etenim ſatis eſſe videretur ad iuſtiam, ſi vnus vni moriens vitam reſtituat? Hinc iam reſpondeat Apoſtolus: Si enim, inquit, per vnius delictum in omnes homines in condemnationem, ſic & per vnius iuſtitiam in omnes homines in iuſtificationem vitæ. Sicut enim per inobedientiam vnius hominis peccatores conſtituti ſunt multi, ita & per vnius hominis obedientiam iuſti conſtituuntur multi. Sed fortè vnus pluribus iuſtitiam quidem reſtituere potuit, vitam non potuit? Per vnum [ait Apoſtolus] hominem mors, & per vnum hominem vita. Sicut enim in Adam omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes viuificabuntur. Quid enim? Vnus peccauit, & omnes tenentur rei: & vnius innocentia ſoli reputabitur vni? Vnius peccatum omnibus operatum eſt mortem, & vnius iuſtitia vni vitam reſtituet? Itanè Dei iuſtitia magis ad condemnandum quàm ad reſtaurandum valuit? Aut plùs potuit Adam in malo, quàm Chriſtus in bono? Adæ peccatum imputabitur mihi, & Chriſti iuſtitia non pertinebit ad me? Illius me inobedientia perdidit, & huius obedientia non proderit mihi? Pro obediẽtia (c) is qui & Deus erat, non dubitauit mori. Non mors Chriſti, (d) ſed volũtas placuit ſpontè morientis, & illa morte expungentis mortem, operantis ſalutem, reſtituentis innocentiam triumphantis principatus & poteſtates, ſpoliantis inferos, ditantis ſuperos, pacificantis quæ in Cœlo ſunt & quæ in terra, omnia inſtaurantis. Fidelis (e) ſermo & omni acceptione dignus, quoniam cùm adhuc peccatores eſſemus, reconciliati ſumus Deo per mortem Filij eius. Vbi reconciliatio, ibi remiſſio peccatorum. Et quid ipſa niſi iuſtificatio? Siue igitur reconciliatio, ſiue remiſſio peccatorum, ſiue iuſtificatio ſit, ſiue etiam redemptio, vel libera-

c Tract. de grad. humilitatis cap. 3. nu. 7.
d Tract. de erroribus Abairal. d. cap. 8. nu. 21.
e Ibid. nu. 20.

beratio de vinculis diaboli, à quo captiui tenebamur ad ipſius voluntatem, intercedente morte Vnigeniti obtinemus, iuſtificati gratis in ſanguine ipſius, in quo, ſicut Apoſtolus dicit, habemus redemptionem per ſanguinem eius, remiſſionem peccatorum, ſecundùm diuitias gratiæ eius.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi. Miſerere nobis.

Chriſtus habet & poteſtatem & voluntatem tollendi peccata mundi: denique habet longanimitatem in expectando, & facilitatem in donando.

I. NEceſſe eſt (*f*) primò omnium credere, quòd remiſſionem peccatorum habere non poſſis, niſi per indulgentiam Dei. Quis enim poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine, niſi qui ſolus eſt mundus? Porrò vt de (*g*) remiſſione quotidianorum [ſcilicet peccatorum venialium] minimè dubitemus, habemus eius Sacramentum, pedum ablutionem. Et vnde ſcimus quia ad diluenda peccata, quæ non ſunt ad mortem, & à quibus planè cauere non poſſumus ante mortem, ablutio iſta pertineat? Ex eo planè, quòd offerenti Petro manus & caput pariter ad abluendum, reſponſum eſt: Qui lotus eſt, nō indiget niſi vt pedes lauet. Lotus eſt, qui grauia peccata non habet, cuius caput, id eſt intentio, & manus id eſt operatio, & conuerſatio munda eſt: Sed pedes, qui ſunt animæ affectiones, dum in hoc puluere gradimur, ex toto mundi eſſe non poſſunt, quin aliquando vanitati, aliquando voluptati, aut

f Ser. 1. in Annunt. B. M. nu. 1.
g Ser. 1. in Cœna Dom. nu. 4. & 5.

Digitized by Google

aut curioſitati plùs quàm oportet cedat animus vel ad horam. In multis enim offendimus omnes. Verumtamen nemo contemnat aut paruipendat. Impoſſibile eſt enim cum eis ſaluari, impoſſibile eſt ea dilui, niſi per Chriſtum Ieſum, & à Chriſto. Nemo, inquam, pernicioſa ſecuritate dormitet declinans in malitiam ad excuſandas excuſationes in peccatis, quoniam [vt audiuit Petrus ab ipſo] niſi lauerit ea Chriſtus, non habebimus partem cum eo. Nec ideò tamen pro eis neceſſe eſt nimis eſſe ſollicitos: ignoſcet facilè, imò & libenter, ſi tantummodo nos agnoſcamus. Hinc eſt quòd in oratione, quam ipſe conſtituit, quotidie pro peccatis illis voluit nos orare. Ideoque (*b*) ſi credis peccata tua non poſſe deleri niſi ab eo cui ſoli peccaſti, & in quem peccatum non cadit, bene facis: ſed adde adhuc vt & hoc credas, quia per ipſum tibi peccata donantur. Hoc eſt teſtimonium quod perhibet in corde noſtro Spiritus Sanctus, dicens: Dimiſſa ſunt tibi peccata tua. Sic enim arbitratur Apoſtolus: gratis iuſtificari hominem per fidem. Sanè (*i*) opus eſt, vt Deum probemus in remiſſione priorum delictorum, quia nec ſine hac ſalus nobis conſtare poteſt: & nemo poteſt dimittere peccata, niſi ſolus Deus. Cæterùm, vnde (k) ſcimus quòd Chriſtus poſſit peccata dimittere? Hinc proculdubiò, quia Deus eſt, & quidquid vult, poteſt. Vndè autem & quòd Deus ſit? Miracula probant. Facit quippè opera quæ nemo alius facere poſſit, vt taceam oracula Prophetarum, nec non & Paternæ vocis teſtimonium elapſæ cælitùs ad ipſum à magnifica gloria. Cœli namque (*l*) aperti ſunt ſuper eum, & deſcendit Spiritus Sanctus corporali ſpecie ſicut columba in illum; & vox Patris audita eſt: Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui. Satis equi-

b Ser. 1. in Annunt. B. M. nu. 3. *i* Ser. 2. in Circumc. Dom. nu. 5.
K Tract. in Exhort. ad milites templi cap. 11. nu. 21.
l Ser. 3. in Epiph. Dom. nu. 7.

dem manifeſtum eſt ex hoc ipſo; ſatis euidens & indubitabile, quoniam Dei Filium neceſſe eſt Deum eſſe. Quodſi Deus (*m*) pro nobis, quis contra nos? Deus qui iuſtificat, quis eſt qui condemnet? Si ipſe eſt & non alius cui quotidie confitemur dicentes: Tibi ſoli peccaui: quis meliùs, imo quis alius remittere poteſt quod in eum peccatum eſt? Aut quomodo ipſe non poteſt, qui omnia poteſt? Denique ego quod in me delinquitur valeo ſi volo donare, & Deus non queat in ſe commiſſa remittere? Si ergo peccata remittere & poſſit omnipotens, & ſolus poſſit, cui ſoli peccatur; beatus profectò cui non imputabit ipſe peccatum. Nam qui (*n*) non habuerit peccatum, nemo. Omnes enim peccauerunt, & omnes egent gloria Dei. Quis accuſabit tamen aduersùs electos Dei? Sufficit mihi ad omnem iuſtitiam ſolum habere propitium cui ſoli peccaui. Omne quod mihi ipſe non imputare decreuirit, ſic eſt quaſi non fuerit. Non peccare Dei iuſtitia eſt: hominis iuſtitia, indulgentia Dei. Itaque cognouimus (*o*) quòd peccata Chriſtus Diuinitatis ſuæ potentia valuit relaxare.

II. Porrò (*p*) iam & de voluntate eius quis dubitet? Quis enim noſtram & induit carnem, & ſubijt mortem: putas ſuam nobis negabit iuſtitiã? Voluntariè incarnatus, voluntariè paſſus, voluntariè crucifixus; ſolam à nobis retinebit iuſtitiam? Quod ergo ex Deitate conſtat illum potuiſſe, ex humanitate innotuit & voluiſſe. Nos ergo, dilectiſſimi, (*q*) Chriſtum Ieſum diligamus vt verum hominem & Fratrem noſtrum, honoremus vt Dei Filium, adoremus vt Deum. Securè credamus in eum, ſecurè credamus ei nos ipſos, fratres mei, cui nec poteſtas deeſt ſaluandi nos, cùm ſit verus Deus & Dei Filius: nec bona

m Tract. in exhort. ad milit templi cap t. n. 21. *n* Ser. 23. in Cant. n. 17.
o Tract. in exhort. ad milit. templi cap. 11. nu. 21. *p* Ibid. nu. 22.
q Ser. 3. in Epiph. Dom. nu. 7.

bona voluntas, cùm ſit tanquam vnus ex nobis, verus homo & hominis Filius. Quomodo namque nobis erit inexorabilis propter quos factus eſt ſimilis nobis paſſibilis. In carnis (r) aſſumptione condeſcendit mihi, in culpæ vitatione conſuluit ſibi, in mortis ſuſceptione ſatisfecit Patri, amicus dulcis, conſiliarius prudens, adiutor fortis. Huic ſecurus me credo, qui ſaluare me velit, nouerit, poſſit. Non autem (ſ) metuendum quòd donandis peccatis aut poteſtas Deo, aut voluntas paſſo & tanta paſſo pro peccatoribus, deſit: ſi tamen ſolliciti inueniamur dignè, vt oportet, & imitari exempla, & venerari miracula; doctrinę quoque non exiſtamus increduli, & paſſionibus non ingrati.

III. Meliora (t) ſunt vbera tua vino. Qualis ſit iſta vberum Sponſi [ſcilicet Chriſti] commendatio, videamus. Duo Sponſi vbera, duo in ipſo ſunt ingenitæ manſuetudinis argumenta, quòd patienter expectat delinquentem, & clementer recipit pœnitentem. Gemina, inquam, dulcedo ſuauitatis exuberat in pectore Domini Ieſu, longanimitas videlicet in expectando, & in donando facilitas. Et audi quia non ſit hoc inuentum meum. Legis profectò de longanimitate: An diuitias bonitatis eius & patientiæ & longanimitatis contemnis? Item, An ignoras quia benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Ad hoc ſiquidem diu ſuſpendit ſententiam vltionis à contemnente, vt quandoque exhibeat gratiam remiſſionis in pęnitente. Non enim vult mortem peccatoris, ſed vt conuertatur & viuat. Miſeratio tua (u) ſuper me Domine, quonam poterit explicari ſermone, quàm benigna, quàm liberalis, quàm gratuita fuerit? Ego peccabam, & tu diſſimulabas. Non continebam à ſceleribus, & tu à verberibus abſtinebas. Prolongabam ego multo tempore ini-

r Ser. 20. in Cant. nu. 3.
ſ Tract. in exhort. ad milit: templi cap. 11. nu. 25.
t Ser. 9. in Cant. nu. 5. u Ser. 2. in Dom. 6. poſt Pentec. nu. 3.

quitatem meam, & tu Domine pietatem tuam. Et huius expectationis(*x*) qua tardabat vltionem, indulgentiam cogitabat, trifariam accipite, cogitantes longanimitatem quã exhibuit, electionem prædeſtinationis ſuæ quam impleri voluit, & Charitatem nimiam qua nos dilexit. Propter hoc enim expectans expectauit me Dominus, & non intendit mihi, ſed oculos ſuos auertit à peccatis meis, quaſi nolens aduertere quantum delinquerem. Propter hoc, inquam, diſſimulabat, vt commendaret patientiam ſuam, vt impleret electionem ſuam, vt confirmaret charitatem ſuam. Sicut ſunt (*y*) peccata minima, ſunt mediocria, ſunt & magna: ſic eſt miſericordia parua, mediocris, & magna. Paruam miſericordiam dico expectationem qua non ſtatim punit peccantem, ſed expectat ad pęnitentiam. Paruam autem non in ſe, ſed ad comparationem aliarum. Alioquin magna planè, magna omninò miſericordia expectatio Domini. Nam peccantem Angelum omninò non expectauit, ſed præcipitauit: hominem quoque peccantem non diſtulit, ſed protinùs expulit de Paradiſo. Nunc iam expectat, diſſimulat, ſuſtinet decem annis, viginti vſque ad ſenectutem & ſenium. Quis ſcit (*z*) quas & quantas diuitias ſuæ bonitatis & longanimitatis theſaurizat ſuper talem miſericors & miſerator Dominus? Deniq; miſeretur, parcit, expectat, diſſimulat vſq; adhuc, factus ſicut homo non audiens, & non habens in ore ſuo redargutiones, tardans ferire, paratus ignoſcere. Et hæc eſt (*a*) gratia Crucis Chriſti & Virtus. Viuo ego, dicit Dominus, nolo mortem peccatoris, ſed vt magis conuertatur & viuat. Quantum verò mihi videtur, vox Chriſti reſurgẽtis eſt ita: Ac ſi dicat, velit nolit Iudæus, viuo ego: Nolo mortem peccatoris, qui mori volui pro peccatoribus. Volo vt

x Ser. 3. in Dom. 6. poſt Pent. nu. 2.
y Ser. 13. de diuer. nu. 1.
z Epiſt. 185. nu. 1. *a* Ser. 13. de diuer. nu. 1.

vt fructuoſa ſit mors mea, & copioſa per eam redemptio.

IV. Ponamus (*b*) exempla & de altero vbere Chriſti, quod dictum eſt, remittendi facilitas. Legis & de ipſa: Quacunque hora ingemuerit peccator, peccatum remittetur ei. Legis: Derelinquat impius viam ſuam, & vir iniquus cogitationes ſuas, & reuertatur ad Dominum, & miſerebitur eius: & ad Deum noſtrum: quoniam multus eſt ad ignoſcendum. Pulchrè Dauid paucis comprehendit vtrumque dicens: Longanimis, & multùm miſericors. Suauis (*c*) & mitis eſt, copioſæ miſericordiæ: præſtabilis ſuper malitia, multus ad ignoſcendum. Peccauit (*d*) peccatum grande Petrus Apoſtolus; & fortaſſis quo grandius nullum eſt: & tàm velociſſimè, quàm facillimè veniam conſecutus eſt, & ſic, vt nihil de ſingularitate ſui Primatus amitteret. Hoc ſalutis (*e*) compendium & Sanctus ille Latro conſecutus eſt; vno eodemque die ſimul & confeſſus latrocinia, & introductus in gloriam. Hoc ſubitum pietatis remedium percepit fælix illa peccatrix, cùm repentè vbi ſuperabundauerant delicta, abundare cæpit & gratia. Abſque multo pænitentiæ labore dimiſſa ſunt ei peccata multa, quoniam dilexit multùm. Hoc & ille paralyticus in Euangelio duplex atque celerrimum potentiſſimæ bonitatis perſentit beneficium, priùs mente quàm carne curatus. Porrò (*f*) bonitas Dei ſic ex toto indulget, & tàm liberaliter omnem donat iniuriam peccatoribus, vt iam nō damnet vlciſcendo: nec confundat improperando: nec minus diligat imputando. Sunt enim aliqui, ſic donantes iniuriam, vt non vlciſcantur, ſæpiùs tamen improperent. Sunt & alij qui ſileant licet, manet tamen alta mente repoſta, & rancorem tenent in animo: quarum vtique neutra plena indulgentia eſt. Longè ab his omnibus benigniſſima eſt

Di-

b Ser. 9. in Cant. nu. 6. *c* Ser. 3. in Annunt. B. M. nu. 3.
d Ser. 1. in Feſto SS. Petri & Pauli nu. 1. *e* Epiſt. 8. nu. 2.
f Ser. 3. in Dom. 6. poſt Pent. nu. 4.

Diuinitatis natura, liberaliter agit, ignoſcit plenariè, ita vt propter fiduciam peccatorum ſed pœnitentium, vbi abundauit delictum, ſoleat & gratia ſuperabundare.

V. Sed quid (g) prodeſſet expectatio, niſi ſequeretur pænitudo? Cumulus eſſet damnationis, dicente Domino: Hæc feciſti & tacui. Quia expectatio (h) ſi quidem ſola fuerit, nullatenùs ſufficit ad ſalutem, imò verò iudicium damnationis accumulat, vt dicat: Hæc feciſti & tacui. Apoſtolum proindè audiamus more ſuo terribiliter intonantem: An diuitias bonitatis eius, inquit, & longanimitatis contemnis? Ignoras quoniam patientia Dei ad pœnitentiam te adducit. Tu autem ſecundùm duritiam tuam & cor impœnitens theſaurizas tibi iram in die iræ. Theſaurizas, inquit, tibi theſauros iræ pro prærogatis theſauris miſericordię quos contemnis, & euacuas in te miſericordiam Dei. Sed ſecundùm quid? Secundùm duritiam, tuam ait, & cor impęnitens. Pauendum valde (i) quod in Propheta Iſaia de huiuſmodi legimus, vbi loquens ad Angelos ſuos Deus, ſic ait: Miſereamur impio. Quibus pauentibus atq; quærentibus. Non ergo diſcet facere iuſtitiam. Vides (k) quia tunc magis iraſcitur Deus, cùm non iraſcitur? Miſereamur impio, inquit, & non diſcet facere iuſtitiam. Miſericordiam hanc ego nolo. Super omnem iram miſeratio iſta, ſepiens mihi vias iuſtitiæ. Satiùs profectò mihi iuxta Prophetæ Dauid conſilium, apprehendere diſciplinam, ne quando iraſcatur Dominus, & peream de via iuſta. Volo iraſcaris mihi, Pater miſericordiarum, ſed illa ira, qua corrigis deuium, non qua extrudis de via. Illud tua nobis benigna animaduerſio parit, hoc formidoloſa nutrit diſſimulatio. Non enim cùm neſcio, ſed cùm ſentio te iratum, tunc maximè confido propi-

pi-

g Ser. 2 in Dom. 6 poſt Pent. nu. 3.
h Ser. 13. de diuer. nu. 2.
i Ser. 23. in Cant. nù. 14. K. Ser. 42. in Cant. nu. 4.

pitium: etenim cùm iratus fueris, miſericordiæ recordaberis. Fidelis *(l)* planè & potens mediator Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus, ſed Diuinam in eo reuerentur homines maieſtatem, Abſorpta videtur in Deitatem humanitas, non quòd mutata ſit ſubſtantia, ſed affectio deificata. Non ſola illi cantatur miſericordia, cantatur pariter & iudicium: quia etſi didicit ex his quæ paſſus eſt, compaſſionem, vt miſericors fieret, habet tamen & iudiciariam poteſtatem. Denique Deus noſter ignis conſumens eſt. Quidni vereatur peccator accedere, ne quemadmodum fluit cera à facie ignis, ſic pereat ipſe à facie Dei? Iam itaque ne ipſa mulier benedicta in mulieribus videretur ocioſa: inuenitur equidem locus eius in hac reconciliatione: opus eſt enim mediatore ad mediatorem iſtum, nec alter nobis vtilior quàm Maria. Aduocatum (*m*) habere vis & ad ipſum? Ad Mariam recurre. Pura ſiquidem humanitas in Maria, non modò pura ab omni contaminatione, ſed & pura ſingularitate naturæ. Nec dubius dixerim, exaudietur & ipſa pro reuerentia ſua. Exaudiet vtique Matrem Filius. Filioli, hæc peccatorum ſcala, hæc mea maxima fiducia eſt, hæc tota ratio ſpei meæ. Quid enim? Poteſtne Filius aut repellere, aut ſuſtinere repulſam, non audire, aut non audiri Filius poteſt? Neutrum planè. Inueniſti [ait Angelus] gratiam apud Deum. Fœliciter. Semper hæc inueniet gratiam, & ſola eſt gratia qua egemus: ſola eſt gratia qua ſaluamur. Tu peccatorem (*n*) quantumlibet fœtidum, non horres, non deſpicis; ſi ad te ſuſpirauerit, tuumque interuentum pœnitenti corde flagitauerit, orans: Per te (*o*) acceſſum habeamus ad Filium, ò benedicta inuentrix gratiæ, genitrix vitæ, Mater ſalutis: vt

per

l Ser. 1. de Virg. Deip. nu. 1. & 2.
m Ser. 2. de Virg. Deip. nu. 7.
n Ser. 3. de Virg. Deip. nu. 2. *o* Ser. 2. de Aduent. Dom. nu. 5.

per te nos ſuſcipiat, qui per te datus eſt nobis. Excuſet apud ipſum integritas tua culpam noſtræ corruptionis, & humilitas Deo grata noſtræ veniam impetret vanitati. Copioſa Charitas tua noſtrorum cooperiat multitudinem peccatorum, & fęcunditas glorioſa fęcunditatem nobis conferat meritorum. Domina noſtra, mediatrix noſtra, aduocata noſtra, tuo Filio nos reconcilia, tuo Filio nos commenda, tuo nos Filio repræſenta. Fac, ò benedicta, per gratiam quam inueniſti, per prærogatiuam quam meruiſti, per miſericordiam quam percepiſti: vt qui te mediante fieri dignatus eſt particeps infirmitatis & miſeriæ noſtræ, te quoque intercedente participes faciat nos gloriæ & beatitudinis Suæ, IESVS CHRISTVS Filius tuus Dominus noſter, qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula Amen.

***

DEO GRATIARVM ACTIO, ET BEATO BERNARDO

Seruo eius dulci & fideli.

S. Bonauen. in concluſ. tract. medit. de Vit. Chriſti.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google